

GOVERNMENT OF INDIA

DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY

**CENTRAL ARCHAEOLOGICAL
LIBRARY**

CALL No. **891.53** *Sun*

D.G.A. 79.

1. 10. 9
Vol. 10

THE DĪNKARD.

THE ORIGINAL PAHLAVI TEXT ; THE SAME TRANSLITERATED
IN AVESTA CHARACTERS ; TRANSLATIONS OF THE
TEXT IN THE ENGLISH AND GUJERATI
LANGUAGES WITH ANNOTATIONS AND
A GLOSSARY OF SELECT
WORDS

BY

DARAB DASTUR PESHOTAN SANJANA.

VOL. X.

PUBLISHED UNDER THE PATRONAGE
OF THE
TRUSTEES OF THE SIR JAMSHEDJI JEJEEBHAI
TRANSLATION FUND.

891.53
Sun

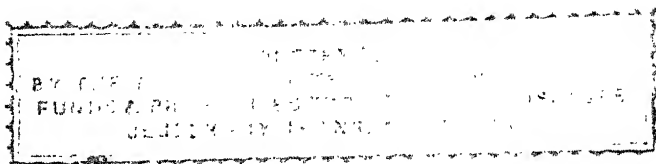
Leipzig.

OTTO HARRASSOWITZ.

1907.

[ALL RIGHTS RESERVED.]

Ref 295
Sun

**CENTRAL ARCHAEOLOGICAL
LIBRARY, NEW DELHI.**

Acc. No. 34182

Date 10. 6. 58

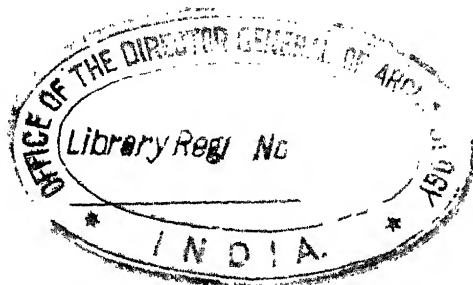
Vol. No. 891.53/54

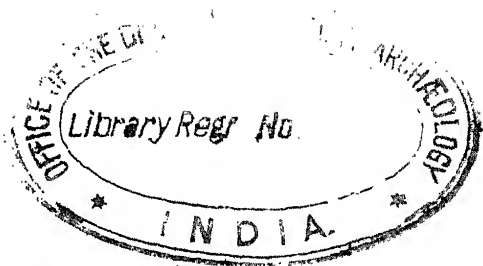
CONTENTS OF THE TEXT OF BOOK V.

	PAGE.
Questions 1—33 asked by Bûkht-Masareh 	1—4
Replies of Âtarô-farôbag regarding—	
The existence of God and of the evil being 	5—7
The possibility for God to keep that adversary away ...	7
The letting in and the casting back of the adversary ...	7—9
Why was the Religion revealed in an unfamiliar and obscure language which was to be learnt by heart for recitation? 	10-11
Why did God send the Religion only to the country of Iran? 	12
Why is homage to be offered not only to God, but even to the Sun and several other luminaries? 	13
Why is the walking about without having the sacred girdle on regarded as sin? 	13—15
The reasons for different consecration ceremonies of the <i>barsam</i> and the <i>draona</i>	15
The advantage to the Deity from invocation and worship.	16
The pollution caused by a dead body and by menstruation.	16—19
Certain injurious habits and their results 	19
The necessity of cleaning one's own body 	20
The slaughtering of <i>gûspends</i>	21
The preservation of the <i>barsam</i> from impure water and a menstruating woman 	22
The saying of grace before and after the eating of the consecrated <i>draona</i>	22-23
The coming of the dead back to this world during the <i>Fravartîgân</i> days 	23
The reason of cleaning the hands with particular objects	24
The object of showing the dead matter to the dog ...	24-25
About the existence of the halo of the soul, wisdom and learning in man, and about the abundance of wealth being not more manifest among the worshippers of God than among the demon-worshippers 	25-26
The necessity of maintaining one's own religion and believing in anything 	27

Propitiation of the Creator through faith in the Revelation—	
Heading of the Sixth Book. (§ 1) Place of good spirits and hindrance of opposing evil spirits in man. (§§ 2-4)	
On good nature, good wisdom, good intelligence, conscience, spirit and conscientiousness. (§ 5) On perversion, folly, self-willedness, shame and honour ...	3
(§§ 8-10) On the essential thing in the Primitive Religion, and the controversy about it. (§§ 11-12) How and why Aûharmazd produced this world, and how and why Aharman produced objects to oppose them? (§§ 13-15)	
Three things essential for men. (§ 16) The spiritual blessedness of heaven and the misery of hell ...	5
(§ 17) Who is the most blessed one among men? (§§ 18-20)	
On righteousness in man and his friendship unto God. (§ 21) On the annihilation of the fountain source of apostasy. (§ 22) Goodness and not evil should be done unto any person. (§ 23) The five best things in the Religion. (§ 24) The manifestation of wisdom, good nature and friendship. (§ 25) On the wisdom of wisdom. (§ 26) On the halts unto wealth, the body and the soul ...	8
(§ 27) The abode of Religion in oneself must be conceived as the abode of plenty and contentment. (§ 28) On the devotion and resignation unto God. (§ 29) Whosoever feeds on the produce of the land should be hospitable. (§ 30) On obedience unto the Head Priest. (§§ 31-32) On the desires of Aûharmazd and Aharman with regard to man. (§ 33) On the dearest object unto man ...	10
(§§ 34 and 36) Definition of Religion. (§ 35) Belief in the intercession for the soul. (§§ 37-40) On crime, sin, perversion, excess, mean and deficiency, and on virtue and the golden mean. (§ 43) On the communion, the ardent love and the mean. (§§ 44-45) On the abstinence of men and the care for fire ...	13
(§§ 48-49) On the reverence unto one's superiors, patronage unto one's inferiors, and benefit unto one's coadjutors. (§ 50) On expiation and non-expiation. (§ 51) On the three qualifications of the greatest ones in righteousness. (§ 52) On the contact with a human body when dead. (§ 53) On the arms of righteousness. (§ 54) On the acts which are apparently, but not really, meritorious ...	15

(§§ 55-56) On the duty of preaching religious sermons to the faithful and on the extent of intelligence required in the preacher. (§§ 57-59) Men should adhere to their religion, and should guard themselves with caution against demonism and wicked existences. (§§ 60-63) On the holy tongue and on the progress towards Religion. (§ 64) On the different functions of intelligence, understanding and wisdom. (§ 65) On the rewards of meritorious acts. (§ 66) On the good result of practically observing the precepts and monitions contained in the sections of the Sixth Book. (§ 67) On the five elements of a thing. (§ 68) On the three kinds of elements in man	18
(§§ 69-71) On human depravities ; and on the spiritual and earthly anxieties and the fear of punishment at the Chinvat Bridge. (§ 72) On the sins of debauchery. (§§ 73-74) On the desirability of devoting one's leisure hours to the divine worship, Religion being the most beneficial object in this world. (§§ 75-76) None is more liberal than Tishtar. (§§ 77-78) On the six opposing spiritual faculties in man	22
(§ 79) On the influence of Artavahisht on trees and vegetation. (§§ 80-81) On the effects of human submission to troubles and distress for the sake of Religion. (§§ 82-83) On the will-power in man. (§ 84) On education in theology. (§§ 85-88) On the superior salvation of the Soul ; and on the causes of human deterioration... ..	25

INTRODUCTION.

I.

The Dînkard (properly *Daêna-kart*, from the Avestic *Daena-kara*¹), or the Work of the Religion, is the most comprehensive work written in Pahlavi regarding the doctrines, history and literature of the Mazdayasnian Religion. The early history of this work has been known to Pahlavi students since the publication of the thirty-seventh volume of the Sacred Books of the East², and the ninth volume of the edition of the Dînkard by my revered father, the late Dasturji Peshotanji Behramji Sanjana, in addition supplies the reader with the original Pahlavi text. From the text of the last Chapter of Book III, *Madam Daêna nipîg Daêna-kart nipîg min* "*Nikêz-î-Vêh-Daêna*", which begins at page 450 of the ninth volume, we become familiar with the interesting data given by *Âtarô-farôbag*³ (also read *Âtûr-faranbag*) on the traditional history of the work and the narrative of its compilation related by one of his contemporaries and successors, *Âtarô-pât*⁴, son of *Aîmît*. The former describes the work as *min vîspa dâânâgîh paêsît*, "adorned with all wisdom," and *Daêna Mazdayasna paêtâgîh*, "a manifestation of the Mazdayasnian Revelation." It is compared by him to the *raôshnîh min bûn raôshni*, "the light that emanated from the Original Light." Following the statements of *Âtarô-farôbag* we have, there-

¹ Compare Avestic *frashô-kara*, Pahlavi *frashô-kart*.

² Vide the English rendering given by the late Dr. E. W. West, Introduction, pp. XXX seq.

³ *Âtarô-farôbag* (Av. *Âtare-hvarenangh*), son of Farrukhzât, the *pîshopât* of Pars and the compiler of Books I—IV of the Dînkard. He took part in the religious controversy with the heretic Abâlîsh under Khalif Mâmûn and with Bûkht-Masareh.

⁴ *Âtarô-pât*, son of *Aîmît*, the successor of *Âtarô-farôbag* in the compilation of the Dînkard, Books V—IX (see Bundahîsh, Chap. XXXIII, § 11).

fore, to regard the original Pahlavi compilation as a production entirely based upon the Pahlavi translation of some such Avesta work as the *Daēna-kara*. In fact, the Pahlavi authority which had survived the ravages of times and on which Âtarô-farôbag had relied for most of his statements in the Dînkard, is spoken of under the title of "*Nikêz-î-Vêh-Daēna*." The Avestic origin of the Dînkard is not difficult to prove from the testimonies already bearing on the genesis of Books VII—IX of the extant work (see S. B. E., *Introductions*, Vols. V., XXXVII. and XLVII.). The actual history of the compilation of the extant Dînkard, as given at the end of Book III, clearly mentions Âtarô-farôbag as the editor of the first half, and Âtarô-pât, son of Aîmît, of the second half of this Pahlavi work. Both of them flourished in the ninth century after Christ. But as regards the original composition of the Dînkard in Pahlavi, apart from its subsequent compilation by the authors stated above, we have no internal or external testimony to ascertain its exact date. However, considering, as critics have already done, that Books VII., VIII. and IX.¹ are compilations from the Pahlavi translations of Avesta books existing in the time of Âtarô-pât, son of Aîmît, the age immediately following that of the authorized Pahlavi Versions of the Avesta Nasks could be pointed out as the probable period during which the original of the extant Dînkard was compiled.

While preparing the Pahlavi text contained in this tenth volume I have had access to the three best existing MSS. of the Dînkard, namely, (1) the MS. K₄₃ of the Royal Library at Copenhagen, (2) the MS. belonging to the Mullâ Fîrûz

¹ The seventh book of the Dînkard "probably contains about four-fifths of the details included in the *Spend Nask*" (*Intr.*, S. B. E., Vol. XLVII). "It may be safely supposed that he (Âtûrpâd, son of Hêmêd) had access to the Avesta texts and Pahlavi versions of all the Nasks he describes, fully three centuries after the Muhammadan conquest of Persia. The only Nask he could not obtain was the *Vashtag*, and the Pahlavi version of the *Nâdar* was also missing." (See *Intr.*, S. B. E., Vol. XXXVII.)

Library at Bombay, herein called DM., and (3) the MS. copy sent from Surat in 1156 A. Y., and presented to my great grandfather Dasturan Dastur Edulji Darabji Sanjana, the late High Priest of the Shahânshahî Parsis of Bombay. This copy is herein designated DE.

The most correct of these three codices, and the one which is generally followed in editing the present text, is K₄₃ or the MS. numbered 43 of the *Codices Iranici* in the University Library at Copenhagen¹. This Codex was brought from Persia by Professor N. L. Westergaard in 1843, and consists of two distinct Pahlavi manuscripts written by different hands, besides two small folios at the end. The first MS. has lost 129 folios at the beginning, several at the end, and twenty from various places in the middle, as described below. The second MS. consists of 42 unnumbered folios, and the text it contains breaks off unfinished at the end of the third line of its last page. Owing to its unfinished state, it is undated, but it is not quite so old as the first MS.

The contents of the Codex are as follows :—Folios 1—129, which must have contained nearly the whole of the longer edition of the *Bundahish* of which the late Ervad T. D. Anklesaria had two MSS. Folios 130a1—130b2 contain the conclusion of this edition of the *Bundahish*. Folios 130b2—131a11 contain Colophon to the preceding text, written by *Mitrô-âpân Anôshak-rûbân Rûstahm*, and dated Tir A. 20 Y. 936.

Folios 131b1—176b8 contain *Dînâz Mainû-î-Khrat*. After an invocation of four lines the text begins on folio 131b5, with Chap. I, 28, showing that some previous MS., from which this has descended, had lost its first folio. The ten folios 146—154 and 161 are lost, so that little more than three-fourths of the text remains. Folios 176b9—177a4 contain Colophon to the preceding text, written by the same copyist as

¹ For a description of this Codex and for its collation with my MS. I am deeply indebted to the late Dr. E. W. West.

the *Bundahish*, and dated *Shatvaîr* A. 20 Y. 938. This Colophon mentions two intermediate MSS., through which the text had descended from a third MS. written in India.

Folios 177a5—256b14 contain the *Dînkard*, Book VI.—Ten folios are lost, and others have been misplaced by the modern binder. The folios lost are fol. 194, one folio after fol. 200, and eight folios after fol. 209, the last nine having been lost before the folios were originally numbered in Persian. Folios 256b15—258a11 contain the *Dînkard*, Book III, Chapter 158 (Dasturji Peshotanji's Edition, Vol. IV., pp. 193-5, of Pahlavi text). Folios 258a11—259a5 contain the *Dînkard*, Book III, Chapter 285 (Dasturji Peshotanji's Edition, Vol. VII., pp. 126-7, of Pahlavi text). Folios 250a6—260a12 contain Colophon to the three preceding texts, written by the same *Mitrô-âpân Anûshak-rûbân Rûstahm Shatrôîyâr Mâh-vindât Vâhrâm Dûshishnîyâr Mitrô-âpân*, in the district of Turkâbâd, in the house of his father, and dated Gôsh A. 20 Y. 943. Folios 260a13—261b20 contain a passage from the latter part of the Colophon of the first copy from the original *Dînkard* in its latest form, which Colophon was written A.D. 1020.

Folios 262a1—275b7 contain the *Bahman Yasht*, unfinished, but containing four-fifths of the text. Folios 275b10—15 contain the commencement of a Persian *Jâmâspî*, transcribed in Avesta letters, the rest being lost. The remaining texts are contained in the second MS. of 42 additional folios, and are as follows:—Additional folios 1a1—3a17 contain last two Chapters of the *Dînkard*, Book III. Additional folios 3b1—21a6 contain the *Dînkard*, Book V complete, followed by space enough for six lines. Additional folios 21a13—42b3 contain the *Dînkard*, Book IX., unfinished. Of the three small folios at the end of this Codex, the first two (numbered 186 and 121) are detached fragments of a Pahlavi description of the *Paragnah* ceremony, for preparing the consecrated apparatus for religious rites; and the third small folio contains a fragment of the Avesta of the *Srôsh Yasht* (*Yas.* LVII 2-6, Westergaard's edition).

Regarding the MS. DM.¹ mentioned above, Mulla Bahman, son of Mulla Bahram, a Parsi Priest of Yezd, brought this MS. of the Dînkard from Iran to Surat in 1783, and, having shown it to Aspandiarjishâh Ratanjishâh, he lent it to Kaûsji Rustamji, then Dastur of Surat, and allowed him to have it copied. Mulla Bahman had great difficulty in obtaining the return of his manuscript, and when it was returned, many folios were missing. It was after this loss of folios that Aspandiarji had several other copies transcribed from the defective manuscript, to be sent to various persons, and all these copies were, therefore, equally defective. This manuscript, thus defective, afterwards came into the possession of Dasturan Dastur Mulla Firûz, who was the late High Priest of the Kadîmî Parsis of Bombay. The manuscript has been bound in its defective state, and contains 322 folios, originally fourteen inches high and ten inches wide, written 20 to 22 lines to the page. When complete, it appears to have consisted of 392 folios, all numbered in Persian words, but with several blunders, including one of fifty folios, so that the last folio was really numbered 442. Of the 70 folios not bound with the rest of the manuscript, 14 are lying loose in the volume, about 40 are now in the library of Dasturji Dr. Peshotnji B. Sanjana, the late Parsi High Priest of Bombay, and 7 folios are in the possession of Dasturji Dr. Hoshangji Jamaspji, the Parsi High Priest of Poona. The remaining 6 folios have not been discovered. They comprise the first folio of the manuscript, containing the commencement of the third book of the Dînkard, which was probably lost before the manuscript arrived in India; also one folio in the seventh book of the Dînkard, two in the ninth book, and the last two folios of the manuscript containing the third final approvals.

Regarding the MS. DE., it can be stated on the authority of the Persian colophon written at the end of it that this copy was one of the several copies transcribed from the defec-

¹ *Vide* S. B. E., Vol. XXXVII., Introduction, pp. XXXVI-XXXVII. I am indebted to the author whose statements are mostly quoted in the above para.

tive manuscript DM. by the order of Aspandiarshah Ratanjishah of Surat, and forwarded to Nanabhai Behramji, Maneckji Navroji Wadia, Bahmanji Navroji Wadia and Dadabhai Noshervanji at Bombay in about Yezdezardi 1156. This MS., I am told, was presented to my learned ancestor Dasturji Edulji during the *Kabisah* Controversy in the Parsi Community. The Persian colophon runs as follows:—

من دین بنده اسفندیار ابن رتنجی شاه هستم اظهار می نمایم که این کتاب مسمی بدین کرد را آویژه میباشند و آویژه کویشتند و آویژه کُنشند ملا بهمن ابن ملا بهرام یزدی که از برای دیدن جماعت زرتشتیان ممالک هندوستان شرف درود ارزانی فرموده بودند همراه خود از بندر منبئی در بندر سورت آوردند کتاب مذکوره را برای نامداری دین بهی باین مخلص سپردند احقر نقل آن نسخه دینی از برای جماعت بهدینان بندر منبئی علی الخصوص بجبهت نانابهائی ابن بهرام جی و واریر مانک جی وک مرحوم نوروزجی و واریر بهمن جی وک مرحوم نوروزجی و دادابهائی وک مغفور نوشیروانجی فرستاده شده است که تا یادگار بماند و هر کسی که نقل این کتاب را آرزو داشته باشد باو آرزانی فرمایند تا نسخه دین بهی معدوم نگردد و بثواب دوجہانی بهره ور شوند تحریرا روز اول اورمزد فروردین ماه قدیم سنه ۱۱۵۶ یزدجردی موافق مقدم ذی القعدة* ۱۲۰۰ هجریه یوم سه شنبه در بندر سورت—

هر آنکس که این نامه خسروی — کند نقل تصحیح بهم بیروی نویسد و خواند و گردند شاد — بگیتے و میثو خدا ایار باد
هر آنکس که این نامه از بغض و کین — کند منقلب لفظ آئین دین که نفرین بر آن مرد ناپاک باد — که تحریف دین کرد را کردیاد

The first eight volumes of this edition of the Dīnkard were published in the lifetime of the late Dasturji Peshotanji, while the ninth, which had also been prepared by him, was revised and brought out a year after his death by the present editor. This posthumous volume ends with the first half of the original text of the fifth book of the Dīnkard.

* ذی القعدة means in Arabic the penultimate month of the Muhammadan year.

The present publication is a continuation of his labours in editing and translating the work, and forms the tenth volume of the series. It begins in the middle of the fifth book, the second half of which comprises the queries on religious matters of Bûkht-Masareh and Dastur Âtarô-farôbag's replies thereto, and ends with the first eighty-seven sections¹ of the sixth book treating of the moral and religious opinions of the *Paoiryotkaeshâns*.

The task of editing and translating the remaining part which contains the almost complete text of this most useful Pahlavi work, Books V to IX, devolves upon the present editor, and is taken in hand under the patronage of the esteemed Trustees of the Sir Jamshedji Jejeebhai Translation Fund. My best thanks are due to them² as well as to their worthy Secretary, but for whose kind help this work could scarcely have been continued.

The present series, like their predecessors, will comprise the Pahlavi text, its transliteration, translations of the text into English and Gujarati, and a vocabulary of difficult and uncommon Pahlavi words.

“The style of the Dînkard,” in the words of a European savant, “is unanimously acknowledged to be most ambiguous and exceedingly obscure in Pahlavi literature. What an amount of patient labour has to be devoted to understanding the mystical ideas couched in more mystical Pahlavi, to the necessity of rendering every word of the original text by the nearest suitable word in English as well as in Gujarati, and, moreover, to the task of removing, as far as practicable, the uncouthness naturally creeping into the

¹ I have to thank Mr. Sorabji J. Bulsara, M.A., for the kind, prompt and disinterested part taken by him in the major portion of these sections, thus rendering it easy for me to expedite the work through the press, although nothing has gone to press without a thoroughly careful revision by me.

² Sir Jamshedji Jejeebhai Baronet, Messrs. Hormusji Edulji Allbless, Jamshedji Kharshedji Jamshedji, Merwanji Muncherji Kâma and Bahmanji Dinshahji Petit are now the Trustees; and Shams-ul-Ulama Jivanji Jamshedji Modi is the Secretary.

translations, could be better conceived and appreciated by the expert Pahlaviist than by the student or the general reader." Before the latter group of readers I need only lay for their mere reflection the opinion of the late Dr. West, who has immortalized himself by his indefatigable work in the field of Pahlavi research. It runs as follows :—"The fact is that Atûr-farnbag's writings (in the Dînkard) are difficult to understand. They remind me of a definition of *philosophy* and *metaphysics* that I heard a Scotchman give once upon a time in 1843, which, I think, was somewhat as follows :—"When two people begin to argue and go on till neither understands the other, their subject is philosophy ; but if they continue until neither understands himself, that is metaphysics." Now Atûr-farnbag certainly wrote moral and religious philosophy at various times, but I do not mean to assert that he ever went so far as the Scotchman's definition of metaphysics. Zâdsparam and his elder brother, who wrote the *Dâdistân-î Dînâg*, often wrote difficult language, but they are rarely so difficult to understand as Atûr-farnbag. It is vain to attempt to translate his work freely from the original text. One is likely to make anything of it but what he intended."

The difficult text of the fifth book given in this volume begins, as stated above, with thirty-three sceptical questions asked by a Christian disputant, which are followed by their replies by Âtarô-farôbag. The Christian name, as written in the original Pahlavi, can be read *Bûkht-Masareh*, *Bûkht-Mârâê*, and *Bûkht-Mihrih*. These readings mean "Redeemed by Mâsorah," "Redeemed by Mary," and "Saved by Mithra," respectively. Little is known about Bûkht-Masareh beyond what is stated in the Pahlavi text of the Dînkard. From the name it can be presumed that he was either a Christian convert from Zoroastrianism or a descendant of some such convert and, as the name indicates, probably a Syrian Christian or a Jew. Now Bûkht-Mihrih cannot be a suitable Christian name, as it means "Saved by Mihir or Mithra." Such an idea is decidedly Zoroastrian.

It is, therefore, apparent that the second part of the name must be that of something relating to the Hebrew Old Testament, such as the Hebrew *Mâsarah* which is the title of a book containing a critical exposition of the Old Testament, or it might be the name of Mary, the mother of Jesus Christ. Moreover, there is a Syriac title of a priest, viz., *mâr*, which is attached to the name, like the title *dâru* (a corruption of *adhyârû* from Sanskrit *adhvaryu*) suffixed to the names of Parsi priests to this day. However, there is one objection to the second part of the name being here a priestly title, namely that *mâr* is always the first part of the name, in other words it is prefixed to the man's name, and does not follow it. Hence it is that the reading *Bûkht-Masareh* of the name has here been preferred in the transliteration.

About the age in which this Christian disputant flourished, it may be said that it is not difficult to trace it from the very probable date of the lifetime of Dastur Âtarô-farôbag, son of Farrukh-zât. The age of the latter is clearly defined by his religious controversy with the *Gujastak* (or, "Accursed") *Abâlîsh*, before Khalifah Al-Mâmûn who lived in A.D. 813—833. This controversy has been preserved to this day in the Pahlavi treatise entitled the *Mâtîgân î Gujastak Abâlîsh*. According to it, the replies of the Dastur to the seven inquiries by the *Abâlîsh* gave great satisfaction to the Khalifah and his courtiers (see Chap. II, § 14, in the edition of the Pahlavi text by A. Barthelemy :—*Va Mâmûn Amîr î Mûmnîn zak milayâ pasandît va pavan khûp dâsht va râmishnêh kabad mekablûnt*, "Mâmoun, le commandeur des Croyants, approuva ces paroles, les goûta fort, et en éprouva beaucoup de plaisir").

The extensive 80th chapter of the third book of the *Dînkard* also contains a long controversy between a Jew and a Zoroastrian priest (probably, Dastur Âtarô-farôbag), concerning the propriety or otherwise of the doctrine of the *Avesta* as regards the creation of mankind, the different significations of the

term *khvetūk-dasîh*, etc. Also the Pahlavi book *Shikand-gûmânîg Vijâr* contains sceptical questions addressed to a Zoroastrian priest by a friend at Isphahân on the separate sources, specially on the discrepancies of different religions as to how an All-good and Omnipotent Creator can allow the existence of Evil in this world, especially the discrepancies in the Koran and the Bible.

II. ¹

The first half of the Dînkard, Book V, has already appeared in the ninth volume. The present volume comprises the remaining portion, which opens in the middle of Book V with a series of questions bearing on Zoroastrian religion and replies thereto by a learned Dastur. The querist is a Christian, who, as the Pahlavi author states, was "friendly disposed towards Zoroastrians." Although the replies in some cases are neither complete nor lucid, the questions themselves are of considerable interest to a Zoroastrian, and inquire into such subjects as the conflict between the opponent spirits, the sacred girdle, *sagdîd*, the *Fravartîgân* festivals, and the Yasna and other rituals.

At the outset, some questions with reference to the relation of Aûharmazd and Aharman are put for solution. This subject is so well and so often treated in Pahlavi books and by some of the Iranian scholars in India and Europe that it would be superfluous to harp on it here again ² but for the simple reason that a fair number of pages are devoted to its treatment which is invariably the same in its main features in different Pahlavi authors, in which a vivid picture in detail is drawn of the conflict between the two spiritual adversaries and the varying phases of their preponderance and activity until the

¹ This second part on the contents of this volume is kindly written at my suggestion by my son, Aîrpat Ardashir Darab Dastur, M.A.

² NOTE.—For other works treating the same subject besides the Dînkard, the reader may refer to Bûdahish, Shikand-gûmânîg Vijâr, Datistan-î-Dinîg, Zâtsparam, &c.

final Renovation (*Frasho-kart*) are described. To summarise the view as held by the composer of the Pahlavi text comprised in this volume, the opponent emerged in the beginning from an abyss with a view to thwart the designs of Providence as regards the early creation. Whereas Aûharmazd has all goodness on his side, Aharman has evil influences to back him, and all destructive forces date their origin from the latter's advent into this world. Both are pictured as mighty warriors with large hosts to co-operate; and a severe conflict goes on continuously between the adherents of Aûharmazd and the partisans of Aharman, the latter striving vigorously to win over the former to their side. Demons of multifold kinds are employed by Aharman to achieve this end, but the ruling of the Good Spirit is such that the defence of His followers shall outdo the entire strength of the opponents, and their wicked influence is always restrained and counteracted by the divine and moral practices of the good creation. This struggle between the good and evil forces is taken as a means to test the fidelity of those on the side of the Almighty, and continues on for centuries, ultimately ending at the time of the Resurrection, when Aharman, through his own impotency and the agency of the firm adherents of Mazda, is vanquished, and Aûharmazd is, all in all, prevailing everywhere.

Such is the brief outline of the subject of Aûharmazd and Aharman as detailed in Pahlavi authors, and, no doubt, it is the development of the same theory of good and evil as expressed in the Avesta, whose origin can be traced in the Gathic hymns. But in the latter the two combatants—Angrô Mainyu and Spentâ Mainyu—are mere representations of the good and evil forces obtaining in the world, each vieing with the other to get its hold on mankind, and both are the creatures of Ahura, Who is the Causer of all Causes, the First Cause, as named in the fourth book of the Dînkard. And it is this Avestic conception regarding the two forces which is attempted to define in the sixth book, and, generally, the view held in the latter accords with the one originally conceived in the Gathas. In the sixth book at

the opening it is said : “ In the thought arising in the life of men, as a good spirit keeps a place (*i.e.*, abides in it), so also an evil spirit holds the way to it.” Further on, “ And in these several paths and ways (there happens) the struggle of the *Drîj* with men,” meaning thereby that man during his life time has to encounter the two forces working diametrically opposite to each other—the one is the personification of malignant forces which drag one to the path of ruin ; the other is the embodiment of divine tendencies. These two operate simultaneously in the human body, and, in connection with this, it is stated at the end that man is endowed with free-will, called *ragîh*, which is defined as an inherent faculty in him, by which it is left to his discretion whether to invoke Aûharmazd or to adore Aharman. But what is strictly enjoined is the propulsion of one’s free-will to the path of God, and to avoid the stings of conscience. Because when once fallen, the malignant proclivities overpower the divine element in man and goad him on to further wicked deeds, tending to the utter destruction of the spiritual part and effecting the “ruin of the soul.” Here ends the theory about the existence of good and evil in the material world first conceived and propounded in the Gathic hymns, and developed and expanded by the later Pahlavi writers.

The next theme touched upon relates to the Mâthras. These sacred texts are highly eulogised for their healing and efficacious virtues. Although their preservation in writing was strictly enjoined, an equal and even greater importance attached to their recital from memory. As is manifest in the religious intelligence, these shall be “learnt by heart.” And it is to this habit of the sacred textual recitation, still in vogue among the priestly class even at the present day, that what remains of the once extensive writings on Zoroastrian religion may be partially attributed. It is a singular fact that the extant Avesta literature comprises almost nothing but a fairly good collection of the Gathic hymns, prayers, and sacred texts uttered either while invoking the creator or performing some religious ceremonial ;

and it is more than certain that they owe their present existence, if not wholly, at least partially, to the clerical method of learning by rote that portion of the sacred text which immediately affected their profession. This seems to be a probable surmise, and the one generally accepted, *viz.*, that the surviving portion of the once extensive Avesta literature is that which had escaped the destructive hands of Alexander or the ruthless ravages of Arab vandalism, may be admitted in part. Nay, we may go still further and say that nothing was spared except what was mentally treasured up by the clergy.

In association with the Mathric theme are mentioned the Zoroastrian missions, which were sent to preach Avestic doctrines beyond the limits of Persia proper in the palmy days of the ancient Iranian Empire. So that the creed of Zarathushtra was not originally designed to be cribbed within the marches of the ancient Iranian regions, but bands of preachers were seen diffusing the doctrines in far-off lands. To quote from the text: "In each (of those countries and tribes) it (became) so current that, even as to him who was the most sceptical person, this religion with its sublime essentials became current with all purities in that life of corruption." Preaching, however, was not conducted with the sword in one hand and the holy book in the other. Compulsory conversion has never been the aim of its propagators, and "persecution is, moreover, unnecessary for it."

Here it would be interesting to know the characteristics of a preacher from the Zoroastrian stand-point. The qualities of an ideal preacher are briefly narrated in the sixth book—a learned theologian of a self-sacrificing nature, one who devotes his life to the sole purpose of redeeming the erring souls and earnestly desires to gain the exalted epithet of the Saviour of mankind. Sermonizing was extensively practised, and the generality of the clergy, especially the *Aîrpats*, were conversant with the sacred lore. The criterion of a modern clergyman is deplorably lower than what it was formerly.

The Zoroastrian pontiff in ancient Persia held an enviable position. "The spiritual head must be so regarded as the (religious) lord and obeyed that the ruler and the sovereign should also do nothing without (the advice of) the spiritual lord, the Head-priest." He was ranked next, if not equal, to the monarch; and his will was law to a large extent, even in matters political. We know from history that, in a semi-barbarous nation, the spiritual lord is also the temporal head of the community, and wields the sceptre in this double capacity. But after some generations, during the transition from the lower to the higher stage of civilization, the pontiff is relieved of his temporal authority, but still enjoys paramount power in his own sphere. Such was the condition in ancient Persia, and the fact is also attested by the history of Europe, where, in mediæval times, the Pope of Rome was deemed the supreme lord, who "could make and unmake the king." But the differentiation of the two powers is what is inevitable and events that have historically followed prove that monarchs should be left to their own discretion for the judicious exercise of the royal prerogatives. It is generally held that the present progress of European civilization would not have come into being if the spiritual authorities had shared in non-religious matters. Hence it is that the former status of the Zoroastrian head-priest is untenable in modern times with advanced civilisation when people have learnt to judge for themselves. And we are not far from the truth when we say that the present high stage in social scale, compared with other Indian communities to which the Parsees have risen, is mainly due to the non-interference of the priesthood in their voluntary emancipation from disagreeable and superannuated customs and usages. To foster religious spirit and uphold moral principles are a good healthy sign in an individual; but to carry that to fanaticism would be to check and undermine all non-religious development.

According to the Zoroastrian belief, to move about without having the *kūstîg* on is considered a grievous sin, as is shown by one of the queries asked by Būkht-Masareh. And "when it is

enjoined that it shall be put on, and is not put on, it is a violation of the religious commandment." *Kûstîg*, the sacred symbol of Zoroastrianism, is regarded as the line of demarkation between this world and the next. It is taken as a remembrancer of our present existence and the future life to come. As the sacred thread is worn round the waist, it divides the body, as it were, into two halves, of which the lower one indicates the life here on earth, and the upper one signifies the future existence. It is a constant memento of the spiritual life which is awaiting one in future, and is a frequent reminder to make oneself worthy of the same. Hence it is that a Zoroastrian infant is not invested with the sacred shirt and girdle until the faculty of judging right from wrong and truth from falsehood is fairly developed. A different simile is applied to the *kustîg* in the *Dâtistân-î-Dînîg*, where it is compared to a firmament with shining luminaries; and as these cast forth their radiance on earth during the dark hours of night, the girdle encircling the human body imparts it a spiritual lustre in its dark and mysterious path in this material state of being. It is, as it were, a loadstar in the heavens to guide strayed and misled human vessels.

Formal religion is, by some, looked upon with dubious faith. They argue that it has already achieved its object in the incipient stage of civilization, when humanity had not reached the present state of mental development, and abstract conceptions were beyond comprehension; and so for an adequate idea of God and spiritual objects, religious formalities were essential. A religion, however, when divested of forms and ceremonies, would be no religion but a mere code of moral precepts, which alone has no such charm and attraction for the mass as when it is associated with the outward signs and expressions of the inward impulses. And these external embodiments of religious sentiments are a great factor in inspiring awe and veneration for the sacred beings and infusing a healthy moral tone into their devotees. The *Yasna* and other rituals are considered as weapons to fight with the prevailing wickedness; and, by the furtherance of religious

zeal and ardour, their performance without distortions, *as stated in Pahlavi, is attended with beneficial results to the good powers and much harm to demoniacal elements, the evil influences being said to prevail most in those quarters where formal religion is discarded and rites and ceremonies are dispensed with. "And the benefit to the good spirits on account of the Yazishna (ceremony), and, consequently, the cry of the vanishing ability of the demons (are manifest) from it."

At the end of the fifth book a subject of special interest to the modern Parsees is handled in a concise manner: The Fravardigân festival, one of the much discussed topics of the present day, is, according to the modern custom, held annually at the close of the year in honor of the dead. Some days are set apart for the observance of this festival, and the pious manes of the dead are supposed to visit the earth on this special occasion to be invoked by their kinsmen. They are invisible to the living ones, but "by whom are likewise observed the existing objects in this world." As stated in the original Pahlavi, their advent here on earth is at harvest time, "during the days of gathering corn;" and the harvest season was formerly coincident with the close of the year. This original custom of holding the Fravardigân festival during the period of gathering corn is nowadays ignored and unknown, and the five days named after the five Zoroastrian Gathas, with those immediately preceding and following them, are regarded as sacred for the invocation of the departed ones. The season for gathering corn was suitable for this festival, because, owing to the abundance of crop, facilities to consecrate offerings for the dead and to receive in exchange the blessings of the good spirits were greater than in other seasons of the year. "During that season, the souls of the pious and other good spirits approach (us) most for the acceptance of mutual gifts."

"For every person there is an object which is more honorable and dearer to him than anything else; and when he

regards that thing as his co-helper, and *when there lies nothing else in the midst*, only then is one full of gladness therefrom. That thing is religion." Again, "whosoever has the strength of natural wisdom, certainly coupled with knowledge, and is also on the path of the faith of the creation, certainly on the miraculous path, shall maintain it."

The passages allude to the cheerful and vigorous effect of religion on mankind—religion which is free from the admixture of scepticism and devoid of heterodoxical propensities. Faith in God, steadfastness in religion and literary culture, when combined together harmoniously, are, doubtless, blessings in an individual. To such a blessed soul, divine prayer, invocation and adoration of the Deity form part and parcel of his daily round of duties, and minister to him as a soothing balm when mentally distressed. And this steady faith in prayer, and its efficacious virtue as a mental anodyne, obtained universally in by-gone ages, and the steadfast hold on religious tenets was then the order of the day. When science was little known, literary culture was not diffused, and education was limited to a few fortunate ones, people could easily take in religious dogmas and observe passive obedience in matters ecclesiastical. Then it was that the precept in the sixth book—"every person should make oneself devoutly faithful, and should resign oneself to God, and thenceforward one should be grateful unto Him, so that there shall not come unto one anything, on occurrence whereof there might be injury"—might have been easily preached and practised. In those days miracles were wrought, trials by ordeal¹ vehemently practised, and the hand of Providence was deemed certain in human affairs. Vivid pictures were drawn of the blissfulness of pious souls in heaven and the misery of the wicked in hell. For it is

¹ The ordeals commonly known in ancient Persia were of three kinds—fire, water, and pouring molten metal on the breast—and the belief regarding them was that divine interposition was necessary to save the innocent from being hurt while undergoing the ordeal. This procedure of testing the innocence or otherwise of a criminal was zealously followed, being regarded conclusive in its results.

said, "Every man should bear in mind, in every place, and at every time, the spiritual circumstance of the blessedness of heaven and the misery of hell." This constant preaching was then very essential, as it could effectively lessen the amount of wickedness when people leaned more to barbaric practices, and human organisation was in its rudimental stage.

Such was the aspect of religious faith in past days—days when science had a feeble development, people were generally illiterate, and their ignorance was bliss to a certain amount, being not encountered and oppressed with religious doubts. But what do we observe and experience to-day? Times have considerably altered. Modern science has entered the lists to grapple with the time-honoured usages and customs, and drive them out of the field. The conflict is not likely to subside, but will gather new forces with further scientific development. Hence the path of a modern priest and propounder of religious tenets is not so smooth as that of the Pahlavi author who had not the clear idea of this new factor when the preaching of absolute faith was effected without resistance. Trained minds at the present day cannot imbibe passively what is unable to stand the test of modern thought. Criticism in every branch of study is lavishly indulged in, and an attempt to look on subjects from the rationalistic standpoint is viewed with approval. Religious discussions and controversies, although having morbid elements in them, are healthy in their issues, in so far as they serve to sift grain from chaff and dispense with what is superannuated and uncongenial to a period, and to blindly follow our ancestors in all respects would be unsuitable under the present circumstances.

The movement towards religious innovation has fairly advanced at present among the Zoroastrians. Diverse notions are held by talented minds who are in touch with modern progress, and spiritual questions are treated from different standpoints by different students. Some look for their own

pre-conceived ideas in the sacred writings, and endeavour to set a version congenial to themselves. Others still have higher aims, and are earnest workers in construing obscure matter in a rational way. We may heartily welcome the laudable motives of some, inasmuch as the hidden and cryptic ideas are likely to be unearthed with their persistent efforts to utilise more refined implements for their research. And in the lack of completely authentic translations, their efforts are the more hailed with satisfaction. We must move with the times and model our religion with it. To look on religious topics with the modern refined eyes and to search for exalted ideas beyond the comprehension of the former ages is laudable. But with these healthy effects of modern criticism, we must beware of the other extreme dragging us on the verge of atheism; and it is to avoid falling into this execrable pit that the view expressed in Pahlavi should always be borne in mind. "In religion three things are most essential—the communion, the ardent love, and the mean. The communion is that wherein with regard to the thought, the word and the deed, and with all rectitude, one is attached to (the worshipful) God and the good ones, and does not even corrupt that attachment. (2) And the ardent love is that wherein with regard to improbity and sin, one saves oneself from Aharman, the demons and the wicked ones. (3) And the mean is that wherein one is a watch on the communion and the ardent love, and does not ever corrupt them." In spite of our mental conflicts on spiritual themes, we should learn to recognise divinity by our inward impulse. A truly fortunate being when confronted with sceptical questions can manage to find his way out with the assurance of the existence of something divine which rules the universe. "Aûharmazd, the Lord, desires this from men: 'Do ye know me?' Because He understands this, *viz.*, 'If they should (fully) know Me, every-one would come after Me,'" in his dark and gloomy hours of reflection. Let us hope, with all these prevailing energies and activities, conflict and argumentation, our internal divine instinct remains intact, and with the advance of knowledge, our

awe and veneration for the Deity are not slackened in the least ;
and here it would be happy to end with the apt advice of the
great poet :—

“ Let knowledge grow from more to more
But more of reverence in us dwell.”

MALABAR HILL,
BOMBAY, *7th November 1907.*

THE DĪNKARD, BOOK V.

Complete Questions of Bûkht-Masareh¹ and Answers.

[ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو]

ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو
ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو
ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو

I ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو I

II ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو II

III ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو III

IV ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو IV

V ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو V

VI (1) ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو VI, 1

ٻوڙو (2) ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو ٻوڙو 2

1. MSS. ٻوڙو. It denotes 'Redeemed by the *Mdsorah*.' Compare the Persian *Bukht-i-Nassar*, the name of the Babylonian king Nebuchadrezzar, mentioned in the Bible. Other readings of the name are Bûkht-Mârâê, 'Redeemed by Mary,' Bûkht-Mârih or Bûkht-Mihrih.
2. The words in brackets are an insertion by me to form a general heading. 3. DM., DE. ٻوڙو; K. ٻوڙو. 4. So in K.; DM., DE. ٻوڙو. 5. So in K.; DM., DE. omit it. 6. Better ٻوڙو; see note on page 1 of the English Translation. 7. So in K.; DM., DE. ٻوڙو. 8-8. K. inserts the words in brackets; DM., DE. omit. 9. So in K.; DM., DE. ٻوڙو.

- XVI *¹ דג¹ מרמבד-סג² ואעפא דטוואווא³ וואו
וואט-טוואט-טוואט⁴ XVI
- XVII וואט⁵ מרמבד⁶ דג⁷ וואט⁸ דג⁹ XVII
- XVIII וואט¹⁰ מרמבד¹¹ דג¹² וואט¹³ דג¹⁴ XVIII
- XIX וואט¹⁵ מרמבד¹⁶ דג¹⁷ וואט¹⁸ דג¹⁹ XIX
מקווא²⁰
- XX וואט²¹ מרמבד²² דג²³ וואט²⁴ דג²⁵ XX
- XXI וואט²⁶ מרמבד²⁷ דג²⁸ וואט²⁹ דג³⁰ XXI
מקווא³¹
- XXII וואט³² מרמבד³³ דג³⁴ וואט³⁵ דג³⁶ XXII
- XXIII וואט³⁷ מרמבד³⁸ דג³⁹ וואט⁴⁰ דג⁴¹ XXIII
מקווא⁴²
- XXIV וואט⁴³ מרמבד⁴⁴ דג⁴⁵ וואט⁴⁶ דג⁴⁷ XXIV
- XXV * וואט⁴⁸ מרמבד⁴⁹ דג⁵⁰ וואט⁵¹ דג⁵² XXV.
מקווא⁵³

1. MSS. omit it except K. *Vide* note 8, p. 2. 2. So in DM., DE.; K. מרמבד-סג. 3. So in K.; the rest וואט-טוואט. 4. So in K.; DM., DE. וואט-טוואט. 5. So in DM., DE. Only K. וואט. 6. Only DM. מרמבד-סג. 7. So in DM., DE.; K. omits. 8. So in K.; DM., DE. וואט. 9. Only DM., DE. add דג.

[illegible]

[۱۵ دسمبر ۱۹۷۲ء کو]

1 (1) ¹⁰ וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב ¹¹ וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב ¹² וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב ¹³ וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב ¹⁴ וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב

1. DM. 𐭠𐭣𐭥𐭥. 2. DE., DM., K. 𐭠𐭣𐭥𐭥. 3-3. Only DM. 𐭠𐭣𐭥𐭥. 4. DM. 𐭠𐭣𐭥𐭥. 5. So in DM., DE.; K. 𐭠𐭣𐭥𐭥. 6. So in K.; DM., DE. 𐭠𐭣𐭥𐭥. 7-7. MSS. 𐭠𐭣𐭥𐭥. 8. So in K.; DE., DM. 𐭠𐭣𐭥𐭥. 9. Only K. omits. 10. MSS. 𐭠𐭣𐭥𐭥. 11. A point below a letter denotes that the letter is omitted or has dropped out of the old MSS. 12. Only K. 𐭠𐭣𐭥𐭥. 13. So in K.; others omit 𐭠𐭣𐭥𐭥 at the end. 14. All 𐭠𐭣𐭥𐭥.

- 2* ¹ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ
 מִן הַשָּׁמַיִם וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ
 וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ
 (2) וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ 2
 וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ 3
 וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ
 וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ
 וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ
 וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ 4
 I וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ I
 וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ
 II וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ II
 וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ
 III וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ III
 וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ
 IV (1) וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ IV, 1
 15 (2) וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ

1. MSS. וְאֵלֶּיךָ. 2-2. So in DM., DE.; K. וְאֵלֶּיךָ. 3. MSS.
 וְאֵלֶּיךָ. 4. DM., DE. וְאֵלֶּיךָ. 5. So in K., DM.; DE. וְאֵלֶּיךָ. 6. So in
 DE.; DM. וְאֵלֶּיךָ; K. וְאֵלֶּיךָ. 7. So in K.; DM., DE. וְאֵלֶּיךָ.
 8. So in K.; DM., DE. וְאֵלֶּיךָ. 9. So in K.; DM., DE. וְאֵלֶּיךָ. 10. So
 in K.; DM., DE. וְאֵלֶּיךָ. 11. MSS. וְאֵלֶּיךָ. 12. MSS. וְאֵלֶּיךָ. 13. K.
 וְאֵלֶּיךָ. * The asterisk denotes that the word is found only in K.
 14. All וְאֵלֶּיךָ. Better וְאֵלֶּיךָ. 15. MSS. וְאֵלֶּיךָ.

1. וְכִּי דִּקְדָּשׁוֹ נִכְרָה לְמִסְכָּרָא מִלְּפָנֵי דְּיֵהוּ אֱלֹהֵי שְׁמַיָּא וְעַל דְּמִלְּפָנֵי
 3 (3) וְשִׁפְּרָא מִשְׁמַעְתָּא וְשִׁפְּרָא מִשְׁמַעְתָּא 4 5 6 מִלְּפָנֵי
 4 מִשְׁמַעְתָּא 7 מִשְׁמַעְתָּא (4) וְשִׁפְּרָא מִשְׁמַעְתָּא 8 וְשִׁפְּרָא מִשְׁמַעְתָּא
 מִשְׁמַעְתָּא 9 מִשְׁמַעְתָּא וְשִׁפְּרָא מִשְׁמַעְתָּא * 10 וְשִׁפְּרָא מִשְׁמַעְתָּא
 וְשִׁפְּרָא מִשְׁמַעְתָּא 11 וְשִׁפְּרָא מִשְׁמַעְתָּא 12 וְשִׁפְּרָא מִשְׁמַעְתָּא
 וְשִׁפְּרָא מִשְׁמַעְתָּא 13 וְשִׁפְּרָא מִשְׁמַעְתָּא 14 15 וְשִׁפְּרָא מִשְׁמַעְתָּא
 וְשִׁפְּרָא מִשְׁמַעְתָּא 16 וְשִׁפְּרָא מִשְׁמַעְתָּא 17 וְשִׁפְּרָא מִשְׁמַעְתָּא
 וְשִׁפְּרָא מִשְׁמַעְתָּא 18 וְשִׁפְּרָא מִשְׁמַעְתָּא 19 וְשִׁפְּרָא מִשְׁמַעְתָּא

V, 1-2 V (1) וְשִׁפְּרָא מִשְׁמַעְתָּא 20 וְשִׁפְּרָא מִשְׁמַעְתָּא (2) וְשִׁפְּרָא
 21 וְשִׁפְּרָא מִשְׁמַעְתָּא 22 וְשִׁפְּרָא מִשְׁמַעְתָּא 23 וְשִׁפְּרָא מִשְׁמַעְתָּא
 24 וְשִׁפְּרָא מִשְׁמַעְתָּא 25 וְשִׁפְּרָא מִשְׁמַעְתָּא * 26 וְשִׁפְּרָא מִשְׁמַעְתָּא
 3 מִשְׁמַעְתָּא (3) וְשִׁפְּרָא מִשְׁמַעְתָּא 27 וְשִׁפְּרָא מִשְׁמַעְתָּא
 4 (4) וְשִׁפְּרָא מִשְׁמַעְתָּא 28 וְשִׁפְּרָא מִשְׁמַעְתָּא

1. K. מִלְּפָנֵי דְּיֵהוּ; DM., DE. מִלְּפָנֵי דְּיֵהוּ. 2. Only K. מִשְׁמַעְתָּא. 3. MSS. מִשְׁמַעְתָּא. 4. So in K.; DM., DE. מִשְׁמַעְתָּא. 5. MSS. מִשְׁמַעְתָּא. 6. Omitted in K. מִשְׁמַעְתָּא. 7. מִשְׁמַעְתָּא only in K. 8. So in K.; DM., DE. מִשְׁמַעְתָּא. 9. MSS. מִשְׁמַעְתָּא. 10. Only K. om. 11. So in DM., DE.; K. מִשְׁמַעְתָּא. 12. So in K.; DM., DE. מִשְׁמַעְתָּא; better מִשְׁמַעְתָּא. 13. So in DM., DE.; K. מִשְׁמַעְתָּא. 14. MSS. מִשְׁמַעְתָּא. 15. So in DM., DE.; K. מִשְׁמַעְתָּא. 16. MSS. מִשְׁמַעְתָּא. 17. So in K.; DM., DE. מִשְׁמַעְתָּא. 18. So in K.; DM., DE. מִשְׁמַעְתָּא. 19. מִשְׁמַעְתָּא in DM., DE. Omitted in K. 20. So in DM., DE.; K. מִשְׁמַעְתָּא. 21. Only K. מִשְׁמַעְתָּא. 22. K. מִשְׁמַעְתָּא. 23. Only K. מִשְׁמַעְתָּא. 24. Only DM. מִשְׁמַעְתָּא. 25. Only K. מִשְׁמַעְתָּא. 26. So in K.; DM., DE. מִשְׁמַעְתָּא. 27. MSS. insert מִשְׁמַעְתָּא.

- 4 * (4) וְאִם כִּדְּבָרִי וְאִם כִּדְּבָרִי
 5 וְאִם כִּדְּבָרִי וְאִם כִּדְּבָרִי (5) וְאִם כִּדְּבָרִי
 6 וְאִם כִּדְּבָרִי וְאִם כִּדְּבָרִי (6) וְאִם כִּדְּבָרִי
 VIII וְאִם כִּדְּבָרִי וְאִם כִּדְּבָרִי VIII
 IX וְאִם כִּדְּבָרִי וְאִם כִּדְּבָרִי IX
 X, 1 וְאִם כִּדְּבָרִי וְאִם כִּדְּבָרִי X
 2 וְאִם כִּדְּבָרִי וְאִם כִּדְּבָרִי (2) וְאִם כִּדְּבָרִי

1. So in K., DM.; DE. 2. So in DM., DE.; K. 3-3. So in K.; DM., DE. 4-4. DM., DE. 5. So in DM., DE.; K. 6. MSS. 7-7. So in DM.; K., DE. 8. MSS. 9. So in DM., DE.; K. 10. So in DM., DE.; K. 11-11. MSS. 12. So in DM., DE.; K. 13. K. 14. So in DM., DE.; K. 15. So in DM., DE.; K. 16. Thus in DM., DE.; K. 17. Only K. 18. Only K. omits it. 19-19. MSS. 20. K. 21. K., adds -

לֹא וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם
 וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם
 וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם (3) מִלֵּוֹי וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם
 XI וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם ! מִלֵּוֹי וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם
 וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם * וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם
 וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם

3

XI

XII (1) וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם XII, 1

וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם
 וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם (2) 2

וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם
 וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם (3) וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם 3

וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם (4) וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם
 וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם 12 וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם 4

וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם 13 וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם
 (5) ! וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם * וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם 5

וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם 14 וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם 15 וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם
 (6) וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם וְהָיָה לְךָ עֵלְיוֹתָיִם 6

1. K. omits. 2. K. omits; better *וְהָיָה*. 3. So in DM., DE.; K. *וְהָיָה*. 4. So in K.; DM., DE. *וְהָיָה*. 5. So in DM., DE.; K. *וְהָיָה*. 6. So in all MSS.; better *וְהָיָה*, *harvisp-āleših*. 7. *וְהָיָה* in DM., DE.; K. *וְהָיָה*. 8. DM., K. *וְהָיָה*; DE. *וְהָיָה*. 9. So in DM., DE.; K. *וְהָיָה*. 10. DM., DE. *וְהָיָה*; K. *וְהָיָה*. 11. DM. repeats the word. 12. *וְהָיָה* in DM., DE.; K. *וְהָיָה* *akēh* or *agih* "evil." 13. So in K.; DM., DE. *וְהָיָה*. 14. MSS. *וְהָיָה*. 15. So in K.; DM., DE. *וְהָיָה*.

- 7 ¹ ² ³ ⁴ ⁵ ⁶ ⁷ ⁸ ⁹ ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ¹⁰⁰⁰

מַעֲלָמוֹ שֶׁלֹּא יִשָּׁא וְלִי שֶׁאֵין דָּסִיסָא וְאֵין מַעֲלָמוֹ
 וְלִי שֶׁאֵין דָּסִיסָא שֶׁ¹ שֶׁלֹּא יִשָּׁא וְלִי שֶׁ² שֶׁלֹּא יִשָּׁא וְלִי
 מַעֲלָמוֹ שֶׁלֹּא יִשָּׁא וְלִי שֶׁאֵין דָּסִיסָא וְלִי שֶׁ³ שֶׁלֹּא יִשָּׁא
 וְלִי שֶׁאֵין דָּסִיסָא וְלִי שֶׁ⁴ שֶׁלֹּא יִשָּׁא וְלִי שֶׁ⁵ שֶׁלֹּא יִשָּׁא
 וְלִי שֶׁאֵין דָּסִיסָא וְלִי שֶׁ⁶ שֶׁלֹּא יִשָּׁא וְלִי שֶׁ⁷ שֶׁלֹּא יִשָּׁא
 וְלִי שֶׁאֵין דָּסִיסָא וְלִי שֶׁ⁸ שֶׁלֹּא יִשָּׁא וְלִי שֶׁ⁹ שֶׁלֹּא יִשָּׁא
 וְלִי שֶׁאֵין דָּסִיסָא וְלִי שֶׁ¹⁰ שֶׁלֹּא יִשָּׁא וְלִי שֶׁ¹¹ שֶׁלֹּא יִשָּׁא
 וְלִי שֶׁאֵין דָּסִיסָא וְלִי שֶׁ¹² שֶׁלֹּא יִשָּׁא וְלִי שֶׁ¹³ שֶׁלֹּא יִשָּׁא
 וְלִי שֶׁאֵין דָּסִיסָא וְלִי שֶׁ¹⁴ שֶׁלֹּא יִשָּׁא וְלִי שֶׁ¹⁵ שֶׁלֹּא יִשָּׁא

1. So in K.; omitted in DM., DE. 2. K. שֶׁלֹּא יִשָּׁא; DM., DE. שֶׁלֹּא יִשָּׁא.
 3. MSS. שֶׁלֹּא יִשָּׁא. 4. DM. שֶׁלֹּא יִשָּׁא. 5-5. שֶׁלֹּא יִשָּׁא in all MSS. Better
 שֶׁלֹּא יִשָּׁא. 6. So in K.; DM., DE. שֶׁלֹּא יִשָּׁא. 7. Omitted only in K.
 8. So in DM., DE.; K. שֶׁלֹּא יִשָּׁא. 9. All שֶׁלֹּא יִשָּׁא. 10. K. inserts וְלִי.
 11. So in all; better שֶׁלֹּא יִשָּׁא. 12. Only K. שֶׁלֹּא יִשָּׁא. 13. So in K.; DM.,
 DE. שֶׁלֹּא יִשָּׁא. 14. So in K.; DM., DE. שֶׁלֹּא יִשָּׁא. 15. שֶׁלֹּא יִשָּׁא in all MSS.;
 DM. adds שֶׁלֹּא יִשָּׁא וְלִי שֶׁלֹּא יִשָּׁא.

2. ² (2) ¹ ³ ⁴ ⁵ ⁶ ⁷ ⁸ ⁹ ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ¹⁰⁰⁰

1. So in K.; 14 in DM., DE. 2. So in K.; DM., DE. 3-3. The words are contained in DM., K.; but omitted in DE. 4. omitted in K. 5. So in DE., DM.; K. 6-6. The words found in K., but omitted in DM., DE. 7. So in K.; in DM., DE. 8-8. The words are found in K.; but omitted in DM., DE. 9. in K. 10. So in K.; in DM., DE. 11-11. in the MSS. 12. DM., DE. here erroneously insert the words 13. in DM., K., DE. 14. DM., DE. here too insert by mistake the line:— 15. K. ; DM., DE.

*¹ וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלֵךְ וְהָיָה
 (2) *² וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלֵךְ וְהָיָה
 *³ וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלֵךְ וְהָיָה
 *⁴ וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלֵךְ וְהָיָה
 *⁵ וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלֵךְ וְהָיָה
 *⁶ וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלֵךְ וְהָיָה
 *⁷ וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלֵךְ וְהָיָה
 *⁸ וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלֵךְ וְהָיָה
 *⁹ וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלֵךְ וְהָיָה
 *¹⁰ וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלֵךְ וְהָיָה
 *¹¹ וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלֵךְ וְהָיָה
 *¹² וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלֵךְ וְהָיָה
 *¹³ וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלֵךְ וְהָיָה
 *¹⁴ וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלֵךְ וְהָיָה
 *¹⁵ וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלֵךְ וְהָיָה
 *¹⁶ וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת-קוֹלֵךְ וְהָיָה

1. וְהָיָה in DM., DE.; K. וְהָיָה. 2. MSS. וְהָיָה. 3. K. וְהָיָה; DM., DE. וְהָיָה. 4. MSS. וְהָיָה. 5. K. here repeats by mistake וְהָיָה. 6. MSS. וְהָיָה; better וְהָיָה. 7-7. Thus in DE.; וְהָיָה in K., DM. 8-8. So in K.; DM., DE. וְהָיָה. 9. So in DM., DE.; K. וְהָיָה only. 10. So in K.; DM., DE. וְהָיָה. 11. So in K.; DM., DE. וְהָיָה. 12. So in K.; DM., DE. וְהָיָה. 13. MSS. וְהָיָה. 14. MSS. וְהָיָה *samihā*; may be *dimihā*, "smoothly," "apparently;" Comp. Pers. *dīm*. 15. MSS. וְהָיָה. 16. So in DM., DE.; K. וְהָיָה.

וְהָיָה לְךָ מִן הַמִּשְׁכָּה מִן הַמִּשְׁכָּה מִן הַמִּשְׁכָּה
 2 (2) וְהָיָה לְךָ מִן הַמִּשְׁכָּה מִן הַמִּשְׁכָּה מִן הַמִּשְׁכָּה
 מִן הַמִּשְׁכָּה מִן הַמִּשְׁכָּה מִן הַמִּשְׁכָּה

XXVI, 1 (1) XXVI מִן הַמִּשְׁכָּה מִן הַמִּשְׁכָּה מִן הַמִּשְׁכָּה
 וְהָיָה לְךָ מִן הַמִּשְׁכָּה מִן הַמִּשְׁכָּה מִן הַמִּשְׁכָּה
 מִן הַמִּשְׁכָּה מִן הַמִּשְׁכָּה מִן הַמִּשְׁכָּה
 2 מִן הַמִּשְׁכָּה מִן הַמִּשְׁכָּה מִן הַמִּשְׁכָּה
 וְהָיָה לְךָ מִן הַמִּשְׁכָּה מִן הַמִּשְׁכָּה מִן הַמִּשְׁכָּה
 3 מִן הַמִּשְׁכָּה מִן הַמִּשְׁכָּה מִן הַמִּשְׁכָּה
 וְהָיָה לְךָ מִן הַמִּשְׁכָּה מִן הַמִּשְׁכָּה מִן הַמִּשְׁכָּה
 מִן הַמִּשְׁכָּה מִן הַמִּשְׁכָּה מִן הַמִּשְׁכָּה

XXVII וְהָיָה לְךָ מִן הַמִּשְׁכָּה מִן הַמִּשְׁכָּה
 מִן הַמִּשְׁכָּה מִן הַמִּשְׁכָּה מִן הַמִּשְׁכָּה
 מִן הַמִּשְׁכָּה מִן הַמִּשְׁכָּה מִן הַמִּשְׁכָּה
 מִן הַמִּשְׁכָּה מִן הַמִּשְׁכָּה מִן הַמִּשְׁכָּה
 מִן הַמִּשְׁכָּה מִן הַמִּשְׁכָּה מִן הַמִּשְׁכָּה

1. So in K.; DM., DE. מִן הַמִּשְׁכָּה. 2. So in DM., DE.; K. מִן הַמִּשְׁכָּה.
 3-3. DM., DE. מִן הַמִּשְׁכָּה; K. מִן הַמִּשְׁכָּה only. 4. So in DE.; K., DM.
 מִן הַמִּשְׁכָּה. 5. Only K. מִן הַמִּשְׁכָּה. 6. Only DM., DE. insert מִן הַמִּשְׁכָּה. 7. So in
 K.; DM., DE. מִן הַמִּשְׁכָּה. 8-8. So in K.; DM., DE., omit מִן הַמִּשְׁכָּה. 9. MSS. מִן הַמִּשְׁכָּה. 10. MSS. om. 11. So in K.; DM., DE. מִן הַמִּשְׁכָּה.
 12. Only K. מִן הַמִּשְׁכָּה. 13. So in DM., K.; DE. מִן הַמִּשְׁכָּה. 14. Only K.
 מִן הַמִּשְׁכָּה; DM., DE. מִן הַמִּשְׁכָּה; better *götig*. 15. So in DM., DE.; K. מִן הַמִּשְׁכָּה.
 16. DM., DE. מִן הַמִּשְׁכָּה; K. מִן הַמִּשְׁכָּה; better *nahalak*-1.

XXVIII, 1
 1. ¹ וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע הָעָם וְיִשְׁמַע הָעָם וְיִשְׁמַע הָעָם (1) XXVIII
 2. ² וְיִשְׁמַע הָעָם וְיִשְׁמַע הָעָם וְיִשְׁמַע הָעָם (2)
 3. ³ וְיִשְׁמַע הָעָם וְיִשְׁמַע הָעָם וְיִשְׁמַע הָעָם (3)
 4. ⁴ וְיִשְׁמַע הָעָם וְיִשְׁמַע הָעָם וְיִשְׁמַע הָעָם (4)
 5. ⁵ וְיִשְׁמַע הָעָם וְיִשְׁמַע הָעָם וְיִשְׁמַע הָעָם (5)

XXIX, 1
 1. ¹⁵ וְיִשְׁמַע הָעָם וְיִשְׁמַע הָעָם וְיִשְׁמַע הָעָם (1) XXIX

1-1. So in K.; DM., DE. 2. Thus in K., DM.; DE.
 3. MSS. 4. So in K.; DM., DE. 5. So in K.; DM., DE. 6. So in K.; DM., DE. 7. in DM. only. 8-8. MSS. 9. MSS. 10. So in K.; DM., DE. 11. Omitted only in K. 12. DM., DE. 13. So in K.; DM., DE. 14. So in K.; DM., DE. 15. DM., DE. insert

1. Եւ զի Եւրոպայի զի Եւրոպայի զի Եւրոպայի
 2. Եւ զի Եւրոպայի զի Եւրոպայի զի Եւրոպայի
 3. Եւ զի Եւրոպայի զի Եւրոպայի զի Եւրոպայի
 4. Եւ զի Եւրոպայի զի Եւրոպայի զի Եւրոպայի

XXX, 1 (1) Եւ զի Եւրոպայի զի Եւրոպայի զի Եւրոպայի
 2. Եւ զի Եւրոպայի զի Եւրոպայի զի Եւրոպայի
 3. Եւ զի Եւրոպայի զի Եւրոպայի զի Եւրոպայի

1. MSS. Եւրոպայի. 2-2. So in K.; DM., DE. Եւրոպայի. 3. So in K.; DM., DE. Եւ. 4. Only K. omits Եւ. 5-5. Եւրոպայի found only in K. 6. Եւրոպայի only in K. 7. So in K.; DM., DE. Եւրոպայի. 8. So in K.; DM., DE. Եւ. 9. MSS. Եւ. 10. Here Եւրոպայի *gūmāz dakeyā* would be better than Եւրոպայի *gūmāzagih* (for Եւրոպայի *gūmāzīgih*) in the MSS. 11. MSS. Եւրոպայի. 12. So in K.; DM., DE. Եւրոպայի. 13. So in DM., DE.; K. Եւ.

[illegible]

END OF BOOK V.

1. So in DM., DE.; ၂၁၁၁၁၁၁၁ in K. 2. Thus in DM., DE.; K. ၂၁၁၁၁၁၁၁ .
3. DM., DE. ၂၁၁၁၁၁၁၁ ; K. ၂၁၁၁၁၁၁၁ . 4. So in K.; ၁၁၁၁၁၁ in DM.,
DE. 5. So in DE., DM.; ၁၁၁၁၁၁ in K. 6. Thus in K.; ၁၁၁၁၁၁ in
DM., DE. 7. ၁၁၁၁၁၁ in DM., DE.; ၁၁၁၁၁၁ in K. 8. ၁၁၁၁၁၁ in DM.,
DE.; ၁၁၁၁၁၁ in K. 9. Thus in K.; ၁၁၁၁၁၁ in DM., DE.

THE PAHLAVI TEXT OF THE DĪNKARD, BOOK VI.

۱ ۱۱۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱۱
 :: ۱۱۱۱ ۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱
 ۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱۱۱۱ ۱۱ ۱۱۱۱ ۱۱۱ ۱۱۱۱۱
 :: ۱۱۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱
 ۱۱۱۱۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱۱۱۱۱۱ (1) † I

*The asterisk denotes that the letter or word is found only in K₄₃ of the Royal Library in Kopenhagen, herein called K.— 1 So in K, DE, DT; DM ۱۱۱۱۱۱ which is read *âfrîgânîh*, ‘benedictions’, ‘extollings’.— 2 So in K; ۱۱۱ ۱۱۱۱۱ in DM, DE; a corrupt form of ۱۱۱۱۱۱ *Mazdyasnânah*.— 3 So in all; read here *nisang-I*, vide its use in the Dînkard, Bks. V, VII, and VIII.— 4-4 So in K; DM, DE ۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱.

† The Sections I to III, V, XII, XVI and XVII of the Sixth Book of the Dînkard are quoted in the *Dâlistân i Dînik* at the point where Mânâshchihar’s Reply to Question XCIII seems to break off. They form Chapter XCIV, §§ 1-11, pp. 269 *seq.*, of S. B. E., Vol XVIII. “It is hardly probable,” says Dr. West, “that these quotations were intended as a conclusion to any reply, but they may have been selected by the author as authoritative opinions sufficiently comprehensive for his general peroration. At any rate they show that the Dînkard must have been in existence in its present form before the *Dâlistân i Dînik* was written.”

۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱ ۱۱ ۱۱۱۱۱۱۱۱ ۱ ۱۱۱۱۱۱۱۱ ۱۱ ۱ ۱۱۱۱۱۱۱۱۱۱ (1)
 :: ۱۱۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱
 ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ (2)
 :: ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱
 ۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱
 ۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱ (3)

1. 5
 1. 5
 2. 6
 3. VI, 1
 4. 2
 5. 3
 6. VII
 7. VIII
 8. IX
 9. X
 10. X

1 So in K; omitted in DM, DE.— 2 So in K; 11. in DM, DE.— 3 So in K, DE; omitted in DM.— 4 So in K; 12. in DM, DE.— 5 Only DE adds 13.— 6 Thus in DM; 14. in K; DE 15.— 7-7 So in K; DE 16; omitted in DM.— 8 Thus in K; 17. in DM, DE.— 9 Redundant, or the previous word should be 18. instead of 19.— 10 Thus in K; 20. in DM, DE.— 11 Thus in DE, DM; 21. in K.

XIV,
1

... (1) XIV

... :: ...

... (2) :: ... 2

... :: ... 3

... (3) :: ... 3

... :: ...

... XV XV

... :: ...

[...]

... (1) †XVI XVI,
1

... :: ...

... :: ...

1 Thus in DM, DE; ... in K.— 2 DM, adds ... — 3 Thus in K ... in DM, DE.— 4 Thus in K, DM; ... in DE.— 5 Thus in K; ... in DM, DE.— 6 So in K; DM, DE repeat ... —

7 So in K; DM ...; DE has ... after which it begins at once with Section XVI.— 8 Only DM contains this last sentence (3) of the paragraph:— —

9 Only K has after the word ... in XIV, 2, the following text [...] .

† Sections IV, VI-XI, XIII, XIV and XV of the *Dīnakard* are not given in the *Dātistān-i Dīnik*; but Sections XVI and XVII are quoted in §§ 9-11 of the latter with certain modification, as follows:—

(9)

... :: ...

10 Thus in K; ... in DM, DE.

XXI,

1 ¹ ² ³ ⁴ ⁵ ⁶ ⁷ ⁸ ⁹ ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ¹⁰⁰⁰ ¹⁰⁰¹ ¹⁰⁰² ¹⁰⁰³ ¹⁰⁰⁴ ¹⁰⁰⁵ ¹⁰⁰⁶ ¹⁰⁰⁷ ¹⁰⁰⁸ ¹⁰⁰⁹ ¹⁰¹⁰ ¹⁰¹¹ ¹⁰¹² ¹⁰¹³ ¹⁰¹⁴ ¹⁰¹⁵ ¹⁰¹⁶ ¹⁰¹⁷ ¹⁰¹⁸ ¹⁰¹⁹ ¹⁰²⁰ ¹⁰²¹ ¹⁰²² ¹⁰²³ ¹⁰²⁴ ¹⁰²⁵ ¹⁰²⁶ ¹⁰²⁷ ¹⁰²⁸ ¹⁰²⁹ ¹⁰³⁰ ¹⁰³¹ ¹⁰³² ¹⁰³³ ¹⁰³⁴ ¹⁰³⁵ ¹⁰³⁶ ¹⁰³⁷ ¹⁰³⁸ ¹⁰³⁹ ¹⁰⁴⁰ ¹⁰⁴¹ ¹⁰⁴² ¹⁰⁴³ ¹⁰⁴⁴ ¹⁰⁴⁵ ¹⁰⁴⁶ ¹⁰⁴⁷ ¹⁰⁴⁸ ¹⁰⁴⁹ ¹⁰⁵⁰ ¹⁰⁵¹ ¹⁰⁵² ¹⁰⁵³ ¹⁰⁵⁴ ¹⁰⁵⁵ ¹⁰⁵⁶ ¹⁰⁵⁷ ¹⁰⁵⁸ ¹⁰⁵⁹ ¹⁰⁶⁰ ¹⁰⁶¹ ¹⁰⁶² ¹⁰⁶³ ¹⁰⁶⁴ ¹⁰⁶⁵ ¹⁰⁶⁶ ¹⁰⁶⁷ ¹⁰⁶⁸ ¹⁰⁶⁹ ¹⁰⁷⁰ ¹⁰⁷¹ ¹⁰⁷² ¹⁰⁷³ ¹⁰⁷⁴ ¹⁰⁷⁵ ¹⁰⁷⁶ ¹⁰⁷⁷ ¹⁰⁷⁸ ¹⁰⁷⁹ ¹⁰⁸⁰ ¹⁰⁸¹ ¹⁰⁸² ¹⁰⁸³ ¹⁰⁸⁴ ¹⁰⁸⁵ ¹⁰⁸⁶ ¹⁰⁸⁷ ¹⁰⁸⁸ ¹⁰⁸⁹ ¹⁰⁹⁰ ¹⁰⁹¹ ¹⁰⁹² ¹⁰⁹³ ¹⁰⁹⁴ ¹⁰⁹⁵ ¹⁰⁹⁶ ¹⁰⁹⁷ ¹⁰⁹⁸ ¹⁰⁹⁹ ¹¹⁰⁰ ¹¹⁰¹ ¹¹⁰² ¹¹⁰³ ¹¹⁰⁴ ¹¹⁰⁵ ¹¹⁰⁶ ¹¹⁰⁷ ¹¹⁰⁸ ¹¹⁰⁹ ¹¹¹⁰ ¹¹¹¹ ¹¹¹² ¹¹¹³ ¹¹¹⁴ ¹¹¹⁵ ¹¹¹⁶ ¹¹¹⁷ ¹¹¹⁸ ¹¹¹⁹ ¹¹²⁰ ¹¹²¹ ¹¹²² ¹¹²³ ¹¹²⁴ ¹¹²⁵ ¹¹²⁶ ¹¹²⁷ ¹¹²⁸ ¹¹²⁹ ¹¹³⁰ ¹¹³¹ ¹¹³² ¹¹³³ ¹¹³⁴ ¹¹³⁵ ¹¹³⁶ ¹¹³⁷ ¹¹³⁸ ¹¹³⁹ ¹¹⁴⁰ ¹¹⁴¹ ¹¹⁴² ¹¹⁴³ ¹¹⁴⁴ ¹¹⁴⁵ ¹¹⁴⁶ ¹¹⁴⁷ ¹¹⁴⁸ ¹¹⁴⁹ ¹¹⁵⁰ ¹¹⁵¹ ¹¹⁵² ¹¹⁵³ ¹¹⁵⁴ ¹¹⁵⁵ ¹¹⁵⁶ ¹¹⁵⁷ ¹¹⁵⁸ ¹¹⁵⁹ ¹¹⁶⁰ ¹¹⁶¹ ¹¹⁶² ¹¹⁶³ ¹¹⁶⁴ ¹¹⁶⁵ ¹¹⁶⁶ ¹¹⁶⁷ ¹¹⁶⁸ ¹¹⁶⁹ ¹¹⁷⁰ ¹¹⁷¹ ¹¹⁷² ¹¹⁷³ ¹¹⁷⁴ ¹¹⁷⁵ ¹¹⁷⁶ ¹¹⁷⁷ ¹¹⁷⁸ ¹¹⁷⁹ ¹¹⁸⁰ ¹¹⁸¹ ¹¹⁸² ¹¹⁸³ ¹¹⁸⁴ ¹¹⁸⁵ ¹¹⁸⁶ ¹¹⁸⁷ ¹¹⁸⁸ ¹¹⁸⁹ ¹¹⁹⁰ ¹¹⁹¹ ¹¹⁹² ¹¹⁹³ ¹¹⁹⁴ ¹¹⁹⁵ ¹¹⁹⁶ ¹¹⁹⁷ ¹¹⁹⁸ ¹¹⁹⁹ ¹²⁰⁰ ¹²⁰¹ ¹²⁰² ¹²⁰³ ¹²⁰⁴ ¹²⁰⁵ ¹²⁰⁶ ¹²⁰⁷ ¹²⁰⁸ ¹²⁰⁹ ¹²¹⁰ ¹²¹¹ ¹²¹² ¹²¹³ ¹²¹⁴ ¹²¹⁵ ¹²¹⁶ ¹²¹⁷ ¹²¹⁸ ¹²¹⁹ ¹²²⁰ ¹²²¹ ¹²²² ¹²²³ ¹²²⁴ ¹²²⁵ ¹²²⁶ ¹²²⁷ ¹²²⁸ ¹²²⁹ ¹²³⁰ ¹²³¹ ¹²³² ¹²³³ ¹²³⁴ ¹²³⁵ ¹²³⁶ ¹²³⁷ ¹²³⁸ ¹²³⁹ ¹²⁴⁰ ¹²⁴¹ ¹²⁴² ¹²⁴³ ¹²⁴⁴ ¹²⁴⁵ ¹²⁴⁶ ¹²⁴⁷ ¹²⁴⁸ ¹²⁴⁹ ¹²⁵⁰ ¹²⁵¹ ¹²⁵² ¹²⁵³ ¹²⁵⁴ ¹²⁵⁵ ¹²⁵⁶ ¹²⁵⁷ ¹²⁵⁸ ¹²⁵⁹ ¹²⁶⁰ ¹²⁶¹ ¹²⁶² ¹²⁶³ ¹²⁶⁴ ¹²⁶⁵ ¹²⁶⁶ ¹²⁶⁷ ¹²⁶⁸ ¹²⁶⁹ ¹²⁷⁰ ¹²⁷¹ ¹²⁷² ¹²⁷³ ¹²⁷⁴ ¹²⁷⁵ ¹²⁷⁶ ¹²⁷⁷ ¹²⁷⁸ ¹²⁷⁹ ¹²⁸⁰ ¹²⁸¹ ¹²⁸² ¹²⁸³ ¹²⁸⁴ ¹²⁸⁵ ¹²⁸⁶ ¹²⁸⁷ ¹²⁸⁸ ¹²⁸⁹ ¹²⁹⁰ ¹²⁹¹ ¹²⁹² ¹²⁹³ ¹²⁹⁴ ¹²⁹⁵ ¹²⁹⁶ ¹²⁹⁷ ¹²⁹⁸ ¹²⁹⁹ ¹³⁰⁰ ¹³⁰¹ ¹³⁰² ¹³⁰³ ¹³⁰⁴ ¹³⁰⁵ ¹³⁰⁶ ¹³⁰⁷ ¹³⁰⁸ ¹³⁰⁹ ¹³¹⁰ ¹³¹¹ ¹³¹² ¹³¹³ ¹³¹⁴ ¹³¹⁵ ¹³¹⁶ ¹³¹⁷ ¹³¹⁸ ¹³¹⁹ ¹³²⁰ ¹³²¹ ¹³²² ¹³²³ ¹³²⁴ ¹³²⁵ ¹³²⁶ ¹³²⁷ ¹³²⁸ ¹³²⁹ ¹³³⁰ ¹³³¹ ¹³³² ¹³³³ ¹³³⁴ ¹³³⁵ ¹³³⁶ ^{1337</}

16 סע ילמ-ט דכ דכד דלמלמ XXXV XXXV

סע ילמ-ט דכ דכד דלמלמ סע ילמ-ט דכ דכד דלמלמ
 °° ילמלמ דכ דכד דלמלמ

17 סע ילמ-ט דכ דכד דלמלמ XXXVI XXXVI

°° דלמלמ דכ דכד דלמלמ דכ דכד דלמלמ

18 סע ילמ-ט דכ דכד דלמלמ XXXVII XXXVII

* סע ילמלמ דכ דכד דלמלמ * סע ילמלמ דכ דכד דלמלמ

סע ילמלמ דכ דכד דלמלמ * סע ילמלמ דכ דכד דלמלמ
 °° ילמלמ דכ דכד דלמלמ

19 סע ילמ-ט דכ דכד דלמלמ XXXVIII XXXVIII

סע ילמ-ט דכ דכד דלמלמ * סע ילמלמ דכ דכד דלמלמ
 °° ילמלמ דכ דכד דלמלמ

20 סע ילמ-ט דכ דכד דלמלמ XXXIX XXXIX

°° ילמלמ דכ דכד דלמלמ

21 סע ילמ-ט דכ דכד דלמלמ (1) XL XL

דכ דכד דלמלמ * סע ילמלמ דכ דכד דלמלמ (2) * סע ילמלמ דכ דכד דלמלמ

דכ דכד דלמלמ * סע ילמלמ דכ דכד דלמלמ * סע ילמלמ דכ דכד דלמלמ

°° ילמלמ דכ דכד דלמלמ

1 Thus in DM, K; ילמלמ דכ דכד דלמלמ in DE.— 2 סע דלמלמ in K.—

3 דכ only in DE.— 4 דכד only in K; י דכד in DM, DE.—

5 ילמלמ דכ דכד דלמלמ in the MSS; perhaps ילמלמ דכ דכד דלמלמ.— 6 So in K, DE; ילמלמ

in DM.— 7-7 So in K; דכד דכד דלמלמ דכ דכד דלמלמ in DM; these words

are omitted in DE.— 8 Thus in DE, DM; omitted in K.— 9-9 Thus

in K; דכד in DM, DE.— 10 Thus in DM, DE; ילמלמ דכ דכד דלמלמ in K.—

11 Thus in K and DM; ילמלמ דכ דכד דלמלמ in DE.

LII,
1

— 19 සි මුසු-පි ක් දෙක ක් (I) LII

110 සුභා පු මු මුකු-පි 190000 ක් * 190000
* 190000 පි 190000 පි 190000 පි 190000
'සුභා 190000 පි 190000 (2) :: 190000 පි 190000
190000 190000 * 190000 190000 190000 190000
190000 190000 * 190000 190000 190000 190000
190000 190000 190000 190000 190000 190000

2

— 20 සි මුසු-පි ක් දෙක ක් (1) LIII

LIII,
1

පු (2) :: 190000 190000 190000 190000 190000
190000 190000 190000 190000 190000 190000
190000 190000 190000 190000 190000 190000
190000 190000 190000 190000 190000 190000
190000 190000 190000 190000 190000 190000
190000 190000 190000 190000 190000 190000

2

3

190000 190000 සි මුසු-පි ක් දෙක ක් LIV

LIV.

190000 190000 පි 190000 190000 190000 190000
190000 190000 190000 190000 190000 190000
190000 190000 190000 190000 190000 190000
190000 190000 190000 190000 190000 190000

1 190000 in K.— 2 Thus in K, DE; 190000 in DM.— 3 In all
190000 for 190000.— 4 Only K 190000.— 5 Thus DM, DE; K
190000.— 6=6 Thus in K; 190000 190000 in DM, DE.— 7 Thus in DM,
DE; 190000 in K.— 8 190000 in K; 190000 in DM, DE.— 9 Thus in K, DM;
190000 in DE.— 10 190000 in DM.— 11 Thus in K; 190000 in DM, DE.— 12 190000
for 190000.— 13 Here DE only repeats by mistake 190000 190000 190000 190000
190000.— 14 190000 in K; 190000 in DM, DE.— 15 190000 in the MSS.—
16 190000 in K.— 17 So in K; 190000 in DM, DE.— 18 190000 only in DM.

LV,
1

(1) LV
 ::
 (2) *
 ::

LVI.

LVI
 *
 ::

LVII.

LVII
 ::

LVIII.

LVIII
 ::

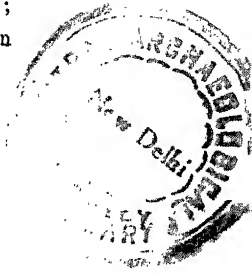
LIX,
1

(1) LIX
 ::

1 in the MSS.— 2 in the MSS.— 3 in DE;
 in DM; in K.— 4 Pers. 'to guard'. Per-
 haps *alyayādihēt* "does not forget".— 5-5 The passage
 in brackets is contained only in K.— 6 DM, DE here add .—
 7 Thus in DM; in K; in DE.— 8 Thus in
 K; in DM, DE.

1. ¹ ² ³ ⁴ ⁵ ⁶ ⁷ ⁸ ⁹ ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²²
 2. ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ¹⁰⁰⁰

1 Thus *alvagigih* in K; *adīnushush* in DM, DE.—
 2 So in K; *in DM, DE.*— 3 Thus in K and DM;
in DE.— 4 Thus in K; *in DM, DE.*—
 5 Thus in DM, DE; *in K.*— 6 Thus in K; *in DM, DE.*—
 7 DM *in DM, DE.*— 8 Only K *in DM, DE.*—
 9-9 *in the MSS.*— 10 *in the MSS.*— 11 K
 omits *in DM, DE.*— 12 Thus in K; *in DM, DE.*— 13 *only*
in K.— 14 *for in DM, DE.*— 15 *in K; in DM, DE.*—
 16 *only in DM, K.*— 17 *in DE; in DM;*
in K.— 18 Thus in K; *in DM, DE.*— 19 Thus in K;
in DM, DE.— 20 Thus in DM, DE; *in K.*— 21 Thus in
 K; DM, DE *in DM, DE.*— 22 K *in DM, DE.*

XXXIII 𐎧𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧𐎨𐎩𐎪𐎫𐎬𐎭𐎮𐎯𐎰𐎱𐎲𐎳𐎴𐎵𐎶𐎷𐎸𐎹𐎺𐎻𐎼𐎽𐎾𐎿𐏀𐏁𐏂𐏃𐏄𐏅𐏆𐏇𐏈𐏉𐏊𐏋𐏌𐏍𐏎𐏏𐏐𐏑𐏒𐏓𐏔𐏕𐏖𐏗𐏘𐏙𐏚𐏛𐏜𐏝𐏞𐏟𐏠𐏡𐏢𐏣𐏤𐏥𐏦𐏧𐏨𐏩𐏪𐏫𐏬𐏭𐏮𐏯𐏰𐏱𐏲𐏳𐏴𐏵𐏶𐏷𐏸𐏹𐏺𐏻𐏼𐏽𐏾𐏿𐐀𐐁𐐂𐐃𐐄𐐅𐐆𐐇𐐈𐐉𐐊𐐋𐐌𐐍𐐎𐐏𐐐𐐑𐐒𐐓𐐔𐐕𐐖𐐗𐐘𐐙𐐚𐐛𐐜𐐝𐐞𐐟𐐠𐐡𐐢𐐣𐐤𐐥𐐦𐐧𐐨𐐩𐐪𐐫𐐬𐐭𐐮𐐯𐐰𐐱𐐲𐐳𐐴𐐵𐐶𐐷𐐸𐐹𐐺𐐻𐐼𐐽𐐾𐐿𐑀𐑁𐑂𐑃𐑄𐑅𐑆𐑇𐑈𐑉𐑊𐑋𐑌𐑍𐑎𐑏𐑐𐑑𐑒𐑓𐑔𐑕𐑖𐑗𐑘𐑙𐑚𐑛𐑜𐑝𐑞𐑟𐑠𐑡𐑢𐑣𐑤𐑥𐑦𐑧𐑨𐑩𐑪𐑫𐑬𐑭𐑮𐑯𐑰𐑱𐑲𐑳𐑴𐑵𐑶𐑷𐑸𐑹𐑺𐑻𐑼𐑽𐑾𐑿𐒀𐒁𐒂𐒃𐒄𐒅𐒆𐒇𐒈𐒉𐒊𐒋𐒌𐒍𐒎𐒏𐒐𐒑𐒒𐒓𐒔𐒕𐒖𐒗𐒘𐒙𐒚𐒛𐒜𐒝𐒞𐒟𐒠𐒡𐒢𐒣𐒤𐒥𐒦𐒧𐒨𐒩𐒪𐒫𐒬𐒭𐒮𐒯𐒰𐒱𐒲𐒳𐒴𐒵𐒶𐒷𐒸𐒹𐒺𐒻𐒼𐒽𐒾𐒿𐓀𐓁𐓂𐓃𐓄𐓅𐓆𐓇𐓈𐓉𐓊𐓋𐓌𐓍𐓎𐓏𐓐𐓑𐓒𐓓𐓔𐓕𐓖𐓗𐓘𐓙𐓚𐓛𐓜𐓝𐓞𐓟𐓠𐓡𐓢𐓣𐓤𐓥𐓦𐓧𐓨𐓩𐓪𐓫𐓬𐓭𐓮𐓯𐓰𐓱𐓲𐓳𐓴𐓵𐓶𐓷𐓸𐓹𐓺𐓻𐓼𐓽𐓾𐓿𐔀𐔁𐔂𐔃𐔄𐔅𐔆𐔇𐔈𐔉𐔊𐔋𐔌𐔍𐔎𐔏𐔐𐔑𐔒𐔓𐔔𐔕𐔖𐔗𐔘𐔙𐔚𐔛𐔜𐔝𐔞𐔟𐔠𐔡𐔢𐔣𐔤𐔥𐔦𐔧𐔨𐔩𐔪𐔫𐔬𐔭𐔮𐔯𐔰𐔱𐔲𐔳𐔴𐔵𐔶𐔷𐔸𐔹𐔺𐔻𐔼𐔽𐔾𐔿𐕀𐕁𐕂𐕃𐕄𐕅𐕆𐕇𐕈𐕉𐕊𐕋𐕌𐕍𐕎𐕏𐕐𐕑𐕒𐕓𐕔𐕕𐕖𐕗𐕘𐕙𐕚𐕛𐕜𐕝𐕞𐕟𐕠𐕡𐕢𐕣𐕤𐕥𐕦𐕧𐕨𐕩𐕪𐕫𐕬𐕭𐕮𐕯𐕰𐕱𐕲𐕳𐕴𐕵𐕶𐕷𐕸𐕹𐕺𐕻𐕼𐕽𐕾𐕿𐖀𐖁𐖂𐖃𐖄𐖅𐖆𐖇𐖈𐖉𐖊𐖋𐖌𐖍𐖎𐖏𐖐𐖑𐖒𐖓𐖔𐖕𐖖𐖗𐖘𐖙𐖚𐖛𐖜𐖝𐖞𐖟𐖠𐖡𐖢𐖣𐖤𐖥𐖦𐖧𐖨𐖩𐖪𐖫𐖬𐖭𐖮𐖯𐖰𐖱𐖲𐖳𐖴𐖵𐖶𐖷𐖸𐖹𐖺𐖻𐖼𐖽𐖾𐖿𐗀𐗁𐗂𐗃𐗄𐗅𐗆𐗇𐗈𐗉𐗊𐗋𐗌𐗍𐗎𐗏𐗐𐗑𐗒𐗓𐗔𐗕𐗖𐗗𐗘𐗙𐗚𐗛𐗜𐗝𐗞𐗟𐗠𐗡𐗢𐗣𐗤𐗥𐗦𐗧𐗨𐗩𐗪𐗫𐗬𐗭𐗮𐗯𐗰𐗱𐗲𐗳𐗴𐗵𐗶𐗷𐗸𐗹𐗺𐗻𐗼𐗽𐗾𐗿𐘀𐘁𐘂𐘃𐘄𐘅𐘆𐘇𐘈𐘉𐘊𐘋𐘌𐘍𐘎𐘏𐘐𐘑𐘒𐘓𐘔𐘕𐘖𐘗𐘘𐘙𐘚𐘛𐘜𐘝𐘞𐘟𐘠𐘡𐘢𐘣𐘤𐘥𐘦𐘧𐘨𐘩𐘪𐘫𐘬𐘭𐘮𐘯𐘰𐘱𐘲𐘳𐘴𐘵𐘶𐘷𐘸𐘹𐘺𐘻𐘼𐘽𐘾𐘿𐙀𐙁𐙂𐙃𐙄𐙅𐙆𐙇𐙈𐙉𐙊𐙋𐙌𐙍𐙎𐙏𐙐𐙑𐙒𐙓𐙔𐙕𐙖𐙗𐙘𐙙𐙚𐙛𐙜𐙝𐙞𐙟𐙠𐙡𐙢𐙣𐙤𐙥𐙦𐙧𐙨𐙩𐙪𐙫𐙬𐙭𐙮𐙯𐙰𐙱𐙲𐙳𐙴𐙵𐙶𐙷𐙸𐙹𐙺𐙻𐙼𐙽𐙾𐙿𐚀𐚁𐚂𐚃𐚄𐚅𐚆𐚇𐚈𐚉𐚊𐚋𐚌𐚍𐚎𐚏𐚐𐚑𐚒𐚓𐚔𐚕𐚖𐚗𐚘𐚙𐚚𐚛𐚜𐚝𐚞𐚟𐚠𐚡𐚢𐚣𐚤𐚥𐚦𐚧𐚨𐚩𐚪𐚫𐚬𐚭𐚮𐚯𐚰𐚱𐚲𐚳𐚴𐚵𐚶𐚷𐚸𐚹𐚺𐚻𐚼𐚽𐚾𐚿𐛀𐛁𐛂𐛃𐛄𐛅𐛆𐛇𐛈𐛉𐛊𐛋𐛌𐛍𐛎𐛏𐛐𐛑𐛒𐛓𐛔𐛕𐛖𐛗𐛘𐛙𐛚𐛛𐛜𐛝𐛞𐛟𐛠𐛡𐛢𐛣𐛤𐛥𐛦𐛧𐛨𐛩𐛪𐛫𐛬𐛭𐛮𐛯𐛰𐛱𐛲𐛳𐛴𐛵𐛶𐛷𐛸𐛹𐛺𐛻𐛼𐛽𐛾𐛿𐜀𐜁𐜂𐜃𐜄𐜅𐜆𐜇𐜈𐜉𐜊𐜋𐜌𐜍𐜎𐜏𐜐𐜑𐜒𐜓𐜔𐜕𐜖𐜗𐜘𐜙𐜚𐜛𐜜𐜝𐜞𐜟𐜠𐜡𐜢𐜣𐜤𐜥𐜦𐜧𐜨𐜩𐜪𐜫𐜬𐜭𐜮𐜯𐜰𐜱𐜲𐜳𐜴𐜵𐜶𐜷𐜸𐜹𐜺𐜻𐜼𐜽𐜾𐜿𐝀𐝁𐝂𐝃𐝄𐝅𐝆𐝇𐝈𐝉𐝊𐝋𐝌𐝍𐝎𐝏𐝐𐝑𐝒𐝓𐝔𐝕𐝖𐝗𐝘𐝙𐝚𐝛𐝜𐝝𐝞𐝟𐝠𐝡𐝢𐝣𐝤𐝥𐝦𐝧𐝨𐝩𐝪𐝫𐝬𐝭𐝮𐝯𐝰𐝱𐝲𐝳𐝴𐝵𐝶𐝷𐝸𐝹𐝺𐝻𐝼𐝽𐝾𐝿𐞀𐞁𐞂𐞃𐞄𐞅𐞆𐞇𐞈𐞉𐞊𐞋𐞌𐞍𐞎𐞏𐞐𐞑𐞒𐞓𐞔𐞕𐞖𐞗𐞘𐞙𐞚𐞛𐞜𐞝𐞞𐞟𐞠𐞡𐞢𐞣𐞤𐞥𐞦𐞧𐞨𐞩𐞪𐞫𐞬𐞭𐞮𐞯𐞰𐞱𐞲𐞳𐞴𐞵𐞶𐞷𐞸𐞹𐞺𐞻𐞼𐞽𐞾𐞿𐟀𐟁𐟂𐟃𐟄𐟅𐟆𐟇𐟈𐟉𐟊𐟋𐟌𐟍𐟎𐟏𐟐𐟑𐟒𐟓𐟔𐟕𐟖𐟗𐟘𐟙𐟚𐟛𐟜𐟝𐟞𐟟𐟠𐟡𐟢𐟣𐟤𐟥𐟦𐟧𐟨𐟩𐟪𐟫𐟬𐟭𐟮𐟯𐟰𐟱𐟲𐟳𐟴𐟵𐟶𐟷𐟸𐟹𐟺𐟻𐟼𐟽𐟾𐟿𐠀𐠁𐠂𐠃𐠄𐠅𐠆𐠇𐠈𐠉𐠊𐠋𐠌𐠍𐠎𐠏𐠐𐠑𐠒𐠓𐠔𐠕𐠖𐠗𐠘𐠙𐠚𐠛𐠜𐠝𐠞𐠟𐠠𐠡𐠢𐠣𐠤𐠥𐠦𐠧𐠨𐠩𐠪𐠫𐠬𐠭𐠮𐠯𐠰𐠱𐠲𐠳𐠴𐠵𐠶𐠷𐠸𐠹𐠺𐠻𐠼𐠽𐠾𐠿𐡀𐡁𐡂𐡃𐡄𐡅𐡆𐡇𐡈𐡉𐡊𐡋𐡌𐡍𐡎𐡏𐡐𐡑𐡒𐡓𐡔𐡕𐡖𐡗𐡘𐡙𐡚𐡛𐡜𐡝𐡞𐡟𐡠𐡡𐡢𐡣𐡤𐡥𐡦𐡧𐡨𐡩𐡪𐡫𐡬𐡭𐡮𐡯𐡰𐡱𐡲𐡳𐡴𐡵𐡶𐡷𐡸𐡹𐡺𐡻𐡼𐡽𐡾𐡿𐢀𐢁𐢂𐢃𐢄𐢅𐢆𐢇𐢈𐢉𐢊𐢋𐢌𐢍𐢎𐢏𐢐𐢑𐢒𐢓𐢔𐢕𐢖𐢗𐢘𐢙𐢚𐢛𐢜𐢝𐢞𐢟𐢠𐢡𐢢𐢣𐢤𐢥𐢦𐢧𐢨𐢩𐢪𐢫𐢬𐢭𐢮𐢯𐢰𐢱𐢲𐢳𐢴𐢵𐢶𐢷𐢸𐢹𐢺𐢻𐢼𐢽𐢾𐢿𐣀𐣁𐣂𐣃𐣄𐣅𐣆𐣇𐣈𐣉𐣊𐣋𐣌𐣍𐣎𐣏𐣐𐣑𐣒𐣓𐣔𐣕𐣖𐣗𐣘𐣙𐣚𐣛𐣜𐣝𐣞𐣟𐣠𐣡𐣢𐣣𐣤𐣥𐣦𐣧𐣨𐣩𐣪𐣫𐣬𐣭𐣮𐣯𐣰𐣱𐣲𐣳𐣴𐣵𐣶𐣷𐣸𐣹𐣺𐣻𐣼𐣽𐣾𐣿𐤀𐤁𐤂𐤃𐤄𐤅𐤆𐤇𐤈𐤉𐤊𐤋𐤌𐤍𐤎𐤏𐤐𐤑𐤒𐤓𐤔𐤕𐤖𐤗𐤘𐤙𐤚𐤛𐤜𐤝𐤞𐤟𐤠𐤡𐤢𐤣𐤤𐤥𐤦𐤧𐤨𐤩𐤪𐤫𐤬𐤭𐤮𐤯𐤰𐤱𐤲𐤳𐤴𐤵𐤶𐤷𐤸𐤹𐤺𐤻𐤼𐤽𐤾𐤿𐥀𐥁𐥂𐥃𐥄𐥅𐥆𐥇𐥈𐥉𐥊𐥋𐥌𐥍𐥎𐥏𐥐𐥑𐥒𐥓𐥔𐥕𐥖𐥗𐥘𐥙𐥚𐥛𐥜𐥝𐥞𐥟𐥠𐥡𐥢𐥣𐥤𐥥𐥦𐥧𐥨𐥩𐥪𐥫𐥬𐥭𐥮𐥯𐥰𐥱𐥲𐥳𐥴𐥵𐥶𐥷𐥸𐥹𐥺𐥻𐥼𐥽𐥾𐥿𐦀𐦁𐦂𐦃𐦄𐦅𐦆𐦇𐦈𐦉𐦊𐦋𐦌𐦍𐦎𐦏𐦐𐦑𐦒𐦓𐦔𐦕𐦖𐦗𐦘𐦙𐦚𐦛𐦜𐦝𐦞𐦟𐦠𐦡𐦢𐦣𐦤𐦥𐦦𐦧𐦨𐦩𐦪𐦫𐦬𐦭𐦮𐦯𐦰𐦱𐦲𐦳𐦴𐦵𐦶𐦷𐦸𐦹𐦺𐦻𐦼𐦽𐦾𐦿𐧀𐧁𐧂𐧃𐧄𐧅𐧆𐧇𐧈𐧉𐧊𐧋𐧌𐧍𐧎𐧏𐧐𐧑𐧒𐧓𐧔𐧕𐧖𐧗𐧘𐧙𐧚𐧛𐧜𐧝𐧞𐧟𐧠𐧡𐧢𐧣𐧤𐧥𐧦𐧧𐧨𐧩𐧪𐧫𐧬𐧭𐧮𐧯𐧰𐧱𐧲𐧳𐧴𐧵𐧶𐧷𐧸𐧹𐧺𐧻𐧼𐧽𐧾𐧿𐨀𐨁𐨂𐨃𐨄𐨅𐨆𐨇𐨈𐨉𐨊𐨋𐨌𐨍𐨎𐨏𐨐𐨑𐨒𐨓𐨔𐨕𐨖𐨗𐨘𐨙𐨚𐨛𐨜𐨝𐨞𐨟𐨠𐨡𐨢𐨣𐨤𐨥𐨦𐨧𐨨𐨩𐨪𐨫𐨬𐨭𐨮𐨯𐨰𐨱𐨲𐨳𐨴𐨵𐨶𐨷𐨹𐨺𐨸𐨻𐨼𐨽𐨾𐨿𐩀𐩁𐩂𐩃𐩄𐩅𐩆𐩇𐩈𐩉𐩊𐩋𐩌𐩍𐩎𐩏𐩐𐩑𐩒𐩓𐩔𐩕𐩖𐩗𐩘𐩙𐩚𐩛𐩜𐩝𐩞𐩟𐩠𐩡𐩢𐩣𐩤𐩥𐩦𐩧𐩨𐩩𐩪𐩫𐩬𐩭𐩮𐩯𐩰𐩱𐩲𐩳𐩴𐩵𐩶𐩷𐩸𐩹𐩺𐩻𐩼𐩽𐩾𐩿𐪀𐪁𐪂𐪃𐪄𐪅𐪆𐪇𐪈𐪉𐪊𐪋𐪌𐪍𐪎𐪏𐪐𐪑𐪒𐪓𐪔𐪕𐪖𐪗𐪘𐪙𐪚𐪛𐪜𐪝𐪞𐪟𐪠𐪡𐪢𐪣𐪤𐪥𐪦𐪧𐪨𐪩𐪪𐪫𐪬𐪭𐪮𐪯𐪰𐪱𐪲𐪳𐪴𐪵𐪶𐪷𐪸𐪹𐪺𐪻𐪼𐪽𐪾𐪿𐫀𐫁𐫂𐫃𐫄𐫅𐫆𐫇𐫈𐫉𐫊𐫋𐫌𐫍𐫎𐫏𐫐𐫑𐫒𐫓𐫔𐫕𐫖𐫗𐫘𐫙𐫚𐫛𐫜𐫝𐫞𐫟𐫠𐫡𐫢𐫣𐫤𐫦𐫥𐫧𐫨𐫩𐫪𐫫𐫬𐫭𐫮𐫯𐫰𐫱𐫲𐫳𐫴𐫵𐫶𐫷𐫸𐫹𐫺𐫻𐫼𐫽𐫾𐫿𐬀𐬁𐬂𐬃𐬄𐬅𐬆𐬇𐬈𐬉𐬊𐬋𐬌𐬍𐬎𐬏𐬐𐬑𐬒𐬓𐬔𐬕𐬖𐬗𐬘𐬙𐬚𐬛𐬜𐬝𐬞𐬟𐬠𐬡𐬢𐬣𐬤𐬥𐬦𐬧𐬨𐬩𐬪𐬫𐬬𐬭𐬮𐬯𐬰𐬱𐬲𐬳𐬴𐬵𐬶𐬷𐬸𐬹𐬺𐬻𐬼𐬽𐬾𐬿𐭀𐭁𐭂𐭃𐭄𐭅𐭆𐭇𐭈𐭉𐭊𐭋𐭌𐭍𐭎𐭏𐭐𐭑𐭒𐭓𐭔𐭕𐭖𐭗𐭘𐭙𐭚𐭛𐭜𐭝𐭞𐭟𐭠𐭡𐭢𐭣𐭤𐭥𐭦𐭧𐭨𐭩𐭪𐭫𐭬𐭭𐭮𐭯𐭰𐭱𐭲𐭳𐭴𐭵𐭶𐭷𐭸𐭹𐭺𐭻𐭼𐭽𐭾𐭿𐮀𐮁𐮂𐮃𐮄𐮅𐮆𐮇𐮈𐮉𐮊𐮋𐮌𐮍𐮎𐮏𐮐𐮑𐮒𐮓𐮔𐮕𐮖𐮗𐮘𐮙𐮚𐮛𐮜𐮝𐮞𐮟𐮠𐮡𐮢𐮣𐮤𐮥𐮦𐮧𐮨𐮩𐮪𐮫𐮬𐮭𐮮𐮯𐮰𐮱𐮲𐮳𐮴𐮵𐮶𐮷𐮸𐮹𐮺𐮻𐮼𐮽𐮾𐮿𐯀𐯁𐯂𐯃𐯄𐯅𐯆𐯇𐯈𐯉𐯊𐯋𐯌𐯍𐯎𐯏𐯐𐯑𐯒𐯓𐯔𐯕𐯖𐯗𐯘𐯙𐯚𐯛𐯜𐯝𐯞𐯟𐯠𐯡𐯢𐯣𐯤𐯥𐯦𐯧𐯨𐯩𐯪𐯫𐯬𐯭𐯮𐯯𐯰𐯱𐯲𐯳𐯴𐯵𐯶𐯷𐯸𐯹𐯺𐯻𐯼𐯽𐯾𐯿𐰀𐰁𐰂𐰃𐰄𐰅𐰆𐰇𐰈𐰉𐰊𐰋𐰌𐰍𐰎𐰏𐰐𐰑𐰒𐰓𐰔𐰕𐰖𐰗𐰘𐰙𐰚𐰛𐰜𐰝𐰞𐰟𐰠𐰡𐰢𐰣𐰤𐰥𐰦𐰧𐰨𐰩𐰪𐰫𐰬𐰭𐰮𐰯𐰰𐰱𐰲𐰳𐰴𐰵𐰶𐰷𐰸𐰹𐰺𐰻𐰼𐰽𐰾𐰿𐱀𐱁𐱂𐱃𐱄𐱅𐱆𐱇𐱈𐱉𐱊𐱋𐱌𐱍𐱎𐱏𐱐𐱑𐱒𐱓𐱔𐱕𐱖𐱗𐱘𐱙𐱚𐱛𐱜𐱝𐱞𐱟𐱠𐱡𐱢𐱣𐱤𐱥𐱦𐱧𐱨𐱩𐱪𐱫𐱬𐱭𐱮𐱯𐱰𐱱𐱲𐱳𐱴𐱵𐱶𐱷𐱸𐱹𐱺𐱻𐱼𐱽𐱾𐱿𐲀𐲁𐲂𐲃𐲄𐲅𐲆𐲇𐲈𐲉𐲊𐲋𐲌𐲍𐲎𐲏𐲐𐲑𐲒𐲓𐲔𐲕𐲖𐲗𐲘𐲙𐲚𐲛𐲜𐲝𐲞𐲟𐲠𐲡𐲢𐲣𐲤𐲥𐲦𐲧𐲨𐲩𐲪𐲫𐲬𐲭𐲮𐲯𐲰𐲱𐲲𐲳𐲴𐲵𐲶𐲷𐲸𐲹𐲺𐲻𐲼𐲽𐲾𐲿𐳀𐳁𐳂𐳃𐳄𐳅𐳆𐳇𐳈𐳉𐳊𐳋𐳌𐳍𐳎𐳏𐳐𐳑𐳒𐳓𐳔𐳕𐳖𐳗𐳘𐳙𐳚𐳛𐳜𐳝𐳞𐳟𐳠𐳡𐳢𐳣𐳤𐳥𐳦𐳧𐳨𐳩𐳪𐳫𐳬𐳭𐳮𐳯𐳰𐳱𐳲𐳳𐳴𐳵𐳶𐳷𐳸𐳹𐳺𐳻𐳼𐳽𐳾𐳿𐴀𐴁𐴂𐴃𐴄𐴅𐴆𐴇𐴈𐴉𐴊𐴋𐴌𐴍𐴎𐴏𐴐𐴑𐴒𐴓𐴔𐴕𐴖𐴗𐴘𐴙𐴚𐴛𐴜𐴝𐴞𐴟𐴠𐴡𐴢𐴣𐴤𐴥𐴦𐴧𐴨𐴩𐴪𐴫𐴬𐴭𐴮𐴯𐴰𐴱𐴲𐴳𐴴𐴵𐴶𐴷𐴸𐴹𐴺𐴻𐴼𐴽𐴾𐴿𐵀𐵁𐵂𐵃𐵄𐵅𐵆𐵇𐵈𐵉𐵊𐵋𐵌𐵍𐵎𐵏𐵐𐵑𐵒𐵓𐵔𐵕𐵖𐵗𐵘𐵙𐵚𐵛𐵜𐵝𐵞𐵟𐵠𐵡𐵢𐵣𐵤𐵥𐵦𐵧𐵨𐵩𐵪𐵫𐵬𐵭𐵮𐵯𐵰𐵱𐵲𐵳𐵴𐵵𐵶𐵷𐵸𐵹𐵺𐵻𐵼𐵽𐵾𐵿𐶀𐶁𐶂𐶃𐶄𐶅𐶆𐶇𐶈𐶉𐶊𐶋𐶌𐶍𐶎𐶏𐶐𐶑𐶒𐶓𐶔𐶕𐶖𐶗𐶘𐶙𐶚𐶛𐶜𐶝𐶞𐶟𐶠𐶡𐶢𐶣𐶤𐶥𐶦𐶧𐶨𐶩𐶪𐶫𐶬𐶭𐶮𐶯𐶰𐶱𐶲𐶳𐶴𐶵𐶶𐶷𐶸𐶹𐶺𐶻𐶼𐶽𐶾𐶿𐷀𐷁𐷂𐷃𐷄𐷅𐷆𐷇𐷈𐷉𐷊𐷋𐷌𐷍𐷎𐷏𐷐𐷑𐷒𐷓𐷔𐷕𐷖𐷗𐷘𐷙𐷚𐷛𐷜𐷝𐷞𐷟𐷠𐷡𐷢𐷣𐷤𐷥𐷦𐷧𐷨𐷩𐷪𐷫𐷬𐷭𐷮𐷯𐷰𐷱𐷲𐷳𐷴𐷵𐷶𐷷𐷸𐷹𐷺𐷻𐷼𐷽𐷾𐷿𐸀𐸁𐸂𐸃𐸄𐸅𐸆𐸇𐸈𐸉𐸊𐸋𐸌𐸍𐸎𐸏𐸐𐸑𐸒𐸓𐸔𐸕𐸖𐸗𐸘𐸙𐸚𐸛𐸜𐸝𐸞𐸟𐸠𐸡𐸢𐸣𐸤𐸥𐸦𐸧𐸨𐸩𐸪𐸫𐸬𐸭𐸮𐸯𐸰𐸱𐸲𐸳𐸴𐸵𐸶𐸷𐸸𐸹𐸺𐸻𐸼𐸽𐸾𐸿𐹀𐹁𐹂𐹃𐹄𐹅𐹆𐹇𐹈𐹉𐹊𐹋𐹌𐹍𐹎𐹏𐹐𐹑𐹒𐹓𐹔𐹕𐹖𐹗𐹘𐹙𐹚𐹛𐹜𐹝𐹞𐹟𐹠𐹡𐹢𐹣𐹤𐹥𐹦𐹧𐹨𐹩𐹪𐹫𐹬𐹭𐹮𐹯𐹰𐹱𐹲𐹳𐹴𐹵𐹶𐹷𐹸𐹹𐹺𐹻𐹼𐹽𐹾𐹿𐺀𐺁𐺂𐺃𐺄𐺅𐺆𐺇𐺈𐺉𐺊𐺋𐺌𐺍𐺎𐺏𐺐𐺑𐺒𐺓𐺔𐺕𐺖𐺗𐺘𐺙𐺚𐺛𐺜𐺝𐺞𐺟𐺠𐺡𐺢𐺣𐺤𐺥𐺦𐺧𐺨𐺩𐺪𐺫𐺬𐺭𐺮𐺯𐺰𐺱𐺲𐺳𐺴𐺵𐺶𐺷𐺸𐺹𐺺𐺻𐺼𐺽𐺾𐺿𐻀𐻁𐻂𐻃𐻄𐻅𐻆𐻇𐻈𐻉𐻊𐻋𐻌𐻍𐻎𐻏𐻐𐻑𐻒𐻓𐻔𐻕𐻖𐻗𐻘𐻙𐻚𐻛𐻜𐻝𐻞𐻟𐻠𐻡𐻢𐻣𐻤𐻥𐻦𐻧𐻨𐻩𐻪𐻫𐻬𐻭𐻮𐻯𐻰𐻱𐻲𐻳𐻴𐻵𐻶𐻷𐻸𐻹𐻺𐻻𐻼𐻽𐻾𐻿𐼀𐼁𐼂𐼃𐼄𐼅𐼆𐼇𐼈𐼉𐼊𐼋𐼌𐼍𐼎𐼏𐼐𐼑𐼒𐼓𐼔𐼕𐼖𐼗𐼘𐼙𐼚𐼛𐼜𐼝𐼞𐼟𐼠𐼡𐼢𐼣𐼤𐼥𐼦𐼧𐼨𐼩𐼪𐼫𐼬𐼭𐼮𐼯𐼰𐼱𐼲𐼳𐼴𐼵𐼶𐼷𐼸𐼹𐼺𐼻𐼼𐼽𐼾𐼿𐽀𐽁𐽂𐽃𐽄𐽅𐽆𐽇𐽋𐽍𐽎𐽏𐽐𐽈𐽉𐽊𐽌𐽑𐽒𐽓𐽔𐽕𐽖𐽗𐽘𐽙𐽚𐽛𐽜𐽝𐽞𐽟𐽠𐽡𐽢𐽣𐽤𐽥𐽦𐽧𐽨𐽩𐽪𐽫𐽬𐽭𐽮𐽯𐽰𐽱𐽲𐽳𐽴𐽵𐽶𐽷𐽸𐽹𐽺𐽻𐽼𐽽𐽾𐽿𐾀𐾁𐾃𐾅𐾂𐾄𐾆𐾇𐾈𐾉𐾊𐾋𐾌𐾍𐾎𐾏𐾐𐾑𐾒𐾓𐾔𐾕𐾖𐾗𐾘

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

XXII (1) 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

XXII, 1

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

2

XXIII (1) 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

XXIII, 1

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

2

۱. ۲. ۳. ۴. ۵. ۶. ۷. ۸. ۹. ۱۰. ۱۱. ۱۲. ۱۳. ۱۴. ۱۵. ۱۶. ۱۷. ۱۸. ۱۹. ۲۰. ۲۱. ۲۲. ۲۳. ۲۴. ۲۵. ۲۶. ۲۷. ۲۸. ۲۹. ۳۰. ۳۱. ۳۲. ۳۳. ۳۴. ۳۵. ۳۶. ۳۷. ۳۸. ۳۹. ۴۰. ۴۱. ۴۲. ۴۳. ۴۴. ۴۵. ۴۶. ۴۷. ۴۸. ۴۹. ۵۰. ۵۱. ۵۲. ۵۳. ۵۴. ۵۵. ۵۶. ۵۷. ۵۸. ۵۹. ۶۰. ۶۱. ۶۲. ۶۳. ۶۴. ۶۵. ۶۶. ۶۷. ۶۸. ۶۹. ۷۰. ۷۱. ۷۲. ۷۳. ۷۴. ۷۵. ۷۶. ۷۷. ۷۸. ۷۹. ۸۰. ۸۱. ۸۲. ۸۳. ۸۴. ۸۵. ۸۶. ۸۷. ۸۸. ۸۹. ۹۰. ۹۱. ۹۲. ۹۳. ۹۴. ۹۵. ۹۶. ۹۷. ۹۸. ۹۹. ۱۰۰.

XXVII ۱. ۲. ۳. ۴. ۵. ۶. ۷. ۸. ۹. ۱۰. ۱۱. ۱۲. ۱۳. ۱۴. ۱۵. ۱۶. ۱۷. ۱۸. ۱۹. ۲۰. ۲۱. ۲۲. ۲۳. ۲۴. ۲۵. ۲۶. ۲۷. ۲۸. ۲۹. ۳۰. ۳۱. ۳۲. ۳۳. ۳۴. ۳۵. ۳۶. ۳۷. ۳۸. ۳۹. ۴۰. ۴۱. ۴۲. ۴۳. ۴۴. ۴۵. ۴۶. ۴۷. ۴۸. ۴۹. ۵۰. ۵۱. ۵۲. ۵۳. ۵۴. ۵۵. ۵۶. ۵۷. ۵۸. ۵۹. ۶۰. ۶۱. ۶۲. ۶۳. ۶۴. ۶۵. ۶۶. ۶۷. ۶۸. ۶۹. ۷۰. ۷۱. ۷۲. ۷۳. ۷۴. ۷۵. ۷۶. ۷۷. ۷۸. ۷۹. ۸۰. ۸۱. ۸۲. ۸۳. ۸۴. ۸۵. ۸۶. ۸۷. ۸۸. ۸۹. ۹۰. ۹۱. ۹۲. ۹۳. ۹۴. ۹۵. ۹۶. ۹۷. ۹۸. ۹۹. ۱۰۰.

XXVIII, 1 ۱. ۲. ۳. ۴. ۵. ۶. ۷. ۸. ۹. ۱۰. ۱۱. ۱۲. ۱۳. ۱۴. ۱۵. ۱۶. ۱۷. ۱۸. ۱۹. ۲۰. ۲۱. ۲۲. ۲۳. ۲۴. ۲۵. ۲۶. ۲۷. ۲۸. ۲۹. ۳۰. ۳۱. ۳۲. ۳۳. ۳۴. ۳۵. ۳۶. ۳۷. ۳۸. ۳۹. ۴۰. ۴۱. ۴۲. ۴۳. ۴۴. ۴۵. ۴۶. ۴۷. ۴۸. ۴۹. ۵۰. ۵۱. ۵۲. ۵۳. ۵۴. ۵۵. ۵۶. ۵۷. ۵۸. ۵۹. ۶۰. ۶۱. ۶۲. ۶۳. ۶۴. ۶۵. ۶۶. ۶۷. ۶۸. ۶۹. ۷۰. ۷۱. ۷۲. ۷۳. ۷۴. ۷۵. ۷۶. ۷۷. ۷۸. ۷۹. ۸۰. ۸۱. ۸۲. ۸۳. ۸۴. ۸۵. ۸۶. ۸۷. ۸۸. ۸۹. ۹۰. ۹۱. ۹۲. ۹۳. ۹۴. ۹۵. ۹۶. ۹۷. ۹۸. ۹۹. ۱۰۰.

[illegible]

(2) ۱۶ - ع - ۴۰۸ - ۳۷۹ - ۲۵۸ - ۱۳۷

ਸਤਿਨਾਮੁ ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਅੰਕੁਸੁ ॥

၁။ အလွန်အမင်း နှစ်ခြင်းစေခြင်း။

[illegible]

အသံနှင့် အသံတူသော အသံများကို ခွဲခြားနိုင်ရန် အသံ၏ အသံအမျိုးအစားကို သိရှိရန် လိုအပ်သည်။ (3) အသံ၏ အသံအမျိုးအစားကို သိရှိရန် လိုအပ်သည်။

שם = {אנחנו} . ושמענו = . נקרא . אנחנו . ואמר .

فائدہ مند درجہ اولیٰ فائدہ مند درجہ اولیٰ فائدہ مند درجہ اولیٰ

ਸਮਾਜ-ਵਿਗਿਆਨ · ਸਮਾਜ-ਵਿਗਿਆਨ · ਸਮਾਜ-ਵਿਗਿਆਨ · ਸਮਾਜ-ਵਿਗਿਆਨ · ਸਮਾਜ-ਵਿਗਿਆਨ

[illegible][illegible]

وہم نہ یقیناً : اس ہے : { پھر مومن نہ ہو نہ مومن نہ ہو } : اس وہم : {

[illegible]

فان . و در پهلوی . نند (دند) و سی . فان . دند و دند و سی .

[illegible]

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

[illegible][illegible]

مذہب و دین و ملت و قوم و زبان و ملک و زمان و مکان و...

والله اعلم بالصواب

۱. ۲. ۳. ۴. ۵. ۶. ۷. ۸. ۹. ۱۰. ۱۱. ۱۲. ۱۳. ۱۴. ۱۵. ۱۶. ۱۷. ۱۸. ۱۹. ۲۰. ۲۱. ۲۲. ۲۳. ۲۴. ۲۵. ۲۶. ۲۷. ۲۸. ۲۹. ۳۰. ۳۱. ۳۲. ۳۳. ۳۴. ۳۵. ۳۶. ۳۷. ۳۸. ۳۹. ۴۰. ۴۱. ۴۲. ۴۳. ۴۴. ۴۵. ۴۶. ۴۷. ۴۸. ۴۹. ۵۰. ۵۱. ۵۲. ۵۳. ۵۴. ۵۵. ۵۶. ۵۷. ۵۸. ۵۹. ۶۰. ۶۱. ۶۲. ۶۳. ۶۴. ۶۵. ۶۶. ۶۷. ۶۸. ۶۹. ۷۰. ۷۱. ۷۲. ۷۳. ۷۴. ۷۵. ۷۶. ۷۷. ۷۸. ۷۹. ۸۰. ۸۱. ۸۲. ۸۳. ۸۴. ۸۵. ۸۶. ۸۷. ۸۸. ۸۹. ۹۰. ۹۱. ۹۲. ۹۳. ۹۴. ۹۵. ۹۶. ۹۷. ۹۸. ۹۹. ۱۰۰.

1 Or, سورۃ السجۃ

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

6

XXXII (1) 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

XXXII, 1

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

2

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

3

XXXIII,
1

XXXIII (1) لعللہ و سولہ و ستون و سو و پنجاه و دو -

پہلے سے وہاں پر ہے۔ وہاں سے پھر وہاں پر ہے۔ وہاں سے وہاں پر ہے۔ وہاں سے وہاں پر ہے۔

۱) چارو و اسب . ۲) انسان و گاو . ۳) گاو و اسب . ۴) اسب و گاو .

[illegible][illegible][illegible]

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

والله . والله اعلم . والله اعلم . والله اعلم . والله اعلم .

[illegible]

مەسەلە: ۱. ۲. ۳. ۴. ۵. ۶. ۷. ۸. ۹. ۱۰. ۱۱. ۱۲. ۱۳. ۱۴. ۱۵. ۱۶. ۱۷. ۱۸. ۱۹. ۲۰. ۲۱. ۲۲. ۲۳. ۲۴. ۲۵. ۲۶. ۲۷. ۲۸. ۲۹. ۳۰. ۳۱. ۳۲. ۳۳. ۳۴. ۳۵. ۳۶. ۳۷. ۳۸. ۳۹. ۴۰. ۴۱. ۴۲. ۴۳. ۴۴. ۴۵. ۴۶. ۴۷. ۴۸. ۴۹. ۵۰. ۵۱. ۵۲. ۵۳. ۵۴. ۵۵. ۵۶. ۵۷. ۵۸. ۵۹. ۶۰. ۶۱. ۶۲. ۶۳. ۶۴. ۶۵. ۶۶. ۶۷. ۶۸. ۶۹. ۷۰. ۷۱. ۷۲. ۷۳. ۷۴. ۷۵. ۷۶. ۷۷. ۷۸. ۷۹. ۸۰. ۸۱. ۸۲. ۸۳. ۸۴. ۸۵. ۸۶. ۸۷. ۸۸. ۸۹. ۹۰. ۹۱. ۹۲. ۹۳. ۹۴. ۹۵. ۹۶. ۹۷. ۹۸. ۹۹. ۱۰۰.

۱. ۲. ۳. ۴. ۵. ۶. ۷. ۸. ۹. ۱۰. ۱۱. ۱۲. ۱۳. ۱۴. ۱۵. ۱۶. ۱۷. ۱۸. ۱۹. ۲۰. ۲۱. ۲۲. ۲۳. ۲۴. ۲۵. ۲۶. ۲۷. ۲۸. ۲۹. ۳۰. ۳۱. ۳۲. ۳۳. ۳۴. ۳۵. ۳۶. ۳۷. ۳۸. ۳۹. ۴۰. ۴۱. ۴۲. ۴۳. ۴۴. ۴۵. ۴۶. ۴۷. ۴۸. ۴۹. ۵۰. ۵۱. ۵۲. ۵۳. ۵۴. ۵۵. ۵۶. ۵۷. ۵۸. ۵۹. ۶۰. ۶۱. ۶۲. ۶۳. ۶۴. ۶۵. ۶۶. ۶۷. ۶۸. ۶۹. ۷۰. ۷۱. ۷۲. ۷۳. ۷۴. ۷۵. ۷۶. ۷۷. ۷۸. ۷۹. ۸۰. ۸۱. ۸۲. ۸۳. ۸۴. ۸۵. ۸۶. ۸۷. ۸۸. ۸۹. ۹۰. ۹۱. ۹۲. ۹۳. ۹۴. ۹۵. ۹۶. ۹۷. ۹۸. ۹۹. ۱۰۰.

[illegible]

[or: ॐ नमो भगवते वासुदेवाय] ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

မိမိတို့အား အကျိုးပြုစေရန် အားပေးပါ။

END OF BOOK V.

TRANSLITERATION IN AVESTIC CHARACTERS OF THE SIXTH BOOK OF THE DINKARD.

·سپنتامنمئو· د ·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو·
·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو·
·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو·

·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو·
·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو·
·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو·

·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· (1) I I, 1

·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو·
·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو·
·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو·

·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· (2) 2

·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو·
·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو·
·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· (3) 3

·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو·
·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو·
·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· (4) 4

·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو·
·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو·
·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· (5) 5

·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو· س·سپنتامنمئو·

XVIII . . . XVIII
 . . .
 . . .

XIX . . . XIX
 . . .
 . . .

XX . . . XX
 . . .
 . . .

XXI, ₁ . . . (1) XXI
 . . .
 2 . . . (2) . . .
 . . .
 3 . . . (3) . . .
 . . .
 4 . . . (4) . . .

XXXV XXXV

XXXVI XXXVI

XXXVII XXXVII

XXXVIII XXXVIII

XXXIX XXXIX

XL
 1 (1) XL

 (2)
 2

· · · · ·
 · · · · ·
 · · · · ·
 · · · · ·

· · · · · XLI XLI

· · · · ·
 · · · · ·
 · · · · ·

· · · · · (1) XLII XLII₁

· · · · ·
 · · · · ·
 · · · · ·

· · · · · (2) :: 2

· · · · ·
 · · · · ·
 · · · · ·

· · · · · (3) :: 3

· · · · ·

· · · · · (1) XLIII XLIII₁

· · · · ·
 · · · · ·
 · · · · ·

· · · · · (2) :: 2

· · · · ·
 · · · · ·
 · · · · ·

· · · · · (3) :: 3

· · · · ·
 · · · · ·
 · · · · ·

LIII, 1
 (1) LIII
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

[illegible]

LV, 1
 (1) LV
 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837

LVI LVI.

၁။ နေဝေဝေ နေဝေဝေ နေဝေဝေ နေဝေဝေ
 ၂။ နေဝေဝေ နေဝေဝေ နေဝေဝေ နေဝေဝေ
 ၃။ နေဝေဝေ နေဝေဝေ နေဝေဝေ နေဝေဝေ
 ၄။ နေဝေဝေ နေဝေဝေ နေဝေဝေ နေဝေဝေ
 ၅။ နေဝေဝေ နေဝေဝေ နေဝေဝေ နေဝေဝေ

LXVII. LXVII. LXVII.

(1) LXVIII. LXVIII, 1

 (2) 2-3
 (4) 4
 (5) 5
 (6) 6
 (7) 7
 (8) 8
 (9) 9

LXIX. LXIX. LXIX.

LXX,

- 1 (1) LXX
 2 (2)
 3 (3)

LXXI,

- 1 (1) LXXI
 2 (2)
 3 (3)

.

. (1) LXXIX LXXIX, 1

 (2) 2

 (3) 3

 (4) 4

THE DĪNKARD, BOOK V.

Complete Questions of Bûkht-Masareh¹ and their Answers.

Now a townsman², one who was friendly-disposed (towards us Zoroastrians), as well as most eager for religious knowledge, and inquisitive about what was strange to him, a Christian man whom they call Bûkht-Masareh, inquired thus :—

I. From what is the existence of God evident? And that of the competitor (or adversary)³?

II. And whence came that competing spirit?

III. And for what purpose did he come?

IV. And for what reason did he strive for corrupting?

V. And why did he not come before?

VI. (1) And was it possible for God⁴ to keep that adversary away, [or not? (2) And if He could keep (him) away,] then why did He not keep (him) away? (3) And if He could

¹ Compare the Persian *Bûkht-ul-Nassar*, the name of the Babylonian king who is called *Nabukudrassara* in the Old Behistân Inscriptions, Column I, § 16 seq., and *Nebuchadrezzar* in the Bible. I read the name *Bûkht-Masareh* in Pahlavi, the word *Masareh* being for Hebrew *Mâsôrah*, which means 'a series of critical notes on the Jewish Old Testament'. *Bûkht*, as in the names *Bûkht-Mârâl*, *Bûkht-Yazd*, *Bûkht-Yeshu*, means 'redeemed', so that the entire name would denote 'Redeemed by Mâsôrah'.

² Reading : *dahik*, comp. Mod. Pers. *dih*, Avesta *danghu*.

³ Here *batik* stands for *bûtik* as Mod. Pers. *budan* for *bûdan*, and *ham-bûtik* literally means 'co-existent'; the idea of rivalry or enmity is logically inferred. Here *ham-butik* means 'competitor', 'opponent'. The reading *ham-bûtik* is the most correct one, because otherwise *ham-batik* ought to be *ham-valik*, and would imply 'alike bad', which is inadmissible.

⁴ Lit., 'this God'.

⁵ Only K. 43 inserts the words which are here put into brackets.

not keep (him) away, how would it be possible to keep (him) away at last?

VII. And why did He let him in?

VIII. And why did He approve harm for the creatures?

IX. And with what power will He cast him back?

X. And is his return possible or not?

XI. (1) And if not possible for him, why is it not possible? (2) And if it be possible for him, why will he not come?

XII. Why did God utter this Revelation (*daēna*) in an unfamiliar¹ and obscure² language, the name whereof is Avesta?

XIII. And why did He not think of its original³ (text being preserved only) in a written form, but ordered (also) to learn (it) by heart for recitation⁴?

XIV. (1) And why does God send the Religion only (*aē-vāch*) to the country of Irân, thereby abandoning the rest to the teaching of the demons. (2) And (is it that) the rest do not consider that God (*ân Yēsāt*) as worthy, nor are (they) able to represent (*nīmûtan*) Him (so)?

XV. And why is homage to be offered not only to God, but even to the Sun and several other luminaries?

XVI. And why is the walking about without having put on the *kûstîg* (or, the sacred girdle) regarded as sin?

¹ Reading: *anâshnâk*, comp. Mod. Pers. *âshnâ*. Better would be *anâsânîk*, 'difficult.' ² Lit., 'hidden'.

³ *Lâ būnîk hangârt*; otherwise, *lâ būndak hangârt*, means 'did not consider (it) sufficient (in a written form), or, 'not completely deciphered'.

⁴ Reading: *narm kartan*, cf. Mod. Pers. *narm kardan*, 'to commit to memory'. It can be also rendered thus: 'And why in a writing not fully deciphered did He order that it should be learnt by heart for recitation?'

XVII. For what reason are the consecration ceremonies with regard to the *barsam* and the *draona* (or, *darûn*) different?

XVIII. And what advantage is there to the Deity from invocation and worship?

XIX. And why is the (material) body when dead more polluted than when alive?

XX. And what is the pollution of menstruation owing to?

XXI. And when it passes out from an outlet, why is the whole body polluted, and to be avoided at a distance.

XXII. And how are injurious effects¹ produced by eating without saying the *bâj* formula, and by walking bare footed and making water standing, and by other things which happen² from these?

XXIII. And if demons³ take birth (so), why do they not devour the whole world?

XXIV. Why should a woman wash herself after coition⁴?

XXV. And if it is necessary⁴ (for such a woman) to wash herself, why should not another woman wash herself (so) who is without a husband?

XXVI. And while slaughtering a *gûspend⁵* what is the reason of striking it with a stick before the knife?

XXVII. Why should the *barsam* be kept at a distance from impure matter and from menstruation?

XXVIII. And when the *darûn* is consecrated and the praise of God is uttered before eating that superior meal, and after

¹ Lit., 'demons'.

² Or, 'which result from these'.

³ *Vusastak* also implies 'miscarriage', as in S. B. E., Vol. XXXVII, p. 159; Vend. VII, § 60 *seq.*

⁴ Or, 'obligatory'.

⁵ A sheep, a goat; it sometimes includes all cattle, and sometimes all beasts.

that the praise is uttered a second time, why (is one) to continue the error¹.

XXIX. And how do the dead come back during the *Fravartigan* days?

XXX. And what is the reason of cleaning the hands with cow's urine and green vegetables?

XXXI. And what is the object of showing the dead matter to the dog?

XXXII. And why is the existence of the halo (*brāza* ī nīsmō*) of the soul and wisdom and learning in the body and the neck (or, throat), and the abundance² of wealth and of other kinds of happiness of the worshippers of God, not more manifest than among the demon-worshippers?

XXXIII. And why is it necessary to keep one's own Religion and (indeed) to believe in anything?

(1) The **Answers unto Būkht-Masareh**, of scanty knowledge³, which owe their origin (*min*) to religious deliberations⁴ by him, are (here) offered⁵ in the form of a memorandum⁶, as a demonstration of abundant originality⁷ of the words and citations of the questions and (their) solutions which, for the information of sages, are edited⁸ in the manuscript, the name whereof, as established by us⁹, is the

¹ Reading: *māntā*, 'a fault', 'an error', comp. Pers. *māntā*.

² Comp. Av. *brāza*; Mss. *brāh va gadā*. ³ Reading: *frēhīh*.

⁴ *Kam ākāsīh*, 'of slender knowledge', 'deficient in intelligence'.

⁵ Reading: *hukārishnīhā*.

⁶ Reading: *debrānt* for *debrānd*, 'they offer', 'forward', or 'convey'.

⁷ Following K. 43.

⁸ Reading: *kabad būnīgīh*, 'of much originality'; perhaps, *kabad būndagīh*, 'abundant completeness'.

⁹ *Āévāch*, 'made known', or 'published'.

¹⁰ Reading: °*mān*.

*Daénakart*¹, exactly as these ought wholly to appear in an explicit language². (2) Besides, as a friendly token from an humble servant³ (of God), it (*viz.*, the memorandum) is just so written and revised⁴ as is also now approved by him*. (3) So that whatever⁵ is that which is an assertion⁶ (based) on intelligible evidence⁷, is inevitable⁸; and whatever is that (which is based) on persistent information⁹, and whatever is that which is (based) on a circumstance¹⁰, certain†; and whatever is that which is within the bounds of belief, even resembling a speculation¹¹, (it is) the principle to accept freely and unhesitatingly¹². (4) And that token is (herein represented) as follows¹³ :—

I. The manifestation of the existence of God is from the several unifications of the material world.

II. The one cause of the appearance of the rival spirit (or the opponent) is the necessity or due¹⁴ of the creatures.

III. The rival or competing spirit came through an abyss, from a place in empty space¹⁵.

¹ Compare the following from the Pahlavi text of the *Shikand-Gümānik Vijār*, Chap. IX, §§ 1—3 : “ Other information about the existence of the competitor, similarly testified by the Dīnkard manuscript, is here well noted for you. For both, this which is written above and that which is written here, are grown from the seed which the glorified Ātarō-pātiyāvand sowed, and from the original praiseworthy work of the highly learned Ātarō-frōbag, son of Farukh-zāt himself.” S. B. E., Vol. XXIV, p. 162.

² Reading : *baēn vāch-gūvijār* in DM. ; perhaps, *baēn vakht* for *baēn bakht*, which may be rendered by ‘intrinsic destiny’. ³ The writer here refers to himself.

⁴ *Patrāst*, Pers. *paērāst*, ‘compiled’, or, ‘arranged’.

⁵ Taking *amatash* as a substitute for *mānash*. ⁶ *Aīg mā*.

⁷ *Aēvāch*. ⁸ *Pavan dānīshnīg paētāgīh*. ⁹ *Achārīk*.

¹⁰ Reading : *tūkhshīk* instead of *tāshīk*. ¹¹ *Aītūnīh*. † *Aēvarīk*.

¹² Reading : *bāharīh*, cf. Mod. Pers. *bahar*, ‘a lottery’, ‘a speculation’.

¹³ *Frēhīhā va anshēkūnīhā*. ¹⁴ Or, ‘And that characteristic token is this’.

¹⁵ The word also means ‘worthiness’, ‘requirements’.

¹⁶ In connection with the following answers read the correlative ideas in the “Dīnkard” (Dastur Peshotanji’s Edition), Vol. III, Ch. 130; IV, Ch. 172; V, 192, 206; VII, 291; VIII, 399; and in the “Bundahishn”, Chap. I, or the “Selections of Zadsparam”, Chap. I; and in the “Shikand-Gümānik Vijār”, Chaps. II, III, V and IX.

IV. (1) The opponent rushed from the beginning without any cause¹ (into the material world) for the object of destruction² and to cause agitation³ as much as he could⁴. (2) And he (also) came not with any particular motive within the limits of this Essence of Light; and towards Him also he was an opponent without a cause, and behaving foolishly⁵. (3) And when witlessly he received a discomfiture⁶, he became acquainted with (the weakness of his) perverse essence. (4) And (thereafter) it has been his practice⁷ to strive or struggle for commingling (evil) with the world, (namely) maliciousness and avariciousness⁸ and stinginess and lasciviousness and jealousy and destitution⁹ and pillage¹⁰ and quarrelsomeness and arrogance and contempt and ignorance¹¹, and falsehood that is liable to produce or cause annihilation of the original creation¹², the Essence of Light, and a desire for evil¹³ and unlawful character, and silly struggling, and every conduct¹⁴ of this nature.

V. (1) And the reason for (his) not coming before is that it was not necessary¹⁵. (2) But if you wish (me) to speak freely¹⁶ this, too, is not observed with minuteness that the statement is (only) about (God) being able to extirpate¹⁷ (the competing

¹ *Avichim*.

² *Ākārīhā*, lit., 'disablingly'.

³ *Jūmbāgīh*, 'disturbance'.

⁴ *Pavan tābān*.

⁵ *Hared-kār*.

⁶ *Patkupishntg*.

⁷ *Ānīn*.

⁸ Compare *āzūrī pandī* in *Paxend Patēt*, § 10, which, according to traditional version, means 'slander of the dead ones, (and) greediness or absence of contentment'.

⁹ Reading : *vangvarīh*, 'destitution'; or, *nangvarīh*, 'disgracefulness'. Perhaps, a corruption of *nigīrāt*.

¹⁰ Reading : *hazalak-haēmīh*; *K.*, *achārak-haēmīh*, 'helpless nature', 'incapability'.

¹¹ Perhaps, 'illiterateness', 'imprudence', 'foolishness'.

¹² *Bāntdāt*.

¹³ *Anāk-kāmīh*.

¹⁴ Lit., 'mutual conduct'.

¹⁵ In other words : 'And the reason he did not come before is that there was no necessity'.

¹⁶ *Frēhīhā*, 'generally', 'mostly'.

¹⁷ *Madam kartan*, cf. Pers. *bar kardan*, 'to extirpate'; it may also mean 'to work upwards or onwards', 'to force one's way up', perhaps, 'to elevate'.

spirit), and not about His not doing (so)¹; (but) you will consider this circumstantially². (3) Not doing anything (is here) the design consequent upon doing something. (4) Then also that not coming of him (*i.e.*, of the evil spirit) before, as possible, is the (right) way³ of speaking; and even afterwards many a one will question about that previous circumstance⁴ (of having come), when at the end it will not be possible (for the competing (spirit) to retire⁵ across⁶ the Boundless Time.

VI. (1) And the Deity was powerful to keep away the opponent from the sphere⁷ of His own confederates (*hamdast*); and several times (*dānar*) he has (actually) kept the antagonist (*hamaēsta*) away; and again (*tanid*) he came back for conflict. (2) Even now to any one⁸ for whom it be necessary to put him out, (it is) not allowed⁹ to disturb him within the limited time¹⁰ as much as possible (*tūbān barā jūmbayītan*), whose distant limits¹¹ (are) as far as the coming forth for meeting together. (3) So there is no necessity for being inside (*baēn yehvūntan*), nor for being unable; besides, it is not through necessity that he should exist while he has any strength in him¹². (4) It is to be considered (*hangārishn*) how and for what purpose (there should be) powerful strength¹³ from the necessity for (his) being, and powerless strength¹⁴ when there is no such necessity for (his)

¹ Reading: *atgh tūbān madam kartan gūbishn, lā madam lā kartan afash.*

² Reading: *min mānāk hāvānd medammūnīt*; or, 'as you will consider owing to (its) precise similitude or resemblance', comp. Mod. Pers. *mānā*, 'certain'.

³ *Rās* can also be read *rakhk*.

⁴ Here *pēshik* may mean 'priority' or 'beginning'.

⁵ *Lakhvār vashtan*, cf. Pers. *bāz-gushtān*, 'to turn back', 'to retire'.

⁶ Reading: Chaldæ, *le-chadōn*. Compare Arabic *rasn*, 'hard to bear', 'heavy'. The former reading is more common.

⁷ Lit., 'limit.' ⁸ Taking *kōlā amatash* for *kōlā mūnash*.

⁹ *Shedkūnā*, better *shedkūnt*. ¹⁰ Reading: *andargās*.

¹¹ *Zyash dūr-vimōndihā*; according to DE., *zyash dūr zemūnagihā*.

¹² Lit., 'within'. ¹³ *Tūbān sāmān*.

¹⁴ *Atūbān vimōnd*. Better *sāmān*, for which its synonym *vimōnd* (in the sense of 'limit') seems here to be inadvertently substituted by the copyist.

existence; (so) there is no necessity for removing (him at once)¹.

VII. (1) The explicit (*vijârishnîg chim*) reason of allowing the opponent to commingle (in this world), therefore (*azash*), is the benefit derived by His own creatures even from undergoing the test (*âûzmâyishn* of virtue). (2) As regards that opponent (spirit), even during the allotted period², while³ the opponent seemed to carry off thereby (*patash*) the victory through deceitful falsehood, the end of the mutual conflict, and of the painful satiety or excess⁴ which exists in (his) commingling, (*i.e.*, pollution), was apparent from our observation of all kinds⁵. (3) And the victory of the good spirits is in not rendering him help again at the end of the conflict. (4) And the rest of the statement⁶ is also published in the manuscript⁷ of the Dînkard. (5) And the one cause of not driving him out before that (fixed) time is the undisturbance⁸ of the mutual final good results (aimed at by Providence). Hence the cause, too, of letting him in.

VIII. And the coming of harm into the commingling is as unavoidable (*achârîg*) as it is even impossible not to reckon upon stench when one is commingling (*baên gûmîzishnî*) with dead matter (*nasâtî*).

¹ It can also be rendered thus : 'it is to be considered how and for what purpose he should be at all within the limits of the Powerful One and could not be defeated within the period (reading : *semûnak* as in DE.) appointed for him, and could not be removed (*pradâkhtan lâ shâyat*)'.

² Reading : *baên burî-naûmand simân-îch*, meaning 'also during the time allotted', or, 'apportioned'. It can be read *baên barîn-âûmônd simân-îch*, 'also during the supreme time'; *barîn* is a superlative form of *bar*, 'up'; 'supremacy' is also the meaning of *barîn-âûmândîh* in the Dînkard, Book VIII, Chapter XXII, § 23 (S. B. E., Vol. XXXVII).

³ Reading : *simân-îch vad* as in K. 43, and not *simân chand*.

⁴ *Pûr-dart sirîh*; perhaps, *pûr dart î saryâ*, 'the fulness of evil disorders'.

⁵ *Min lenâ vînâvdâgîh i hamâkâdnînak*; it might mean, 'was apparent from our perception of all (his) ways'.

⁶ Lit., 'account'.

⁷ Reading : *baên daêna nîpîk*, 'in the sacred (religious) writings'.

⁸ Reading : *avîshûpîshnîh*, or, *anshûpîshnîh*.

IX. The throwing and falling (*ramîttuntan va aûfdîtan*) of him back into empty space will be owing to (his) complete attempt or trial, and complete stupefaction and inability, and completely dreading and defeated appliances (*zat afzârîhâ*); and (owing to men's) traversing molten metal¹ despite the equipment (or guises, *patmûgîhâ*) of the most grievous, swiftest (*uûshtâv-tûm*), and most awful (*shkîfttûm*) fears; and (owing to) that stronghold of victory (which must be) called defeat (*apîrûzîh*); cowardly² and worn out³, desperately and hopelessly for (obtaining) the same power as the Deity (possesses).

X. (1) And it is not fit⁴ that he should be helped to come again to the conflict, and for this one reason that he has previously rushed back (into conflict with creation); hence it is not fit to help him again in any way, and there is nothing like a chance (*bâharîh*) (of victory) for him. (2) And here will not abide any exciting⁵ fear and anxiety from him⁶; and as a consequence⁷ victory (will turn into) failure⁸, the stronghold of prosperity⁹ and glory¹⁰ and absolute chieftainship¹¹ and abundance (*pishn*) and intellect (*baodîh*) will become enthralled and fettered¹² (for him). (3) In nowise is there a reason that he should be helped.

¹ *Vidakht râîhâ*, or, *rûdîhî vitârtan*, 'the traversing or ordeal of molten brass'. See *Dâtistân-i-Dînîk*, Question XXXVI, §§ 21-22 (West), § 13 (Tahmuras.)

² *Anyalagîhâ*, 'absence of heroism'. Perhaps, *andargîhâ*, or *andargîs*, 'internally'; comp. Pers. *andarûnî*.

³ The reading of K. 43 is *brât*, and rendering, 'internally and fraternally struggling, and hopelessly, for the same power as the Deity (possesses).'

⁴ Reading; *sazyâât* or *sazyêt*; comp. Mod. Pers. سزاییدن *sazâyaidan*.

⁵ Reading: *ûjdahishn*; better, *âôjdahishn*, 'exciting'. ⁶ *Azash*.

⁷ *Pavanich zak*.

⁸ *Apîrûzîh*, lit., 'non-victory'.

⁹ Reading: *drupûshtîh î vohâr*; perhaps, *vûkhâr*; Av. rt. *khar*, 'to wound', hence 'the stronghold of cruelty'; it may be read (1) *vohâr*, 'spring', 'prospect'; (2) *vanahgîr*, 'a refugee', comp. Pers. *panâhgîr*; or, (3) *nôhîr*, 'fear', 'terror', comp. Pers. *nahâr*.

¹⁰ Reading: *gadâ*. Perhaps, *nismo*, 'soul' or 'life'.

¹¹ *Khûtîk-rut*. ¹² *Bandak va bast yegavîmîmêt*.

XI. And the question as to the cause and the very origin (*hamich-bunê*) of that able (becoming) unable and the comer¹ not coming, is manifest from what has been written above as to how and in how many ways.

XII. (1) And the omniscience in these *māthras* (Sacred Texts)² and the Avestic Revelation, (is) as the most³ brilliant garb⁴ of the good spirits, among all the glorious⁵ peoples of the world, so much so that the evil earthly knowledge⁶ has passed away from all the attainments of human beings. (2) And the Zand⁷ which, in a manner, is oral, is more current amid the world, and is more known or familiar in the world. (3) And the Avesta itself is highly remarkable⁸ owing to the teaching⁹ thereof by Zaratûshtra from Aûharmazd. (4) And therein no falsehood, absurdity and demoniacal desire (subsist); but all truths are spoken of (therein) with superior principles of judgment (*mas-dâtistânîhâ*) and propitiations of the Deity. (5) Nor is any respect¹⁰ for the fiends maintained therein; nor do the demons entertain therein any hope for diverting any individual whatever (from Religion). (6) And as to all such (existences) as are called *drûj* there is decay (unto them) from it; while as to the good spirits there is joyfulness (unto them) on account of it¹¹, as also through (its) truths.

¹ Better *yâtânt*, or *yâtântâr*.

² The *Māthra-Spenta* referred to in the Avesta.

³ Lit., 'as the more brilliant (*brâhamîhâtar*) garb'.

⁴ Reading: *nârag*, 'garment,' 'garb'. According to K. 43, *nazd*: 'more brilliantly associated with (*nazd*)'.

⁵ Reading: *hûâvî(g)*, 'glorious', 'of good lustre', 'successful'; may be, *anâvîg*, which means 'restraint', 'subjection'; or, *anâzîg*, 'contented'.

⁶ *Vat zem âkâsî(h)*. It can be read *vat-jamâstîg*, 'the evilly deceptive one'.

⁷ Originally means, 'the interpretation of the Avesta'; hence the name is sometimes used also for the language in which the Avestic Sacred Writings are translated and commented upon. ⁸ *Rabâ dakhshak*, 'highly characteristic'.

⁹ Lit., 'the bringing (thereof)' *yâttyânt(an)*.

¹⁰ Reading: *hûâv*, 'good lustre', 'fame', 'respect'.

¹¹ That is, from the Avestic Revelation.

(7) And in every direction (or district) necessarily there should be the advent¹ of (such) a spiritual guide, as holds a professorship (*âshnâk-gâs*) of the Avesta and of the intermediary languages of the world², (and such a one) should be likewise missioned³ for the object that, in any one (of the languages) whatever, the meaning⁴ of the Avesta would be manifest with complete freedom.

XIII. (1) And this (Avestic) Revelation and the *mânthras*, and whatever (had been preserved) in the written language, were so ordered to be copied out (or edited) in the original, that even now (in this age) they are preserved, likewise, in a large number⁵ of manuscripts (or redactions). (2) And, as it is manifest in the religious intelligence, (these) shall be learnt by heart⁶, (since) the benefits are many and consequently good vigour for the worship, extolling and proclamation⁷ of the One (Lord) of hosts⁸; even the thorough⁹ understanding of natural phenomena¹⁰ is from it; and it is, therefore, befitting to devote¹¹ oneself truthfully and zealously¹² to such profound¹³ sayings and customs, so that the recitation of the (religious) decisions (and) the oral delivery of the original (texts)¹⁴ are more (effec-

¹ Reading: *yâtûnishnîh*.

² Reading: *miyânak gîhân hûzvânîg*, 'the languages spoken by the people of the world', which should be used by the preacher as his media for interpreting the Avesta.

³ *Shedrûnishnîh*, the 'sending' of a spiritual guide as a missionary for the purpose of propagating the Religion.

⁴ Called *Zand*.

⁵ *Frehist*.

⁶ *Narm kartan*, 'to commit (the Sacred Texts) to memory'.

⁷ Reading: *âkâsishn*.

⁸ According to DM., *valâ ramakân Aêvak*; according to K., *val ramân va Aêvak*, for *val ramân Aêvak*, unto the One (Lord) of hosts'. Perhaps, *Âtarô-frôbbag* used this expression as being well-known to his Christian interrogator, and common in the Jewish Scripture, viz., the Old Testament of the Bible.

⁹ *Vêsh*, 'much', 'excellent'. ¹⁰ Lit., 'objects'. ¹¹ *Avispârtan*.

¹² *Hûdât-rôêthâ*.

¹³ Reading: *zûfr-âkâs* for *zûfr-âkâs*, lit., 'with profound knowledge', ' profundity', or 'depth of knowledge'.

¹⁴ *Ditistân vâchîn bûn gûbîshnîh*. Perhaps: 'the vigorous (*vâjin*) original recitation of the (religious) laws'.

tive) than the manifold writings (thereof). (3) And even for several other reasons it is important (*chimīg*) to conclude as more essential (*mâtakvartar*) the lively recitation of the words than the (mere preservation of them in) writing¹.

XIV. (1) And the Creator Aûharmazd sent this religion (for) its proclamation not only in the country of Irân, but in the whole world, (and) among all races (of mankind), and has caused (it) to be propagated in the entire world wherever (there were) purities and (even) wherever (there were) impurities²; spiritually through (its) surpassing philosophy and truthful thoughts and truthful words, and materially through truthful deeds. (2) In each (of those countries and tribes) it (became) so current that even as to him who was the most sceptical person (*aga-daénatar aîsh*) this religion with (its) sublime essentials, became current with all purities extraordinarily³ in that life of corruption. (3) Persecution⁴ is, moreover, unnecessary (for it). (4) And this religion has been ever progressing; and the Evil Spirit will become languished on account of it (*azash*), so that the religion will attain to complete currency and, thereby, the world will attain to purity. (5) And the Deity would not leave anybody to the teaching of the demons. (6) And the reason why the people of the world, those who do not accept purely the Revelation of God, nor propagate it, in other words (*ayûf*) forsake it, turn away from it, lay (*vakht*) not in (any) unworthiness of (its) unique nature, nor in (any) general defectiveness⁵ of the religion wherein truth (*adarûgî*) of every kind subsists; but in the temptations (*barâ nîyâzânîh*) from the demons within and in the part (*bahar*) played by those fiends in bodily forms in (their) struggle for victory; and (it lay) in not aspiring to, nor seeking the ways of

¹ *Nîpisht* in K. Reading DM., DE. *nafshâ*, 'it is important to contemplate upon the words and sayings which more essentially pertain to the soul'. *Nafshâ*, 'self', in DM. may be a corrupt form of *nîsm*, 'soul'.

² Perhaps, 'mixed forms of belief'.

³ *Barâ*, 'exceptionally', 'especially'.

⁴ Better *kûshishnîh*.

⁵ *Frehist âhûkaîmandîh î daēna*.

propriety and the gifts of body (*tan-dahishnîh*), but in the disintegration (*vashûtagîh*) caused by illnesses, in the idle living caused by the slight of commandments, and in the evil repose of indolent habits, etc. (*va avârîg*).

XV. (1) As to Reverence, it is the custom (*âînîn*) to bow (to God) before the Sun, the Moon, the Fire, the Water, and other luminaries and all good creations. (2) There is even a usage (of making obeisance) among fraternal and near relations, and sometimes among the nobility as well as among superiors, and sometimes even among fellow-citizens¹, such as the mutual salutations and inquiry² among men, and especially that (obeisance) from those who are superior to us is much endearing or graceful (*nâzak frêh*). (3) Nor is that one (kind) of worship and reverence (*mînûtârîh-î*) only due to the Highest Good Spirit³, which should be always (*hamâî*) done verbally and personally⁴ (by man). (4) Whereas (*chîgûn*) the infidels (*aga-daénân*)⁵ dislike us, who themselves are anxious (*aûstûk*), according to the original usage, to be worthy of divine reverence and offering (*debrûnâ*) among men.

XVI. (1) And that the putting on of the *kûstîg*⁶ and of other superior (garment, viz., *sudrah*) has been mentioned in the special comprehensive⁷ reply to the question relating to it, in a sermon⁸ on the nature of the faith which was wisely

¹ Reading : *ham-dêhîhâ*. Better, *ham-khvâhîhâ*, comp. Pers. *hamkhvâh*, 'a fellow-citizen'; *ham-khîrîhâ* means 'among the mutually sympathizing people'; if read *ham-hakhîhâ*, it means 'among fellow-companions'.

² Reading : *aêvak va tanid shnum* (or, *shlam*) *va pârsishnîh*.

³ Or, 'to the Highest One and the good spirits (reading : *yêzat*), or the Law (*dât*)'.

⁴ Reading : *khvîshîhâ*; if it is read *andishîhâ*, it may mean 'awfully', or 'meditatingly'.

⁵ Lit., 'those of the evil religion'.

⁶ Comp. Av. *aiwyaônghana*, 'the sacred girdle'. In connection with this reply read the *Ditistûn-i-Dînik*, Question XXXVIII and Manushchihar's Reply thereto, S. B. E., Vol. XVIII, p. 122 seq., and pp. 383—388; also the *Dînkart*, Book VIII, Chap. XXXVIII, § 25, p. 125; pp. 475-476 of the Fragments, S. B. E., Vol. XXXVII; and the Pazend Version of *Pûrstî pûs-î dântshn-kâm*.

⁷ Reading : *hangartîg*, 'summary'.

⁸ Comp. Avestic *vachangh*, 'a discourse', 'a speech'.

accepted by one¹ whose fundamental steadfastness² (in opinion) was such³ that Ahraman, too, could not break down the material world by fighting (against it); nor so (could he break down) even (the efficacy of) a formula in the Avesta and Zand with a charming metrical recitation⁴, (nor⁵) the sound effect of the proclamation of the same words in the proper place, just like the twofold effect of the Revelation in the books of the peoples of the world. (2) One (is) the knowledge of whatever ought to be physically understood. (3) And one is the publicity of the path in reference to what is not to be physically understood, (but) what is fit to be believed in. (4) Always when the fundamental Revelation is explained by steadfastness (therein), it is thence manifest as to how to act when it is not possible to understand. (5) That path towards religious faith is, likewise, superior which, in such an inquiry, is declared to be that of the faithful ones, even when it is not possible to exhibit completely the knowledge regarding the twelve constellations⁶. (6) Then, again, the fit path for the performance of its duties (at the proper time) is as disclosed by it (*viz.*, by the Revelation) as the doubt-dispelling knowledge of the permanency of the religious order or constitution⁷. (7) And lastly, moreover, in connection with the answers to these questions the creed is not at all difficult; but you might say there are clear expositions (in the Avesta and Zand) of all knowledge. (8) Then, too, the path of manifold designs, which is so manifold for

¹ Referring to the Prophet Zarathushtra.

² *Aústibānēh*.

³ That is, 'he steadfastly believed'.

⁴ *Pavan hūbasān gūbīšn ī aēvak val tanīd*.

⁵ *Lācha* is here understood.

⁶ *Dvāzdāh dānishnīg nimūtan* : meaning thereby, the knowledge of the moral and religious duties to be performed during each of the twelve Zoroastrian months. Perhaps, the writer means the knowledge of universal theology and cosmogony.

⁷ Reading : *pātūrih ī daēnīg anām ī (a)vīrūdishnīg* (or, *vīrunīshnīg*) *gūmān* ; the last two words might also be read *vīrun sakhunīg gūmān* ; also, *varūyishnīg havāh* (or, *hūmanāh*).

the designed faith as food is in its tastes¹, and it is written (or described) as the co-existing means² of (eternal) life. (9) The *kūstīg*, even by its sign, is an indication of the central boundary of the two abodes, that is, it is on the body of man³ in a similitude of this world, since it is more located (*vakht*) on the upper half, and since it is no little thing to keep (or, maintain) a semblance of it in the lower half. (10) And that for which⁴ it is enjoined that it shall be put on, is not put on, it is an unworthy act and a suppression (or violation) of the (religious) commandment.

XVII. (1) The *barsam* and the *draona* and other (sacred) objects which are chiefly used in the worship of the Deity⁵, are a representation (*nisang-i*⁶) of the comprehensive bearing of the creatures—all the creations of the material world which are entrusted unto mankind in chieftainship. (2) And the demons endeavour highly to dwell⁷ in them; and the thought, the word and the deed of the demons are condemned⁸ by (those) men who individually are for the elevation (*frâz-dâshtan*) of their own body and life entirely with perfect thoughtfulness and pre-eminent love in communion with God, and for the extolling of the Deity thereby, and, in consequence of that (*patash*), for the detestation (*nikûhitan*) of the demons. (3) Especially the excellent sovereignty of God and the non-sovereignty of the demons are manifest from it (*viz.*, from the Revelation⁹).

¹ Reading: *shnâsagîh*; DM., DE. *shnâskârân* 'as among the experts in the preparation of (multifarious kinds of) food'. According to K. *jân dêhyîg*, 'life-giving'.

² Following K., *pavan zak ham-yehvân vahânak i haîtî*. According to DM., DE., *pavan zak ham-yehvân nîshânak i haîtî*, 'the co-existing symbol or token of (immortal) life'.

³ Reading: *z khan*; cf. Mod. Pers. *خان* *khan* 'an abode'; Perhaps, *dôân*.

⁴ *Kôlâ mâ*, lit., 'whatever object or act'.

⁵ It can be read *Yehân* or *Yasdân*, 'God, or the Worshipful Spirit'.

⁶ *Nisang* is also used in the Dînkard in the sense of 'an epitome', or 'a statement'. ⁷ Pahl. *pavan mâhmânîh vakhdûntan*.

⁸ *Akâmîg*, 'do not long for', 'dislike'.

⁹ Comp. *Dâtistân-i-Dînîg*, Question XLVII, § 17, S. B. E., Vol. XVIII, p. 165.

XVIII. (1) And the benefit to the good spirits on account of the *yazishn* (ceremony), and¹ (consequently) the cry² of the vanishing ability³ of the demons, (are manifest from it). (2) If He, Who is the Creator, is superior Himself, then also from His excellent sovereignty we should suppose the world to be without want (*avînîyâz*). (3) And (likewise) the pollution by the entire fiendishness of the demons, and the pollution wherever the demons more abide, is excessive.

XIX. When the body is dead, there is the overpowering attack upon it of the death-causer and inactivity-producer *drûj*, *Astavîdât*, and the distressful separation of life from it⁴ and its (painful) withdrawal from the different recesses of vitality, and the dragging into the body, as guests⁵, of those demons (of corruption) who are the separators (or destroyers) of brotherhood⁶, the separators of filial (relationship)⁶, and others that cause a lack of progeny⁷ (in a family); and, likewise, the subjugation (*anâvîtan*) of those different co-existing (*ham-butîg*) objects of life (*nism*) such as good intellect⁸, piety⁹, virtuous endurance (*hûbûrtîh*), and good moral courage (*hû-chîharîh*), and other worthy (accomplishments) of an embodied existence. (2) And notwithstanding that the latency¹⁰ of their abiding in the very body is to so great an extent, there break out¹¹ from it entire stench and contamination, and all causes of illness. (3) And there where the demons (of putrefaction) dwell in that manner

¹ *Amatach*, lit., 'and while'.

² Reading, *avîz*.

³ Lit., 'deficient predominance', or, 'sovereignty'.

⁴ 'From the body', or 'by him', viz., *Astavîdât*. See Vend. IV, 49; V. 8, 9.

⁵ *Pavan mâhmânîh*, 'for hospitality'.

⁶ Reading : *zakash brîtarân dâd jvîtarân va pûs* (j) *vîtarân*, lit., 'those separators of a family of brothers and separators of sons'. Another possible interpretation is : 'of those demons who are murderers (*brâtrûtârân*), destroyers (*dâsnîtarân*, or *janbîntârân*) and polluters (*pûsîntârân*), and others that produce infertility'. Comp. Mod. Pers. *dûsîdan*, 'to be benumbed in the limbs', and *pûsîdan*, 'to corrupt'.

⁷ *Anâvîtan*, lit., 'unprosperous', 'barren', 'childless'.

⁸ Also means 'good fragrance'. ⁹ 'Spiritual and physical cleanliness.'

¹⁰ *Vârîtan*, lit., 'to cover', 'to conceal', Av. rt. var. ¹¹ *Damênd*.

(*âvîñak*), pollution would be manifested, and there should be no struggling (*avê-patkâr*) against it; and hence² there is said to be contamination and excess of corruption³ whereby the parts⁴ that were the essentials of life in the body, become separated by the dying of the body. (4) Not only on account of there being fat⁵, but also semen and blood and even other objects which are called *hîkhra*⁶, and then (on account of) the liquid corrupt⁷ menstruation of the dead which gets (more) putrid (*vinast*) because⁸ of the (dead) embryo (*ham-bûnîgîh*) of an offspring (in the womb⁹) [¹ 'is the dead body more polluted'¹²]. (5) For which reason therein¹¹ obtains a dwelling, in company with those fiends that are mentioned above (*ajpar-nîpîshî*), also the *druj* of non-procreation (*anzâkîh*), the destroyer of birth, (the fiend) who drags it out (*yezłuntârash*), the confiscator¹³ of (the offspring of) females, and the (*drûj*) most antagonistic (towards them). (6) Their kinds are, hence (*azash*), also many more¹⁴.

XX. (1) As to the reasons of the objects which sting the heart of a lewd woman¹⁵, the one is the terrible¹⁶ and violent over-influence of the fiend (or, passion) of the harlot¹⁶ species, and the strengthening of her in much satiety¹⁷, such as pertains to the

¹ That is, it becomes a Zoroastrian not to struggle with that pollution and uselessly endeavour to remove it from the corpse.

² Lit., 'from here', *min latamâ*. ³ *Madam rîmanth*. ⁴ *Bâharân*.

⁵ Reading : *paêt*, comp. Mod. Pers. *pî*, 'fat', 'grease'.

⁶ Comp. Av. *hîkhra*, 'dry, unclean matter', such as, nails, hair, etc.

⁷ Reading : *garât tar*, instead of *garâtтар* ; Av. rt. *gar*, 'to consume'.

⁸ Comp. Mod. Pers. *bahr*, 'because', 'on account of'.

⁹ Or, 'on account of the putrefaction of the child (in the womb) originating or proceeding (simultaneously) with that of the dead body (of the mother)'.

¹⁰ *Vide* the wording of Question XIX to which this is a reply.

¹¹ Namely, in the body.

¹² Reading : *pâtîrîngar*, comp. *pâtîrîngarth*, 'confiscation', used in the Dînkard, Book VIII, § 29, S. B. E., Vol. XXXVII, p. 142.

¹³ Reading the insertion *minich nishâ*, in K., it can be rendered thus : 'their kinds are even more than those of females'.

¹⁴ Reading : *nîshâ t vûsastak pavanîch khayâ vanîshnîh mandavamân chim*. *Nîshâ t vûsastak* also means (1) 'a woman who has miscarried', or (2) 'a woman who has consummated her conjugal rights.'

¹⁵ Comp. Mod. Pers. *shandak*. ¹⁶ According to K., *jêhîn (srîtak)*.

¹⁷ Perhaps, *vîsh sîrtagth*, 'venomous, or vicious satiety.'

worldly (vicious) women; that (imperceptible vice) which, it is doubtful to behold physically, is manifest, however, to the spiritual existences. (2) Other spiritual vices (besides), the spiritual seers are capable (of observing). (3) For this reason by recognizing (the fiend) and abstaining from her (*i.e.*, from the immoral person), there subsists (for mankind) the help (*avastân*) towards the knowledge of the spiritual wealth and of the Revelation which is full of select philosophy, (and) is an exposition of what is said to be the formation out of nothing (*min levâtîh*). (4) And whatever belief is said to embody the original faith (of mankind), (and) is associated with (*levatâ*) this (Revelation) which is identified with the select wisdom, and which is accepted by means of spiritual perception—the Religion, the existence whereof is manifest from it—ought to be well preserved.¹

XXI. (1) And owing to much satiety of that fiend (*i.e.*, vice) in the entire person (abnormal) menstruation came out from an opening; and from its pouring out, her own stench and pollution, material and spiritual², burst forth (*bîrûn yehvûnêt*). (2) And for that reason as much (there is) the strength of pollution so much (there should be) the invigoration (or, energy of the living ones) for abstaining (themselves) far away from it³; and whatever is purer in point of purity, on account of its much delicateness⁴, should also be so much the more cared for (or, preserved) from pollution; and especially more so the particular (sacred) implements (including *haoma*, *aiviyâonghana*, etc.) which are used in the *yazishn* ceremony (performed in honour) of the Deity. (3) The menses also differ in colour from the other (kind) of blood which adorns or vitalizes (*vaîrâê*) the (physical) essence; and they⁵ blemish eatables and render them tasteless, and even themselves corrupt the body wherein they are produced. (4) The waters and trees which come in contact with them (*valich*)

¹ According to K., *hūdāshtan êvâyat*; according to DM., DE., *andâkhtan êvâyat*, 'ought to be well edited or compiled'.

² Or, 'her own stench and pollution, material and spiritual, are even out (on the entire person)'. ³ *Asash dâr pâhrîzishn*. ⁴ *Vêsh nâvâkîh*.

⁵ Namely, of the lewd impure women.

also 'degenerate, so also the eatables' become tasteless and are altered in (their) flavour. (5) And even in a conference or controversy owing to it, there is manifold harm (done) to the helpful (*avâkân*) understanding, intellect and wisdom, which is, consequently, manifest unto the intelligent philosophers (*shnâsagân rūshan*).

XXII. (1) And when² the birth of demons seems perplexing, first of all the nature of even any birth whatever must be observed, that is, the growth of an essential substance from stage to stage; so that this (is manifest) that the waxing³ of the demons is most in that place where lawlessness and indecency are covertly⁴ most cherished. (2) And the covert seed of adultery⁵, and the hatred of the Deity, and the restless⁶ grumble⁷ and other vices (*lit.*, 'demons') are said to be begotten hence; (for) through indecency⁸ and lawlessness one (becomes) doubtful as to the satisfaction of law and propriety.

XXIII. (1) Demons of multifold kinds have been damaging the world, but the defence against them is greater than the strength of the demons, and (so) they are not left to engulf things overwhelmingly. (2) For, as much as the demons advance further with audacity⁹ owing to the practice of men according to that manner of lawlessness, so much, likewise, does there reach them therein a blow from the lawful practices of men, and they are flying back gloomily (*sîyâkîhâ*¹⁰) from men, and all throughout the world there is a greater desire for the work of the good spirits than for that of the demons.

¹ Or, fruits and food.

² Taking *mân* as a substitute for *amat*.

³ Reading: *khrûpishn*; perhaps, *khrûjishn*, Av. *khrudh*, 'to be hard', hence cruelty', 'hardness'; or, from Skr. *kharj*, 'to worship', 'the worship of the demons'.

⁴ Reading: *anpaêtâk*, generally written, *apaêtâk*.

⁵ Reading: *anshōvârîhâ* for *anshavârîhâ*, comp. Mod. Pers. *shôr*, 'a husband hence 'adultery'; or, *anshavâhâ*, comp. Mod. Pers. *shawâ*, 'a husband.'

⁶ Reading: *anâsânîg*; perhaps, *khvâhîshnîg*, 'voluntary'.

⁷ Reading: *drâyân-gûyishnîh*.

⁸ *An-âînînagîh*.

⁹ *Vastâkhhôihâ*.

¹⁰ Perhaps, *sîjâgîhâ*, or, *sîjdâgîhâ*, 'burning with affliction'.

XXIV. (1) Hence, a woman who has had coition¹, and a man who suspects pollution (in himself), must wash themselves when contamination of dead matter is so manifested. (2) And (there are) numberless (such) things of the world about whose evidence there is nothing remarkable²; consequently, then, one has to religiously reason out the appropriate belief³ more or less as to the essentials of precautions⁴; and if the expression seems indecent⁵ (still) it is not to be doubted⁶, but it is to be adopted in its own place or nature. (3) And wise men contemplate that the cause of a most essential thing is its proper nature and not adoptions⁷. (4) And (as to) that medium of begetting children, even though people do not (actually) regard⁸ it, still (its) nature is as clear to the prudent sages as if they were also seeing it (with their open eyes). (5) And though⁹ philosophers approve of the observations of the majority of physicians regarding the ailment therein (*viz.*, in immoral sexual intercourse), still a much more excellent mode¹⁰ of purification from such a harmful pollution is not (yet) discovered.

XXV. (1) And the reason for that purification is that the method (thereof) is to be frequently practised not by a woman, but by a man, and the moral courage of the pious man¹¹

¹ The Pahlavi word also means 'miscarriage'.

² Reading: *shekaftik-ē levīt*, lit., 'there is no wonder'.

³ *Āvāyishnīg vīrāyishnīh*.

⁴ *Mātak ī pasijagīhā*, lit., 'the essentials of preparations'.

⁵ *Zēsht*. ⁶ *Min gāmān lā*.

⁷ Reading: *vahdāntīhā*. It can be read *vabūdāntīhā*, meaning 'practices'.

⁸ Or, 'take proper care of it'.

⁹ Compare with the Pahl. *hat amat* the Mod. Pers. *garčekh*, 'though', 'notwithstanding'.

¹⁰ Reading: *āīnak* 'mode', 'custom'. DM. reads *āhāk*, and hence the meaning according to DM. would be: "no blemish is much more observable in the (existing mode of) purification from such a harmful pollution"; or, reading *azash* for *nasīsh* as in DM., DE., the passage may be rendered thus: "no blemish thereof is longer (lit., much more) perceived through (the established) purification from such a harmful (disease)".

¹¹ Who performs the ceremony of purification (*viz.*, the priest).

more dreadfully¹ causes destruction of the demons; (and), consequently², the diverse females³ of even the opposition are fallen headlong⁴; (and) owing to the demons being of male nature, they have to fear less from women; whereas, in other affairs which are not so constitutional⁵, the man ought not to be considered better than the woman. (2) And the enumeration of what is considered⁶ unseemly⁷ is such as is written above, wherefrom one should by all means⁸ abstain, and should not contract a pestilence⁹.

XXVI. (1) The reason of carrying forth the stick before the knife to the sheep, and of all other things that should be done in the matter (of slaughtering it), which refer to (sheep) other than that used for a ceremonial offering, is to remove from the body (of the sheep) the prevalence of several evil influences (*drūjas*), namely, the much unpleasantness¹⁰ and bad flavour¹¹ of an uncastrated¹² (animal). (2) As regards those (sheep that are used) in ceremonial offerings¹³ the practice also is not¹⁴ to slaughter a sheep unlawfully and oppressively¹⁵, and (then) to ask for forgiveness about the (slaughter of the) sheep. (3) Also by that process¹⁶ there is no¹⁴ terror and no pain unto a person from slaying (the animal) with the knife; but not oppressively¹⁷, frequently, (and) at all times should there be a desire to butcher sheep with despatch¹⁸.

¹ Reading : *vêsh-sahmîhâ*.

² Reading : *azash*.

³ That is, 'the diverse (*î srîatak*) female fiends (*viz.*, the *drūjas*) of even the opposition', lit., 'of even him (*viz.*, Aharman) who is the opponent'.

⁴ Reading : *val chîhar afgûndît yegavîmûnêt*, lit., 'will be thrown down on (their) faces'.

⁵ Reading : *mâtagîg*, 'relating to the particular character of the human body'.

⁶ Lit., 'what seemed to be'.

⁷ Or, 'obscene'.

⁸ *Val hîch chimî*.

⁹ *Sij lâ sazyîtan*.

¹⁰ *Vîsh-khârîh*, lit., 'malignance'.

¹¹ *Dûsh-mizagîh*, 'bad taste', 'savour', 'relish', comp. Pers. *mazah*.

¹² Reading : *bakhêdar-î*.

¹³ *Nîrangîhâ*.

¹⁴ *Kam*, lit., 'less', 'deficient'.

¹⁵ *Haredîhâ*.

¹⁶ Lit., *râs*, 'way'.

¹⁷ Or, 'foolishly'.

¹⁸ Reading : *tîzîhâ*, 'sharply'.

XXVII. And as to the keeping of the *barsam*¹ far off from pollution, the one (reason)² in addition to what is stated above, is this that a twig³ (of the *haoma*) which is as a symbol⁴ of the seven *Ameshaspendas* (who preside) over material existences and (a symbol) of the entire world, is dedicated to the good spirits in the *yazishn* ritual according to the custom mentioned above; and on that account⁵ it is a custom (*âtnak*) regarding the tree (*vis.*, the *haoma*) that it should be kept exceedingly pure.

XXVIII. (1) And the reason for similarity of custom even in a *myazd* (ritual) is this that as the motive⁶ is for the praise and adoration of the Deity, it is also befitting to love⁷ life exceedingly. (2) From the very reason, it is ordained in the Religion to perform the *yajishn* (ritual) without distortions⁸; and this is accompanied (*hamband kart yegavîmûnêt*) with perfect solicitations⁹ to the Preserver of bodily existence, and also with all other means of perpetuating the body. (3) And, likewise, all those practices for the continuity of material existence are so related (*ângûn parvast yegavîmûnêt*) to the adoration and extollings of, and devotion to the commandments of the Deity, that from every quarter the body and its endurance are well helped¹⁰ on account of the adoration and praise of God; more especially during the approval of perfect

¹ Comp. Av. *baresman*; hence orig. Pahl. *baresnam*, or *baresôm*.

² *Âêvak* (*chim*); it may be read *âtnak*, 'practice', and rendered: 'the practice is this that'.

³ Reading: *nahalak-ê*, comp. Pers. *nahâl*; it may be *vasvad-ê*, comp. Av. *vasô-vata* (a twig of *haoma*) originally, 'pounded at will'; perhaps, *nisang-ê*, 'a representation'. According to K., *sang-ê*, which may mean the *khvân*, or 'a stone-stool' on which the sacred implements are arranged during the *yazishn* ceremony.

⁴ *Namûnak*. ⁵ *Min sak*. ⁶ *Ahang*.

⁷ *Dûshitan*; or reading the word, *kûshîtan*, the whole means 'to exert much even for the gifts (dedicated to Him)', where *jân* must be read *yâna*, Av. *yâna*.

⁸ *A-nas'hônishnîhâ*, i.e., without omissions.

⁹ Reading: *pur-sadyishn*, Av. *jad*, 'to beg'. It can be read *pur-sâyishn*, meaning 'full development', 'full generation'.

¹⁰ *Hû-frayât*.

solicitations, where¹ adoration and extollings take place in the household with complete devotion. (4) And even with the desire for food² is coupled the utterance of praise and thanksgiving with perfect sincerity ; and the same original idea is handed down³ in the repetition, in the same manner (after eating), of the utterance of thanksgiving and praise and renewed glorification and other appropriate duties⁴. (5) And even with delightful taste, the perfect cleaning of foods and drinks, and the management of the sacred feast (*myâzd*) becomingly, and all practices of a non-luxurious⁵ kind are much approvable among the intelligent people⁶.

XXIX. (1) And during the *Farvartîgân* and also other periods (of the year), the souls of the pious are capable of coming (into this world), by whom⁷ are likewise observed the existing objects in this⁸ (world) ; so that, as is manifest, even the coming and going back afterwards of us, who are (now) commingled with the bearing⁹ of the body and with some partaking¹⁰ of the demons with bodily forms, should not be considered as wonderful. (2) And him who¹¹ devotes (his) body and soul unto the good spirits, the souls of the pious also regard as pre-eminent ; so that, now for us who are among the numberless inquirers, [whereof an example is (this) very reply,] this is the best that the period of *Farvartîgân* shall be (at) the end¹² of the year, just at the gathering (or harvest time) of the year¹³. (3) And even regarding the doers of meritorious acts they shall during the days of gathering (corn) worship the good spirits, and praise those good creations among which man is one of the essential beings. (4) For that reason, during that season, the souls of the pious and also other good spirits approach (us) most for the acceptance of mutual gifts¹⁴.

¹ Taking *ae* as a substitute for *ai*gh. ² *Vahâna t vashtamântan*, lit., ' the motive for eating '.

³ *Avispârit*. ⁴ *Frârun-varstârîh*. ⁵ *Avarûntg*. ⁶ Or, ' experts '.

⁷ Taking *amatich* for *mûnich*. ⁸ *Lit.*, ' what is now in this '.

⁹ *Bûrtârîh*. ¹⁰ *bahar*, ' share '. ¹¹ Reading : *mûn* for *min*.

¹² *Spârîgîh*, ' completion ' or ' during the days of gathering ' (corn against scarcity). ¹³ *Cîgûn hanbûrt i shnat*. ¹⁴ Reading : *hampatvahar* for *hampatbahar*.

XXX. (1) And the hand that is polluted by blood, or semen, or any dead matter of the body, (such as) the *hikhra*¹, should not be washed first of all with the most kindred² (element of) water, (and) be least washed (with anything else) except with the pure *gōmez* of a bull³. (2) And after that it should be washed with that best⁴ and most purifying object (*viz.*, water). (3) The one reason (for it) is to keep the pure water much distant from the (*zak*) impurity of the *nasûsh*⁵; even that (*ghal-ich*) water (should be far) from fire, the essence of all objects⁶. (4) And (there are) several customs of our (*î lenâ*) fathers and mothers (stated) in the treatise upon (their) functions (regarding us); namely, the wholesome preservation⁷ of their own race or family, also (*pavan-ich*) through our (*afamân*) pure or unmixed condition⁸.

XXXI. (1) And as to the reason for the ritualistic (*nirangîk*) exhibition of the dead body to the (gaze of the) dog, one is this that those evil influences (*drûjân*) which render the body useless or inactive, and which are themselves also *nasûsh*, hold a place⁹ in that (dead) body, and until the change (of the body) from the condition of a *nasâi* and (until) its¹⁰ coming again a second time into use (by its consumption by vultures), the advantage¹¹ (or protection) of the world (*i.e.*, of the living humanity) is requisite. (2) And owing to that reason fire, the purifying element created by God¹² and the pure earth¹³ should be (kept) (at a distance) from the vicinity of the dead body¹⁴. (3) And it is exceedingly necessary¹⁵ for the influence which

¹ Comp. Av. *hikhra*. ² Reading: *mayâ î nâfaktâm*, cf. Av. *nâfa*.

³ *Gushn-î grûmîz î dakyâ*. ⁴ *Pâhlâm*, lit., 'the best.'

⁵ Or, any decomposing matters.

⁶ *Kâdâ grûhar* might also mean 'the principal or primeval essence'.

⁷ Reading: *dravîst natrûnishnîh*.

⁸ *Pavanich yaoshdâsrîhich*; perhaps, *pavan az-yaoshdâsrîh-ich*, 'likewise through (our) highly purified or unmixed condition'.

⁹ That is, 'remain confined'. ¹⁰ *Vis.*, of the body.

¹¹ Which means 'protection or safe-guarding'.

¹² *Vaga-dat barâ* (or *barman*) for *Bagha-dat barâ*, 'The God-created purifier'.

¹³ Lit., clay. ¹⁴ Reading: *nasûi pîshgûs*. ¹⁵ *Avîrtar shâyat*.

reaches a new offspring of progenitors, and for much amplitude¹ and great benefit of creatures that it (*viz.*, the dead body) should reach the appropriate (lawful) place² for (its) consumption and digestion³ in the bodies of dogs and birds. (4) And, likewise on that account, it (*viz.*, the corpse) is regarded as their means of nourishment⁴, and (the act of its consumption) is manifested as their function, and it is delivered over to them⁵ for causing cleanliness⁶; whereby the duty⁷ of the kinsman is done. (5) As soon as (*ham-chîgûn*) dogs or birds cast forth (their) gaze upon the corpse, then those evil effects⁸ (*drûjân*), they calculate, cannot hold a lodgment in it, and they sustain injury and degeneration⁹ (*nishîpishn*). (6) And from their lodgment therein¹⁰ the filth¹¹ decays, and the *nasûsh* macerates in the same proportion; and also the (dead) body (gets) deformed¹², (and) its improvement is not (possible) in that aspect¹³ (or condition).

XXXII. (1) Associated with (*levatâ*) the perfect devotion (to the Diety) day by day, there is the meritoriousness (*sazâkîh*) of being thus reformed; and, besides (*barâ*) as its fruit, there is also much lodgment (*vêsh mâhmânîh*), in the worshippers of the Deity, of the goodness of the soul¹⁴ of self-duty, and the beneficial good wisdom¹⁵, and the straightforward learning, and much abundant (*vêsh frâkhtishnîg*) wealth and other excellent bless-

¹ *Vêsh frâkhtîh*, also means 'much refinement, exaltation or perfection'. Comp. Pers. *farâkh*, *farâkhtan*. ² Reading: *âinîn-gâs matan*. ³ *Gûkârishn va sûsishn*.

⁴ *Pishn* or *pishâ*; comp. Av. *pîthwa*. ⁵ Namely, the vultures.

⁶ *Dakyâgarîh*, 'effecting purity or sanitation'. ⁷ Perhaps, *kâr kunad*; better *kâr-kart*.

⁸ Or, the fatal effects of corruption called *drûj*.

⁹ Or, 'but they (namely, dogs and birds) stop injury and degeneration.'

¹⁰ That is, in the corpse.

¹¹ Reading: *bahrak*; comp. Mod. Pers. *bahrak*, 'filth,' 'dross'.

¹² Reading: *vanj*, comp. the Pers. word.

¹³ *Chîharî(h)* 'appearance.' Following the text in DM., *va tanich va chôlâ vîrâyâishn pavan sak chîharî(h) lâ*, 'and the improvement also of the body and neck (or throat) is not (possible) in such a condition'.

¹⁴ *Nism*, 'spirit.' ¹⁵ *Hûkhratîh î sûtâûmand*.

ings¹. (2) And as to that which Bûkht-Masareh has recounted² for much prosperity of the worldly existences, this, too, we say that if the victorious ones wish to persevere³ in obtaining⁴ the diadem and other decorations of the winners of victory, and to wear (them) on the head and the neck, no battle should be waged with the object of returning to the presence of sovereigns (to win applause); but, on the battle-field, they should do 'the best they can for (protecting) the Law. (3) Then that one Law of the manifestations of goodness is even the most pre-eminent one⁵ in this world; if that be not so⁶, there is nothing to be worthy of Heaven. (4) In the final period the worshippers of God will have no grievance for want of intercession, [on account of the defects and maceration which are from much distress to the soul, owing to much paucity (in virtue)] ; and they (the good spirits) will allow them (*viz.*, the worshippers) the plenty⁷ that is through perpetual needlessness⁸ and (through) the hope which is also devoid of⁹ terror, fear, fate and the peaceless death which one might meet (in this world). (5) To (teach one to) meditate on the sublime, to regard as poison the plunders which even at times the demon-worshippers gather, to be contented with straightforward exertion, and to exert in one's own avocation—(these) are pre-eminent reasons to prove the worthiness of the good learning (*hûdânâgîh*) of Religion, and of the good faith and inquiry of the orthodox people (*daênîg*) who, in regard to the spiritual authority of wisdom, are curiously desirous for the learning and faith in Religion and the manifestations surrounding it. (6) Among those who observed it closely and understood it, (and) consequently also looked (on it) as (the means of) salvation, that Bûkht-Masareh was not deficient¹⁰.

¹ Lit., 'goodnesses'.

² Or, 'characterized as the means of.'

³ Reading: *nîyâsak yaona-î* comp. Avesta *yaona*, 'perseverance,' Vd. IV, 45 ; or, *nîyâsakotnand*, 'if they want or aspire to'. ⁴ *Ashkekkhûntan*.

⁵ *Avîrtar*, lit., 'more pre-eminent.'

⁶ *Hat sak lâ ângân*. ⁷ *Pishnîh*, cf. Av. *pîthwa*, 'abundance'.

⁸ Or, 'sufficiency'. ⁹ *Barî pavanîch*, 'without'. ¹⁰ Lit., 'is not less so'.

XXXIII. (1) And, moreover, the (physically) blind ones with the (help of the) knowledge of Religion, do not fall into the abyss of the wicked ones; and the honestly faithful individual is (like) an agricultural implement¹, a deliverer from (that) abyss. (2) In the midst of them (*i.e.*, the people named above) the deceitful and greedy ones are opponents. (3) Whosoever has the strength of natural wisdom—certainly², (coupled with) knowledge—and is also on the path of the faith of the creation—certainly, (on) the miraculous path³—shall maintain it before the non-seekers of the wealth of pious selectors⁴, and shall, thereby, blow off (*vayînênd*) what is a perpetual harm (unto the creatures), and thus that person becomes acquainted with, and a guide in, the embellished wisdom of the Mazdayasnian Revelation.

¹ Comp. Pers. *dastâhang*. ² In the sense of Mod. Pers. *hamânâ*.

³ Reading, according to DM., *avad-rîs*; according to K., *avîrîs*, 'inaccessible'.

⁴ Reading: *kam vijûstârân î hûchîtârân î chabunân*.

NOTE.

Regarding the Pahlavi word *pur-dart* (*sîrîh*) occurring in Answer VII., § 2, it is to be noted that it can also be read in some passages *fragart*, Mod. Pers. *فرغده* *fargardah* "mixed." The Pahlavi negative of this word seems to be *afragart*, and it occurs in the Dinkard, Bk. IV., § 12; VII., Chap. I., § 41; and VIII., Chap. XLVI., § 2. The meaning "unmixed" of the negative it is not possible to fix in the references said above; however, it is certain that *fragart* or *fragard* does not always mean "chapter." Hence my approval of the reading *pur-dart* instead of *fragart* in the text of Answer VII.

THE DĪNKARD, BOOK VI.

[May there be] the propitiation of the Creator Aûhar-mazd' through faith* in the Revelation established by the Laws pertaining to the (Zoroastrian) worshippers of Mazda, as well as to the primitive believers in that creed.

The Sixth (Book) is about the doctrine³ which was practised and upheld⁴ by (those) ancient adherents to the creed, as the sayings of the Revelation for the belief of the worshipper of Mazda.

I. (1) The ancient sages among the early followers of the (Mazdayasnian) creed thought thus : namely, in the thought (arising) in the life of men, as⁵ a good spirit keeps a place (*i.e.*, abides in it), so, also, an evil spirit holds the way (to it). (2) And in the expression of the mind, as a good spirit keeps a place, so, also, an evil spirit holds the way (to it). (3) And in the practical action resulting from the thought, as a good spirit keeps a place, so, also, an evil spirit holds the way (to it). (4) And in the life-prompted emotion or reasoning, (as) Vohûman⁶ keeps a place, (so, also), Akoman⁷ holds the way (to it). (5) And in a desire resulting from the heart, (as) Srosh⁸ keeps a place, (so, also), Aeshma⁹ holds the way (to it). (6) And (as) in a thought resulting from the desire Spendomat¹⁰ keeps a place, (so, also), the *druj* Taromat¹¹ holds the way (to it). (7) And (as) in an expres-

¹ The Pahlavi *Shnâytishn-i-Dâtâr Aûharmazd* is the rendering of the Avesta : *Khshnaothra Ahurahê Mazdêo*.

² *Vôvrigânih*. The Pahlavi word according to DM., can be read *âfrigânih*, "praise, invocation".

³ *Nisang-I*. It might be read *nasûg-I*, a corrupt form of the Pahlavi *Nask-I*, "a book". The word occurs also in the Dînkard, Book IX., § 2. West reads it *vasang*, "compendium", see Dd., Chapter XCIV, note 3.

⁴ It may also mean "composed and preserved" by the *Paoaryôtkîshân*. Cf. S. B. E., Vol. XVIII., p. 269, note 3.

⁵ Reading ; *aitun yesat-I* ; but according to K., DM., *hait-i yesat-I*, 'an angelic being'.

⁶ 'Good Thought.' ⁷ 'Evil Thought.' ⁸ 'Obedience.' ⁹ 'Wrath.' ¹⁰ 'Bountiful Devotion.' ¹¹ 'Scornful Thought.'

sion or utterance of the thought, wisdom keeps a place, (so, also), lust holds the way (to it). (8) And (as) in the action resulting from word, conscientiousness keeps a place, (so, also), self-willedness holds an access¹ (to it). (9) And in these several paths and ways (there happens) the struggle of the *druj* with men. (10) And whosoever is redeemed in these several paths and ways, is redeemed in every place. (11) And whosoever is allured there, comes then into the grasp of the *druj*, and is not able henceforth to rule himself, but thereafter he would act as the *druj* would order him². (12) And we, men, ought to be alert, so that we may adhere to the path of God, and may not go after (*i.e.*, follow) the *drujas*.

II. (1) This (*i.e.*, the following), too, was thus thought upon by them : namely, that nature is good in which one would not do for another what is not good for oneself³. (2) And that one (kind of) wisdom is good (which belongs to him) who, (when) a benefit has accrued to him, discerns the fruit (of it) and knows how to taste it (*i.e.*, to derive advantage from it), and who does not purchase⁴ (*i.e.*, bring on himself) a calamity or in-

¹ Cf. the following from *Mâdigân-i-Ganj-i-Shâyagân* by Dastur Peshotanji : — *Mâ anshûtâân pavan kûnishn vabîdûnd denâich III râs baên tan-i anshûtâân henkhetûnt yegavimûnêt. Pavan denâ III râs, III mainôg gâs va III drûj râs yakhsenunêt, pavan mînishn Vohûman gâs va Aêshma râs yakhsenunêt, pavan gûbishn Khrat gâs va Varûn râs yakhsenunêt, pavan kûnishn Spênâk Mainôg gâs va Ganrâk Mainôg râs yakhsenunêt* (§ 139, p. 14). "Whatever men do, they do for this reason that in their body are placed (by Nature) three distinct ways. By means of these three ways, the three *mînôs* (*i.e.*, the three invisible good faculties) make their abode in, and the three evil ones have access unto, man. Just as Vohûman (the faculty of good thought) resides in his mind, so also, does Aeshma (Wrath) find its way to it. Just as Good Sense has its abode in his speech, so has Varûn (*i.e.*, evil sense) access to it ; and just as there is place for Spentô-Mainyu in his doings, so is there also a way for Angra-mainyu to go with them" (pp. 23-24). In connection with the precepts of the *Paoiryôtkêshân* read the interesting section XCIV of the Dinkard in Dastur Peshotanji's Edition, Vol. II, p. 103 of the Pahlavi text.

² Or, "he is not able henceforth to do anything except what he is ordered to do by the *Druj*".

³ Cf. *Andarz-i-Âtrôpât* by Dastur Peshotanji, § 8 ; *Kôlâ mâ pavan lak lâ niyôk lakich pavan hân aîsh al vabîdûnîh* : "Do not do that for others which is not good also for thyself".

⁴ *Vahâk bûrdan*. Or thus :—"who is not grieved for a calamity or injury that has not reached him (*i.e.*, for imaginary woes)"; reading *vâk* (*vâî* = "woe") for *vahâk* :—cf. *Ganj-i-Shâyagân* by Dastur Peshotanji, § 18. *Mandavam î aûjît yegavimûnêt râî vâkîh* (or *vâyîh*) . . . *lâ yedrûntan* : "One should not grieve for a thing which has passed away."

jury that has not reached him. (3) And that one (kind of) intelligence is good (which belongs to him) who perceives, in the case of what he does not understand, thus: "I comprehend it not".

III. (1) They held even this thus: namely, Love all; that should be wisdom for thee. (2) Hold them for kindred; that should be conscience for thee. (3) Unto them do good; that should be spirit for thee¹.

IV. (1) They held even this, thus: namely, True Nature is that which does not mislead another². (2) And Wisdom is that which does not mislead itself. (3) And Conscientiousness is that which when it recognises (a thing) as virtue, performs it.

V. (1) They held even this thus: namely, that which when it recognises that (a thing) is no virtue, and (still) performs it, is Perversion. (2) Perversion is opposed to Nature. (3) And that which while it recognises that (a thing) is sin (and still) performs it, is Folly. (4) Folly is opposed to Wisdom. (5) And that which while it does not recognise whether (a thing) is virtue or sin, and before it arrives at knowledge, performs it, is Self-willedness. (6) And Self-willedness is opposed to Conscientiousness.

VI. (1) They held even this thus: namely, Nature is not (implied) in Wisdom, while Wisdom is (implied) in Nature. (2) And Conscientiousness is implied in both Wisdom and Nature. (3) Spiritual things are known to be regulated according to Nature; the body is preserved by Wisdom (while) the spirit is redeemed by the union of both these.

VII. They held even this thus: namely, Shame is that in which they do not cease performing sin; Honour (Nang)³ is that in which they do not cease performing virtue.

¹ Lit., 'soul.' The meaning is that in their true and natural state all spiritual conditions are perfectly good; it, therefore, behoves one to keep them in this pure condition by their best exercise. Cf. S. B. E., Vol. XXIV., p. 34, M. K., Chap. VIII, §§ 22—26.

² Lit.: 'a person.'

³ *Nang*, 'honour'; it also means 'disgrace'.

VIII. They even held this thus : namely, the essential thing in the Primitive Religion is Sinlessness.

IX. They even held this thus : namely, dutiful can be he who is discriminating.

X. They even held this thus : namely, the controversy¹ about religion is carrying into effect all that is in one's memory² (or, retention) as much as one knows.

XI. They held even this thus : namely, Aûharmazd, the Lord, produced this world according to Nature, and maintains it on Wisdom, and turns it back upon Himself by means of Conscientiousness (Daên).

XII. (1) They held even this thus : namely, Aharman produced everything with a view to the damage of Aûharmazd ; but when he had produced it, (he found it) of damage to himself, and of advantage to Aûharmazd. (2) (Whereas) Aûharmazd produced everything with (simply) a view to the advantage of Himself, (but) when He had produced it, (it was) of advantage to Himself and (also) of damage to Aharman³.

XIII. (1) They held even this thus : namely, there are these three things for men : most dutifully to keep an eye on the world ; not to honour⁴ the sinner who through sin is op-

¹ Cf. Pers. *shikâlish*, 'care'. Or, "Care for religion (is shown when) that much knowledge of faith, as one knows, one is carrying out into action."

² *Kirâkîh* may also mean 'revealed knowledge of faith'; cf. Pers. *kirâ*, 'knowledge of a secret'.

³ The idea is that Aharman had evil intention in the creation of his things and aimed at the damage of Aûharmazd, but the result of his production was quite the reverse of his intention ; and he failed in the creation of his things. Whereas though Aûharmazd desired nobody's evil and proposed simply to win advantage to Himself, the result of this creation, besides being a benefit to Himself, was in its nature also a damage to Aharman. Apart from the application of this circumstance to Aharman and Aûharmazd, one may see in it a fact of constant human experience.

⁴ Reading : *khûnînîtan*, 'to cause to be famed', cf. Pers. *khunîdan*, 'to obtain fame'.

posed¹ to creation ; and to pray for the reward of virtue from the divine ones. (2) As regards keeping an eye on the world they said this that every (person) should observe 'unto oneself thus : What shall be desired by me ? How shall I be acting ?

XIV. (1) They held even this thus : namely, to render three things highly strict ; thus even this is one, not to honour the sinner because of his sin. (2) And one is, despite² his power and wealth not to exalt a person of false creed. (3) And one is to wish for the reward of meritorious acts from the heavenly beings (or, spiritually) and not from the worldly beings (or, in the affairs of the world).

XV. [They held even this thus : namely, one should not connive at what is unpardonable³, nor should uphold what is connived at.]⁴

XVI. (1) They held even this thus : namely, every man should bear in mind, in every place and at every time, the spiritual circumstance of the blessedness of heaven and the misery of hell. (2) On that occasion when peace, blessedness and joy should have come to him, he should reflect even thus : Behold ! There should be blessedness even in heaven when it is thus blessed even here. And on that occasion when distress, harm, misery, and pain should have come intensely to him, he should reflect even thus : Behold !⁵ there should be misery even there in hell, when it is so even here. (3) Whereas owing to the manifold blessings of Aûharmazd if they be with

¹ *Pushhâr*, 'an enemy'; it may be read *pîshyâr*, cf. Pers. *pîshyâr*, 'a servant' who serves to produce sins ; perhaps *paidîyâr*, a substitute for *paitîyâr*.

² Lit., 'on account of'.

³ Reading : *avôkhshâyishn*, 'not to have mercy or compassion on.' Perhaps, *apûkhshâyishn*, 'not to satisfy a person or exalt his reputation.' Comp. Per. *pûkhshîdan*, 'to grieve'.

⁴ The Pahlavi text of the passage in brackets occurs only in K.

⁵ On analogy with the above we expect *havât* for *avat*, 'unto thee', but we think the scientific reading *havât* of the former may have been miswritten *havat* in the latter, which should be its pronunciation when it is kept in the text. West reads the word *âfat*, see note 4, p. 274, S. B. E., Vol. XVIII.

one, there shall be no misery there, even though here it be so miserable¹.

XVII. (1) They held even this thus : namely, among men he is the most blessed who during the health of his understanding² should have undertaken and performed such a thing that on the last day when earthly objects pass away, his desire should be thus ; "Oh ! would³ that it might have been done more by me !" (2) And that thing should most be avoided for which on the last day (there) should be this desire thus : "Oh ! would that it might not have been undertaken and performed by me !"

XVIII. They held even this thus : namely, righteousness should be kept in advancement, and sin in depression and neglect⁴.

XIX. They held even this thus : namely, the essential thing in righteousness should be that which every person would be able to perform, and which even Aûharmazd, the Lord, desires in every person, and which one should not perform unwillingly⁵.

XX. They stated that thing as follows : namely, whoever is a friend unto the worshipful God, never perverts⁶ the thought from the friendship of the Lord.

¹ This sentence is added here to clear a misunderstanding if it should arise ; when it is said that the experience of misery here should make one reflect that misery is possible even hereafter, it is not meant that misery here should always be followed by misery hereafter. Indeed, however miserable one should have been here, if one should deserve the blessedness of God, one shall be free from all misery whatever in the state after death.

² Or, 'during the physical wholesomeness or vigour of his vision or foresight'.

³ Cf. Pers. *kâch*, 'would to God'.

⁴ Cf. Pers. *spûzgâr*, 'negligent'. Cf. Andarz-i-Khôsru-i-Kavâtân : Bazak pavan ranj spûj : "Take pains to free yourselves from sins" ; or, "regard sin as the affliction of this transitory world (ranj-i-sepanj)" ; or, thus : "regard sin as (a thing) to be thrust off with great pains."

⁵ Reading: *agarûkîhâ* ; it can be read also *aderangîhâ*, 'without delay or hesitation' ; perhaps, *adarûgîhâ*, 'without any false motive'.

⁶ Or, 'corrupts the thought for His friendship'. *Naksônatan*, 'to corrupt,' 'to destroy'.

XXI. (1) They held even this thus : namely, the fountain-source of apostasy must be destroyed¹. (2) When it first approaches the world, mankind mostly maintain faith in the soul ; and for the reason that it (apostasy) has not acquired power, they prosper. (3) But when it has come to power, they mostly go out of faith even with the influence it has. (4) And even at length for the reason that mankind have departed from the faith, they do not prosper².

XXII. They held even this thus : namely, goodness should be done unto every person ; evil should not be done unto any person whatever.

XXIII. (1) They held even this thus : namely, in the Religion, five best of things are even these : namely, Truth, Charity, Virtue, Competence (or Industry), and Intercession. (2) That truth is best which if one among the creatures of God should perform, then that one who acts up to it should be so much the more benefited according as one follows it out. (3) That charity is best in which when one makes a gift unto a person, one has no expectation that from the person to whom it is made, there should come to one as recompense anything whatever in the world ; and there is nothing for him even in this that one to whom it is made should entertain a wish³ for thanksgiving and prosperity. (4) And that virtue is best in which one struggles with the spiritual vices (*druj*), and does not permit within oneself any vice whatever, particularly these five vices : Avarice, Jealousy, Folly, Passion, and Infamy⁴. (5) That competence (or, industry) is best in which

¹ Or, "the source of the stream of apostasy can be done away with."

² Here is the constant Zoroastrian view that peace, health, prosperity, and happiness are essentially related and connected with, or rather included in, Virtue.

³ *Khahîshn*. It can be read also *vêshîshn*, 'aggrandizement', 'exaltation', cf. Mod. Pers. *veshîdan*, 'to exalt'. Perhaps *nîshîgân*, cf. Mod. Pers. *nîshik*, 'a debtor', hence "that one should hold him to whom it is made, debtor in gratitude and prosperity".

⁴ Cf. §§ 3, 7 and 22 of *Ganj-i-Shâyagân*. Note how elsewhere the word *nang* has the opposite sense of 'honour', just as in Mod. Persian.

when a work is being done, it be so done that every moment one should feel confident within oneself that if one should die that very moment, even then nothing different need be done from what is done already. (6) That intercession is best in which one says words in behalf of that person for whom others do not speak, and who is unable himself to state his misery and complaint¹; that man utters (or addresses) the voice of his own soul and of the suffering poor, and (expresses) the woeful sorrow of another man, or of the world, unto the six Bountiful Immortals (Ameshaspendas).

XXIV. They held even this thus: namely, wisdom is manifested in work, nature in government, and a friend in difficulty.

XXV. (1) They held even this thus: namely, the wisdom of wisdom, the best one, is that by which one is able so to maintain this body that not even the least harm might come to the body on account of the soul, and so to maintain the soul, that not even the least harm might come to the soul on account of the body. (2) Whereas², if, on the other hand³, one is not able to do so, one should give up the body and preserve the soul.

XXVI. (1) They held even this thus: namely, power is a halter⁴ to wealth, and wealth is a halter to the body, and the body is a halter to the soul; and mankind unto whom harm comes regarding these four things, should for the removal of them give up (all) worry, wealth, and power. (2) And if one cannot dispense with power, one must thus let go even wealth (for it); (and) if one cannot dispense even with

¹ Reading *gilak*, cf. Mod. Pers. *galak*, 'complaint', 'grievance'; or, *garah*, 'difficulty', 'a knotty thing'.

² *Amat*, 'when', 'whereas'; perhaps here a substitute for *mân*.

³ *Jvit*, 'otherwise', 'on the other hand'.

⁴ The Pahlavi word which is here rendered by the English 'halter' can be read in several ways. (1) *magûl-i*, 'a halter', 'a leech', 'a frog', cf. Mod. Pers. *magal*; (2) *mekablunî*, a noun form from the Huz. *mekablûn*, meaning 'a grant', 'a gift', 'a receipt'; (3) *meg-van-i*, 'a tree or garden full of locusts'; perhaps (4) Huz. *mikvad*, 'a bridle', 'reins', 'halter', cf. the Arabic *mikvad*; or (5) Huz. *mikûn*, 'existence'.

wealth and power, one must even thus forego the body withal; and (whereas) as for the soul after all, it should not thus be disclaimed¹.

XXVII. They held even this thus: namely, you must accordingly conceive the abode of righteousness and religion in yourselves as that of plenty² and contentment.

XXVIII. They held even this thus: namely, every person should make one's own self devoutly faithful³, and should resign oneself to God, and thenceforward one should be grateful⁴ unto Him, so that there shall not ever come unto one anything, on occurrence whereof there might be injury.

XXIX. They held even this thus: namely, those who feed upon the produce of the land⁵ should be hospitable⁶, should extol (God) by striving in virtue, and pray for grace from the spiritual existences.

XXX. They held even this thus: namely, the spiritual head must be so regarded as the (religious) lord and obeyed that the ruler and the sovereign should also do nothing without (the advice of) the spiritual lord, the Head-priest⁷.

¹ *Spūjit*, lit. 'hidden', 'thrust into obscurity or damnation'.

² Reading: *anbārīh*; but it can also be read *kūbahārīh*, 'a good or pious lot', 'a good share'.

³ *Aūstōfrit*; Av. *avi-stu*, 'to praise', 'to admire', 'to be devoted to'; and *frē*, 'to love', 'to pray'; 'to devoutly pray to, or love (God)'.

⁴ Reading: *stīshn* for *stāyīshn* (*yehvūnīshn*), 'one ought to be thanksgiving (unto God)'. It can also be read *stīyān*, 'worldly existences'; according to K. 43, perhaps, *vīstākhan*, 'boastful', or, *vastahān*, 'striving', 'endeavouring best'; or, *vastāān*, 'glorifying the name of the Lord', cf. Mod. Pers. *vastā* corrupted from *avastā*.

⁵ Reading: *galah*, 'corn', 'land-produce', cf. Pers. *galah*; it may be *yalah*, 'a hero'.

⁶ *Navīttvar*, cf. Pers. *navāid*, 'hospitality'.

⁷ This sentence can also be interpreted thus: "Life (*ahū*) should be so kept after the Lord and obedient to Him that the ruler and the monarch should not do ever the least thing without (the advice of) the Head-priest of the world." Comp. Chap. 163 of the *Dīnkard*, Vol. IV, p. 200, edited by Dastur Peshotanji.

XXXI. (1) They held even this thus : namely, Aûhar-mazd, the Lord, desires this from men¹ : viz., "Do ye know Me?" because He understands this : viz., "If they should (fully) know Me, everyone would come² after Me³". (2) Aharman has this desire : viz., "Know ye not me", because he understands this : viz., "If they should know me, not even a single person would come after me⁴".

XXXII. (1) They held even this thus : namely, Aûhar-mazd desires this of men, viz., "Whatever you should do, do it for your own selves if you would do it according to your desire". (2) Whereas Aharman desires this, viz., "You need not do for your own selves what you would do according to your desire".

XXXIII. (1) They held even this thus : namely, for every person there is an object which is more honourable and dearer⁵ to him than anything else ; and when he regards that thing

¹ Reading : *Aûharmazd khutât min anshûtâdn khvashishn*. The words *min anshûtâdn khvashishn* are found only in K.

² Reading : *yâtûnêt*, as in DM. and DE. Following the reading in K., the sense is, "they would be after me".

³ Cf. The Dînâ î Maînûg-î-Khrat, Ch. XL, §§ 24—27: *Zak aêvak kâmak î Aûhar-mazd î Khûtât min martûmân medammûnêt denâ, aîgh li barâ shnâsît, mâ kolâ mûn li barâ shnâsêt min âkhar-i li yâtûnêt va val khûshnûtih-î li tôkhshêt. Va zak aêvak kâmak î Aharman min martûmân medammûnêt denâ, aîgh li al shnâsît, mâ khavîtûnêt aîgh mûn valâ darvand barâ shnâsêt min âkhar î valâ anâk kûnishn lâ vazlû-nêt* : "That one wish which Aûharmazd, the Lord, contemplates as regards men is this, that 'Ye shall fully understand Me, for everyone who fully understands Me comes after Me and strives for My satisfaction'. And that one wish which Aharman contemplates as regards men is this, that 'Ye shall not understand me', for he knows that whoever fully understands that wicked one, does not go after his evil deeds". (Pahlavi texts, Part III, S. B. E., Vol. XXIV, p. 80.)

⁴ The point is that the holy nature of God is so good and love-inspiring that if men understood it correctly, they would never depart from it ; whereas the wicked nature of Aharman is so bad and repulsive that if men understood it, they would never pursue it.

⁵ The reading of DE. *girâmiktar* ; of DM. *girân-mûstar*, 'more heavily difficult' ; and of K. *girân-mehtar*, 'more weightily exalted'. *Girâmiktar* also means 'more precious', 'beloved', 'revered', 'excellent'.

as his co-helper¹, and when there lies nothing else in the midst, only then is one full of gladness therefrom. (2) That thing is Religion.

XXXIV. They held even this thus : namely, (real) Religion is that which is being practised².

XXXV. They held even this thus : namely, he who believes in an intercession for the soul is less wicked than he who believes in nothing whatever³.

XXXVI. They even held this thus : namely, Religion is that which creates happiness unto every creature⁴.

XXXVII. They held even this thus : namely, crime is that which (is in relation) with the Law ; and sin is that which (is in relation) with utility ; and perversion and fault are those which abide.

XXXVIII. They held even this thus : namely, the essence of sin is the Excess and the Deficiency ; whereas the essence of virtue is the Mean⁵.

¹ Reading : *hamtyâr*, as in DM. and DE. ; it can be read also *hamkhhâr*; according to K., *hamât râynêt* '(and when that thing) is being fulfilled', for *hamtyâr yakhsenunêt* in DM., DE.

² Or, 'which they (i.e., mankind) continually practise'.

³ The dictum, "Man is the maker of his own destiny," is never held more strongly by any other Religion than Zoroastrianism. So it is most repugnant to its spirit to believe that some one can intercede on behalf of one's adherents and procure them heaven, despite all their sins, for no other reason but that they are that one's followers. Now, such an opinion, if absolutely carried out, should take all moral responsibility away from a person, and allow him to sink into degradation and sin. Still, wrong or right, the belief in this opinion is not absolutely devoid of the moral instinct, even though misguided in this case ; whereas people who have no faith whatever, right or wrong, are absolutely devoid of the moral instinct, and therefore decidedly worse than the former.

⁴ The proof of a Religion's truth is the peace and happiness it procures in its followers.

⁵ The *Patmân*, the *Frehêbût*, and the *Aîbîbût* are the same as Aristotle's the Mean, the Excess and the Deficiency, respectively. For their explanation, see Aristotle's *Nicomachean Ethics*, Bk. II, Ch. 8. For their Pahlavi definition, see *Gan-i-Shâyagân*, §§ 6-7, edited by Dastur Peshotanji.

XXXIX. They held even this thus : namely, the Religion is the (Golden) Mean¹.

XL. (1) They held even this thus : namely, everything should be faultless in the mean. (2) And from this Religion, it is thus manifest that Virtue is the supreme (Golden) Mean², and the (Golden) Mean is this : good thought, good word, and good deed.

XLI. They held even this thus : namely, whosoever is pious is pious through the Revelation³.

XLII. (1) They held even this thus : namely, Excess is that wherein one thinks, speaks and does what is no (good) thought, no (good) word, and no (good) deed⁴. (2) Deficiency is that wherein one does not think, speak and do what is the thought, the word, and the deed⁵. (3) And the Mean is that wherein what one thinks, speaks and does is the thought, the word, and the deed⁶.

XLIII. (1) They held even this thus : namely, in religion three things are most essential—the communion⁷, the ardent love⁸, and the mean. The communion is that wherein with regard to the thought, the word, and the deed, and with all rectitude, one is attached to (the worshipful) God and the good ones, and does

¹ The Religion is most profoundly identified with Virtue's essential nature and therefore with Virtue itself.

² Reading : *mahist patmân kerfak*. It can otherwise be rendered : *Mazdayasna patmân kerfak*, 'the Mazda-worshipper is the mean of merit'.

³ Or, 'in relation to Religion'. True Religion again is identified with Piety or Righteousness.

⁴ That is, in this altitude people do act, but their activity is wrongly directed.

⁵ That is, in this altitude people do not act, because they lack the virtuous quality.

⁶ That is, in this altitude people are active in the fittest things.

⁷ Reading : *hamîh*, 'attachment', 'mutual friendship', or 'communion' (with God).

⁸ *Nizak-haitagîh*, comp. Mod. Pers. *nîzh*, or *nîzhah*, 'ardent love', 'perfume', 'a spear'. Perhaps, *vîzak-haitagîh*, 'pious life'.

not ever corrupt that attachment. (2) And the ardent love is that wherein with regard to improbity and sin one severs oneself from Aharman, the demons¹, and the wicked ones. (3) And the mean is that wherein one is a watch² on the communion and the ardent love, and does not ever corrupt them.

XLIV. (1) They held even this thus : namely, abstinence³ of men is of many kinds. (2) The highest is that wherein one should hold (or worship) the Deity so much in oneself without apprehension of the people of the world that all that one would wish He would exhibit unto that person.

XLV. (1) They held even this thus : namely, care for fire is of many kinds. (2) Of the two kinds of that care, the greater is the one when people guard it sinlessly and truthfully. (3) And the other is the one when what men do for it is of high value.

XLVI. (1) They held even this thus : namely, in (any) work that might present itself, one should view one's highest employment. (2) And whoever would not recognise this to be the highest employment should (at least) so regard (all) work of lovingness⁴.

XLVII. They held even this thus : namely, when Aharman throws up⁵ one of these four stratagems⁶, then he

¹ Reading : *shaēddān*, vide 'Sassanian Inscriptions,' pl. form *shēddān*, Pāi Kūli, Frag. III, 2.

² *Pānak*, 'a protection', 'a guard'.

³ *Pāhrēj* means: 'regard', 'care'; also, 'forbearance', 'abstinence'. This section might also mean :—"Regard for men is of many kinds. The highest is that wherein one makes the people of the world so much without apprehension about oneself, that all that they might wish they would declare unto that person." Reading here *mūn-shān* instead of *mūn Yehān*.

⁴ The point is that if one is in search of employment, one should not allow minor employments to pass away in hope of some greater work, but should take up the very first work that might present itself to one for the highest employment one should aspire to. If, however, one should not agree with this opinion, one will, after all, accept that all work that lovingness inspires is the highest and the sweetest. Here the Pahl. *mitrō* = Av. *mithrō*, 'love'. It can also be read *matan*, 'reach', and may mean 'an advent', or 'approach'.

⁵ Lit. 'throws up', or, 'sends'; comp. Mod. Pers., *bar afgandan*.

⁶ The four stratagems (comp. Pers. *rang*) are not here mentioned. Some words seem to have been here omitted.

gains for himself¹ worship² of power, or worship of wealth, or vulgar help-giving³, or apostasy.

XLVIII. (1) They held even this thus : namely, one should be reverent to one's great ones⁴ and patronize one's inferiors,⁵ and should give benefit⁶ to one's coadjutors. (2) And of these three this one thing is excellent when one renders happy one's coadjutors, because if one do not give benefit to one's helper, it is manifest that owing to that one's terror in one's dealings with one's superiors, one (may in one's confusion treat) one's inferiors (with) reverence.

XLIX. They even held this thus : namely, in the conduct⁷ of oneself this thing is excellent when one regards one's inferior as one's equal, and one's equal as one's superior, and one's superior as one's master.

L. (1) They held even this thus : namely, through expiation, there remains no passage to hell. (2) And through non-expiation, there remains no passage to heaven. (3) Expiation is that wherein one is in contrition with repentance for a sin committed, and does not commit that sin again.

LI. (1) They held even this thus : namely, these three persons are the greatest⁸ in righteousness. (2) One is he who has the longing of the liberal. (3) One is he who has the

¹ Lit. 'draws unto himself'.

² Reading : *sangîh*, 'dignity'; it can also be read *dîvîh*, 'demonism', a spelling rarely found in old MSS.

³ *Pôj avâk-datîh*, 'the help-giving that causes injury', comp. *puj avâkîh*, 'the union or friendship that brings harm'; 'the help that causes pain'. (Ganj-i-Shâyagân, § 55, edited by Dastur Peshotanji.)

⁴ Reading : *afash masân* ; it may be, *az dahmîgân*, 'to the pious people'; or, *az dah-masân*, 'to the country-nobility'.

⁵ Reading : *afash kasân dâstâr*, comp. Pers. *dâst*, 'patronage'; it may be, *az dah-kasân dâstâr*, 'patronize the commonalty of one's country'.

⁶ Comp. Av. *saoka*.

⁷ Lit. *dârishn*, 'bearing'.

⁸ Lit. 'stronger', 'swifter'; *aurvandtur*, comp. Av. *aurvant*.

nobleness of the truth-speaker. (4) And one is he who does not afflict the afflicted.

LII. (1) They held even this thus : namely, in the case of every person that may have died, one should be guarded from him, thus : 'I will not touch or come in contact with the decomposed matter' therein, and will not be polluted'. (2) But if one comes in contact with it, one's own body contracts pollution ; and the living humanity should be so on guard against the sickness and disease in such other people, as from the corpse of a person in the case of a deceased.

LIII. (1) They held even this thus : namely, every person should desire the arms of righteousness¹. (2) And he who should put the arms of meritorious acts on the waist would thenceforward cause increase in merit and disappearance³ of sin. (3) And the wise apostles of the Religion have so spoken of the arms of meritoriousness and made them the accompaniment of rectitude⁴.

LIV. (1) They held even this thus : namely, if one performs (apparently) meritorious acts for these four things, those cannot (really) be meritorious acts (*viz.*), an evil name, or an immoral name, or shame, or the fear of some one else.

¹ Reading : *nasá* and not *vadash* as in K.

² Reading : *jānak ī kerfak*, comp. Pers. *jānah*, 'arms'; perhaps, a corrupt Pahlavi form of *zayanak*. Cf. The Dīnā ī Maīnūg ī Khrat, Ch. 43, §§ 6—14, wherein virtues are compared to arms :—“(6) That is, when they make the spirit of wisdom a protection for the back, (7) and wear the spirit of contentment on the body, like arms and armour and valour, (8) and make the spirit of truth a shield, (9) the spirit of thankfulness a club, (10) the spirit of complete mindfulness a bow, (11) and the spirit of liberality an arrow ; (12) and they make the spirit of moderation like a spear, (13) the spirit of perseverance a gauntlet, and they put forth the spirit of destiny as a protection”. (14) “In this manner it is possible to come to heaven and the sight of the sacred beings, and to escape from Aharman, the wicked, and hell, the depreciated”. These sections, Dr. West observes, “bear some resemblance to Isaiah LIX, 17, and Ephesians VI, 14—17, so far as mode of expression is concerned”. (*Vide* S. B. E., Vol. XXIV., p. 84.)

³ Comp. Mod. Pers. *naśū*, 'cutting off', 'removal', 'a knife' ; also *nasūg*, as in DM., comp. Av. *nas*, 'to disappear'.

⁴ Reading : *hamīk ī frārūnī(k) vabīdūt*.

LV. (1) They held even this thus : namely, sermons¹ should be delivered to the faithful, and the Religion should be explained to co-religionists. (2) And virtue and vice should be pointed out² to every person.

LVI. They held even this thus : namely, he should deliver sermons whose intelligence is such as to further advancement, and comprehension is such as not to be confounded³, and wisdom is such as to be able to turn good one who is different⁴.

LVII. They even held this thus : namely, the (real)⁵ thing is that which, when one stands within, one does not miss⁶; and which, when one does not stand within, one misses.

LVIII. [They held even this thus : namely, everyone who stands within (the pale of) Religion, in so far as one stands within it, does not miss⁶ it].

LIX. (1) They held even this thus : namely, men should be cautious and the most on (their) guard against the demon who is expectant of authority over the wicked existences⁷. (2) That demon is the existence of every vice, and such is (his) demonism, because the entire vices which the man who commits, commits in being expectant of supremacy over the wicked existences⁷, so that one does not know that I do not speak the fair mind. (3) But if anyone should understand it, I shall be observant of the embellishment thereby ; and if I should be free (from all danger), then I shall stand up and (boldly) say thus : 'That is what I ought to have done'.

¹ Comp. Av. *vachangh* ; Mod. Pers. *va'az*.

² Lit. "and the meritorious and sinful acts should be declared to every person".

³ Reading : *dūjēt*, 'to be fixed', or 'perplexed'; perhaps, *danjēt*, comp. Mod. Pers. *dang*, 'amazed', 'confused'.

⁴ Reading : *tanid*; perhaps, *tang*, and so it may mean, 'one who is in difficulties, or embarrassed'.

⁵ Meaning, of course, that that real thing is Religion.

⁶ Reading : *lā aīyabāsēt*. The Pahlavi text of the passage in brackets occurs only in K.

⁷ Reading : according to DM., *vinast-ahūih*, 'wicked life', or 'wicked mastership'; according to K., *vastākhōih*, 'boasting', or *vastāānih*, 'glorification of the Lord'. Or, according to DE., *va stīyānih*, 'and worldliness'.

LX. They even held this thus : namely, if thy tongue be holy or pious¹, and if thou should'st say unto a hillock², 'Move forth,' then it must move (indeed).

LXI. They held even this thus : namely, even when you should move three steps towards Religion, it shall come forward a thousand steps to meet³.

LXII. They held even this thus : namely, if one should have performed a righteous deed with special reference to one's own self or to one's ancestors, then its⁴ principle⁵ is not according to the Primitive Creed.

LXIII. They held even this thus : namely, whosoever turns (one's) virtuous face to Religion and embellishes one's nature (accordingly), then unto that person Religion reveals a thousand truths⁶, such as one has never heard from anyone ; and if one should religiously think⁷ upon them with the doctors of the Religion (or, the head priests) and with wise men, (they must really be found) true.

LXIV. (1) They held even this thus : namely, the function of intelligence is to search out the thing. (2) And the function of understanding is to treasure up⁸ and guard the thing intelligence has sought. (3) And the function of wisdom is to discriminate⁹ things and recognise good and evil, and to adopt what is good and reject what is evil.

LXV. (1) They held even this thus : namely, that everything is made (the appropriation of) him owing to whom

¹ Reading : *yasarûb* for *yasharûb*, 'holy', 'righteous'; perhaps, *agarûb*, 'unpledged,' 'free,' 'independent'; may be, *adrûb*, comp. Av. *drava*, 'mighty', 'powerful'.

² Lit. 'a mountain.'

³ *Val patîrak*.

⁴ One *ash* of *adînashash* refers to the performance, and the other to the person.

⁵ Lit. 'the end' or 'the moral point'; comp. Mod. Pers. *sar*, 'principle,' 'end'.

⁶ Reading : *drenjishn*, Av. rt. *drenj* 'to meditate,' 'to recite'.

⁷ Pahl. *hûskârêt*.

⁸ Reading : *ganjbarîh*; Mod. Pers. *ganjvar*, 'a treasurer'.

⁹ Pahl. *vichyînitârîh*, Av. rt., *chî*, 'to select'. According to K., *vichîtârîh*.

it is performed, and the reward and recompense therefor are (also) assigned unto him owing to whom it is performed. (2) And men should highly be striving in this manner: 'May we perform virtuous deeds that there may be (attained) unto us the reward from Aôharmazd the Lord; because whatever recompense proceeds from Aharman, that recompense is assuredly harmfulness.'

LXVI. They held even this thus: namely, that he who learns to observe these several sections¹ which have been written in this treatise, recognises the good of himself and of others.

LXVII. They held even this thus: namely, that a thing has these five elements²—the generic essence, the material substance, the consciousness³, the energy⁴, and the specific essence⁵.

LXVIII. (1) They even held this thus: namely, the elements in men are of these three kinds. (2) One, that which is good for germination. (3) One, that which is bad for germination. (4) And one, that which is mundane. (5) That which is good for germination is the one wherein though no instruction be imparted to one, even then it manifests itself. (6) And that which is bad for germination is the one wherein though much instruction be imparted to one, even then it does not manifest itself. (7) Whereas that which is mundane becomes good or bad according to instruction. (8) It becomes good by chaste instruction and bad by corrupt. (9) There is (however) a case wherein one utilises chaste instruction for corrupt ends, such as the apostates (do with) the teachings of Religion.

¹ Reading: *darab*, comp. Pahl. *dar*, 'a chapter'; Mod. Pers. *dar*: 'a volume', 'a manuscript'.

² Lit. 'essentials'.

³ Pahl. *kîrûk* (see Pand-nâmak i Âtrôpât Mahraspendân, §§ 142-143, edited by Dastur Peshotanji); comp. Mod. Per. *kîrû*, 'memory'.

⁴ Âtâsh: as energy in nature manifests itself into the heat principle everywhere the same term signifies both in the Old Iranian languages.

⁵ Lit. 'the essence of any kind whatever'.

LXIX. They held even this thus: namely, neither through anxiety nor through fear should any person seek remedy out of depravity.

LXX. (1) They held even this thus: namely, spiritual anxiety is owing to the transgression of those who are versed in the Gâthic lore (*gâsânîgân*). (2) And the earthly (one) is owing to the ill-repute of those who are versed in the Hadha-Mâthric lore (*hâtak-mâsrîgân*). (3) And the fear (of punishment) at the (Chinvat) Bridge and much affliction are owing to the sins of those who are versed in the Dâtic (*dâtîgân*, legal) lore, and who do not (*barâ*) protect themselves (from such sins)^t.

LXXI. (1) They held even this thus: namely, if the worth of things is inquired² into and recognised by a man, certainly he should not take noted power and great wealth for goodness, nor (also) should he praise little wealth and indigence as goodness. (2) Because if worth be taken not according to the goodness or wickedness of a person, but according to little or great wealth, then it shall so happen in the world that an ill-natured man of manifold means would, in spite of his being depraved³, sinful, and corrupt, entertain desire for reputation, and who compared with⁴ his desire for reputation values (or regards even) wealth less. (3) He who is needy, discontentedly and corruptly robs⁵ (even) poverty; and he

¹ Read in connection with this, Dastur Peshotanji's Edition of the Dînkard, Vol. I., Question IX, pp. 1—3; and the note to the Dînkard, Bk. VIII., Chap. I, § 5, pp. 4-5, by Dr. E. W. West in S. B. E., Vol. XXXVII.

² Reading: *viçôyihêt*, Pahl. *viçûstan*; comp. *viçôyittâr*, 'an inquisitor', in the Dînkard, Bk. IX., Chap. XXI, § 18, p. 216, S. B. E., Vol. XXXVII.; perhaps, *viçôrîghêt*, Pahl. *viçôrtan*, 'to decide', comp. *Mainûg ê Khrat*, Chap. II, § 39, of my Edition.

³ Reading: *chapîhêt*, comp. *han-chapishn* in the Dînkard, Bk. VII., Chap. V, § 5, S. B. E., XLVII.; perhaps, (*pavanich*) *pîst* or *pasht*, 'an avaricious person', vide the Dînkard, Bk. VIII., Chap. XLIV, § 13. It can also be read *pâj-pâjt*, 'niggardly mean', cf. Mod. Pers. *pâj*.

⁴ Lit., 'owing to his desire'.

⁵ Reading: *zinêt*, 'steals', comp. Av. *zinaka*, from *zi*, 'to carry away', or, 'to steal'; commonly read *zadônêt*, a Semetic word, meaning 'buys'.

who is a gambler¹ squanders away² whatever he possesses ; and he who is indolent makes no wealth, but even flatters other³ people who are evil in many ways, and scorns the illustriously wealthy and munificent man. (4) And still the indigent niggard⁴ evidently sets himself off owing to the illustrious, and whatever defect there is in him he renders less conspicuous through the bounty of that illustrious person. (5) Whereas the munificent man is he who becomes regretful for whatever he is taking⁵, and who should have entertained (even) him who offers up prayer for the decrease of the bounty of his charity towards the world, and thus craves such a loss (*âhûk*) to it.

LXXII. They held even this thus : namely, whoever lies with a woman married (to another), although he does not fall verily into the sin which is inexplicable⁶, even still by the action of that man peacelessness and affliction swell in the world ; and because peacelessness and affliction swell in the world owing to the action of that man, he should be made to expiate them.

LXXIII. They even held this thus : namely, one should humbly lie down within the threshold (of a sacred place), or else confusion shall come unto him, because the man who (squanders away his time) outside that threshold becomes the demon's own⁷.

¹ Reading : *vôzîgar*, comp. Mod. Pers. *bâzt bâkhtan*.

² *Avsthinêt*.

³ Reading : *hânich* ; it can be *nihânich*, ' privately '.

⁴ This probably refers to the indolent man who, though he pretends to despise wealth in excuse of his indolence, has still so much to depend on the bounty of the munificent man.

⁵ The munificent man is so very anxious to keep always the current of his own liberality running that he almost feels shame if he has to borrow something or even receive it as gift.

⁶ Reading : *vinâs t anâpôhlagân*, comp. Av. *anâperetha shkyaothna*.

⁷ It is every man's duty to have provided himself a sacred home to ease his soul therein ; and none should squander away the hours of leisure, seeking life of dissipation, for that would lead him into the company and relationship of demons.

LXXIV. They even held this thus: namely, there is nothing more beneficial than Religion, because whoever exalts the glory of Religion, never becomes an affliction unto men.

LXXV. They even held this thus: namely, there is no person more liberal than Tishtar¹, because no person performs liberality so excellently and perfectly as Tishtar.

LXXVI. They held even this thus: namely, according to this Religion², one instruction is even thus: there is no reason that all persons should be unique, and he that is unique must be ascertained (to be such)³.

LXXVII. They held even this thus: namely, there is never a person born in whom these six spiritual things do not struggle—good mind and bad mind, virtuous moral sense and passion, and honour and scorn.

LXXVIII. (1) They held even this thus: namely, one who has the good mind as guest within himself has verily this mark that one is warm in virtue and in confidence⁴ with the good, and continues in peace, and promotes intercession towards the Lord. (2) And one who has Akoman (Evil Mind) as guest within himself⁵, has then his characteristic such that he is benumbed in point of meritorious actions, forms evil relations, gets troublesome with good people, and in himself becomes an opponent to peace-making⁶ and its progress⁷. (3) And (when) anybody has Sraosha (Pious Obedience) as guest within himself, then his mark is this that words are always⁸ uttered (by him) with politeness⁹, and when they are uttered he is verily listened

¹ Cf. *Âfrin i Bûzûrgân: Râd bîd chûn Tishtar*, 'Be liberal like Tishtar' (the Agency in Nature that procures rain). Surely, the bounty of rain to the world is great.

² Namely, the Religion revealed by Zarathushtra Spitama.

³ Or, the advice of the unique should be sought for.

⁴ Reading: *nihûftîg*; or, *hu-patvand*, 'in good relationship (with the good)',

⁵ Or, 'In whomsoever has Akôman kept his abode'.

⁶ Reading: *âshkhtîh kartan*.

⁷ *Vakhshînitânash*, 'its development', 'conciliation', 'forgiveness'.

⁸ Or, 'in every place'. ⁹ Reading: *levatâ shâyat*, 'with aptitude'.

to, and when (they are) defective¹, they are withdrawn, and he utters no falsehood for the acceptance and embellishment of others, nor does he smite anybody who is innocent², but smites moderately³ anybody who is sinful. (4) And whoever has Aeshma (Wrath) as guest within himself, has then his characteristic such that there is (by him) always the conversation of an improper subject, and when he speaks (upon it) he is not listened to, and when he has uttered what is offensive⁴ as well as blemished, then it is not withdrawn⁵; he speaks manifold lies for the aggrandisement of others, and much smites the sinless ones. (5) And (when) anybody has Spendomat as guest within himself, then his characteristic is this that there is plentiful devotion, and when people persuade him to commit a sinful act⁶ he commits it not; and when even plenty of the share of the wealth of this world reaches him, even then he turns not away from the wealth of the good spirits⁷; and he desires for the reward of merit from the spiritual existences and not from the material ones. (6) And whoever has the *druj* (*i.e.*, the vice) of Tarokmat ("Perverted Conception")⁸ as guest within himself, has then his characteristic such that his thinking is rash, and when they persuade him to commit a crime, he is led to commit it; even when a small share⁹ of the wealth of this world reaches him, then he stands away from the wealth¹⁰ of the good spirits; he desires for the reward of merit from the material existences and not from the spiritual ones.

LXXIX. (1) They held even this thus: namely, Artavahisht is seven months in the material world, and five

¹ Reading: *âhûk*, 'blemished'. ² Lit., 'sinless'.

³ Lit., 'proportionately'.

⁴ Comp. Mod. Pers. *kûtak*, 'striking'.

⁵ Reading: *gashîdan* for *kashîdan*, *cf.* the Mod. Pers. word.

⁶ Reading: *sârinênd*, comp. Av. rt. *sâr*, 'to break down', 'to injure', and Mod. Pers. *shâritan*, 'to be guilty'.

⁷ Reading: *adîn chabûn-ê Yêzdân*; perhaps, *adînich bôd-ê Yêzdân*, 'then he does not turn away from divine intelligence'.

⁸ Or, 'arrogance'. ⁹ Reading: *andak bâhar*. ¹⁰ Reading: *min chabûn*.

months in the spiritual world. (2) And when he is in the spiritual world he sits invisibly in the body of vegetation, watches the seeds of plants and nourishes and rears them; and in those five months he produces trees. (3) In those seven months when he manifests himself¹ in the material world in the body of vegetation, the trees put forth blossoms and produce fruits. (4) So that² for this reason there is the manifestation of the period of *Rapitwîn* of the genius of *Artavahisht* in the seven months of the year and not (so) in the (remaining) five (months).

LXXX. (1) They held even this thus: namely, (when) anybody should voluntarily submit himself³ to troubles⁴ and distress for the sake of the Law⁵ of Religion, and then should recognise it as some act different from an apt deed of merit, still (then) that meritorious act thereby develops itself, *i.e.*, even through the sin he would commit owing to any fear from those troubles and distress. (2) But there is no absolution from the sin of unnatural sexual intercourse (*marzînishnêh*) and other sins of that nature which are committed by one, because through one's share in them one does not pass over (the Bridge) even by suffering the troubles and distress to which one has approved to submit in this world (for the sake of Religion).

LXXXI. They held even this thus : namely, (when) anybody submitted himself⁶, for that faith⁷, to (such) troubles and distress in this world, and then also perceived those troubles and difficulties as other than meritorious acts, even (then) among the invisible (heavenly) spirits those toils and pain people suffer on account of any such thing⁸ are regarded as not included⁹ in the other sins committed (by them).

¹ Lit., 'comes out'. ² Lit., 'when' (om. in. K.).

³ Reading : *val chôlâ mekablûnâ*, lit., 'should accept on (his) neck'.

⁴ Reading : *alag* (see *Shikand Gûmânîk Vijâr*), 'trouble'; comp. Pers.

آلگ *alâg*.

⁵ Reading : *âinîn* translated by Skr. *âchâra*, 'a law' in the *S. G. V.*; it may also mean 'to the troubles and distress of a religious nature'.

⁶ Reading : *val chôlâ patîraft*. ⁷ *Âininak* or *âivînak*.

⁸ *Pavan chish*.

⁹ According to DM., DE., it can be read *avadarg*, 'having no access'; also it can be read *avilâg*, 'blister'.

LXXXII. (1) They held even this thus : namely, there was one who asked this (question) thus : “What is that spiritual faculty which leads a man from straightforwardness to dishonesty and from dishonesty to rectitude”. (2) And the *Aīrēpats* (priests) said that (it was) the *ragīh* (will-power¹ in man). (3) And the pious people² inquired thus : “What is that *ragīh* (will-power) in man? (Is it) the head, or the eye, or the ear?” (4) And the *Aīrēpats* said thus : “*Ragīh* is verily something which (exists) in the body of mankind”. (5) And (still) the pious people did not comprehend what *ragīh* was. (6) And, finally, the sages that were amongst them said thus : “*Ragīh* is produced in every man, because he who has *ragīh* (in him) invokes Him Who is Aûharmazd and also invokes him who is Aharman ; and when he likes he follows Aûharmazd, the Lord, and when he likes he goes after Aharman.” (7) In this world their proportion is said to be such that for the man who wishes not to perform perverse acts there is much goodness (or happiness), and for him who desires to do perverse acts there is worst evil ; regarding him they say (that) even he, also, would not do perverse acts at the end (of life)³. . . .

LXXXIII. (1) They held even this thus : namely, there is nobody who stands upon (or maintains) both those objects, (and) who is as he ought to be for the one and (also) for the other ; that happens so when it is not possible to understand, namely, what is better and more honest. (2) Since these two ways are one : in other words (*ayûf*), one attains to self-culture through one's own wisdom, that is, he is wise who attains to that virtue whence he becomes knowing.

¹ The word may be read in several ways : (1) *radkâ* (*Semetic*), meaning ‘true’, ‘fact’, ‘truth’, ‘extension’, ‘rule’, ‘chastisement’, and ‘assistance’ (*vide s.v.*, The Pahlavi-Pazend Glossary). (2) *Ragīh*, ‘veins’, ‘will’, ‘wish’, ‘effusion’ ; see *Dīnkard*, Bk. IX, (*barâ hankhetûnt rēgīh*), Chap. XXXII, § 21, S. B. E., Vol. XXXVII. (3) *Lakīh* (*cf. Mod. Pers. lakkah*), ‘spot’, ‘blemish’, ‘slur’, ‘disgrace’. (4) *Lakash* (for *Mod. Pers. lakāsh*), money.

² Or, ‘the noblemen’.

³ After this some text seems to me to have been omitted, as will be observed from the context of the following passage.

LXXXIV. They held even this thus : namely, (if) one proceeds to educate (people) in theology (or in religious knowledge), he should do it if he is highly persevering (or self-sacrificing), and then he will be able to save (their) souls by the infallibility that exists in the Revelation of God.

LXXXV. They held even this thus : namely, the superior salvation of the soul, (to express it) in the most concise way, (is) this that one should act so that the Deity is adored and not the demon.

LXXXVI. They held even this thus : namely, he who cohabits with a menstruating woman, is sinful even if he has done it blindly in darkness.

LXXXVII. (1) They held even this thus : namely, mankind ought to be vigilant so that, as far as possible, no injury might happen unto them, since when in anyone's body deterioration abides, then Akôman settles itself in the body ; and no sooner Akôman sits in the body than Vohuman goes away from that body ; and then every object is perceived through the evil mind and the evil thought of everything that appears worst. (2) And he who is versed in evil thoughts, has then his path (leading) into Hell ; and out of those who go into Hell, while some come back, some do not return.

NOTE.

Words similar in reading and spelling to the *ragîh* mentioned in section LXXXII., occur in the Pahlavi version of the Gâthâs XLVI., 8b, and XLVIII., 11c. In XLVI. the text runs thus :—*lâ pavan sak ê ân kânishnê havâ avinâs-dîl ragîh* [*pavan tan va jân va râbân ragîh vabîdânayên*] *frâz rântnîtâr havâm* [*âigh pâtrâs bânîg barâ kartan lâ tûbân*]—"on account of that deed of his innocent will-power [(the deed) which the *ragîh* would cause by the (media of) the body, the life, and the soul], I am not to drive (him) off, [that is, it is not possible (for me) to inflict the original punishment (upon him)]." In XLVIII. :—*mûn avô dravandân khrûkîh* [*ragîh*] *va armêshîh* [*akârîh*] *yehabânêt*—"who produces in the wicked a cruel [will-power] and [the inactivity of an] invalid condition." In the Gâthâ XLIX., 2b, the word represents the Pahlavi rendering of the Avestic word *râreshô* and, therefore, ought to be read *rêsh* 'wound.' The reading *rêsh* of the word in the first two references is distinctly incorrect.

દીનકર્દ કેતાબ.

તેની

અસલ પહલવી એખારત, અવસ્તા અક્ષરે તેનું વાંચણ,
ધ'ગ્રેજી તથા ગુજરાતીમાં તેનો શરેહ સાથે
તરબુમો, અને તેમાં આવેલા મુશ્કેલ
પહલવી શબ્દોની ફરહંગ.

કર્તા:

દારાબ દસ્તુર પેશોતન સંબળા.

વૉલ્યુમ દસમું.

નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઈ ત્રાન્સલેશન ફાંડના તસ્દી
સાહેબોના આસરા હેઠલ છપાવી પ્રગટ કર્યું છે.

લાઇપઝિગ:

ઑતો હુરરેસોવિતઝ.

૧૯૦૭.

દીનકર્દનાં પાંચમાં પુસ્તકનાં પહલવી ટેક્ટમાં આવેલી બાબતોનું સાંકલ્પું.

—:૦:—

	સક્રા.
બ્રૂપ્તમસરેહએ પુછેલા ૩૩ સવાલો	૧-૪
દસ્તુર આદર ક્રોબધે નિચલી બાબતો વિશે આપેલા જવાબો:-	
ખોદાની હસ્તી વિષે, તથા તેની સામે થનારા અહરમનની હસ્તી વિષે	૫-૭
અહરમનને દુર રાખવાનું ખોદાથી બની શકે એમ છે કે નહીં?...	૯-૧૦
અહરમનને દુન્યામાં આવવા દેખે તેને પાછો હાંકી કહાડવા વિષે...	૧૧-૧૨
ખોદાઇ દીન એક નહિં બલુતી અને નહિં સમજ પડે	
એવી જબાનમાં શા માટે બહુર થઇ હતી? અને તે જબાનમાં	
અવસ્તા મોઢે રાખીને પઢવાનું શા માટે ફરમાવ્યામાં આવયું હતું? ૧૨-૧૩	૧૨-૧૩
એ દીન ઇરાન દેશમાંજ ફક્ત શા માટે બહુર કીધી હતી?...	૧૪
એકલા ખોદાનેજ નહીં, પણ વળી ખોરશેદ અને બીજી	
રોશનીઓને બી માન આપવું શા માટે ઘટે છે?	૧૫
કુસ્તી બાધ્યા વગર ચાલહાલ કરવી એ ગુનાહ છે તે વિષે...	૧૫-૧૭
બર્સમ અને દરૂન ઇજવાને લગતી ક્રિયા જુદી જુદી	
હોવાનો સબબ	૧૭-૧૮
રજિશને તથા પરસ્તેશ કરવાથી ખોદાને શું લાભ છે? ...	૧૮
મુવેલાં આદમીનાં શરીરની અને માસીક માંદગીની આલાયશ વિષે...	૧૮-૨૦
ચોકસ ખુરી ટેવો અને તેથી નીપજતાં પરિણામો વિષે ...	૨૦-૨૨
તનને સાફ રાખવાની જરૂરયત વિષે	૨૨-૨૪
ગએરપંદને કતલ કરવા બાબેની રીત વિષે	૨૪
રીમન ચીજેથી તથા માસીક માંદગીવાલી ઓરતથી બરસમને	
પરહિઝ રાખવા વિષે	૨૪-૨૫
ઇજેલા દરૂન ખાવા આગમજ બાજ ધરવા અને ખાધા પછી	
બાજ પાછી મુકવા વિષે... ..	૨૫-૨૬
ફરવર્દેગાનનાં દીવસોમાં ગુજરેલાંઓનું આ દુન્યામાં પાછું	
આવવું થાય છે તે વિષે	૨૬
નિરંગ અથવા લીલોત્રીથી હાથને સાફ કરવાનું કારણ ...	૨૭
મુવેલાં માણસનાં તન તરફ સગની નજર કરાવવાની મતલબ...	૨૭-૨૮

સફા:

રવાનનાં ખોરેહ, ડહાપણ અને જ્ઞાનની માણસના તનમાં તથા ગળાંમાં યા ઇન્સાનની ગરદનમાં હસ્તી છે તે વિષે; અને મા-ઝદયસ્ની લોકોની આખાદી દેવયસ્નીઓનાં કરતાં આ દુન્યામાં વધારે જાહેર કાં હોતી નથી તે વિષે ૨૯-૩૦

દરેક જણે પોતાની દીન જાળવી રાખવાની અને કોઈખી ધર્મ માનવાની જરૂરયત વિષે ૩૦

દીનકર્દનાં છઠાં પુસ્તકના ટેક્ષ્ટમાં આવેલી આખતોનું સાંકલ્યું.

અહુરમઝદે જાહેર કીધેલી દીનમાં મજબુત એતેકાદ રાખવા એ તે પાક દાદારની ખુશ્નુદી.—છઠાં પુસ્તકનું મથાલું.—(ફકરો ૧) માણસની અંદર ભલા યઝદોની જગા અને ખુરી શક્તિઓની હરકત.—(ફ. ૨-૭) ભલો ખવાસ, સાઈં ડહાપણ, સમજ શક્તિ, અંતઃકરણ, રવાન, ખોદાતર્સી ખવાસ, અને સ્વમાનની લાગણી, તથા મગરૂરી, સુખાંઈ, એંટાલપણ અને શર્મ વિષે ... ૧-૪

(ફ. ૮-૧૦) પૌર્યોત્કેશીઓનો મુખ્ય નિયમ અને દીનને લગતી જુસ્તેજુષ્ટ વિષે.—(ફ. ૧૧-૧૨) અહુરમઝદે આએ દુન્યા કેમ અને શા માટે પેદા કીધી, અને અહુરમને આએ દુન્યાનો નાશ કરવા સાઈં કેમ અને શા માટે સાંમે થનારી પેદાયશો ખનાવી તે વિષે.—(ફ. ૧૩-૧૫) આદમી માટેની અગત્યની ત્રણ ચીજો વિષે—(ફ. ૧૬) બેહસ્તની નેક ખુખીઓ અને દોજખની નુકસાનભરી ખરાખી વિષે ... ૫

(ફ. ૧૭) ઇન્સાનોમાં સૌથી સુખી કોણ છે ?—(૧૮-૨૦) આદમીની અષોષ તથા અહુરમઝદ સાથની દોસ્તી વિષે.—(ફ. ૨૧) દીનની ચુમરાહીનાં મુખ્ય મુળનાં નાશ વિષે.—(ફ. ૨૨) સર્વે સાથે ભલાઈ કરવી જોઈએ, અને કોઈપણ સાથે બદી કરવી નહિ.—(ફ. ૨૩) દીનની અંદર જાણાવેલી પાંચ સર્વોત્તમ ચીજો—(ફ. ૨૪) ડહાપણ, નેક ખવાસ અને દોસ્તી વિષે.—(ફ. ૨૫) સૌથી ઉત્તમ ડહાપણ વિષે.—(ફ. ૨૬) દોહલતને લગતા, તનને લગતા, અને રવાનને લગતા બદ વિષે ... ૯

(ક. ૨૭) આદમીમાં દીનદારી અને અષોષનું રહેઠાણ એ આપ્તાદી અને સંતોષનું રહેઠાણ છે.—(ક. ૨૮) ખોદા અને દીન તરફની સેવાસદારી અને જનકેશાની વિષે.—(ક. ૨૯) આદમી જે જમીનની પેદાયશ ઉપર ગુજરાણ કરે તેણે ખીજાઓની મેહમાનદારી કરવી સજ્જવાર છે તે વિષે.—(ક. ૩૦) પોતાની દીનના દસ્તુર તરફ ફરમાનખોરદારી દેખાડવા વિષે.—(ક. ૩૧-૩૨) આદમીનાં બાબમાં અહુરમઝદની ખાલેશ અને તેની સામેની અહરમનની ઇચ્છા વિષે.—(ક. ૩૩) દરેક શખ્સ માટે આખર હરેલી અને ઘણી વહાલી ચીજ કંઈ તે વિષે... ...

૧૧

(ક. ૩૪ અને ૩૬) દીન કેવી જોઈએ ?—(ક. ૩૫) ખીજા કોઈનાં વચ્ચે પડવાથી રવાનની મુક્તિ થાય છે એવો જરથોશ્તી દીનનો મત નથી.—(ક. ૩૭-૪૨) તકસીર, ગુનાહ, સચ્ચાઈથી ફરવું, ઝયાદતી, સમતોલપણ અને કસુર વિષે.—(ક. ૪૩) ખોદા સાથની ખેશી, દીલસુઝ મહોબત અને સમતોલપણાં વિષે.—(ક. ૪૪-૪૫) ઇન્સાનની પરહિઝગારી તથા પવિત્ર આતશને લગતી પરહિઝીવિષે.

૧૫

(ક. ૪૬-૪૭) ઇન્સાનને માટેનાં સૌથી મોટાં કામ વિષે; તથા અહરમનનાં ચાર ફરેખો વિષે.—(ક. ૪૮-૪૯) પોતાથી વડાઓ તરફનું માન, પોતાથી ઉતરતાઓની દસ્તગીરી, અને પોતાની પંકતીનાં ઇન્સાનોનાં કલ્યાણ વિષે.—(ક. ૫૦) તોજેશથી તથા તોજેશ વગર રવાનની હાલત કેવી થાય છે તે વિષે.—(ક. ૫૧) ત્રણ શખ્સો અષોષમાં સૌથી ચઢતા છે.—(ક. ૫૨) ગુજરેલાં આદમીનાં તનને જીવતાં ઇન્સાનો જો અડકે તો તેઓ રીમન થાય છે તે વિષે.—(ક. ૫૩) સવાબને લગતાં હથ્થારો વિષે

૧૬

(ક. ૫૪) કહેવાતાં સવાબ કાંમો જે દીનની રાહે ખરાં સવાબ કામો નથી તે વિષે.—(ક. ૫૫-૫૬) હમદીનો આગળ વાઝ કરીને દીન સમજાવવાની ફરજ વિષે; તથા વાઝ કરનાર કેવો હુશ્યાર હોવો જોઈએ તે વિષે.—(ક. ૫૭-૫૯) ઇન્સાનોએ તેઓનાં ધર્મની ઉપર ઉસ્તવાર રહેવું, અને દેવપરસ્તી ધર્મથી તેમજ પાપી હસ્તીઓથી પોતાને પરહિઝ રાખવું તે વિષે.—(ક. ૬૦-૬૩) અશો જખાન, તથા દીનની તરફનાં વધારા વિષે. (ક. ૬૪) અચળાષ, હોશ અને ડહાપણનાં ખાસ કામો વિષે.—(ક. ૬૫) સવાબ કાંમોનાં મીનોષ જેહાનમાં મળતા બદલા વિષે

૧૯

(ક્ર. ૬૬) છઠાં પુસ્તકમાં આવેલાં પ્રકરણો પ્રમાણે ચાલવાથી નીપજનારાં ભલાં પરિણામો વિષે.—(ક્ર. ૬૭) સામાન્ય અંશ, પદાર્થ, આત્મબોધ, જીવનશક્તિ, અને ખાસ અંશ વિષે.—(ક્ર. ૬૮) માણસોમાં ત્રણ તરેહનાં અંશો છે તે વિષે.—(ક્ર. ૬૯-૭૦) ઇન્સાનોનાં દુષ્કર્મો, મીનોષ અદેશો અને દુન્યવી અદેશો અને ચીનવત પુલની સળની ધારતી વિષે.—(ક્ર. ૭૧) ચીજોની ખરી લાયકાતની જુસ્તેજુષ કરનારાં ઇન્સાનની ફરજો વિષે.—(ક્ર. ૭૨) બદફેલીનાં ગુનાઓ વિષે.—(ક્ર. ૭૩-૭૪) આ દુન્યામાં ખોદાઇ દીન સઉથી સરસ ફાયદો કરનારી હોવાથી પુરસદનો વખત ખોદાની પરસ્તેશમાં આદમીએ ગુબારવા વિષે.—(ક્ર. ૭૫-૭૬) તીક્તર કરતાં ક્રોધ વધારે સખી નથી તે વિષે.—(ક્ર. ૭૭-૭૮) આદમીની અંદર એકમેકથી ઉલટી છ મીનોષ શક્તિઓ છે તે વિષે

૨૪

(ક્ર. ૭૯) ઝાડપાનો ઉપર અર્તવહિસ્તની અસર વિષે.—(ક્ર. ૮૦-૮૧) દીન માટે મુશ્કેલી અને સખ્તી ખમવાના ફાયદા વિષે.—(ક્ર. ૮૨-૮૩) દરેક આદમીમાં 'રગીહ' નાંમની શક્તિ છે તે વિષે.—(ક્ર. ૮૪) દીનને લગતી કેળવણી વિષે.—(ક્ર. ૮૫) રવાનને લગતી સવથી સરસ મુક્તિ મેળવવાના રસ્તા વિષે.—(ક્ર. ૮૬-૮૭) ઇન્સાનો નીતિમાં યગડવાનાં સખઓ વિષે ...

૨૮

દીનકર્દ, પુસ્તક પાંચમું.

[યુખ્ત-મસરેહના^૧ તમામ સવાલો અને તેના દસ્તુર
આદર ક્રોબગે આપેલા જવાબો.]

હવે એક શહેરી^૨ કે જે (આપણુ જરથોસ્તીઓ તરફ) દોસ્તીની લાગણી ધરાવતો હતો, તેમજ ધર્મ સંબંધી જ્ઞાનને માટે બહુ આતુર હતો, અને તેને જે વાકેફ ન હતું તે જાણવા બાબે તે કાળજી ધરાવતો હતો, તે એક ખ્રીસ્તી પુરૂષ હતો, જેને તેઓ યુખ્ત-મસરેહનાં નામથી ઓળખતા હતા, તેણે નીચે મુજબ સવાલો પુછ્યા:—

(સવાલ) ૧ લો. ખોદાની હસ્તી શા ઉપરથી જાહેર થાય છે? અને ૧ લો.
બદમનશ્નીથી તેની સાંભે થનારની (હસ્તી શા ઉપરથી જાહેર થાય છે?)

૨ જો. ખોદાની સાંભે થનાર મીનો (અહરમન) કયાંથી આવ્યો? ૨ જો.

૩ જો. શા સબબસર તે આવ્યો? ૩ જો.

૪ થો. બદાની આમેજશ કરવાને તેણે શું કારણસર કુશેશ કીધી? ૪ થો.

૫ મો. તે (ખોદાની) આગમચ કાંય નહીં આવ્યો? ૫ મો.

૬ ઠો. (૧) તે દુશમનને દુર રાખવાનું ખોદાથી બની શકે એમ હતું ૬ ઠો-૧
] કે નહીં? (૨) અને જો ખોદા તેને દુર રાખી શકતે] તો તેણે (તેને) શા માટે ૨
દુર નહીં રાખ્યો? (૩) અને જો ખોદા (તેને) દુર રાખી નહીં શક્યો તો ૩
(તેને) આખરે દુર રાખવાનું ખોદાથી કેમ બની શકશે?

૭ મો. અને તેણે (યાને ખોદાએ) તેને (યાને અહરમનને જગતની) ૭ મો.
અંદર શા સાફ આવવા દીધો?

૧. જુવો પહેલવી એબારતનાં તથા છઞ્છેજી તરજુમાનાં પાનાં પહેલાં
ઉપર એ નામ વિષે આપેલી નોટ.

૨. ‘દહિક.’

૮ મો. ૮ મો. અને પ્રાણીઓને કે પેદાયશોને (અહરમનથી) નુકસાન થવા દેવાનું તેણે શા માટે પસંદ કર્યું^૧ ?

૯ મો. ૯ મો. અને કેવી શકતીથી તે (ખોદા) તેને પાછો હાંકી કહાડશે ?

૧૦ મો. ૧૦ મો. વળી તે (અહરમન) ફરીથી પાછો આવી શકશે કે નહીં ?

૧૧ મો-૧ ૧૧ મો. (૧) અને જો તે (અહરમન) તેમ કરી નહીં શકે તો શા કારણસર તે અશક્ત છે ? (૨) અને જો તે તેમ કરી શકે તો તે પાછો શા કારણથી નહીં આવશે ?

૧૨ મો. ૧૨ મો. ખોદાએ આએ દીન નહીં જાણીતી^૨ અને નહીં સમજ પડે એવી^૩ એક ભાષા, જેનું નામ અવસ્તા કહેવાય છે, તેમાં શા માટે જાહેર કાધી ?

૧૩ મો. ૧૩ મો. અને તેણે તે અસલ ભાષાને લખાણ મારફતે જાળવી રાખવાનું પુરતું કાં નહીં ધાર્યું^૪; પણ સાથે વળી તેને મોઢે કરીને^૫ પઢી જવાનું શા માટે કર્યાવું ?

૧૪ મો-૧ ૧૪ મો. (૧) અને શા માટે ખોદાએ તે ધર્મ ફક્ત^૬ ઇરાન દેશમાં જ મોકલ્યો, અને તેમ કરીને બીજાઓને દેવોનું શીક્ષણ માનવાને તજી કેમ દીધા ?

૧ એનો અર્થ એમથી થાય છે:—“અને તેણે પ્રાણીઓને લગતાં નુકસાન સારૂ શામાટે બહાલી આપી ?”

૨ ‘અનઆસ્નાક;’ સરખાવો ફાર્સી ‘આસ્ના’; વધારે સારૂ વાંચણ ‘અનઆસાનીક’ મુશ્કેલ, મને લાગે છે.

૩ એનો અર્થ ‘છુપી’થી થઈ શકે.

૪ કદાચ ‘બુદક હન્ગાડ’ પુરતી ઉકલાવેલી, એમ થાય.

૫ વાંચો ‘નર્મ કર્તન’. સરખાવો ફારસી, ‘નર્મ કર્દન’ મગજમાં ગોખી રાખવું. ખોલેખોલનો તર્જુમો એમથી થાય:—“અને પુરતી રીતે નહીં ઉકલે એવાં લખાણમાં શા માટે તેણે તે જાહેર કરવાનું માત્ર પસંદ કર્યું; અને સાથે વળી એવી ભાષામાં તે મોઢે રાખી પઢવાને તેણે કર્યાવું.”

૬. પહલવી ‘અએવાય.’

(૨)અને શું એમ છે કે બીજાઓ તે ખોદાને^૧ લાયક ધારતા નથી, અને તેને ૨
તે રીતે ચોલખાવી^૨ શકતા નથી ?

૧૫ મો. અને શા માટે એકલા ખોદાનેજ નહીં, પણ વળી ખોરશેદ અને ૧૫ મો.
બીજી કેટલીક રોશનીઓનેબી માન આપવું ઘટે છે ?

૧૬ મો. અને કુસ્તી બાંધ્યા વગર ચાલહાલ કરવી એ ચુનાહ તરીકે કાંય ૧૬ મો.
ગણવામાં આવે છે ?

૧૭ મો. બરસમ અને દરૂન ઇજવાને લગતી પવીત્ર ક્રીયાઓ જુદી ૧૭ મો.
જુદી શા માટે છે ?

૧૮ મો. અને યજ્ઞિને તથા પરસ્તેશ કરવાથી ખોદાને શું લાભ છે ? ૧૮ મો.

૧૯ મો. અને (ખાકી) શરીર મુવા બાદ જીવતાં તન કરતાં વધારે ૧૯ મો.
રીમન શા માટે છે ?

૨૦ મો. માસીક માંદગીની આલાયશ શાને લીધે છે ? ૨૦ મો.

૨૧ મો. અને બ્યારે^૩ તે (માસીક માંદગીનું વહેવું) ચોકકસ રસ્તેથી ૨૧ મો.
થાય છે, ત્યારે આખું શરીર શા માટે આલુદેહ ગણાય, અને તેથી
દૂર રહી તેને નહીં અડકવાનું કારણ શું ?

૨૨ મો. અને બાજ પઢ્યા વીના ખાવાથી, ઉંઘાડે પગે ચાલવાથી અને ૨૨ મો.
ઉભા રહીને પીશાય કરવાથી, અને એ રીતનાં બીજાં કાંમોથી^૪ નુકસાનકારક
દેવો (યાને ખરાબ અસરો^૫) કેમ પેડા થવા પામે છે ?

૨૩ મો. અને જો દેવો એમ જન્મ પામતા હોય તો તેઓ આખી ૨૩ મો.
દુન્યાને ગદપ કાં નહીં કરી જતા ?

૧. 'આત. પેઝત.' ૨. 'નિમૂતન.' ૩. 'અમત.'

૪. અથવા, 'એથી નીપજતી બીજી ચીજોથી.'

૫. અસલ અર્થ: દેવો, થાય છે.

- ૨૪ મો. ૨૪ મો. હમખીસ્તર થવા^૧ પછીજ એક એરતે શા માટે નહાવું જોઈયે ?
- ૨૫ મો. ૨૫ મો. જો દરેક જણને નહાવાનું જરૂરનું^૨ હોય તો ખીજી બાયડી કે જોણી ભથાર વગરની હોય તેણીએ શામાટે નહાવું નહીં જોઈયે ?
- ૨૬ મો. ૨૬ મો. ગુરૂપંદને^૩ કતલ કરતી વેળાએ છરી વડે જખે કરવા આગમ્ય તેને લાકડીથી શા માટે મારવામાં આવે છે ?
- ૨૭ મો. ૨૭ મો. ખરસમને અપવિત્ર પાણીથી અને માસીક માંદગીથી ચોક્કસ દુરીએ શા માટે રાખવી જોઈયે ?
- ૨૮ મો. ૨૮ મો. અને જ્યારે દરૂન ઇજવામાં આવે છે, ત્યારે તે ઇન્નયલું ખાણું ખાવા આગમ્ય ખોદાની સ્તુતીના કલામો પઢવામાં આવે છે, અને ત્યાર પછી (એટલે, ખાણું ખાધા પછી) પણ ખીજવાર સ્તુતી કરવામાં આવે છે, તે ભુલ^૪ શા માટે ચાલુ રાખવી જોઈયે ?
- ૨૯ મો. ૨૯ મો. અને ફર્વર્દગાનના દીવસોમાં ગુજરેલાંઓ પાછાં કેમ આવે છે ?
- ૩૦ મો. ૩૦ મો. હાથોને નીરંગ અને લીલોત્રી વડે સાફ કરવાનું કારણ શું ?
- ૩૧ મો. ૩૧ મો. મુવાં માણસનાં તન તરફ સગની નજર કરાવવાની મતલબ શું છે ?
- ૩૨ મો. ૩૨ મો. અને રવાનનું ખોરેહ, ડહાપણ અને જ્ઞાન તનમાં અને ગલાંમાં સમાયલું કાંય છે ? અને માઝદયસ્ત્રી દીન પાળનારાઓની દોલતની

૧. ‘વુસિસ્તક’નો અર્થ, અધુરે બચ્ચું જન્મવાનો, પણ થાય છે. જુવો “સેક્રેદ છુકસ ઓફ ધી ઇસ્ત,” વૉલ્યુમ ૩૭ મું, પાનું ૧૫૯ મું; વંદીદાદ, ફર્ગર્ડ ૭ મી, ૬૦, અને તેની પછીના ફકરાઓ.

૨. ફરજયાત.

૩. ‘ગુરૂપંદ’ એટલે મેંદું અથવા બકરૂં. કોઇવાર તેમાં સઘળાં ઢોરોનો સમાવેશ કરવામાં આવે છે, અને કોઇવાર સઘળાં જાનવરોને પણ એ નામે ઓલખવામાં આવે છે.

૪. વાંચો ‘માનીદ,’ ચુક, ભુલ; સરખાવો ફારસી ‘માનીદ.’

ઝીયાદતી^૧ અને ખીજી રીતનાં સુખની આખાદી, દેવની પરસ્તેશ કરનારા રાઓના કરતાં વધારે જાહેર કાંચ હોતી નથી ?

૩૩ મો. અને દરેક જણે પોતાની દીન જાળવવાની અને દરેક જણે ૩૩ મો. કાંઈ પણ ધર્મ માનવાની શી જરૂર છે ?

દસ્તુર આદર ક્રોળગે આપેલા જવાબો.

(૧) ખુખ્તમસરેહ જે દીનને લગતી બાબતોમાં કમ વાકેફગાર^૨ હતો, તેનાં ધર્મ સંબંધી બાબદનાં વાદવીવાદ^૩ ઉપરથી નિચલા જે જવાબો આપ્યામાં આવ્યા હતા તે એક નિબંધનાં આકારમાં (અત્રે) રચવામાં આવ્યા છે;^૪ જે (જવાબો)માં ઉપલા તેનાં સવાલોમાં સમાયલા શબ્દો અને સખુનોની ભરપુર અસહ્યતનો એક નમુનો શીલસુફાની જાણ માટે આપ્યામાં આવ્યો છે, અને જેનો સંઘ તે પુસ્તક કે જેનું નામ અમોએ^૫ ઠેરવ્યા મુજબ “દઝેનકર્ત” (દીનકર્દ) છે તેમાં ખોલ્લી એબારતમાં,^૬ જેમ છે તેમ, અને તમામ પ્રગટ થવો જોઈએ તેમ, સમાવવામાં આવ્યો છે. (૨) વળી, (ખોદાના) એક નમાના બંદા^૭ તરફની દોસ્તીની નીશાન તરીકે^૮ તે (એટલે કે, તે સંઘ) હાલમાં જે રીતે ખુખ્તમસરેહની પસંદગી પામ્યો છે તેજ પ્રમાણે લખવામાં અને સુધારવામાં^૯ આવ્યો છે. (૩) તેથી જે કાંઈ^{૧૦} દરેક એહવાલ^{૧૧} જે સમજ

૧. વાંચો ‘ક્રેહીહ’

૨. ‘કમ આકાસીહ,’ ઓછાં જ્ઞાનવાલો, દીનની પુરતી વાકેફી નહીં ધરાવનાર.

૩. વાંચો ‘હુસ્કારિશ્નીહા.’

૪. ‘દેખૂન્ડ’ને બદલે ‘દેખૂન્ત’ વાંચ્યો છે.

૫. વાંચો ‘ઝીમાન.’

૬. વાંચો ‘બઝેન્ વાચૂ-ગુવીજર’; DM પ્રમાણે; કદાચ ‘બઝેન્ વખ્ત’ ને બદલે ‘બઝેન્ બખ્ત’ હોય.

૭. અહિંઆં લખનાર પોતાને વીધે એશારો કરેછે.

૮. ‘બરા વલૂ.’

૧૦. ‘પત્રાસ્ત,’ ફારસી ‘પએરાસ્ત,’ ભેગી કરેલી, ગોઠવેલી

૧૧. ‘અઇધ મા.’ ૧૧. ‘અએવાચ.’

પડે એવી જગ્યાની ઉપર^૧ રચાયલો છે તે બન્યા વીના નહીં રહ્યે^૨ એવો છે; (અને) જેખી અહવાલ ખંતથી^૩ આપવામાં આવેલી ખખર ઉપર (રચાયલો છે), (અને) જે દરેક ચીજ કોઈ સંજોગ^૪ ઉપર રચાયલી છે, તે નક્કી^૫ છે; અને જે દરેક ચીજ માની શકાય એવી હોય, પછી તે ફક્ત મનના તુરંગ^૬ જેવી હોય, તોપણ તેને છુટથી અને આંચકી વગર^૭ સ્વીકારવાનો નીયમ છે. (૪) અને (હવે બંદાની દોસ્તીની) તે નીશાની નિચે મુજબ^૮ (જાહેર કરવામાં) આવે છે:-

૪

[જવાબ] ૧ લો. ગેતી યાને હાડમંદ દુન્યાની પેદાયશોને લગતી જુદી જુદી બાબતની ઐક્યતા યાને એકમેક સાથનાં સંબંધ ઉપરથી ખોદાની હસ્તી સીદ્ધ થાય છે.

૨ જો.

૨ જો. બદમનશ્તીનાં મીનો^૯ (અથવા દુશ્મન)ના દેખાવાનું એક કારણ પેદાયથલાં (આદમીઓની લાયકાતની^{૧૦} તપાસ સાફ થા પેદા થયલાં પ્રાણીઓને) માટે જરૂરનું છે.

૧. ‘પવન દાનિશ્તીહ પએતાગીહ.’ ૨. ‘અચારીગ.’

૩. ‘તાશ્તીક’ને બદલે ‘તૂખ્શ્તીક’ વાંચવું. ૪. ‘અએતૂનીહ.’

૫. ‘અએવરીગ.’ ૬. વાંચો ‘બાહરીહ;’ ફારસી ‘બહર’ તકદીર.

૭. ‘ફ્રેહીહા વ અનશેફૂનીહા.’

૮. અથવા, ‘તે (જાણુવા લાયક) નીશાની આ મુજબ છે.’

૯. અહિંઆં ‘બતીક,’ ‘બુતીક’ને બદલે વપડાયલો છે; જેમકે ફારસી ‘બુદન’ ‘બૂદન’ને માટે વપડાય છે. અસલ અર્થ ‘સાથે હસ્તી ધરાવનાર’ થાય છે, તે ઉપરથી ‘તર્કશાસ્ત્રના નીયમ પ્રમાણે હરીફાઈ અથવા દુશ્મનીનો ખ્યાલ સમજ પડી આવે છે. અહિંઆં ‘હમબુતીક’નો અર્થ હરીફાઈ કરનાર, સામે થનાર, થઈ શકે. ‘હમબૂતીક’ વાંચણ બેહતર છે, કારણ કે ‘હમબતીક’ શબ્દ ‘હમવતીક’ જેવો લખાય, અને તેનો અર્થ “સરખો ભુરો,” થાય, જે અહિંઆં ચાલે એમ નથી.

૧૦. આ શબ્દનો અર્થ: લાયકાત, યોગ્યતા, જેવો થાય છે.

૩ જો. બદમનશ્નીતો મીનો ખાલી જગામાંની કોઇ એક જગાએથી ૩ જો. ઉંડાં (દોજખના) ગારને રસ્તે આવ્યો.

૪ થો. (૧)સામે થનાર મીનો શરૂઆતથીજ (હાડમંદ દુન્યાની અંદર) કાંઇ ૪ થો-૧
પણ કારણ^૧ વગર નાશ કરવાની નેમથી^૨ અને તેનેથી બની શકે^૩ તેટલો
ગભરાટ^૪ મચાવવા માટે ધસ્યો હતો. (૨) રોશનીનાં અંશની હદમાં તે કોઇ પણ ૨
ખાસ નેમથી નહીં આવ્યો હતો; વળી ખોદાની તરફ કાંઇ પણ કારણ વગર તે
એક દુશ્મન હતો, અને (ખોદાની સાંમે) મુખાંબરેલી^૫ રીતે તે વર્તતો હતો.
(૩) અને જ્યારે વાકેરીવગર તેને શીકસ્ત^૬ ખમવી પડી ત્યારે પોતાની ૩
અંદરખાનેની ખરાબ જીદ(ની નબલાઇ) વીષે તે વાકેફ થયો હતો. (૪) ૪
અને ત્યારબાદ દુન્યામાં બદીને આમેઝ કરવા સારું કોશેશ કરવાની
(યાને લડવાની) રાહ^૭ તેણે (પાછી) અખત્યાર કીધી હતી; અને (દુન્યાની
અંદર) કપટ અને પૈસાની લાલચ,^૮ કંજુસાઇ અને અનીતિ, અદેખાઇ
અને લાચારી,^૯ છુટ^{૧૦} અને મારામારી કરવાની ટેવ, મગરૂરી
અને ધીકકાર, અજ્ઞાનપણ,^{૧૧} અને જીકું જે અસલ પેદાયશો^{૧૨} અને
રોશનીના ગોહરોનો નાશ લાવવા અને વધારવાને લાયક છે, (તેવી જુરી

૧. 'અવીચિમ.' ૨. 'અકારીહા' અશક્ત કરવાની નેમથી.

૩. 'પવન તૂટાન.' ૪. 'જીમખાગીહ,' ફેસાદ.

૫. 'હરેદ-કાર.' ૬. 'પતકુપિશ્નીગ.' ૭. 'આઇનીન.'

૮. સરખાવો પાઝંદ પતેત, ફકરો ૧૦ મો, 'આજુરી પંદી', વિગેરે,
'લોભ અને મુવેલાંઓની બદગોષ્ટ.'

૯. એ શબ્દ 'વન્ગવરીહ' લાચારી, અથવા 'નન્ગવરીહ,' શરમભરી
વર્તણૂક, પણ વંચાય.

૧૦. 'હઝલક-હઝેમીહ.' K માં 'અચારક-હઝેમીહ', લાચાર હાલત
અશક્તિ.

૧૧. કદાચ એનો અર્થ: અભણપણ, ડહાપણની ગેરહાજરી, મુખાંબ
ખી, થાય. ૧૨. 'જીનીદાત.'

ખાસીયતો અહરમનને લીધે) ફાલેશ થવા લાગી; (તેજ મુજબ) બદીની ખાલેશ^૧ અને કાયદા વીરધની વર્તણૂક અને અનાડી મારામારી, અને એ જાતની દરેક રીતની બદ ચાલચલણ (ગેટીમાં ચાલુ થઇ).

૫ મો-૧

૨

૩

૪

૫ મો. (૧) અને તે આગમય તે (અહરમન) નહીં આવવાનું કારણ એ છે કે (તે વખતે) તેની જરૂર હતી નહીં. (૨) પણ જો હું છુટથી^૨ બોલું એવી તમારી ખાલેશ હોય તો, આ પણ બારીકીથી તપાસવામાં નથી આવતું કે આએ એશારો (બદમનશીનાં મીનોને) ખોદા હાંકી કહાડવાને^૩ શક્તીવાન છે તેજ વીધે છે, અને નહીં કે તેને તેમ (ખરેખર) શા માટે તે (હાંકી કહાડતો) નથી તે માટે;^૪ પણ એ બાબતોનો તમે આસપાસના સંજોગો^૫ ઉપરથી વીચાર કરશો. (૩) કાંઈ પણ નહીં કરવું એ નિયમ કાંઈ પણ કરવાનાં પરીણામ લેખે છે. (૪) તેમ વળી તેનું (એટલે, અહરમનનું) આગમયથી નહીં આવવું બનવાજોગ છે એમ બોલવું વાજબી^૬ છે; અને પાછળથી જ્યારે હદ વગરનાં વખતની આરખાર^૭ પાછું જવાને^૮ બદમનશીનાં મીનોથી બની શકશે નહીં ત્યારે પણ ધણુઓ તેના (આવી જવાના) આગલા સંજોગો^૯ વીધે સવાલ કરશે.

૧. 'અનાક-કામીહ.'

૨. 'ફેહીહા,' સાધારણ રીતે 'મુખ્ય કરીને.'

૩. 'મદમ કર્તન,' સરખાવો ફારસી 'બર કદન' હાંકી મેલવું. એનો અર્થ આગલ આગલ ચાલવું, પોતાનો રસ્તો જોરથી મોકલો કરવો, અને કદાચ, ઉપર ચહાવવું, એવો પણ થાય.

૪. 'અધ તૂખાન મદમ કર્તન ગૂબિશન, લા મદમ લા કર્તન.'

૫. 'અફશ મિન માનાક હાવન્દ,' તેની બરાબર સરખામણીને લીધે. સરખાવો ફારસી 'માના,' બરાબર; સરખું.

૬. 'રાસ,' એ બોળ 'રખીક' પણ વાંચી શકાય.

૭. વાંચો, 'લેચદોન,' પેલે પાર, સરખાવો અરબી, 'રઝીન,' ખમી નહીં શકાય એવું ભારી. પહેલું વાંચણ સાધારણ છે.

૮. 'લખવાર વશ્તન,' સરખાવો ફારસી 'બાઝ ગશ્તન,' પાછું ફરવું, હટી જવું.

૯. 'પીશીહ' શરૂઆત, પહેલી પદવી.

૬ ઠો. (૧) અને ખોદા પોતાના હમશરીકોની ^૧ હદની અંદરથી તે ૬ ઠો-૧
 દુશ્મનને^૨ દુર રાખવાને શક્તીવાન હતો, અને ઘણી વેળાએ તે દુશ્મનને^૨
 ખરેખર તેણે દુર રાખ્યો છે, અને ફરીથી^૩ લડાઈને માટે તે પાછો આવ્યો
 છે. (૨) હમણું પણુ તેને દુર રાખવાની જે કાંઈને^૪ જરૂર હોય તેનાંથી પણુ ૨
 બની શકે ત્યાં સુધી^૫ નેમેલા વખતમાં,^૬ તે (અહરમન)ને અડચણ કરવા દેવામાં
 આવતી નથી; કે જે (નેમેલા વખત)ની દુરની હદોપર^૭ સાથે મલવાને આગલ
 જવાતું (એટલું દુર) છે (તેટલી તે હદો) દુર છે. (૩) તેટલા માટે (દુન્યાની) ૩
 અંદર હોવાની અથવા અશક્ત હોવાની કાંઈ જરૂરયત નથી; વળી તેનામાં કાંઈ
 પણુ જોર છે ત્યાં સુધી તે હસ્તી ધરાવે એવીખી જરૂરયત નથી. (૪) વીચાર ૪
 કરવાતું^૮ (એટલુંજ) છે કે (તેની) હસ્તીની જરૂરને લીધેજ જોરાવર શક્તી,^૯
 અને (તેની) હસ્તીની તેવી કાંઈ જરૂર નહીં હોય ત્યારે જોર વીનાની શક્તી,^{૧૦}
 કેમ અને શા કારણસર (હોવી જોઈએ); (તેથી તેને એકદમ) હાંકી
 મેળવાની જરૂર નથી.^{૧૧}

૭ મો. (૧) દુશ્મનને (આ દુન્યામાં) ભેલાવા દેવાતું ખોદલું ૭ મો-૧
 કારણ ^{૧૨} તેનાં (યાને ખોદાનાં) પોતાનાં આદમીઓને (નીતિની) ૨
 કસોટીમાંથી^{૧૩} પસાર થવાથી થતો ફાયદો છે. (૨) તે હરીફ

૧. 'હમ-દસ્ત.' ૨. 'હમએસ્ત.' ૩. 'તનીદ.'

૪. 'કાલા અમતશ'ને બદલે 'કાલા મુનશ' વાંચવું.

૫. 'તૂખાન બરા જૂમ્બયીતન.' ૬. 'અન્દરગાસ.'

૭. 'ઝીયશ દૂર-વીમોન્દીહા; DE. પ્રમાણે 'ઝીયશ દૂર
 જેમુનગીહા.'

૮. 'હનગારિશન.' ૯. 'તૂખાન સામાન.'

૧૦. 'અતૂખાન વીમોન્દ.' અહિં આં 'વીમોન્દ' શબ્દ જેનો પહેલવી
 'સામાન'ના જેવોખી અર્થ થાય છે, તે 'સામાન' ખોલ નકલ કરનારે ભુલમાં
 'વીમોન્દ'ને બદલે દાખલ કરેલો હોય એમ લાગે છે.

૧૧. 'એમ વીચારવાતું' છે કે કેમ અને શા કારણસર સર્વ શક્તીવાનની
 હદમાં તે આવી શકે, અને તેને માટે નેમી આપેલા આરસામાં (જુવો DE
 'જેમુનક') તે હાર મેલવી નહીં શકે, અને તેને દુર કરી નહીં શકાય'
 ('પદ્ધાખતન.')

૧૨. 'વિજારિશ્નીગ ચિમ.' ૧૩ 'અઉઝમાયિશ્ન.'

- મીનોના સંબંધમાં, તેમી આપેલા વખતના અરસામાં ^૧ પણ હગાઇ ભરેલાં જુદાંથી જ્યારે ^૨ તે દુશ્મન જીત મેલવી જતો દેખાતો હતો, ત્યારેજ અરસપરસની લડાઇની આખરી, અને તે (હરીફ મીનો)ના મેલવાથી ઉપજતી પુર કંટાળાભરી થાક ^૩ સઘળી જાતનાં આપણા અવલોકનને લીધે ^૪ દેખાઇ આવતી હતી. (૩) અને લડાઇની આખરીએ તેને ફરીથી મદદ નહીં આપવામાં લલા મીનોઓની ફતેહ સમાયલી છે. (૪) અને આ અહવાલનો બાકીનો ભાગ પણ દીનકર્દની કેતાબ ^૫ માં જાહેર કરવામાં આવ્યો છે. (૫) અને તે ઠેરવેલા વખતની અંદર તેને કહાડી નહીં મેલવાનું એક કારણ, (ખોદાએ ધારી રાખેલા) સેવટે ઉપજનાર અરસપરસનાં સારાં પરીણામોમાં કાંઇ પણ ખલલ નહીં પહોંચે ^૬ એમ હોવાનું છે. (૬) એ ઉપરથી તેને અંદર દાખલ થવા દેવાનું કારણ પણ (સમજ પડે એમ) છે.

૮ મો-૧

૮ મો. (૧) ન્યારે એક માણસ નસા સાથે બેલાય ^૭ ત્યારે તેને ગંદકીનો ખ્યાલ નહીં કરવો એ જેમ બનવાજોગ નથી, તેમ જેઓ (હરીફની સાથે) બેલાય તેઓને નુકસાન પહોંચતું અટકાવી શકાય એ બનવાજોગ નથી.

૯ મો-૧

૯ મો. (૧) ખાલી આકાશમાં તેનું નિચે નખાવું અને તૂટી પડવું, ^૮ એ

૧. ‘બએન ખૂરીનઅઉમન્દ ઝિમાનીય,’ એટલે કે, ‘તેમી આપેલો વખત, ભાગે પડતો વખત.’ એ ‘બએન ખૂરીનઅઉમન્દ ઝિમાનીય,’ ‘વળી સર્વથી અગત્યના વખતમાં,’ પણ વંચાય. ‘ખૂરીન’ શબ્દ ‘ખર’નો સર્વથી વધુ હદ બતાવવાનાર શબ્દ છે. જુવો દીનકર્દ, કેતાબ ૭ મી, પ્રકરણ ૨૨, ફકરો ૨૩; “સેક્રેદ જુકસ ઓફ ધી ઇસ્ત,” વૉલ્યુમ ૩૭ મું, ન્યાં ‘ખૂરીન-અઉમન્દીહ’નો અર્થ ‘સરદારી’ કરવામાં આવ્યો છે.

૨. K. 43 પ્રમાણે વાંચો ‘ઝિમાનીય વદ,’ અને નહીં કે ‘ઝિમાન ચન્દ.’ ^૩ ‘પૂર-દત-સીરીહ,’ કદાચ એ ‘પૂર દર્ત ઇ સર્યા,’ ‘ખરાબ દરદોનો બોહોલો ફેલાવો,’ એમ પણ વંચાય.—હરીફ મીનોનાં શીક્ષણ મુજબ ચાલવાથી માણસ અંતે પોતાની મેલે થાકી જાય છે તે માલમ પડી આવતું હતું. ^૪ ‘મિન લૈના વીનાવદાગીહ ઇ હમાક આઇનીનક,’ ‘તેની સઘળી રીતભાતના આપણા અવલોકન ઉપરથી (માલમ પડે છે.)’ ^૫ વાંચો ‘બએન દએન નિખીગ,’ ‘પવીત્ર ધર્મ સંબંધી લખાણોમાં.’

૬. વાંચો ‘અવિશ્વપિશ્નીહ’ અથવા ‘અનશ્વપિશ્નીહ.’ ^૭ ‘બએન ગૂમીઝિશ્ની.’ ^૮ ‘અચારીગ.’ ^૯ ‘રમીતૂન્તન વ અઉ-

તેની સર્વથી વધારે ગમગીની ભરેલી, સર્વથી વધારે ઉતાવળી ^૧ અને સર્વથી વધારે દેહદેશત ઉપજાવનારી ^૨ ધાસ્તીઓથી તે સજ ^૩ થવા છતાં તેને મળેલી સંપુર્ણ અજમાયશને લીધે, સંપુર્ણ બેહોશી અને અશક્તિને લીધે, અને તેનાં સંપુર્ણ ધાસ્તીભરેલાં અને હાર પામેલાં હથીઆરોને ^૪ લીધે થશે; અને (પાક) માણસો (યકીનથી) તાવેલી ધાતુમાંથી ^૫ પસાર થતા હોવાને લીધે, અને તે ફતેહ જેને હારતું ^૬ નામ આપવું જોઈએ તેના મજબુત આધારને લીધેથી થશે; તેમજ હીચકારાપણાથી ^૭ મરીચરી રહેલા ^૮ ની માફક, અને લાઇલાજ અને વગર આશાએ, જે કૈાવત ખોદા (ધરાવે છે) તે મેલવવાને માટે તે (અહરમન) અફઝાતફડી કરતો થશે.

૧૦ મો. (૧) અને આગલ તે (ભલી પેદાયશો સામે લડાઇ કરવાને) ધસી ગયો હતો તે એક કારણને લીધે તેને લડાઇ કરવાને ફરીથી આવવા માટે મદદ આપવી સજાવાર નથી; તેથી તેને કાંઈ રીતે ફરીથી મદદ કરવી સજાવાર નથી, અને તેને માટે (જીત મેલવવાને) કાંઈ પણ સંભવ ^૯ જેવું નથી. (૨) અને અહિંઆં કાંઈપણ ઉફકેરણી કરનારી ^{૧૦} શીકર અને આતુરતા તેનેથી ^{૧૧} રહેશે નહીં, અને પરીણામ ^{૧૨} તરીકે જીત હારમાં ફેરવાઇ જશે; (તેની) આખાદી, ^{૧૩} કીર્તી, સ્વતંત્ર સરદારી,

ફદીતન.' ૧. 'અઉસ્તાવતૂમ.' ૨. 'શિકફતૂમ.' ૩. 'પતમૂગીહા.' ૪. 'જીત અફઝારીહા.'

૫. 'વિદખત રૂએઇહા' અથવા 'ફદીહઇ વિતાતન,' 'તાવેલાં કાંસાંની કસોટી.' ૬. 'અપીફઝીહ.' ૭. 'અન્યલગીહા.' ૮. 'ખુરીત', 'ભાંગી ગયલા.' K43 માં એતું વાંચણુ 'ખ્રાત' આપ્યું છે, જેથી એ વાક્યનો અર્થ નીચે મુજબ થાય છે:—“ જે શક્તી ખોદા (ધરાવે છે) તે (મેળવવા) ને માટે તે અંદરખાનેથી અને ભાઇબંધી દેખાડી ઉમેદવીના મારામારી કરશે.” ૯. 'બાહરીહ.' ૧૦. વાંચો 'ઉજ્દહિશન.' બેહતર 'અઓજ્દહિશન' 'ઉફકેરની.' ૧૧. 'અઝશ' ૧૨. 'પવનિચ ઝક.'

૧૩. વાંચો 'દુપૂસ્તીહ ઇ વોહાર'; અથવા 'વૂખાર', અવસ્તા ધાતુ 'ખર' 'ઇજ કરવી,' તે ઉપરથી, ' ધાતકીપણાંનો કીદલો. ' એ શબ્દ 'વોહાર', 'બહારની રૂતુ,' 'આશા'; અથવા 'વનહગીર,' 'નહાસી આવનાર', સરખાવો ફારસી 'પનાહગીર,' અથવા 'નોહાર,' 'બીહક, ધાસ્તી' પણ વંચાય; સરખાવો

૩ રેલછેલ^૧ અને અકકલ^૨ ની મજબુતી ગોલામીમાં ફેરવાઈ જશે અને સાંકળથી બંધાશે. (૩) વાસ્તે તેને મદદ કરવી જોઈએ એવું કોઈપણ રીતનું કારણ નથી.

૧૧ મો-૧

૧૧ મો. (૧) અને તે શક્તિવાનને અશક્ત બનવાનું, અને તે આવનારને^૩ નહીં આવવાનું કારણ તથા ખાસ મુળને^૪ લગતો સવાલ “કેમ અને કેવી કેવી રીતે”ના સંબંધમાં ઉપર જે લખ્યું છે તે ઉપરથી સમજ પડે છે.

૧૨-મો ૧

૧૨ મો. (૧) અને આ માંથો^૫ (પવીત્ર ભણતરો) અને અવસ્તામાં જાહેર થયેલાં ખોદાનાં સત્ય વચ્ચોમાં જે હરવિરુપઆગાહી આપેલી છે, તે દુન્યાનાં સઘળાં કૃતેહમંદ^૬ લોકોમાં ભલા મીનોઓના સર્વથી સરસ ચલકાતવાલા (મીનોઈ) પોષાકનાં^૭ જેવી છે, તે એટલે સુધી કે તેને લીધે માણસોની સંઘળા કેળવણી અને વીદ્યામાંથી (હવે) દુન્યાદારીનું ખરાબ જ્ઞાન જનું રહ્યું છે. (૨) અને અંદર^૮ કે જે એક રીતે મહોડે બોલાતી ભાષા છે તે દુન્યામાં વધારે ફાટીશ થઈ રહી છે, અને દુન્યામાં વધારે જાણીતી થયેલી છે. (૩) અને ખુદ અવસ્તા પણ, અહુરમઝદની બજારતથી જરથોસ્તે તે લાવવાને (યા દુન્યાને શીખવવાને) સળખે, બહુ ધ્યાણ આપવા જોગ છે. (૪) અને તેની અંદર કાંઈ પણ જુદું નથી, કે બેહુદી અને દેવની ખાસીયતવાલી ધચ્છા નથી; પણ સઘળા સચ્ચાઈ અને ધનસાફના ઉંચા નિયમો^૯ અને ખોદાની ખુશતુદી વીણે (તેમાં) કહેવામાં આવેલું છે. (૫) અને દેવોને માટે તેમાં કાંઈ પણ માન^{૧૦} દર્શાવવામાં આવ્યું નથી; અને તેની અંદર, કોઈ પણ આદમીને (તે દીનથી) ઉલટા ચલાવવાની, કાંઈ પણ આશા દેવો રાખતા નથી. (૬) અને સઘળા તેવી (હસ્તીઓ) જેને દ્રુજનાં નામથી ઓલખવામાં આવે છે તેઓનો તે (દીન)થી નાશ છે; પણ સારા મીનોઓને તે (દીન)ને લીધે^{૧૧} અને વળી (તેની) સચ્ચાઈઓને લીધે આનંદ છે. (૭)

ફારસી ‘નહાર’ ૧. ‘પિસ્ત.’ ૨. ‘બઝાદીહ.’ ૩. બેહતર ‘યાતૂનતાર.’ ૪. ‘હમીય બૂની.’ ૫. અવસ્તામાં જણાવેલા ‘માંથ રપેન્ત.’ ૬. વાંચો ‘ફૂઆવીગ,’ ‘કૃતેહમંદ’; ‘સારા, ઝલકાતવાલા.’

૭. વાંચો ‘નૂઝગ,’ પોષાક. K 43 પ્રમાણે ‘નઝદ’ (‘વધારે ચલકાત ભરી રીતે’) જોડાયેલા. ૮. એટલે ‘અવસ્તાની શરેહ’ અથવા સમજણ. ૯. ‘મસ-દાતિસ્તાનીહા.’ ૧૦. ‘ફૂઆવ,’ ‘સારો ઝલકાત’, ‘માન’. ૧૧. એટલે કે, અવસ્તામાં આવેલી ખોદાઈ દીનને લીધે.

અને દરેક દીશમાં (કે પ્રાંતમાં) એ ધર્મના એક એવા પેશવાને આવવાની^૧ જરૂર છે, જે અવસ્તાને અને દુન્યાની બીજી વચગાલેની (ખોલાતી) ભાષાઓનો^૨ માહિતગાર (પ્રોફેસર) હોય; અને જેને વળી અવસ્તા ભાષાનો અર્થ કાઢી પણ (ભાષામાં) તદ્દન સરલ રીતે સમજાવવાના કારણસર ત્યાં મોકળી આપવો જોઈએ. ૪

૧૩ મો. (૧) અને એ (ખોલાઈ) દીન અને માંથો અને તેને લગતાં બીજાં લખાણો, અસલ એખારતમાં એવી રીતે લખાવવાનો હોકમ આપવામાં આવ્યો હતો તેથી હમણા સુધી હાથનાં લખેલાં તેવાં હસ્ત લેખો (અથવા તેઓની નકલો) મોટી સંખ્યામાં જળવાઈ રહ્યાં છે. (૨) અને જેમ દીનની બશારત ઉપરથી જાણે છે તેમ અવસ્તા કલામો મોઢે ગોખી રાખવાં જોઈએ,^૫ (કારણ કે) તેમાં ઘણા લાભો સમાયલા છે અને સઘળાંઓના (માલેક) તે એક^૬ (ખોલા)ની પરસ્તેશ, તારીફ અને જાણેરાત^૭ ને માટે તેમાંથી પુસ્કળ સાઈ^૮ કુવવત (પેદા થાય છે), કુદરતી બનાવોની ખરી^૯ સમજ તેમાંથી (મલે) છે; અને તેટલા માટે તેવાં ઉંડાં ફરમાણો અને રેવાળે તરફ સમ્યાધથી અને ઉલટથી^{૧૦} જનફેશાની કરવી^{૧૧} સજાવાર છે; (અને) જે સખખને લીધે (ધર્મનાં) ફરમાણોનું અસલ એખારતમાં ઝડપથી મહોડે ખોલી જવું^{૧૨} એ ઘણી વખત તે લખવા કરતાં વધારે (અસરકારક) હોય છે. (૩) બીજાં કેટલાંક કારણોને લીધે પણ તે કલામોને ઝમકદાર રીતે મહોડેથી પઠી જવાનાં (કામ) ને લખાણ (માં તેઓને જાલવી રાખવા) કરતાં વધારે જરૂરનું ગણવું અગત્યનું^{૧૩} છે.

૧૩મો-૧

૨

૩

૧. વાંચો 'યાતૂનિશ્નીહ.' ૨. 'મીયાનક ગેહાન ફૂઝવાનીગ,' દુન્યામાં લોકોથી ખોલાતી જુદી જુદી ભાષાઓ જેનો ઉપયોગ, અવસ્તા સમજાવવા માટેનાં વસીલા તરીકે, કરવાની જરૂર છે તે ભાષાઓ. ૩. 'આશનાક-ગાસ.' ૪. 'શેદૂનિશ્નીહ,' એટલેકે, ધર્મ ફેલાવવા માટે એક દીનના પેશવાને જગે જગે મોકલવો. ૫. 'નર્મ કર્તન,' 'પવીત્ર લખાણોને મોઢે કરવાં.'

૬. DM. અને ED. પ્રમાણે 'વલા રમકાન અએવક.' K. પ્રમાણે- 'વલ રમાન વ અએવક,' 'ધર્મી ટોલાંઓનો તે એકજ (સરદાર.)'—આખબલના 'ઓલ્ડ ટેસ્ટમેન્ટ'નાં નામવાલાં યાહુડીઓનાં લખાણમાં આ શબ્દો ઘણા સાધારણ હોવાથી, અને ખ્રીસ્તી સવાલ કરનારને તે કારણસર તે વધારે જાણીતા હોવાથી કદાચ દસ્તુર આતરો ફોખાગે આ શબ્દો વાપર્યા હોય એમ લાગે છે. ૭. વાંચો 'આકાસિસ્ત.' ૮. સામાન્ય અર્થ, 'કુદરતી ચીજો.' ૯. 'વેષ,' 'ઘણી,' 'સરસ' ૧૦. 'હદાત-રોએધહા.' ૧૧. 'અવિસ્પાર્તન.' ૧૨. 'દાતિસ્તાન વાચીન ખૂન ગૂબિશ્નીહ.' ૧૩. 'ચિમીગ.'

૧૪મો-૧

૧૪ મો. (૧) દાદાર અહુરમઝદે આએ ધર્મ ફક્ત ધરાન દેશમાંજ નહીં પણ

આખી દુન્યામાં અને (માણસ જાતની) સઘળી પ્રજાઓમાં તે જાહેર કરવાને મોકલ્યો, અને આખી દુન્યામાં જ્યાં પવીત્રાષ્ટ્ર હતી ત્યાં, અને જ્યાં પવીત્રાષ્ટ્ર ^૧ ન હતી ત્યાં પણ, મીનોષ્ટ્ર રીતે (તેની) ઉમદા શીલસુરી, અને સચ્ચાષ્ટ્રથી ભરપુર વીચારો અને સચ્ચાષ્ટ્રથી ભરપુર વચનો મારફતે, અને દુન્યવી રીતે સચ્ચાષ્ટ્રથી ભરપુર કામોની મારફતે તેનો ફેલાવો કરાવ્યો છે.

૨

(૨) (આ દેશો અને પ્રજાઓ માંહેલાં) દરેકની અંદર એ ધર્મ એટલો તો ફેલાવો પામ્યો કે જે માણસ સર્વથી શક્તિ વીચાર ધરાવનાર સુરી દીનવાલો^૨ હતો તેના સંબંધમાં પણ આ ધર્મ-જે તેની સઘળી પવીત્રાષ્ટ્રથી બહુ અગત્યનો છે-તે તેવી અગડેલી જાંઘીને ચમત્કારીક રીતે સુધારવામાં ફેલાવો પામ્યો. (૩) વળી એ (દીન)ને માટે જોરજુલમની જરૂર નથી. (૪) આ ધર્મ હમેશાં

૩-૪

આગલ વધતો રહ્યો છે, જેને લીધે^૩ જે ખરાબ મીનો છે તે દુર્બળ થશે, અને તેથી તે ધર્મ સંપુર્ણ રીતે ફેલાવો પામશે, અને તેથી કરીને (આખી) દુન્યા પવીત્રાષ્ટ્રની (ટોચે) પહોંચશે. (૫) અને ખોદા કોઈને પણ દેવોનાં શિક્ષણ ઉપર નાખી મુકે નહીં. (૬) અને દુન્યાનાં (કિટલાંક) લોકો ખોદાની જાહેર કોધેલી દીન

૫

૬

તદન ખાલેસ હાલતમાં કબુલ રાખતાં નથી અને તેનો ફેલાવો કરતાં નથી, ખીન્ન શબ્દોમાં,^૪ તેઓ તે (દીન)ને રખડતી નાખે છે અને તેથી ઉલટાં જાય છે, તેનું કારણ જે દીનમાં દરેક જાતની સચ્ચાષ્ટ્ર^૫ સમાયલી છે તેનાં ખોદાષ્ટ્ર મુળની ખીનલાયકાતમાં અથવા તેની (કાંઈ) સાધારણ ખામીમાં સમાયલું^૬ નથી; પણ (તેનું) કારણ તનની અંદરખાનેના દેવોનાં આકર્ષણમાં, અને તે દેવો શરીરવાલા આકારમાં જે ભાગ^૭ બળવે છે તેમાં, અને (તેવા લોકો ઉપર) ફતેહ માટેની (દેવોની) લડાઈમાં (સમાયલું) છે; અને તે (ઉપરાંત) તેનું કારણ સારી રીતભાતો અને તનને લગતી દરૂસ્તીની બક્ષેશો માટે ખાલેશ નહીં રાખવામાં, અને તેને માટે શોધ નહીં કરવામાં, અને ખીમારીથી તનમાં જે ખીગાડો થાય છે તેમાં, અને ફર્મિતોને માન નહીં આપવાને લીધે આલસાષ્ટ્રથી વખત ચુબરવામાં અને આલસાષ્ટ્રની ટેવોથી થતી સુરી એશઆરામમાં (સમાયલું છે.)

૧. જ્યાં ધર્મનું ચક્રીત ભેલ સાથનું હતું. ૨ 'અગદ્યોનતર.' ૩ 'અઝશ.'

૪. 'અયૂક' ૫. 'અદરૂગી.' ૬. 'વખત.' ૭. 'બહર.'

૧૫ મો. (૧) આરાધનાના સંબંધમાં (જાણુવું કે) ખોરશેઠ, માહતાપ, ૧૫ મો-૧
આતશ, પાણી, અને ખીજ રોશણીવાલી પેદાયશો અને સંઘળી સારી પેદાયશો
સનમુખ (ખોદાનેજ) નમવાનો રેવાજ^૧ છે. (૨) વળી (નમન કરવાનો) રેવાજ ૨
ભાઈઓ અને ખીજાં નજદીકનાં સગાંવહાલાંઓમાં, અને કોઈવાર અમીર
ઉમરાવોમાં તેમજ વડીલોમાં, અને કોઈવાર હમશેરુરીઓમાં^૨ પણ છે;
(અને તે રેવાજ) માણસોમાં એકમેકને સલામ^૩ કરવાની અને (ખેરઆશી
યત) પુછવાની (રીત)ના જેવો છે; અકસર કરીને જ્યારે તે આપણા વડીલો
તરફથી કરવામાં આવેછે ત્યારે તે બહુ ખ્યાર^૪ લાગેછે. (૩) અને તે કાંઈ ૩
એકલી ખાસ પરસ્તેશ અને ભકિત નથી^૫ કે જે તે સર્વેથી મહાન
ખોદાને માટે અને ભલા મીનોઓને^૬ માટે ફકટ એકજ રીતની છે;
પણ તે (ધણી રીતની) પરસ્તેશ છે (જે માણસથી) મહેરુડે અને જાતે
હમેશાં^૭ થવી જોઈએ છે. (૪) પરંતુ^૮ જે દીનદુસ્મનો^૯ અમને ધીકકારે ૪
છે તેઓ પોતે પણ અસલના રેવાજ મુજબ માણસો પાસેથી ખોદાને લાયકનાં
માન અને ભેટો^{૧૦} મેલવવાને લાયક થવા સાથે આતુર^{૧૧} રહેછે.

૧૬ મો. (૧) અને કુસ્તી^{૧૨} અને ખીજો એવોજ મોતેઅર પોશાક ૧૬ મો-૧
પહેરવાની (બાબત) તેને લગતા સવાલના ખાસ અને તુલોતવીલ^{૧૪} જવાબમાં,

૧. 'આઈનીત.' ૨. વાંચો 'હમ-દેહીહા,' મેહતર 'હમખ્વાહીહા'; ખીજું
વાંચણ 'હમખારીહા,' એકમેક સાથે દીલસોજી ધરાવનારા; અથવા 'હમહખી-
હા' 'મીત્રો,' 'હમશરીકો.' ૩. 'શ્લમ વ પૂરસિશ્નીહ' ૪. 'નાઝક.' ૫.
'મીનીતારીહ.' ૬. 'યેઝત'; અથવા 'દાત,' 'કાયદો.' ૭.
'હમાઈ.' ૮. 'ચીગૂન.' ૯. 'અધદએનાંન', 'જુરીદીનવાલા'
૧૦. 'દેખૂનાં.' ૧૧. 'અઉસ્તૂક.' ૧૨. આ જવાબના સંબંધમાં જુવો "દાતિ
સ્તાન-ઈ-દીનીગ", સવાલ ૩૮ મો, અને તેનો દસ્તુર માનુશ્ચીહરે આપેલો જ-
વાબ, "સેફેહ જુકસ ઑફ ધી ઇસ્ત," વૉલ્યુમ ૧૮ મું, ૧૨૨ અને તે પછીનાં
પાનાં; તથા પાનાં ૩૮૩-૩૮૮; જુવો દીનકર્દ, કેતાબ ૮ મી, પ્રકરણ ૩૮ મો,
ફકરો ૨૫ મો, પાનું ૧૨૫ મું, તથા પાનાં ૪૭૫-૪૭૬ માં, "સેફેહ
જુકસ ઑફ ધી ઇસ્ત"ના વૉલ્યુમ ૩૭ માંની અંદર આપવામાં આવેલા ફકરાઓ.
સરખાવો પહલવી બોલ સાથે અવસ્તા 'અઈવ્યાઓધન,' 'કુસ્તી.' ૧૩.
વાંચો 'હ-ગર્તીક'; 'સાર.'

- અને દીનના ગુણો સંબંધી એક વાઝમાં ^૧ આપવામાં આવી છે; જે દીન હાપણથી એકજ પએગમઅરે બહાલ રાખી હતી અને જેનું પાયદાર ધર્મચુસ્તપણું ^૨ એવું હતું કે તે માનતો હતો કે અહરમન વતીક તેનાં (યજીનની) સામે લડીને હાડમંદદુન્યાને તોડી શકે નહીં; અને વળી અવસ્તા અને અંદની અંદગીના ફકરા સુદર કવીતારૂપી ગાયણના ^૪ સરોદમાં પઢવાની અસર, અથવા તેજ શબ્દો તેઓની લાયક જગોએ મોટે અવાજે પઢવાથી નીપજતા આવાજની અસર, દુન્યાના લોકોની ધર્મની ચોપડીઓમાં જણાવેલી ખોદાઇ દીનની ખેવડી અસરના જેવીજ છે—તે અસરને (અહરમન) તોડી શકે નહીં.
- ૨ (૨) તેમાની એક (બાબત) જે કાંઇ ચીજ દેખીતી રીતે સમજી શકાય તેનાં
- ૩ જ્ઞાનને લગતી છે. (૩) અને એક જે કાંઇ ચીજ દેખીતી રીતે સમજી શકાય
- ૪ નહીં પણ જે માનવા લાયક છે તે સંબંધી તરીકાની મશહુરત છે. (૪) હમેશાં જ્યારે (ધન્સાને) ઉસ્તવાર રહેવાથી અસલ ખોદાઇ દીન સમજવામાં આવે છે ત્યારે જે વેળાએ (કાંઇ ચીજ) સમજ ન પડી શકે એવું હોય ત્યારે
- ૫ કેમ કરવું તે તે (દીન) માંથીજ માલમ પડે છે. (૫) આવી તપાસમાં ધર્મચુસ્ત લોકોનો ધર્મના યજીનનો જે તરીકો જાહેર થયેલો છે તે વધારે ચહડયાતો છે; અને વલી જ્યારે કે આરે રાશિનાં સેતારાઓને ^૫ લગતું
- ૬ સંપુર્ણ જ્ઞાન ખુલ્લું બતાવવાને બની નહીં શકે ત્યારે. (૬) વળી તે દીનની ફરજો (બરાબર વખતે) બજાવવાને માટેનો લાયક રસ્તો, ધર્મ સંબંધી સ્થાપણા અથવા બંધારણનાં કાયમપણાનો શક દુર કરનારાં ^૬
- ૭ (મોતેબર) જ્ઞાનની માફક, તેમાંથી (એટલે ખોદાઇ દીનમાંથી) મળી આવે છે. (૭) અને છેલ્લે વળી આ સવાલોના જવાબના સંબંધમાં તે દીન કોઇ પણ રીતે સમજવી મુશ્કેલ નથી; ટુંકમાં તમો એમ કહી શકો કે (અવસ્તા અને
- ૮ અંદમાં) સઘળાં જ્ઞાનની ખોદલી સમજણ છે. (૮) વળી (તે દીનનો) તરીકો ઘણી

૧ સરખાવો અવસ્તા ‘વચંધ,’ ‘લાપણુ.’ ૨ ‘અઉસ્તીબાનીહ.’ ૩ એટલે કે, (જે દીનમાં રહી) તે મજબુતીથી માનતો હતો કે: ૪ ‘પવન દૂબસાંન ગૂબિશન અએવક વલ તનિદ.’ ૫ ‘દાઅદાક દાનિશનીગ નિમૂતન’; એનો અર્થ ‘જરથોસ્તી વર્ષના બાર માસના દરેકમાં નીતિ અને ધર્મ સંબંધી બજાવવાની ફરજો’ થાય છે.—વળી આખી દુન્યાને લગતી ધર્મ સંબંધી અને પેદાયશ સંબંધી વીઘાને લગતો એ એશારોખી હોય.

૬ વાંચો ‘પાતારીહ ઇ દીનીગ અનામ ઇ વીરનીશનીગ ગૂમાન’; છેલ્લા બે બોલનું વાંચણ નીચે મુજબ પણ થાય:—‘વીરન સખૂનીગ ગૂમાન,’ અથવા ‘વરિયિશનીગ હવાહ (હુમનાહ)’.

એક યોજનાઓથી ભરપુર છે); અને જેમ ખોરાક તેના સ્વાદોમાં ભરપુર છે,^૧ તેમ તે તરીકા એ યોજના ધર્મ માટે ભરપુર છે, અને જે (હમેશગીની) જીંદગીની સાથે હસ્તી ધરાવનારાં સાંધણુ ^૨ તરીકે નોંઢવામાં આવેલો છે. (૯) કુસ્તી વળી તેની નિશાણુથીજ આ અને પેલી દુન્યાની મધ્ય હદ દેખાડે છે, એટલે કે માણસનાં શરીર ઉપર તે આ દુન્યાની મીસલ દેખાડે છે; એક કારણ એ કે તે તેના શરીરના ઉપલા અર્ધા ભાગ ઉપર પહોંરવામાં આવે છે, ૩ અને ખીજું કારણ એકે નીચલા અર્ધા ભાગ ઉપર તેની મીસલ દેખાડવી એ બની શકે તેમ નથી. (૧૦) અને જેઓને ૪ માટે તે પહોંરવાને હોકમ કરવામાં આવ્યો છે તેઓમાંથી જેઓ તેમ કરતા નથી તેઓનું કામ નાલાયક અને ધર્મના હુકમની છુપાવણી અથવા તે તોડવા બરાબર છે.

૧૭ મો. (૧) ખોદા^૫ ની પરસ્તેશ કરવામાં ‘બર્સમ’ અને ‘દરન’ અને ૧૭ મો-૧ ખીજી જે પવીત્ર ચીજો ખાસ વાપડવામાં આવે છે તે હાડમંદ દુન્યાની જે સંબંધી પેદાયશો માણસની સરદારીમાં આપવામાં આવી છે તેના બહોળા સંબંધની નિશાણુ ^૬ દાખલ છે. (૨) અને દેવો તેઓમાં (એટલે, તે પેદાયશોમાં) રહેઠાણુ કરવાને મજબુત કોશેશ કરે છે; અને દેવોના વીચાર, સખુન અને કામ તે માણસોથી નાપસંદ ^૭ કરવામાં આવે છે કે જેઓ દરેક જણુ સંપુર્ણ નેક મનશ્ચીને લીધે અને ખોદાના સંબંધમાં હિંચામાં

૧ DM. અને DE. માં ‘સ્નાસ્કારાન,’ ‘(પુષ્કલ જાતના ખોરાકની બનાવતના) અતુલવીઓનાં (સંબંધમાં છે તેમ). K. પ્રમાણે કદાચ ‘જાન દેહયીગ’ ‘જીંદગી બખ્શનાર,’ વંચાય.

૨ K. મુજબ: ‘પવન જકે હમ ચેહવૂન વહાનકે ઇહછતી’; DM. અને DE. મુજબ: ‘હમ ચેહવૂન નીશાનકે ઇહછતી,’ ‘(અમર્ગ) જીંદગીની સાથે હસ્તી ધરાવતી નીશાન.’ ૩ ‘વખ્ત.’

૪ ‘કોલા મા,’ કોઈ પણ માણસ અથવા ચીજ.

૫. ‘ચેહાન’ અથવા ‘યઝદાન,’ ખોદા, અથવા ‘આરાધવા લાયક મીનો,’ એવા બેઉ અર્થ થઈ શકે.

૬ ‘નિસન્ગ’; દીનકર્દમાં એ શબ્દ ‘સાર’ને અર્થે પણ વપડાયેલો છે.

૭ ‘અકામીક,’ ‘છઞ્છા નહીં ધરાવતાં,’ ‘નાપસંદકરતાં.’

ઉંચો ચાહ ધરાવવાને (લીધે), અને તે રીતે જોદાની તારીફ કરવાને (લીધે), પોતાનાં તન અને જીવંતીને તમામ ઉંચી સ્થિતિમાં લઈ જવાને ^૧ (ખંતી) છે; અને જેઓ તેટલા માટે ^૨ દેવોને ધીક્કારવાને ^૩ માટેનાં (ઇન્સાનો) છે.—

(૩) જેમાંથી (એટલે, જે જોદાઇ દીનમાંથી) ખાસ કરીને જોદાનું સર્વોત્તમ રાજ્ય અને દેવોનું પડી ભાગવું જાહેર થાય છે. ^૪

૧૮ મો-૧

૨

૩

૧૮ મો. (૧) અને યજ્ઞસ્તેની ક્રીયાને લીધે લલા મીનોઓને થતા લાભ અને તેને લીધે ^૫ દેવોની નાણુદ થતી શક્તીનો ^૬ પોકાર ^૭ (તેમાંથી જાહેર થાય છે). (૨) જે તે (સાણુબ) કે જે પેદા કરનાર છે તે શ્રેષ્ઠ હોય તો તેનાં સર્વથી સરસ રાજ્યને લીધે દુન્યાને પણ તંગી વગરની ^૮ આપણે માનવી જોઈએ. (૩) વળી દેવોની સંપુર્ણ દેવપણુંની આલાયશ, અને ન્યાં પણ દેવોનું રહેણાણ વધારે છે ત્યાંની આલાયશ પુશ્કલ હોય છે.

૧૯ મો-૧

૧૯ મો. (૧) ન્યારે શરીર મરણ પામે છે ત્યારે મરણ લાવનાર અને તેની કામ કરવાની શક્તી છીનવી લેનાર દ્રુજ “અસ્તવીદાત” નહિં ખમાય એવાં જોરથી તેની ઉપર ગલબો કરે છે, અને તેને લીધે તે (શરીર) થી ^૯ જીવંતીની દુઃખદાયક જુદાગી થાય છે, અને જીવને જુદાં જુદાં પ્રાણુસ્થાનોમાંથી (દુઃખ ભરી રીતે) રૂખસદ લેવી પડે છે; અને ન્યારે દેવોનું પરોણા લેખે ^{૧૦} શરીરની અંદર દાખલ થવું થાય છે કે જેઓ ભાઇબંધીને છુટી પાડનારા તથા આપ દીકરાની સગાઇ છુટી પાડનારા ^{૧૧} (દેવો) છે, અને એ ઉપરાંત બીજા દેવો કે જેઓ ફરજંદોની ખૂટ ^{૧૨} લાવનારા છે (તેઓ પણ ત્યારે દાખલ થાય છે); અને

૧. ‘ક્રાઝ દાસ્તન.’ ૨ ‘પતશ.’ ૩ ‘નિકૂહીતન.’ ૪ સરખાવો “દાતિસ્તાને દીનીગ,” સવાલ ૪૭ મો, ફકરો ૧૭ મો, “સેકેદ છુકસ ઓફ ધી ઇસ્ત,” વૉલ્યુમ ૧૮ મું, પાતું ૧૬૫ મું. ૫ ‘અમતય’, ‘અને ન્યારે’. ૬ અથવા, રાજ્ય. ૭ વાંચો ‘અએવાઝ.’ ૮ ‘અવીનીયાઝ.’

૯ એટલે કે, શરીરથી કે ‘અસ્તવીદાતથી’; જુવો વંદીદાદ, ફર્ગદ ૪ થી, ફકરો ૪૯ મો, અને ૫ મી, ફ. ૮-૯. ૧૦ ‘પવન માહમાનીહ,’ ‘પરોણાગત માટે.’ ૧૧ વાંચો ‘ઝિયશ આતરાન દૂદ જવિતારાન વ પૂસ (જ)વિતારાન,’ ‘ભાઇઓનાં કુટુંબને છુટાં પાડનારા, અને દીકરાઓને છુટા પાડનારા.’ બીજા તર્જુ-મો નીચે મુજબ થઇ શકે:—“જેઓ ખુન કરનારા (‘આતુતારાન’), નાશ કરનારા (‘દુસનીતારાન’) અને આણુદે કરનારા (‘પૂસિનીતારાન’), અને બીજાઓ જેઓ ફરજંદો નહીં થાય એવું (જુરં કામ) કરનારા છે તેઓ.”—સરખાવો ફારસી ‘દૂસીદન’, ‘અવ્યવોનું મંદ થવું’, અને ફારસી ‘પૂસિદન’, ‘અગાડ કરવો.’ ૧૨ ફરજંદની ગેરહાજરી.

તે મુજબ જીંદગીની સાથે હસ્તી ધરાવતી ચીજો જેમકે સારી બુદ્ધી,^૧ પવીત્રાઈ,^૨ દુઃખ સહન કરવાની સદગુણી શક્તિ, અને સારી નીતિમાન હિમત^૩ અને શરીરવાલી હસ્તીમાં સમાયલા બીજા લાયક ગુણોનું આજેઝ થવું^૪, યાને નાબુદ થવું થાય છે. (૨) અને શરીરની પોતાની અંદર તે (દેવો) ધણે દરજ્જે (અનદીક રીતે) ભરાઈને^૫ રહેઠાણ કરે છે તે છતાં તેમાંથી તદ્દન ખરાબ વાસ, આલુદગી અને માંદગીનાં સઘળાં મુજો બહાર પ્રગટી નિકલે છે.^૬ (૩) અને ત્યાં કે જ્યાં (કહોવાડી નાખનારાં દરદો કે) દેવો રહે ત્યાં એક નિયમ તરીકે^૭ આલાયશ જાહેર થવીજ જોઈએ, અને તેની સામે કાંઈ પણ લડત (ત્યારે કરવી) જોઈએ નહીં;^૮ ત્યાંથીજ^૯ તે નાપાકી અને બગાડનો પુષ્કલ વધારો^{૧૦} થતો કહેવાય છે, કે જેથી જે ભાગો^{૧૧} કે શરીરમાં જીંદગીને માટે અવશ્યના હતા તે શરીરના મરી જવાથી છુટા થાયછે. (૪) ફક્ત ચરખી^{૧૨} હોવાને લીધેજ નહીં, પણ જીન અને લોહી, અને બીજી ચીજો જે “હીપ્પ”ના^{૧૩} નામથી ઓલખાય છે તેથી પણ, અને મુવેલાં તનનાં પ્રવાહ^{૧૪} જેવું ગંધાતું^{૧૫} માસીક માંદગીનું વેહેવું, જે પેટમાં (મરી ગયલાં) બચ્ચાંની તોખમ^{૧૬} ને લીધે^{૧૭} વધારે ગંદકી ભરેલું થાય છે, તેને લીધે પણ [મુવેલું શરીર વધારે આલુદેહ થાય છે.^{૧૮}] (૫) તે કારણસર, આગલ જણાવવામાં આવેલા^{૧૯} દેવોની સાથે તેમાં (એટલે, શરીરની અંદર) ફરજંદની ગેરહાજરી લાવનારો,^{૨૦} યાને જન્મનો નાશ કરનારો દુજ, અને તેને બાહેર જાસ્તીથી ખેંચી કહાડનારો અને

૧ અથવા, સારો પમરાત. ૨ મીનોઈ સ્વચ્છતા. ૩ ‘હચીહરીહ.’ ૪. ‘અનઆવીતાન.’ ૫ અવસ્તા ‘વર,’ ‘ધાંકવુ,’ ‘સંતાડવું.’ ૬. ‘દમેન્દ.’

૭. ‘અધવીનક.’ ૮. એટલેકે, ‘એક જરથેસ્તીને સજાવાર છે કે તે નસાના ઝેર સાથે લડત ચલાવી તેને લાશમાંથી દુર કરવાની તેણે નકામી તજવીજ કરવી નહીં.’ ૯. ‘મિન લતમા,’ ‘અહીંથી.’ ૧૦. ‘મદમ રીમનીહ.’ ૧૧. ‘બાહરાન.’ ૧૨. ‘પએત;’ સરખાવો ફારસી ‘પી’ ‘ચરખી.’ ૧૩. સરખાવો અવસ્તા ‘હીપ્પ’, સુકી અસ્વચ્છ ચીજ, જેમકે, બાલ, નખ, વીગેરે. ૧૪. ‘તર,’ ‘લીલું.’ ૧૫. ‘ગરાઈ તર.’ ૧૬. ‘હમખૂનીગીહ.’ ૧૭. અથવા, ‘પેટમાંનાં બચ્ચાંનાં તેની માવતરનાં મુવેલાં શરીરની સાથે કાહી જવાના સબળે.’ ૧૮. જીવો સવાલ ૨૦ મો, જેનો આ જવાબ છે. ૧૯. ‘હચપર નિપિસ્ત.’ ૨૦. ‘અનઝાગીહ.’

ઔરતોનાં અચ્ચાને જપત કરનારો^૧ દેવ, અને તેઓ સામે સર્વેથી વધુ
 ૬ વેર ધરાવતો કુળ પણ રહેઠાણ મેલવે છે. (૬) જે ઉપરથી તે દુબ્બેની જતો
 પણ ધણી વધારે^૨ છે.

૨૦ મો-૧

૨૦ મો. (૧) એક શેહવત પરસ્ત સ્ત્રીનાં^૩ અંતકરણને દંખ દેનારી
 ચીજોનાં કારણોમાંનું એક તો એકે હલકી આબરવાલી^૪ સ્ત્રીજાતીનાં શેહવત-
 નાં ભયંકર^૫ અને સખત પરાક્રમ, અને આ ખાકી દુન્યાનોજ વીચાર કરનારી
 બદકાર સ્ત્રીઓને લગતાં અતેરાંથી તેણીઓમાં થતો જોર છે; અને તેવી (છુપી બ-
 દકારી) જે આંખોથી જોઈ શકાય એ શકમંદ છે તે પણ મીનોઈ ભલી હસ્તીઓને
 ૨ જાણીતી છે. (૨) એ ઉપરાંત મીનોઈ આગાહી કરનારાઓ ખીજા આત્મીક (અન-
 ૩ દીઠ) દુરુદ્દો કે પાપો પણ જોવાને શક્તિવાન છે. (૩) તેટલા માટે, (તે બદકારને)
 ઓલખવાથી અને તેણીથી (એટલે, અનીતીમાન સ્ત્રીથી) પરહિઝ રહેવાથી
 (માણસને માટે) મીનોઈ દોલતનું જ્ઞાન અને અહુરમઝદી દીન જે સહીથી સરસ
 શીલસુરીથી ભરપુર છે અને જેમાં ઇશ્વરે નીસ્તીમાંથી^૬ હસ્તી બનાવવાનું
 જે કહેવામાં આવ્યું છે તેનું જાણુ હાંસલ કરવાને મદદ^૭ મલે છે.
 ૪ (૪) માણસો અસલથી માનતા આવેલા ધર્મ તરીકે કોઈ પણ ધર્મને જે ઓલ-
 ખાવવામાં આવે તો તે આ (દીન) છે, જે સહીથી સરસ હાપણું ખીજું
 નામ છે અને જે મીનોઈ સમજ શક્તીથી કબુલ રાખવામાં આવી છે તેની
 સાથે તે ધર્મ જોડાયેલો^૮ છે-તે ધર્મ કે જેની હસ્તી તેનાથી (એટલે, ખોદાઈ
 દીનની વાકેશીથી) જાહેર થાય છે, તે સારી રીતે જળવાવો જોઈએ. ^૯

૧. વાંચો ‘પાતીરાનગર’; સરખાવો ‘પાતીરાનગરીહ’, દીનકર્દ, કેતાબ
 ૮ મી, ફકરો ૨૯ મો, “સેજેદ બુક્સ ઓફ ધી ઇસ્ત”નાં બોલ્યુમ ૩૭ નું
 પાનું ૧૪૨ મું.

૨. K. મુજબ વાંચો ‘મિનિય નીશા’; અર્થ ‘ઔરતોના કરતાં (પણ તે
 દુબ્બેની જતો વધારે છે.)’ ૩. વાંચો ‘નીશા ઇ વૂસસ્તક પવનિય ખયા ઝનિશ્નીહ
 મન્દવમાન ચિમ’; ‘નીશા ઇ વૂસસ્તક’નો ખીજો અર્થ: ‘અધુરે બાલક જનનારી
 ઔરત,’ ત્રીજો અર્થ: ‘મરદ સાથે લગ્નનો હક ભોગવનારી ઔરત’ થાય છે.
 ૪. K મુજબ ‘જેહીન (સૂરાતક).’ ૫. સરખાવો ફારસી ‘ઝનદહ.’ ૬.
 ‘મિન લેવીતીહ.’ ૭. ‘અવસ્તાન.’ ૮. ‘લેવટા.’

૯. ‘દુદાશ્તન આવાયત.’ DM અને DE મુજબ ‘અનદાખ્તન આવા
 યત,’ ‘સારી રીતે ભેગો કરવો જોઈએ.’

૨૧ મો. (૧) અને તે દેવ (એટલે, બદકારી)નું આખાં શરીરમાં પુસ્કલ ૨૧ મો-૧
અતેજ થવાથી નીપજેલી થાકને લીધે એક ખોલ્લા ભાગમાંથી (કવખતે) માસીક
માંદગીનું વેહેતું થાયછે, અને તેના વેહેવા સાથે તેણીની ખાકી અને મી-
નોષ ગંદગી અને રીમની^૧ બાહર ફાટી નીકલેછે. (૨) અને તે ૨
કારણને લીધે (તેવી) રીમનીનું જેટલું જોર છે તેટલું તેનેથી દુર પરહિઝ
રહેવા^૩ માટે (જીવતાંઓ)ને માટે કૈવત (જોષાએ); અને જે કોષ ચીજ
પવીત્રાધની બાબતમાં તેની ઘણી નાજુકીને લીધે વધારે સ્વચ્છ છે, અને
ખાસ કરીને તેથી પણ વધારે (હોમ, અધવ્યનધન, વગેરે) પવીત્ર આલાટો જે
પાક દાદારની (આરાધનામાં કરવામાં આવતી) યજ્ઞનેની ક્રીયામાં વપડાયછે, તેને
ઉપલી રીમનીથી ઘણી વધારે જાલવવી જોઈએ. (૩) બીજી જાતનું લોહી જે ૩
ખાકી શરીરને સંગારેછે,^૪ તેથી માસીક માંદગીનું વેહેતું પ્રવાહી રંગમાં જુદું
છે, અને તે વેહવાથી ખોરાકોનો સ્વાદ ખામી ભરેલો તથા ખોરાક સ્વાદ વગરનો
લાગેછે, અને જ્યાં તે નીકલેછે ત્યાં તે શરીરનો બગાડબી તેથી થાય છે. (૪) ૪
તેના સમાગમમાં^૫ જે પાણી અને ઓરવર (ઝાડપાન) આવે છે તે પણ
બગડી જાયછે, અને ખાવાની ચીજો (તેઓના) સ્વાદમાં બદલાઈ જાયછે. (૫) ૫
અને એક સભામાં કે એક ધર્મી તકરારમાં પણ જે મદદગાર^૬
અકલ, મન અને ડહાપણને તેને લીધે પુસ્કલ જાતનું તુકસાન
થાયછે, જે બીજા બાહોશ શીલસુકેને^૭ રોશન છે.

૨૨ મો. (૧) અને જ્યારે^૮ દેવોના જન્મ વીધે ગુન્યવાડો લાગેછે ત્યારે ૨૨ મો-૧
કોષપણુ પ્રકારના જન્મ વીધે, એટલેકે હસ્તી ધરાવતી ચીજોની વખતો-
વખત જે રીતે વધ થાયછે તે વીધે, તપાસ કરવી જોઈએ; જેથી એમ
(માલમ પડશે)કે જ્યાં છુપી રીતે^૯ કાયદા વીરૂધ્ધ હીલચાલ અને નાલાયક

૧. અથવા, તેણીની પોતાની ખાકી અને મીનોષ ગંદગી અને
આલાયશ (આખાં શરીર ઉપર પણ) પુટી નીકલેછે. ૨ 'બીરન ચેહવૂનેત.'

૩. 'દૂર પાહરીઝિશન.' ૪. 'વધરાએ.' ૫. 'વલિચ.'

૬. 'અવાકાન'. ૭. 'શ્નાસગાન.'

૮. 'મૂત' શબ્દ 'અમત'ને બદલે વપડાયેલો છે.

૯. વાંચો 'અનપએતાક', સાધારણ રીતે 'અપએતાક.'

- ૨ વર્તણુંક બહુ વધતાં પ્રમાણમાં જોવામાં આવે છે તે જગોએ દેવોનું^૧ વધવું^૨ સહીથી વધારે છે. (૨) અને એમાંથી જનાકારીનું^૩ છુપું બી, અને ખોદા સામેનો ધીક્કાર, અને બેચેની સાથનો^૪ પતપતારો,^૫ અને બીજા દુર્ગુણો જન્મ પામેલા કહેવાય છે; કારણ કે નાલાયક વર્તણુંક^૬ અને કાયદા વીરૂધ્ધની હીલચાલથી કાયદાસરનાં નિયમોથી અને સારી રીતભાતથી ઉપજતા સંતોષ વીધે ધનસાન શકમંદ બને છે.

૨૩ મો-૧

- ૨૩ મો. (૧) ઘણી જાતના દેવો દુન્યાને તુકસાન કરતા રહ્યા છે, પણ દેવોના જોર કરતાં તેઓની સામેનો બચાવ વધારે મજબુત છે, જેથી તેઓને હાથે સઘળી ચીજોને યાહોમ ગદપ કરવા દેવામાં આવતી નથી. (૨) કારણ કે માણસોની તે જાતની કાયદા વીરૂધ્ધ હીલચાલની વર્તણુંકને લીધે દેવો જેટલા જોશથી^૧ આગલ વધે છે, તેટલાં જ જોરનો માણસોની કાયદા સર વર્તણુંકને લીધે તેમાં તે દેવોની સામે ફટકો સમાયલો છે, અને માણસોથી ભડકીને^૭ તેઓ પાછલ નાસે છે; અને આખી દુન્યામાં દેવોન-કરતાં ભલા મીનોઓનાં કામને માટે (આદમીઓમાં) વધતી ખાલેશ હોય છે.

૨૪ મો-૧

- ૨૪ મો. (૧) એવા સખ્યોને લીધે એક હમખીસ્તર થએલી^૮ ઔરત, અને જે માણસ પોતામાં કાંઈ રીમની છે એવી શંકા ધરાવતો હોય તેણે જ્યારે મુવેલી ચીજની રીમની એ મુજબ જાણે થાય ત્યારે નહાવુ જોઈએ. (૨) અને દુન્યાની (એવી રીમન કરનારી) બેશુમાર ચીજો (છે) કે જેની સામેતી વીધે કાંઈ પણ અન્યાય જેવું^૯ નથી, વાસ્તે કેવી જાતની મુખ્ય

૧ વાંચો ‘ખૂપિશ્ન;’ અથવા ‘ખૂજ્શન.’ અવસ્તા ધાતુ ‘ખુધ,’ ‘સખત હોવું,’ જે ઉપરથી ‘ધાતકીપણું,’ ‘સખતાઈ’ નો અર્થ થાય; અથવા સંસકૃત ધાતુ ‘ખજ્,’ ‘પરસ્તેશ કરવી,’ જે ઉપરથી ‘દેવોની પરસ્તેશનો’ અર્થ થઈ શકે.

૨ વાંચો ‘અનશવાઈહા;’ સરખાવો ફારસી ‘શવા,’ ‘ખાવંદ;’ અથવા ‘અનશવરીહા’ને બદલે ‘અનશોવરીહા,’ સરખાવો ફારસી ‘શોર,’ ‘ઘણી,’ એ ઉપરથી જનાકારીનો અર્થ નીકલી શકે છે.

૩ વાંચો ‘અનઆસાનીગ;’ કદાચ ‘ખવહિશ્નીગ,’ ‘મરજ મુજબ.’

૪ ‘પ્રાયાન ગૂયિશ્નીહ.’ ૫ ‘અનઆઈનીનગીહ.’

૬ ‘વસ્તાખોઈહા.’ ૭ ‘સીયાકીહા,’ કદાચ ‘સૂજાગીયા,’ અથવા ‘સીજદાગીહા,’ ‘દુખથી બલીને.’ ૮ પહલવી શબ્દનો અર્થ; ‘અધુરે છોકરું’ જનનારી ઔરત’ પણ થાય.

૯ વાંચો ‘શિક્ષીતીહ લેવીત.’ ખોલેખોલનો અર્થ:—‘તેમાં કાંઈ પણ અન્યાયખી નથી.’

સાવચેતીઓ ^૧ લેવી તેનાં વીષેનો લાયક એતેકાદ ^૨ વધતે ઓછે દરજ્જે અક્ષતથી શોધી કહાડવો જોઈએ; અને જે તેને માટે વપડાતા શબ્દો નહિં વાપડવા લાયક ^૩ માલમ પડે (તોપણ) તે વીષે શક લઈ જવો નહીં જોઈએ, ^૪ પણ તેઓની લાયક જગોએ તેઓનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ. (૩)

અને શીલસુદ્ધે ધારે છે કે એક બહુ અગત્યની ચીજનું કારણ તેની પોતાની ખાસીયત, અને નહીં કે તેના જુદા જુદા ઉપયોગો ^૫ છે. (૪) અને દરજ્જો પેદા થવાનો સરેશ્તો શું છે તે વીષે લોકો (ખરેખર) દરકાર કરતાં નથી; તોપણ તેની ખાસીયત એવી છે કે તે ડાહ્યા શીલસુદ્ધેને (પોતાની ઉંઘાડી નજરે) જાણેર જોતા હોય તેટલી ખોટલી છે. (૫) અને બદ્દેલીનાં દરદોને લગતી વૈદો તરફથી સામાન્ય રીતે કરવામાં આવેલી તપાસ જોકે ^૬ શીલસુદ્ધે કબુલ રાખે છે, તોપણ આવી નુકસાની ભરેલી રીમનીમાંથી તનને પાક કરવાની (અરશનુમ કરતાં) વધારે સરસ રીત ^૭ હજી શોધી કહાડવામાં આવી નથી.

૩

૪

૫

૨૫ મો. (૧) અને એમ પાક કરવાની રીતની મતલબ એ છે કે તે ક્રીયા ૨૫ મો—૧ વારંવાર ઔરતે નહીં પણ પુરૂષે વધારે કરવાની છે; અને વળી અશો માણસની નીતિ ભરેલી હિમત દેવોનો વધારે ભયંકર રીતે ^૮ નાશ કરે છે, (અને) તેથી નીતિની સાંમે થનારી જુદી જુદી સ્ત્રીઓ ^{૧૦} પણ ઘણીવાર ઉઘે મસ્તક પડે છે; ^{૧૧} અને દેવો પુરૂષની ખાસીયતના હોવાથી ઔરતોથી

૧ ‘માતક ઇ પસિજગીહા,’ ‘તૈયારીનાં મુજો.’ ૨ ‘આવાયિશ્નીગ વીરિશ્નીહ.’ ૩ ‘ઝેશ્ત.’ ૪ ‘મિન ગૂમાન લા.’ ૫ વાંચો ‘વખ્દૂન્તીહા.’ એ શબ્દ ‘વખીદૂન્તીહા,’ ‘રીતભાતો’ પણ વંચાય.

૬. પહલવી ‘હત અમત’ સાથે સરખાવો ફારસી ‘ગરચેહ’, ‘જોડે’, ‘જટાં.’ ૭. વાંચો ‘આઇનક,’ રીત, રેવાજ. DM નું વાંચણ ‘આદૂક’ છે, અને તે પ્રમાણે અર્થ એમ થાય: “આવી નુકસાની ભરેલી રીમનીમાંથી પવિત્રાઇ લાવવા (ની હાલની રીત)માં કોઈ પણ ખામી વધારે જાણેર થતી નથી;” અને ‘નસૂશ’ને બદલે ‘અઝશ’ વંચાય તો:—“આ નુકસાની ભરેલાં (દરદ)ને સાફ કરવાની ચાલુ રીતમાં કોઈ પણ ખામી જોવામાં આવતી નથી.” ૮. જે (મોબદ) પાક કરવાની ક્રીયા ખીન્ન શખ્સપર કરે છે તે. ૯. વાંચો ‘વેશ સહમીહા.’ ૧૦. એટલે, અનીતિની પક્ષની જુદી જુદી સ્ત્રી મીત્રો, યાને અહરમનની સ્ત્રી પક્ષકારો. ૧૧. ‘વલ ચીહર અફગુન્દીત યેગવીમ્તેત.’

- તેઓને બીહવાનું થોડું હોય છે, જ્યારે બીજી બાબદો જેમાં બંધારણ^૧ એ જાતનું નથી હોતું તેમાં ચોરસ કરતાં પુરૂષને વધારે ચહડ્યાતો ગણવો જોઈતો નથી. (૨) અને જે (કામ) ભુકું^૨ ધારવામાં આવે છે તેની વીગત ઉપર લખ્યા મુજબ છે, અને તેથી ગમે એવાં મુશ્કેલ કારણ છતાં^૪ એક માણસે પરહિઝ રહેવું જોઈએ, અને મરફી જેવો રોગ પેદા થવા દેવે નહીં જોઈએ.^૫

૨૬ મો-૧

- ૨૬ મો. (૧) ગોસ્પંદને જાણે કરવા તેની સનમુખ છરીને બદલે પહેલાં લાકડી લઈ જવાનો સબબ, અને બીજી જે કાંઈ ચીજો, ક્રીયાકામને માટે વાપરવામાં આવતાં ગોસ્પંદ શિવાયનાં, બીજાં ગોસ્પંદના સંબંધમાં (તેને કાપતી વેળાએ) લઈ જવામાં આવે છે, તેની મતલબ તેનાં શરીરમાં હસ્તી ધરાવતી જુદી જુદી બદ અસરો જેવી કે, ખસી નહીં કરેલાં એક જાનવરનો કરડો દેખાવ,^૬ અને (તેના ગોસ્તનો) ખરાબ સ્વાદ^૭ વગેરે દુર કરવાની છે. (૨) ક્રીયાકામમાં^૮ વાપરવામાં આવતાં ગોસ્પંદો સંબંધી એવી રીતે છે કે તેઓને કાયદા વીરૂધ્ધ અને ધાતકીપણે^૯ મારી નાખવાં નહીં, અને તેવાં ગોસ્પંદો (ની કતલ)ને માટે મારી (માગવી.) (૩) આ રીતથી^{૧૦} તે (જાનવરને) છરી વડે કતલ કરવાથી તે (કતલ કરનાર)ને કાંઈ પણ બહીક કે દુઃખ રહેતું નથી; તો પણ ધાતકીપણે^{૧૧} અને વારંવાર અને કોઈબી વખતે સખ્તાઈથી^{૧૨} ગોસ્પંદોને કતલ કરવાની કોઈએ બી ખાણેશ રાખવી નહીં જોઈએ.

૨૭ મો-૧

- ૨૭ મો. (૧) અને રીમનીથી બરસમને^{૧૩} ઘણું દુર રાખવાનું એક (કારણ),^{૧૪} ઉપર જણાવેલાં કારણ ઉપરાંત, આ છે કે (હોમની) એક

૧. 'માતગીગ,' માણસીક શરીરની ખાસ ખાસીયતને લગતું.

૨. 'નીર્લજ.' ૩ એટલે, લાગે છે. ૪. 'વલ હીચચિમી.'

૫. 'સિજ લા સઝથીતન.' ૬. 'વીશ ખારીહ,' 'ખુરાઇ'. ૭. 'દૂશમિઝ ગીહ,' ખરાબ સ્વાદ; સરખાવો ફારસી 'મઝહ,' ૮ 'નીરંગીહા.' ૯ 'હરે-દીહા.' ૧૦. 'રાસ', રસ્તો. ૧૧. અથવા, મુખધી. ૧૧. વાંચો 'તીઝીહા.' ૧૩. સરખાવો અવસ્તા 'બરેસ્મન.' ૧૪. 'અએવક (ચીમ);' એ શબ્દ 'આઇ-નક', 'રૂઠી' પણ વંચાય, અને તે ઉપરથી 'રૂઠી એવીછે કે':એવો અર્થ થાય.

દાંખલી^૧ જે સાત અમશાસ્પદો (જેઓ) હાડમંદ હસ્તીઓ ઉપર (મવક્ષલ) છે તેઓની તેમજ કુલ જગતની નીશાન^૨ જેવી છે, તેને ઉપર જણાવા વામાં આવેલા રેવાજ મુજબ યજ્ઞનેની ક્રીયામાં બલા મીનોઓને અર્પણ કરવામાં આવે છે, અને તેટલા માટે^૩ તે આડ (એટલે, હોમનાં આડ) નાં સંબંધમાં એવો રેવાજ છે કે તેને ઘણું પવિત્ર રાખવું.

૨૮ મો. (૧) અને મીયઝદની (યાને આક્ર'ગાનની ક્રીયાની) રૂઢીમાં પણ ૨૮ મો-૧ જેવામાં આવતાં તેનાં મલતાપણાંનું કારણ આ છે કે તેમાં ખોદાની વખાણ અને આરાધના કરવાની મતલબ^૪ છે વાસ્તે (ખોદાએ બક્ષેલી આ) જીંદગીને પણ પુસ્કલ ચાહવું^૫ સજાવાર છે. (૨) એજ કારણસર યજ્ઞનેની ક્રીયા કાંઈ પણ ખામી વગર કરવાનું દીનમાં ફરમાવેલું છે, અને તે ક્રીયાની સાથે તનોમંદ દુનયાની હસ્તીનું રક્ષણ કરનાર (ખોદા)ને માટે સંગીન પ્રાર્થના^૬ શરીરને હમેશાં ટકાવી રાખનારાં બીજાં (કુદરતની પેદાયશનાં) બધાં સાધનો સાથે કરવામાં આવે છે.^૭ (૩) અને હાડમંદ હસ્તીને ટકાવી રાખવા માટેની સઘળી રૂઢીઓ ખોદાની તરફ યજ્ઞને, સેતાયશ અને તેનાં ફર્માનો તરફ જનકેશાની કરવાનાં કામ સાથે એટલો તો ઘાડો સંબંધ ધરાવે છે કે દરેક જગાએથી શરીર અને તેનાં ટકાઉપણાંને ખોદાની આરાધના અને સેતાયશને લીધે સારી મદદ^૮ મળે છે; ખાસ કરીને જ્યાં^૯ આરાધના અને સેતાયશ ધરનાં કુટુંબીઓમાં સંપુર્ણ ભક્તિભાવ સાથે કરવામાં આવે છે ત્યાં સંપુર્ણ આજેઝી સાથની બંદગીની ખોદાની બંહાલીને લીધે તેમ મળે છે. (૪) વળી ખોરાક ખાવાની ઇચ્છા સાથે સંપુર્ણ ભક્તિભાવ સાથનાં તારીફ અને ઉપકારના સખુનો જોડાયેલા છે, અને તેજ મુજબ (ખાધા

૧ વાંચો 'નહલક-છ'; સરખાવો ફારસી 'નહાલ'; એતું વાંચણ 'વલવદ-છ', ('વસો-વત-છ') 'મરજી પ્રમાણે છુંદવામાં આવેલી હોમસલી', એમ પણ થાય. કદાચ, 'નિસન્ગ-છ', એટલે 'એક નમુનો'; K મુજબ 'સન્ગ-છ', અને તે યજ્ઞનેની ક્રીયા વેળાએ આલાતો મુકવા માટેના 'ખવાન'ને નામે ઓલખાતા પથ્થર વીધે વાપડી શકાય. ૨ 'નિમૂતક.' ૩ 'મિન ઝક.' ૪ 'આહન્ગ.' ૫ 'દૂશીતન,' જે 'કુશીતન' વાંચ્યે તો એનો અર્થ: "(ખોદાને અર્પણ કરેલી)મેટા માટે પુષ્કલ મેહિનત કરવી" એવો થાય, જેમાં 'જન'ને 'યાન' તરીકે વાંચવો જોઈએ; સરખાવો અવસ્તા 'યાનીમ.' ૬ વાંચો 'પુર-ઝદયીશન'; અવસ્તા 'જદ', 'માંગવું.' બીજું વાંચણ 'પુર-ઝાયીશન,' એટલે 'પુરેપુરી ઉત્પત્તી.' ૭ 'હમખન્દ કર્ત યેગવીમૂનેત.'

૮ 'દૂ-ક્રયાત.' ૯ 'અઇધ'ને બદલે 'અએ' વપડાયેલો છે.

૫

બાદ) પણ ઉપકાર અને તારીફના સખુનો ફરીથી બોલવામાં, અને ફરીથી (ખોદાની) ખુબી ગાવામાં, અને ખીજી લાયક ફરજો^૧ બજાવવામાં, એજ અસલ તેમ જલવી રાખવામાં આવી છે.^૨ (૫) અને ખુશ લાગતા સ્વાદની સાથે ખાણું અને પીણુંની સંપુર્ણ સફાઈ, પવીત્ર મીયઝદની લાયક ગોઠવણ, અને ખાવાની બાબતમાં હદ બોલંગી નહીં જવાએ^૩ એવી (મધ્યમ-સરની) સંઘળી રીઠીઓ સમજી લોકોમાં^૪ ઘણી પસંદ કરવામાં આવે છે.

૨૯ મો-૧

૨૯ મો. (૧) અને ફર્વદ્દેગાનનાં દીવસોમાં અને (વર્ષનાં) ખીજા (પવિત્ર) હંગામોમાં પણ અશો લોકોનાં રવાનો (આ દુન્યામાં) આવવાને શક્તીવાન છે, અને તે સાથે વળી આ (દુન્યા) માં હસ્તી ધરાવતી ચીજો^૫ ઉપર તેઓ^૬ (હમેશાં) નેગાહ રાખે છે; તેથી જેમ (દીનથી) જાહેર છે તેમ, આપણુ (જીવતાં આદમીઓ) કે જેઓ (હાલમાં) શરીરની સાથે બેલાયલાં છીએ, અને શરીરવાલાં દેવોની (ખસલતનાં આદમીઓ) સાથે કેટલોક લાગખી^૭ લયે છીએ, તે છતાં (આપણાં મરણ પછી) આપણું ભવિષ્યમાં (રવાનની હાલતમાં) મીનોખ જેહાનમાંથી અત્રે આવવું અને જવું^૮ અબ્યય જેવું લાગવું નહીં જોઈએ. (૨) અને જે (માણસ) પોતાનું તન અને રવાન ભલા મીનોઓને અર્પણ કરેછે તેને અશો લોકોનાં રવાનો પણ ચહીઆતી પંક્તિને ગણે છે; તેથી આપણુ (જીવતાં આદમીઓ) કે જેઓ અસંખ્ય સવાલો કરનારા છીએ [અને જેનો એક દાખલો આ જવાબ પોતે છે] તેઓને માટે આ બનાવ ઉત્તમ છે કે ફર્વદ્દેગાનનો અયામ વર્ષની આખરીએ, એટલેકે વર્ષનો અનાજ એકઠો કરવાને વખતે^૯ જરૂર આવે. (૩) અને તે વખતમાં નેકીનાં કામો કરનારા દીનદારો ભલા મીનોઓની આરાધના કરશે, અને સઘળી ભલી પેદાયશો જેમાં માણસ સર્વથી અગત્યની હસ્તી ધરાવનાર છે તે પેદાયશોની તારીફ કરશે. (૪) જે કારણસર એજ હંગામમાં અશો લોકોનાં રવાનો અને સાથે ખીજા ભલા મીનોખ રૂહો અરસપરસની ભેટોનો^{૧૦} સ્વીકાર કરવાને આપણી નજદીક આવેછે.

૩

૪

૧ 'ફાર્શન વર્જીતારીહ.' ૨ 'અવીસ્પારીત.' ૩ 'અવારનીગ.'

૪ અથવા, 'અનુભવીઓ.' ૫ 'આ (દુન્યા) માં જે છે તે.'

૬ 'મૂનિય' ને બદલે 'અમતિય' વપડાએલો છે. ૭ 'બહર.'

૮ 'ખૂર્તારીહ.' ૯ 'ચીગૂન હનખૂર્ત ધ સ્નત.' ખીજો અથ: ('દુકાળના વખતમાં અનાજ) એકઠો કરી રાખવાનો વખત.' ૧૦. 'હમપત્વહર', 'હમપત્વહર' ને માટે વપડાયેલો છે.

૩૦ મો. (૧) અને જે હાથ લોહીથી, મનીથી, અથવા હીપ્પના^૧ ૩૦ મો-૧
(જેવી) શરીરને લગતી કોઈ નિર્જીવ ચીજથી આલુદેહ થયેલો હોય, તેને
(પ્રવાહી સાથે) ધણો સંબંધ ધરાવતાં ૨ (પવિત્ર) પાણીનાં (તત્વ)થી
પહેલવહેલાં ધોવો નહીં જોઈએ; અને વસ્ત્રાનાં સ્વચ્છ નીરંગ ૩ સીવાય (ખીજ
કોઈ પણ ચીજ) વડે વળી ધોવો નહિં જોઈએ. (૨) અને નીરંગથી ધોવા ૨
પછીજ તે કે જે સર્વથી સરસ અને ઘણીજ સાફ કરનાર (પવિત્ર)
ચીજ પાણી તેથી તેવા હાથને ધોવો જોઈએ. (૩) (એતું) એક કારણ ૩
સ્વચ્છ પાણીને નસાની ૪ રીમનીથી બહુ દુર રાખવાતું છે; વળી
તે પાણી સઘળી ચીજોનાં ગઝાહર ૫ આતશથી પણ (દુર હોવું જોઈએ.)
(૪) અને આપણાં માખાપોના ઘણાક રેવાજો (આપણા સંબંધી) ફરજોની બાબત ૪
ઉપર લખાયેલાં પુસ્તકમાં નોંધવામાં આવ્યા છે જે સ્વચ્છ અને ભેલ વગરની
હાલતની ૬ મારફતે તેઓની. જાત અને કુટુંબને તંદરોસ્તી ભરેલી
હાલતમાં જાલવી રાખવાને ૭ મદદ કરે છે.

૩૧ મો. (૧) અને મુલેલાં શરીર ઉપર એક ક્રીયા તરીકે સગની નજર ૩૧ મો-૧
ફરાવવાની મતલબના સંબંધમાં એક સખખ આ છે કે જે ભુરી જેરી અસરો
(દેવો) શરીરને ઉપયોગ વગરનું અને અશક્ત બનાવે છે અને જે જાતે નસા છે,
તે (અસરો) તે મુલેલાં શરીરમાં જગો ધરાવતી હોય છે,^૮ અને તેથી જ્યાં સુધી
શરીર નસાની સ્થિતિમાંથી બદલાઈને (ગીધોથી ખવાઈ જઈને) તેનું ૯
ખીજવાર ઉપયોગમાં આવવું થાય ત્યાં સુધી દુન્યાનો (એટલે કે, જીવતાં
માણસોનો) લાભ ૧૦ (તે નસામંદ તનથી સાચવવાની) જરૂર છે.

૧. સરખાવો અવસ્તા ‘હિપ્પ.’ ૨. વાંચો ‘મયા ઇ નાફકતૂમ’; સર-
ખાવો અવસ્તા ‘નાફ.’ ૩. ‘ગોશ્ન-ઇ ગૂમીઝ ઇ દકયા.’ ૪. અથવા,
કાંઈપણ કોહાત ઉત્પન કરનારી ચીજ. ૫. ‘કાદા ગઝાહર’; એનો અર્થ:
‘મુખ્ય અથવા અસલ અંશ,’ પણ થાય. ૬. ‘પવનિય યઝાપદાસીહ-ઇય’;
અથવા, ‘પવન ઉઝ-યઝાપદાસીહ-ઇય’ ‘આપણી બહુ સ્વચ્છ (અથવા
ભેલવગરની) હાલતની મારફતે.’ ૭. ‘દ્રવીસ્ત નતૂનિશ્નીહ.’

૮. એટલેકે, ‘અંદર રહ્યાં હોય.’ ૯. એટલેકે, શરીરનું.

૧૦. એટલેકે, ‘બચાવ,’ ‘સંભાળ.’

- ૨ (૨) અને તેજ કારણસર ખોદાએ પેદા કીધેલું પવીત્રાઇ આપનાર તત્વ^૧
 જે આતશ તેને તેમજ સ્વચ્છ મીટીને મુવેલાં શરીરનાં સમાગમથી^૨ દુર રાખવાં
 ૩ જોઈએ છે. (૩) અને માઆપનાં નવાં જનમેલાં બચ્ચાંની અંદર તેવી જેરી અસર
 ફેલાવો નહિં પામે તેને અર્થે, અને આદમીઓની તથા પ્રાણીઓની આબાદી^૩
 અને મોટા લાભને અર્થે, બહુ અગત્યનું છે^૪ કે તે (મુવેલું શરીર) સગ અને
 ૪ પક્ષીઓનાં શરીરમાં ગલપ અને આમેજ થવા માટેની તેની લાયક જગોએ
 પહોંચે.^૫ (૪) અને તેજ મુજબ, અને તેજ કારણસર તેને (એટલે, લાશને) તે
 જાણુવરોના ખોરાકનાં સાધન^૬ તરીકે ગણવામાં આવે છે, અને તે (તેને ખાઈ
 જવાનાં કામને) તેઓનું ખાસ કામ ગણવામાં આવે છે; વળી સફાઈ અને પવિત્રાઈ
 જળવવા માટે^૭ તેઓને^૮ સ્વાધીન તે (લાશ)ને કરવામાં આવે છે, અને
 ૫ તે ક્રિયાથી સગાંઓની ફરજ બજાવવામાં આવેલી ગણાય છે. (૫) સગ અથવા
 પક્ષી લાશ ઉપર જેવી પોતાની નજર નાખે છે કે જે ખરાબ^૯
 (જેરી) અસરો તે (લાશ)માં સમાયલી હોય છે તે તેની અંદર (વધારે) વાસો
 કરી શકતી નથી; પણ (તે જેરી અસરો) કમ થઈ પડી ભાગે^{૧૦} છે. (૬) અને
 તેઓના તે (તન) માંહિલા^{૧૧} વસવાસથી ગંદીલી ચીજો (તદન)^{૧૨} વધારે
 ગંદીલી થાય છે, અને તેજ પ્રમાણમાં નસો પાતલો થઈ જાય છે; અને
 (મુવેલું) શરીર પણ ખેદોલ^{૧૩} બને છે; અને તે દેખાવ^{૧૪} (અથવા હાલત)માં
 તેનો સુધારો થાય એમ બનવા જોગ નથી.

૧. 'વગ-દાત બેના,' એ 'બધ-દાત બેના'ને બદલે વપડાયેલો છે; અર્થ 'ખોદાએ પેદા કીધેલો પવીત્રાઇ આપનાર.' ૨. 'નસાઇ પીશગાસ.' ૩. 'વેશ ક્રાપ્તીહ,' 'બહોજો સુધારો,' 'સરફરાઝી' 'સંપુર્ણતા;' સરખાવો ફારસી 'ફરાખ' અને 'ફરાપ્તન.' ૪. 'અવીરતર શાયત્,' ૫. 'આઇનીન-ગાસ મતન.' ૬. 'પિશ્ન' અથવા 'પીશ્ન.' ૭. 'દક્યાગરીહ,' 'પવિત્રાઇ' અથવા 'તંદરોસ્તી' લાવવા માટે. ૮. એટલે, ગીધોને. ૯. અથવા 'તન કોહી જવાને લીધે થતી જેરી અસરો,' જે 'દૂજ'ને નામે ઓલખાય છે. ૧૦. 'નિશીપિશ્ન.' ૧૧. એટલે, 'લાશની અંદરનાં' ૧૨. 'બહરક'; સરખાવે, ફારસી 'બહરક,' 'કચરો.' ૧૩. વાંચો 'વન્જ'; સરખાવો એવોજ ફારસી શબ્દ. ૧૪. 'ચીહરી(હ)' 'દેખાવ.' DM પ્રમાણે નીચે મુજબ વાંચતાં: 'વ તનિય વ ચોલા વીરાયઇશન પવન ઝક ચીહરી લા', 'અને શરીરનું' અને ગલાંનું સુધરવું પણ એવી હાલતમાં બનવા જોગ નથી.'

૩૨ મો. (૧) (ખોદાની) સંપુર્ણ રીતે બંદગી રોજ બરોજ કરવા સાથે ૩૨ મો—૧ આ રીતે ધર્મી સુધારો થવાનો સવાબ^૧ જોડાયલો છે; અને તે ઉપરાંત તેનાં ફળ તરીકે ખોદાની પરસ્તેશ કરનારાઓમાં પોતા તરફની ફરજ બજાવનારાં રવાનની ભલાઈ^૨, કાયદો કરનાર^૩ ભણું ડહાપણ, પ્રમાણીક શિક્ષણ, દોલતની પુશ્કલ વૃદ્ધી^૪, અને બીજાં ઉત્તમ સુખસાધનો^૫ મળ્યુત વાસો^૬ કરેછે. (૨) અને જે કાંઈ બુખ્ત-મસરેછે આ દુનીયાની હસ્તીઓની આબાદી વીધે વર્ણવ્યુંછે^૭ તેના સંબંધમાં અમો વળી એમ કહીએ છીએ કે જે જીત મેલવનારાંઓ, ફતેહમંદ થયલા સરદારાનું તાજ અને બીજો સંગાર મેલવવાને ખંતથી આતુર હોય^૮ અને તે ફતેહની નીશાણોને માથાં અને ગરદન ઉપર પહેરવા તેઓ માંગતાં હોય, તો પાદશાહોની સનમુખ પાછા ફરવાનું (ફકત શાઆશીનું માન) મેલવવાને માટે તેઓએ લડવું નહીં; પણ લડાઈનાં મેદાનમાં દીનના કાયદાનું રક્ષણ કરવાને માટે તેઓએ બનતી કોશેશ કરવી. (૩) ભલાઈની જાહેરાતનો તેજ એક (દીનનો) કાયદો ત્યારે આ દુન્યામાં સર્વેથી સરસ દરજ્જોનો છે, જે તેમ નહીં હોય^૯ તો એહેશ્તને માટે લાયક થવા જેવું કાંઈ નથી. (૪) છેલ્લા જમાનામાં, [નિતીની કોતાઈને લીધે નીપજતાં રવાનના પુશ્કલ નિરાશીનાં દુઃખથી પેદા થતી ખામી અને નબલાઈને લીધે,] કાંઈ વચ્ચે નહીં પડતું તે માટેની ફર્યાદ ખોદાની પરસ્તેશ કરનારાઓમાં રહેશે નહિ, અને તે (ભલા મીનો)ઓ તેવી (પરસ્તેશ કરનારાઓને) નિત્ય સંતોષીપણાને લીધે,^{૧૦} તેમજ ધાસ્તી બીહક, તકદીર, અને (આ દુન્યામાં) શાંતી વગરનું જે મરણ કે કેટલાકોની સરજત છે તેવા સઘળા બનાવો વગરની ઉમેદને લીધે આબાદી^{૧૦} બક્ષશે. (૫) બુલંદ અને પ્રતાપી કામો વીધે દર્યાફત કરવાનું (શિક્ષણ આપવું,) વખતો વખત વલી જે લુટો દેવની પરસ્તેશ કરનારાઓ ભેગી કરે છે તેને ઝેર તરીકે

૨

૩

૪

૫

૧ 'સઝાકીહ.' ૨ 'નિસ્મ.' ૩ 'વેશ ક્રાખ્તિશનીગ.' ૪ અસલ અર્થ, 'ભલાઈઓ.' ૫ 'વેશ માહમાનીહ.' ૬ અથવા, 'આબાદીનાં સાધન તરીકે ગણ્યું છે.' ૭ 'નીયાઝક યઝ્બાન-ઈ'; સરખાવો અવસ્તા 'યઝ્બાન' 'ખંત' (વંદીદાદ, ફર્ગદ ૪, ૪૫); અથવા 'નીયાઝકોઈન-દ', એટલે, 'તેઓ માંગતા હોય, અથવા આતુર હોય.' ૮ 'હત ઝક લા યાંગૂત.' ૯ અથવા, 'જોઈએ એટલું મેલવાને લીધે.' ૧૦ 'પિશનીહ'; સરખાવો અવસ્તા 'પીથ્વ,' 'રેલજેલ.'

ગણુવું, રાસ્તીથી જેહમત કરવામાં સંતોષ મેળવવો, અને પોતાના ધંધા માટે મેહનત કરવી, (એ સઘળી બાબતો) દીનનાં બલાં શિક્ષણ^૧ ની અને ધર્મ યુસ્ત લોકોનાં સારાં યકીન અને પુછપરછની લાયકાત પુરવાર કરવાને મોતેબર સબબો છે કે જે યુસ્ત લોકો (દીનની) શીલસુરીની મીતોઈ સતાનાં સંબંધમાં દીનનાં શિક્ષણ અને યકીન અને તેની આસપાસ પડતા પ્રકાશ વીણે માહીતગાર થવાને બહુ આતુર હોય છે. (૬) જેઓએ તે (દીન) વિષે બારીક તપાસ કરી છે અને તેની સમજ મેલવી છે, અને તે ઉપરથી તે (દીન)ને રવાનની બોખતગી મેલવવાનાં સાધન તરીકે ગણી છે, તેઓમાં તે યુખ્ત-મસરેહ કાંઈ કમ વાકેશીનો માણસ નથી.^૨

૩૩ મો-૧

૩૩ મો. (૧) અને વળી જેઓ (કુદરતી આંખે) આંધલાં છે તેઓ ધર્મન જ્ઞાનની (મદદથી) ધુરાંઓની ખાહીમાં પડી જતા નથી; વળી એક પ્રમાણીક અને (દીનમાં) યકીનદાર આદમી ખેતીવાડીના હથ્યાર^૩ મીસાલે છે, અને તે (ધુરાંઓની) ખાહીમાંથી ઇન્સાનોને બચાવનાર જેવો છે. (૨) (ઉપર જણાવેલાં) લોકોની વચમાં ઠગારાં અને લોભી લોકો દુશ્મન જેવાં છે. (૩) જેનામાં કુદરતી ડહાપણનું જેર જ્ઞાન સાથે ખચ્ચીત^૪ જોડાયલું છે, અને જે માણસ વળી પેદાયશનાં યકીનની રાહ મુજબ, ખચ્ચીત મોજેબનાં રસ્તાપર,^૫ ચાલનાર છે તેજ આદમી અશો યુ'ટણી કરનારાઓની દોલતની શોધ નહીં કરનારાઓ^૬ સામે તે (જેર) ને ટકાવી શકશે, અને તે રીતે (પ્રાણીઓની સામે) જે હમેશનું તુકસાન છે તે ઉરાડી નાખશે,^૭ અને આ રીતે તે માણસ માઝદયસની દીનનાં અલંકાર ડહાપણથી જાણીતો થશે અને તેના રાહબર તરીકે ગણાશે.

૧ 'દૂદાનાગીહ.' ૨ બોલેબોલનો અર્થ, 'કાંઈ ઓછો તેવો નથી.'

૩ સરખાવો ફારસી બોલ 'દસ્તઆહન્ગ.'

૪ ફારસી 'હમાન'ને અર્થે આ શબ્દ વપડાયલો છે.

૫ DM 'મુજબ' 'અવદ-રાસ'; K મુજબ 'અવી-રાસ' 'ન પહોંચી શક્ય એવો.'

૬ 'કમ બિનૂસ્તારાન ઇ ફચીતારાન ચલુનાન.' ૭ 'વાયીનેન્દ.'

દીનકર્દ, પુસ્તક છકું.

એકજ ખોદાવંદ મઝદને માનનારા, અને તેની દીનના
અસલ ખાલેસ મતો મુજબ ચાલતા, દીનદારોને લગતા
કાયદાઓથી કાયમ થયેલી ખોદાઈ દીનના
મજબુત એતેકાદ^૧ ને લીધે, પેદા કરનાર
અહુરમઝદની ખુશનુદી^૨ હોજો !

(દીનકર્દનું.) છકું પુસ્તક એ માઝદયસ્ત્રની દીનદારોનાં
યકીનને માટેનાં પાક દાદારે જાહેર કીધેલી દીનના
ફરમાણો તરીકે,^૩ અસલ મત ધરાવનારા
દીનદારો જે ધર્મ^૪ મત મુજબ પોતે
વર્તતા હતા, અને જે મત ને પુષ્ટિ
આપતા હતા,^૫ તે વિષે (છે).

૧ છુ. (૧) કદીમ જમાનાના માઝદયસ્ત્રનાનોમાં જેઓ અસ્લાફ દાનેશમંદો ૧ છુ-૧
હતા તેઓ એવું માનતા હતા કે: ઇન્સાનોની હૈયાતીમાં પેદા થતા વિચારમાં
એક ભલી શક્તિ (યજત) જેમ જગા ધરાવે છે, તેમ વળી એક ધુરી શક્તિ

૧ ‘વાવરીગાનીહ;’ એ બોલ અવસ્તા ‘વેરે’ના બેવડાં રૂપરથી
નીકલ્યોછે; એને ફાં ‘બાવર’ સાથે સરખાવો.

૨ પહલવી બોલો: ‘શ્નાયશ્ને દાતાર અહિહરમઝદ,’ અવસ્તાના
બોલો ‘ક્ષન્યોથ્ર અહુરહે મઝદાઓ’નો તરબુઓ છે.

૩ ‘નિસંગી;’ સરખાવો અં ‘નિ’ અને ‘સંધહ’, નસીહતભરેલા
સખુનો. એ બોલને જો ‘નસુગી’ વાંચીએ તો તે કદાચ ‘નસ્કી’ (પાક કેતા-
બ)નું બગડેલું રૂપ હોય. એજ બોલ દીનકર્દના નવમાં દફતરના બીજા ફક-
રામાં પણ નજર આવે છે. ડાં વેસ્ટ એ બોલને ‘વસંગ’ વાંચી ઇતેખાબનો
અર્થ કરે છે, જુવો: ‘દાતિસ્તાન’, બાબ ૯૪ મો, નોટ ૩ બ, સફે ૨૬૯.

૪ પહલવી એબારતનો અર્થ એમથી થાય કે, ‘જે ફરમાનોને તેઓએ
રચીને સાચવી રાખ્યા હતા.’ જુવો S.B. E. નું ૧૮ મું વૉલ્યુમ,
સફે ૨૬૯ મો, નોટ ૩ બ.

- ૨ (દુજ) (તે વિચારને પહોંચવાના) રસ્તા ઉપર કાશુ ધરાવે છે. (૨) તેમજ વિચારથી પેદા થતાં વચનમાં જેમ એક બધી શક્તિ જગા ધરાવે છે, તેમ વળી એક ભુંડી
- ૩ શક્તિ (તેને પહોંચતા) રસ્તા ઉપર કાશુ ધરાવે છે. (૩) તેમજ વિચારથી પેદા થતાં કામમાં જેમ એક નેક શક્તિ જગા ધરાવે છે, તેમ વળી એક બદ શક્તિ
- ૪ તેને (પહોંચવાના) માર્ગ ઉપર કાશુ ધરાવે છે. (૪) એ મુજબ જીંદગીને સખએ પેદા થતી લાગણીમાં બહુ મન (વોહુમન) જેમ જગા ધરાવે છે, તેમ વળી ભુકું મન (અકોમન) (તેને પહોંચવાના) માર્ગ ઉપર કાશુ ધરાવે છે.
- ૫ (૫) અને દીલની લાગણીથી પેદા થતી ખાહેશમાં સદગુણી તાબેદારી (સ્ત્રોપ) જેમ જગા ધરાવે છે, તેમ વળી ગઝબ યા ક્રોધ (અએબમ) (તેને પહોંચવાના) માર્ગ ઉપર કાશુ ધરાવે છે. (૬) અને તેવી ખાહેશથી પેદા થતા વિચારમાં ઉન્દા
- ૬ શીદાગીરી (સ્પેન્દોમત) જેમ જગા ધરાવે છે, તેમ વળી તિરસ્કારી દૂર્યુણ (દુજે તરોકમત) (તેને પહોંચતા) માર્ગ ઉપર કાશુ ધરાવે છે. (૭) અને વિચારથી પેદા થતા સખુનની અંદર જેમ ડહાપણ (ખત) જગા ધરાવે છે, તેમ વળી શેહવત (વરન) (તેને પહોંચતા) માર્ગ ઉપર કાશુ ધરાવે છે. (૮) અને સખુનથી પેદા થતાં કામમાં દયાનતદારી (દએન) જેમ જગા ધરાવે છે, તેમ વળી એંટાળપણ (ખુતદુશકી) યા ખુદગર્જી (તેને પહોંચતા) માર્ગ ઉપર કાશુ
- ૯ ધરાવે છે. (૯) વાસ્તે એ બદીઓ આએ એટલા માર્ગો અને રસ્તાઓમાં
- ૧૦ ધન્સાનો સામે લડે છે. (૧૦) તેથી કરી જે કાષ આએ એટલા માર્ગો અને રસ્તાઓમાં (બદીના બંદથી) છુટકારો મેળવે છે તેણે તમામ જગાઓમાં
- ૧૧ એ છુટકારો મેળવેલો (સમજવો). (૧૧) પણ જે કાષ (એ બદીઓના) ફરેબમાં ફસે છે તે તે બદીના હાથમાં જઈ પડે છે, અને તે પછી પોતા ઉપર કાશુ ધરાવી શકતો નથી; અને જે મુજબ તેનો ભુંડો ગુણ (દુજ) તેને ફરમાવે છે
- ૧૨ તે મુજબજ તે વર્તે છે. (૧૨) આપણ ધન્સાનોએ હુસ્તાર રહેવું જોઈએ કે યઝદાની (યાને ખોદાની) રાહ ઉપર આપણે સાબેત રહ્યે, અને બદ શક્તિઓ મુજબ નહિ ચાલ્યે.

૨ જી, - ૧

૨ જી. (૧) તેઓ વળી એવું વિચારતા હતા કે : ખવાસ તે બલો છે કે જેથી કરી એક જણ જે કાંઈ પોતા વાસ્તે નેક નહિ હોયરે તે કાષ બીજા વાસ્તે પણ કરે નહિ. (૨) અને સારું ડહાપણ તેજ એક છે કે

૧ જીવો દસ્તુરજી પેશાતનજીના 'ગંજે શાયગાન'નો ફ૦ ૧૩૬ મો.

૨ જીવો દસ્તુરજી પેશાતનજીવાળી 'અંદર્જે આત્રોપાત'નો ફ૦ ૮ મો.

જેથી (માણસ) પોતાને જે ફાએદો થયો હોય તેનું ફળ પીછાને અને તે ફળ કેમ આપવું તે જાણે; તેમજ જે આફત કે તુકસાન થયાં નહિ હોય તે પોતે ખરીદે નહિ. (૩) અને સમજ શક્તિ તેજ સારી છે કે જેથી એક માણસ જે કાંઈ નહિ જાણતો હોય તે વિષે બરાબર સમજે કે, “હું એ ચીજ નથી જાણતો.”

૩ જી. (૧) તેઓ એમ પણ માનતા હતા કે : દરેક જણને તારો દોસ્ત ગણ; એજ તારે વાસ્તે ખર્ચે ઉઠાપણ છે. (૨) તેઓને તારા ખેશીઓ ગણ; એજ તારે વાસ્તે ખર્ચે અંતઃકરણ છે. (૩) તેઓ સાથે નેકી કર; એજ તારે વાસ્તે ખર્ચે રવાન છે.^૨

૪ જી. (૧) તેઓ એવું પણ માનતા હતા કે : (ખરો) ખવાસ (હએમ) તે છે કે જે ખીજને ક્રેય દેતો નથી. (૨) અને ઉઠાપણ (ખત) તે છે કે જે પોતાને ક્રેય દેતું નથી. (૩) અને ખુદાતર્સી ખવાસ (દએન) તે છે કે જે કાંઈ કામ તે સવાખ તરીકે જાણે તે અમલમાં લાવે.

૫ જી. (૧) તેઓ એમ પણ માનતા હતા કે : જે એક ચીજને સવાખ તરીકે નહિ પીછાને અને તે છતાં તે અમલમાં લાવે તે મગરૂરી (તર્ મીનિશની) કહેવાય. (૨) મગરૂરી (તર્ મીનિશની) ખરા કુદરતી ખવાસ (હએમ)ની સામે થનાર છે. (૩) જે એક ચીજને ગુનાહ તરીકે પીછાને અને તે છતાં તે કરે તે અનીતિ (વરૂનીગી.) (૪) અનીતિ (વરૂનીગી) ઉઠાપણ (ખત) ની સામે થનાર છે. (૫) જે એક ચીજ સવાખ છે યા ગુનાહ છે તે પીછાને નહિ, અને તે વિષે નકકી વાકેફ થાય, તે અગાઉ તે કરે, તે એટાલપણું (ખુતદુશગી) છે. (૬) એટાલપણું (ખુતદુશગી) ઇમાનદારી (દએન) ની સામે થનાર છે.

૧ ‘વહાક લા દેખુનેત (યેદુનેત);’ સરખાવો ફાર્સી ‘બહા ખુરદન’ કીમત ભરવા લઈ જવી; અથવા, ‘તેને કોઈ દુખ કે અડચણ પહોંચી નહી હોય તે વાસ્તે રંજીદા થતો નથી,’ કેમકે ‘વહાક’ને બદલે ‘વાક’ ‘વાય’ (એટલે દુખ) વાંચી શકાય. જુવો ‘ગંજે શાયગાન’, ક્ર. ૧૮ મો.

૨ એની મતલબ એ છે કે આપણી હરએક રહાની હાલતને તેની રાસ્ત અને કુદરતી હાલતમાં રાખીએ તો તે તદન ભલી હોયછે; વાસ્તે હરએક ઇનસાનને લાજમ છે કે એવી હાલતને તેને લગતી ઉત્તમ તાલીમથી પાક રાખવી. આ ફકરો અચ્ચીતજ ઘણા ઉંડાં ઉઠાપણથી ભરેલો છે.

૩ અસલ અર્થ ‘શખસને’.

૬૬-૧

૨

૩

૬૬. (૧) તેઓ એવું પણ માનતા હતા કે : ખરા ખવાસ (હંમેશ) હાપણ (ના અર્થ) માં સમાયલો નથી; પણ હાપણ (અત) ખરા ખવાસમાં સમાયલું છે. (૨) અને ઇમાનદારી (દંએન) હાપણ અને ખરા ખવાસ બન્નેમાં સમાયલું છે. (૩) મીનોઇ ચીજો ખરા ખવાસ મુજબ રચાયલી જણાયલી છે; તનનું હાપણથી રક્ષણ થાય છે, ન્યારે એ બન્નેનાં જોડાણથી રવાન મુક્તિ મેળવે છે.

૭મું.

૭મું. તેઓ આ એમ પણ માનતા હતા કે : શરમ તે છે કે જેથી ગુનાહ કરવાનું છોડતાં નથી; અને ઇજત^૧ તે છે કે જેથી (લોકો) સવાય કરવાનું છોડતાં નથી.

૮મું.

૮મું. તેઓ એવું પણ માનતા હતા કે : અસલ મત ધરાવનારા (પૉરોઈશીઓની) દીનમાં બેગુનાહપણ એ મુખ્ય નીયમ છે.

૯મું.

૯મું. તેઓ એવું પણ માનતા હતા કે : ફરજ બળવનાર તે થઇ શકે કે જે સારાં અને નરસાં વિશે સમજદાર હોય.

૧૦મું.

૧૦મું. તેઓ એમ પણ માનતા હતા કે : દીનની જુસ્તેજુષ્ટ (યા દરકાર^૨) ત્યારે જણાય કે ન્યારે એક ઇન્સાન જે કાંઇ દીનદારીનું જ્ઞાન^૩ યાદદાસ્તમાં ધરાવતો હોય તે મુજબ તેને પોતાનાં કામોથી તે અમલમાં લાવે.

૧૧મું.

૧૧મું. તેઓ એવું પણ માનતા હતા કે : અહુરમઝદે ખોદાએ આએ દુન્યાને નેક ખવાસ મુજબ પેદા કરીધી છે; તેને તે હાપણથી જાળવે છે, અને ખરી સમજદારીથી તેને પોતા તરફ પાછી લાવે છે.

૧૨મું-૧

૨

૧૨મું. (૧) તેઓ એમ પણ માનતા હતા કે : તુકસાનકારક મીનો (અહરમન) એ દરેક ચીજ અહુરમઝદને તુકસાન (પહોંચાડવાના ખ્યાલ)થી પેદા કરીધી; (પણ) ન્યારે તેણે તે બનાવી, ત્યારે તે (ચીજો) તેને પોતાનેજ તુકસાનકારક અને અહુરમઝદને ફાયદાભરી (જણાઇ). (૨) અહુરમઝદે દરેક ચીજ ફક્ત પોતાના ફાયદા વારતે બનાવી; (પણ) ન્યારે તે પેદા થઇ

૧ 'નંગ'; ફાં 'નંગ' ઇજત; એ ખોલનો અર્થ ઇજત વગરનો બી થાય છે.

૨ ફાં 'શિગાલીશ', દરકાર, સંભાળ.

૩ 'કીરકી'; ફાં 'કીર' કોઇ ભેદી જ્ઞાન.

ત્યારે તે તેને વાસ્તે જેમ ફાયદાભરી નીવડી તેમ જુરા મીનો (અહરમન) વાસ્તે નુકસાનકારક થઈ પડી. ૧

૧૩ મું. (૧) તેઓ એમ પણ માનતા હતા કે: ઇન્સાનને આએ ત્રણ ૧૩ મું-૧
ચીજો (પર ધ્યાન આપવાનું) છે:—ઘણીજ સારી રીતે ફરજદારી સમજીને
જેહાન (નાં લોકો) ઉપર નેગાહ રાખવી; જે ગુનેહગાર પોતાના ગુનાહથી
કરીને પેદાયશનો વેરી ર થતો હોય તેને (કશી) ઇજત^૩ આપવી નહી; અને
સવાયના બદલા વાસ્તે ભલા મીનોઓથી ખાલેશ કરવી. (૨) જેહાન તરફ ૨
નેગાહ રાખવા વિષે તેઓ એવું કહી ગયા છે કે: હર કોઈએ પોતા વાસ્તેથી નેગાહ
રાખવી કે: “મારે શું ઇચ્છવું જોઈએ?” “મારે હમેશાં શું બળવવું જોઈએ?”

૧૪ મું. (૧) તેઓ એવું પણ માનતા હતા કે: ત્રણ ચીજ ઘણીજ સખ્ત ૧૪ મું-૧
રીતે અમલમાં લાવવી; એટલે આ વળી એક છે કે ગુનેહગારને તેના ગુનાહને
કીજે ઇજત આપવી નહિ. (૨) અને એક આ છે કે એક ખોટા ધર્મવાળો માણસ સા- ૨
હુબી અને દોલત જે ધરાવતો હોય તો તેને ખાતર તેની વખાણ કરવી નહિ.
(૩) અને એક વળી આ છે કે સવાયનો બદલો ભલી મીનો ઇજ્જોથી મેળવવાની ઉમેદ ૩
રાખવી; નહિ કે દુન્યાઈ હસ્તીઓ યા ગેતીનાં આદમીઓથી (તેવી ઉમેદ રાખવી).

૧ એમાં એવી મતલબ સમાયલી છે કે અહરમને પોતાની ચીજો
પેદા કરતી વખતે બદ દીઆનત રાખી હતી અને અહરમઝદને નુકસાન
કરવાની ધારણા રાખી હતી; પણ તેની ધારણા કરતાં તેની પેદાયશ
ઉલટીજ નીવડી, અને પોતાની ચીજો પેદા કરવામાં તેની મતલબ સરી
નહી. જ્યારે જો કે અહરમઝદે તો કોઈનું જી હુર^૩ ઇચ્છ્યું નહી હવું, અને
ફક્ત પોતાની ખાલેશ મુજબનું ફાયદાભર્યું કામ પાર પાડવાનીજ ધારણા
રાખી હતી તે છતાં તેની પેદાયશ આખરે જ્યારે તેને પોતાને ફાયદાભરી
થઈ પડી, ત્યારે ખુદ પોતાના ખવાસથી અહરમનને તો તે નુકસાનભરી
થઈ પડી. અહરમઝદ અને અહરમનને એ વીચાર લાગુ પડતો બાબુ રાખીએ
તો માણસની જીંદગીમાં ઘડીઘડીએ નજર આવતો અનુભવ એમાં માલમ
પડી આવેછે. જુલો S. B. H. ના ૨૪ મા વૉલ્યુમનો ૩૪ મો સફે;
મીનોખેરદના ૮ મા બાબના ૨૨-૨૬ ફકરા.

૨ ‘પછદીયાર’ એ ‘પછતીયાર’નું બીગડેલું રૂપ જણાયછે. એ બોલ
‘પરખાર’ દુશ્મનથી વંચાય; યા ‘પીશ્યાર’ વંચાય; ક્રો ‘પીશ્યાર,’ એક
નોકર જે પાપી કામમાં નોકરી બજાવેછે તે.

૩ ‘ખૂનીનીતન’, નામના ભરેલું બનાવવું; ક્રો ‘ખનીદન’, નામના
મેળવણી.

૧૫ મું.

૧૫ મું. [તેઓ એવું પણ માનતા હતા કે: જે માફ નહિ થઈ શકે^૧ તે તરફ કોઈએ અખાડા કરી જવા નહિ, અને એવી રીતે અખાડા કીધેલાંને ટેકાવવું નહિ.]

૧૬ મું-૧

૨

૩

૧૬ મું. (૧) તેઓ એવું વળી માનતા હતા કે: હરકોઈ ઇન્સાને દરેક જગ્યાએ અને દરેક વખતે બહેશ્તની નેક ખુબી અને દોજખની તુકસાનભરી ખરાબી વિષેની મીનોઈ બાબત યાદ રાખવી. (૨)જે સંજોગો વચ્ચે આસાની, નેકી અને રામશની તેને પહોંચી હોય ત્યારે તેણે એવો દરયાઈત કરવો કે જ્યારે અહિંઆંબી આટલું નેક છે ત્યારે તો ખચ્ચીત બહેશ્તમાંબી નેકજ હોવું જોઈએ; અને જે સંજોગો વચ્ચે તંગી, તુકસાન, હલાકી અને દુઃખ દરદ તેને ઘણું પહોંચ્યું હોય ત્યારે તેણે એમજ અદેશો કરવો કે જ્યારે અહિંઆંબી આટલી બધી હલાકી છે ત્યારે તો ખચ્ચીત દોજખમાં હલાકીજ હોવી જોઈએ.^૨ (૩) તે છતાં અહુરમઝદની જે ઘણા પ્રકારની બક્ષેશો છે તે જે કોઈને મલેલી હોય છે તેને પેલી જાંઘીમાં હલાકી હોતી નથી; જો કે અહિંઆં તો આટલી બધી હલાકી ખમવી પડે છે.^૩

૧૭ મું-૧

૧૭ મું. (૧) તેઓ એવું પણ માનતા હતા કે: ઇન્સાનમાં સૌથી સુખી તે છે કે જેણે પોતાની સમજદારીની દુરસ્તીમાં એવી ચીજો

૧ કદાચ ‘અપુક્ષાયિશ્ન’ વંચાય; સરખાવો ફાં ‘પુખ્શીદન’ દલગીર કરવું

૨ ઉપર એજ મુવાફકના જે બોલો વપરાયા છે તે ધ્યાનમાં રાખ્યે તો ‘હવત’ બોલને બદલે ‘હુમન્ત’ હોવો જોઈએ; ફાઇલોસોફને કાયદે જે ‘મીન’ ને ‘આ’ તરીકે વાંચવો જોઈએ તેવાં વાંચન સખએ ટેક્સ્ટનાં લખનારથી ‘હવાત’ વંચાવાથી તે ભુલમાં ‘હવત’ લખાયો હોય; વાસ્તે એ બોલને ‘હવાત’ વાંચી શકાય એમ છે.

૩ આએ વાક્ય અત્રે એટલા વાસ્તે લખાયલો લાગે છે કે ઉપલાં લખાણ પરથી કોઈ કંઈ ગેરસમજૂતીમાં ઉતરી પડે નહી. જ્યારે એમ લખવામાં આવ્યું છે કે અત્રે હલાકીનો અનુભવ મેળવ્યાથી હવે પછીની જાંઘીમાંબી હલાકી હોય એવું વીચારવું, તેપરથી એવું સમજાવવાની મતલબ રાખી નથી કે જો કોઈ અત્રે હલાકી ખમે તો તેને હવે પછીની જાંઘીમાંબી હલાકી મલવીજ જોઈએ; ખચ્ચીતજ કોઈ ગમે એટલોખી અત્રે હલાક થયો હોય, તોખી જો તે ખોદાના આશીર્વાદ મેળવવા લાયકનો થયો હોય તો પછી મરણ પછીની જાંઘીમાં તે કોઈપણ જાતની હલાકી વગરનો અને બેહશ્તનું સુખ ભોગવનારો થાય.

હાથ ધરી અને બળવી હોય કે જેથી આંકેબતને રોજે ન્યારે આ ગેતીની ચીજો જતી રહે ત્યારે તેને એવી ખાલેશ થાય કે:—“અરે હુ ઇચ્છું”^૧ કે (એ ચીજો) મારાથી હજુરખી વધારે થઈ હોતે ! ” (૨) ન્યારે તે ચીજથી ઇચ્છું પરહુઝ રહેવું કે જેને વાસ્તે આંકેબતને રોજે એવી ખાલેશ થાય કે:—“અરે હુ ઇચ્છું”^૧ કે (એ ચીજો) મેં હાથ ધરીજ નહિ હોતે અને કીધીજ નહિ હોતે ! ”

૧૮ મું. તેઓ એવું પણ માનતા હતા કે: અશોષને આગળ વધતીજ રાખવી ૧૮ મું. જોઈએ, ન્યારે ગુનાહને આજેઝ અને તરછોડેલો^૨ રાખવો જોઈએ.

૧૯ મું. તેઓ એમ પણ માનતા હતા કે: અશોષમાં મુખ્ય ચીજ તે હોવી ૧૯ મું. જોઈએ કે જે દરેક જણ કરી શકે, અને જે અહુરમઝદ ખોદાખી દરેક જણથી ઇચ્છે, અને જે કોઈ પોતાની ખુશી વગર^૩ કરે નહિ.

૨૦ મું. તેઓ એ ચીજ વિશે આ પ્રમાણે કહી ગયા છે કે: જે કોઈ ૨૦ મું. શખ્સ સેપાસ અને સેતાયશ લાયકના ખોદાવંદ (યઝદાન) નો દોસ્ત હોય છે તે એવા (સેપાસ અને સેતાયશ લાયકના) ખોદાવંદની દોસ્તીથી પોતાનું મન હરગેઝ ફેરવતો^૪ નથી.

૨૧ મું. (૧) તેઓ એવું પણ માનતા હતા કે: દીનની ગુમરાહી (અહરમોગીહ) ૨૧ મું—૧ નાં મુખ્ય મુળનો નાશ થવો જોઈએ છે. (૨) ન્યારે તે શરૂઆતમાં જોહાનમાં દાખલ થાએછે ત્યારે સર્વે ઇન્સાનો પોતાના રવાનની અંદર એકીન ધરાવતાં હોએછે, અને (ગુમરાહી) ગાલેબ નહિ હોવાને સખએ તેઓ સુખી હોયછે. (૩) પણ ન્યારે તે ગાલેખીને દરજ્જે પહોંચેછે ત્યારે તેઓનો મોટો ભાગ ગુમરાહીને

૧ ક્રાં ‘કાય’, અરે હુ ઇચ્છું” કે.

૨ ક્રાં ‘સ્પુઝગાર’ બેદરકાર, જુવો ‘અંદર્જે ખુશો ઇ કવાતાન’, ખોલો ‘બઝક પવન રંજ સ્પૂજ’

૩ ‘અગરૂકીહા,’ ક્રાં ‘ગરૂદન’, અવં ‘વર,’ એતેકાદ રાખવો, રાજ હોવું, અથવા ‘અદેરન્ગીહા,’ ઢીલ વગર; યાતો ‘અદરૂગીહા,’ જુઠી મતલબ વગર, વાંચી શકાય.

૪ ‘નકસોનતન’ બગાડવું, ઉપરથી અર્થ લેવાય.

૪

મળેલી સાહેબીને સખએ પોતાનું ચક્રીન^૧ છોડી જાયછે. (૪) અને વળી આખરે ઇન્સાનો એકીન છોડવાનાં સખએ લીધે આપાદ હોતાં નથી.^૨

૨૨ મુ.

૨૨ મુ. તેઓ એવું વળી માનતા હતા કે: સર્વે સાથે ભલામ કરવી જોઈએ, અને કોઈ પણ સાથે બદી નહિ કરવી જોઈએ.

૨૩ મુ-૧

૨૩ મુ. (૧) તેઓ એવું પણ માનતા હતા કે: દીનની અંદર નિચે મુજબ પાંચ ચીજો સર્વોત્તમ (જણાવેલી છે):-રાસ્તિ (રાસ્તીહ), સખાવત (રાતીહ), ખુબી (હુનરઅઉમન્દીહ), કાબેલ્યત (તુખ્શાગીહ), અને વાજખી સેક્રારશ (દાતક ગૂબીહ). (૨) રાસ્તિ તે સરસ છે કે જેથી અહુરમઝદની પેદાયશમાં જેથી કોઈ તે અમલમાં લાવે અને જેની સાથે તે અમલમાં લાવે, તે ન્યારેખી તેની સાથે અમલમાં લાવે ત્યારે તેને એટલો વધુ ફાયદો હાંસલ થાય. (૩) સખાવત તે ઉત્તમ છે કે જેથી કોઈને હરકોઈ બક્ષેશ કરે તે જેને બક્ષેશ કીધી હોય તેથી તેને કોઈખી દુન્યવી ચીજોમાં તેનીથી કાંઈ બદલો મળે એવી કશી ઉમેદ ધરાવે નહિ; અને તેનામાં આએ પણ નહિ હોવું જોઈએ કે જેની તરફ તેણે (એવી મહેરબાની) કીધી હોય તેની તરફથી ઉપકાર અને આપાદીની તે પોતાને માટે ઇચ્છા રાખે.^૩ (૪) ખુબી યા નેકી તે ઉત્તમ છે કે જેથી હરકોઈ શખ્સ મીનોઈ ખુરી શક્તિ (ફુજ) સાથે લહે; અને લોભ, અદેખાઈ, મુખાઈ, ક્રોધ, અને બેહોરમતી^૪ ની આ પાંચ ખુરી શક્તિઓ જેવી હર કોઈ ખુરી શક્તિને પોતા ઉપર ગાલેબ થવા દે નહિ. (૫) કાબેલ્યત યા ઉદયોગ તે ઉત્તમ છે કે જેથી જે કાંઈ કામ થતું હોય તે એવું કીધું હોય કે હરકોઈ વખતે (તે કરનાર ધણી) પોતે એગુમાન હોય કે અગર તેજ ધડીએ જો તે ગુજરી જાય તોખી તેણે કીધેલાથી જુદું કાંઈખી (કોઈને) કરવું પડે નહિ. (૬) વાજખી સેક્રારશ તે

૧ 'વીરિશ્ન'; ફાં 'ગરુદન', એકીન રાખવું; અથવા તો એ બોલ 'વીરિશ્ન', સુધારો, હોય. જુવો અવં 'રૂધ', વધવું.

૨ વારંવાર આવતું જરથોસ્તી મત અત્રે સમાયલું છે કે શાંતી, દુરસ્તી, આપાદની અને સુખ એ અસલ્યાતથીજ સદગુણ સાથે સંબંધ ધરાવેછે અને જોડાયલાં છે, બલકે તેની અંદરજ સમાયલાં છે.

૩ કદાચ એ બોલ 'નીશીગાન,' ફાં 'નીશીક' દેવાદાર, બી વંચાય.

૪ એજ 'નંગ' બોલ આગળ એથી ઉલ્ટી 'હોરમત'ની મતલબે વપડાયલો આપણે જોઈ ગયા છીએ તે ધ્યાન પુગાડવા જોગ છે. ફારસીમાં પણ એવીજ રીતે એ બોલના બે ઉલ્ટા અર્થો થાય છે.

ઉત્તમ છે કે જેથી એક જાણ એવા કોઈ શખ્સ વાસ્તે એ બોલ સીફારશનાં કહે કે જેને વાસ્તે કોઈ કાંઈ કહેતા નથી, અને જે પોતાની તંગી અને ફરીઆદ^૧ કોઈને કહેવાને શક્તિવાન નથી; એવો માણસ પોતાનાં રવાનનો, તેમજ કોઈ દુઃખી ગરીબનો, અવાજ અને પારકા માણસનાં તથા જેહાનનાં દુખની ફરીઆદ છ મહે-રબાની વરસાવનારી અમર્ગ હસ્તીઓ (યાને છ અમશારૂપદો) સનમુખ રજુ કરે છે.

૨૪ મું. તેઓ એવું વળી માનતા હતા કે: હહાપણ કામની અંદર, ૨૪ મું. ખવાસ હકુમતમાં, અને દોસ્ત મુશ્કેલીમાં માલમ પડી આવે છે.

૨૫ મું. (૧) તેઓ એવું પણ માનતા હતા કે: હહાપણોમાંનું ૨૫ મું-૧ સૌથી ઉત્તમ હહાપણ તે છે કે જેથી (તે ધરાવનાર) આએ તનને એવી રીતે જાળવી રાખી શકે કે રવાનને ખાતર તનને જરાખી હલાકી પહોંચે નહિ; અને રવાનને એવી રીતે રાખી શકે કે તનને ખાતર રવાનને જરાખી હલાકી પહોંચે નહિ. (૨) પણ, એથી ઉલટું, જે કોઈ એમ કરી ન શકે તો તેણે (પોતાનાં) તનને છોડી દેવું અને રવાનને સંભાળવું. ૨

૨૬ મું. (૧) તેઓ એવું પણ માનતા હતા કે: હકુમતનો દોલત ૨૬ મું.-૧ ઉપર બંદ^૨ છે, અને દોલતનો તન ઉપર બંદ છે, અને તનનો રવાન ઉપર બંદ છે; અને ઇન્સાનોને જે કાંઈ હલાકી પહોંચે છે તે આએ ચાર ચીજોનાં બાબમાં છે, એટલા વાસ્તે તે ચીજોને દુર કરવા સાફ શીકર, દોલત અને હકુમત જતી મુકવી જોઈએ. (૨) પણ હકુમત વગર જે તમોને નહિ ચાલે તો દોલતથી તેને લીધે જતી મુકવી પડે; અને જે દોલત તથા હકુમત વગર નહિ ચાલે તો તેને વાસ્તે તન જતું મુકવું પડે, પણ આખર એ પ્રમાણે રવાનને તો કદી છોડી દેવું^૩ ઘટે નહિ. ૨

૨૭ મું. તેઓ એમ પણ માનતા હતા કે: અશોષ અને દીનનું રહેઠાણ ૨૭ મું. તમારામાં હોયતો આબાદી^૪ અને સંતોષની પરવરેશ તમારામાં છે એમ સમજવું.

૧ ‘ગિલક,’ ફાં ‘ગીલ્લે,’ ફરીઆદ, આપદા; અથવા ‘ગિરક,’ ફાં ‘ગરક,’ મુશ્કેલી, ગુચવણભરી બાબત.

૨ ‘મગૂલી’-બંદ; ફાં ‘મગલ;’ યા ‘મેકબલુની,’ બક્ષેશ, આમદાની; યા ‘મેગ વની,’ તીડોથી ભરેલું વન, વિગેરે, વાંચનોખી થઈ શકે.

૩ ‘રૂપૂલત.’ અસલ-છુપાયલું, અંધારામાં હાંકી કહાડેલું.

૪ ‘અબારીહ;’ ખીજ રીતે વાંચતા ‘ફૂબરીહ,’ સાફ બાબ.

૨૮ મું.

૨૮ મું. તેઓ એવું પણ માનતા હતા કે: હરએક જણે પોતાને (ખોદા અને દીન તરફ) સેપાસ અને સેતાયશવાલો^૧ દીનદાર બનાવવો, અને યજ્ઞદાં ઉપર પોતાને જનકેશન કરવો, કે જેથી સાર પછી તે એવો સેપાસદાર^૨ યા વક્ષદાર થઈ પડે કે હરગેઝ કોઈ પણ એવી ચીજ તેને પછોંચે નહિ કે જેના ઉપજવાથી નુકસાન (પેદા થાય).

૨૯ મું.

૨૯ મું. તેઓ આ એમ પણ માનતા હતા કે: જમીનની પેદાયશ^૩ ઉપર ગુજરાણ કરનારે મહેમાનદારી ભરેલા^૪ થવું જોઈએ, અને (આએ જેહાનમાં) સદગુણોમાં મચેલા રહી ખોદાની સેતાયશ કરવી જોઈએ, તથા બહી મીનો શક્તિઓની મેહરબાનીની^૫ ખાલેશ રાખવી જોઈએ.

૩૦ મું.

૩૦ મું. તેઓ એવું પણ માનતા હતા કે: એક દસ્તુર યા ધર્મગુરૂને દીનનો સાહેબ ગણવો જોઈએ અને તેના ફરમાન બજાવતા રહેવું જોઈએ, એવી રીતે કે એક પાદશાહ તેમજ રાજકર્તા તે ધર્મગુરૂ, યાને દસ્તુર (ની મરજી), વીરૂધ્^૬ એકબી કામ કરે નહિ.

૩૧ મું-૧

૩૧ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: અહુરમઝદ ખોદા ઇન્સાનોથી એવી ખાલેશ રાખે છે કે—“મને તમો પીછાનો,” કારણ કે તે જણે છે કે, “જે તેઓ મને પીછાનશો તો હરએક જણ મારી પાછળ

૧ ‘અઉસ્તોફ્રીત,’ અવઁ ‘અવી-સ્તુ’ સેતાયશભર્યા થવું; અને ‘ફ્રીતી,’ વહાલ, વક્ષદારી.

૨ ‘સ્તીશન,’ ‘સ્તાયિશન’ને બદલે; કદાચ ‘સ્તીયાન.’ જે K૪૩ વાલી નકલમાં આપેલું ‘વસ્તાઆન’ વાચન કબુલ રાખ્યે તો એનો અર્થ: ‘બુઝોર્ગ સાહેબને મોટાઈ ભર્યું માન આપવું’ એવો થાય, ફાં ‘વસ્તા’ ખોદાને મોટાઈ ભર્યું માન આપવું; એ બોલ ‘વિસ્તાબન,’ ‘ગુસ્તાબ’ મગરૂર બી વંચાય.

૩ ‘ગલક,’ ફાં ‘ગલલહ,’ જમીનની પેદાયશ.

૪ ‘નવીતવર,’ ફાં ‘નવીદ,’ મેહમાનદારી.

૫ ફાં ‘સેપાસ.’

૬ અથવા, ‘જીંદગીના કાએદા વીરૂધ્.’

આવશે. ”^૧ (૨) ખૂરા મીનો અહરમનની ખાણેશ એવી છે કે:— “ મને તમો ના પીછાનો,” કારણ કે તે એમ જાણે છે કે, “ જો તેઓ મને પીછાને તો એક પણ જણ મારી પાછળ આવશે નહિં. ” ^૨

૩૨ મું. (૧) તેઓ એવું પણ માનતા હતા કે: અહરમઝદ ખોદા ૩૨ મું—૧ ઇન્સાનોથી એવું ઇચ્છે છે કે:— “ જેથી કાંઈ તમો કરો તે જેવી તમારી ખાણેશ હોય તે મુજબ કરવા માગતા હો તો તે તમારે માટેજ ફરજો. ”
(૨) જ્યારે ખૂરા મીનો અહરમન એવું ઇચ્છે છે કે:— “ જે કાંઈ તમારી ખાણેશ મુજબ બળવવા માગો તે તમારે માટે કરવાની કાંઈ જરૂર નથી. ” ^૨

૩૩ મું. (૧) તેઓ એમ પણ માનતા હતા કે: હર કોઈ શખ્સ માટે એક ૩૩ મું—૧ ચીજ (એવી) છે કે જે બીજી ચીજો કરતાં વધારે ઇજ્જતભરી અને વધારે વહાલી છે; અને જ્યારે એક જણ તે ચીજને પોતાના જોડયા મદદગાર ૪ તરીકે ગણતો હોય, અને જ્યારે દરમ્યાન બીજી કાંઈ ચીજ રહેલી નહિ હોય, ત્યારેજ તે માત્ર ખુશાલી ભરેલો હોય છે. (૨) એ ચીજ તે દર્બેન (“દીન”) છે. ^૨

૩૪ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: દીન તે તે છે કે જે ૩૪ મું માણસથી અમલમાં મુકી શકાય.

૧ એટલે કે મારી ખાણેશ મુજબ વર્તશે. જુઓ મીનોખેરદ બાબ ૪૦ મો, ફ૦ ૨૪—૨૭.

૨ એની મતલબ એવી છે કે ખોદાનો અશો ખવાસ એવો ભલો અને ચાહ ઉત્પન કરનારો છે કે ઇન્સાનો જો તેને ખરાબર સમજે તો તેઓ તેથી કદીથી ઉલ્ટા જાએ નહીં; જ્યારે તુકસાન કરનાર અહરમનનો ખવાસ એટલો બદ અને અણુગમતો છે કે જો ઇન્સાનો તેની જુરી કરણીની સમજ ધરાવે તો કદી તેની પુઠે જાએ નહીં.

૩ ‘ગેરામીકતર,’ DE. મુજબ; DM. માં ‘ગેરાન મુસ્તર’ વધારે સખ્ત, મુશ્કેલ; K. માં ‘ગેરાન મેહતર’ ઘણું વધારે ચઢતે દરજ્જેનો.

૪ DM. અને DE. મુજબ ‘હમીયાર’ વાંચીને; જે ‘હમખાર’ બી વંચાય; K. માં ‘હમાઇ રાયધનેત’ બોલો છે.

૩૫ મું.

૩૫ મું. તેઓ એવું પણ માનતા હતા કે: જે કાષ્ઠ, બીજા કાષ્ઠના તેની તરફથી વચ્ચે પડવાથી અને અરજ કરવાથી તેનું રવાન મુકિત મેળવશે, એવું ધમાન ધરાવતો હોય તે જે કાષ્ઠ કાષ્ઠપણુ ચીજમાં ધમાન ધરાવે નહિ તેના કરતાં ઓછો ખુરો છે. ^૧

૩૬ મું.

૩૬ મું. તેઓ એવું પણ માનતા હતા કે: દીન તે તે કે જે હરએક પેદાયશને સુખી કરે. ^૨

૩૭ મું.

૩૭ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: ‘તક્સીર’ તે તે છે કે જેને કાયદા સાથે (સંબંધ છે); અને ‘ગુનાહ’ તે તે છે કે જેને કાયદા સાથે (સંબંધ છે); અને ‘સમ્યાધથી ફરવું’ અને ‘ધર્મને લગતી ખામી’^૩ તે તે છે કે જે સદા રહી જાય છે.

૧ ‘ધનસાન પોતાનાં નસીબનો બનાવનાર છે’ એ કહેવતને કાષ્ઠ પણ ધર્મ જરથોસ્તી દીનથી વધુ મજબુત રીતે માનતો નથી તેથી કાષ્ઠ પોતાના શાગેરદોને ખાતર વચ્ચે પડી શકે અને તેઓને તે તેઓના પાપ છતાં તેઓ તેને માનેછે તેટલાંજ ખાતર તે બેહેશ્ત મેળવી આપી શકે એવું માનવું એ આપણા અશો મઝહબની મતલબથી તદ્દનજ ઉલટું, અને તેથી કદીબી પસંદ નહી થાયે એવું મત છે. કારણ કે જે એવું મત ખરેખરજ પાળવામાં આવે તો તેથી એક શખ્સની સારી ચાલ વાસ્તેની જવાબદારી સઘળીજ જતી રહે, અને તેને હલકામાં હલકી અને પાપી જાદગીમાં જઈ પડવા દે. એટલું છતાંબી, અને એ મત ખરું છે યા ખોટું તે બાબુએ મુકતાં, એ મત માનનાર જે કે આએ એક બાબદમાં ખોટે રસતે દોરવાએછે, તોબી તે ચાલચલણના કાએદાથી કંઈ તદ્દનજ ખાલી નથી; જ્યારે જે લોકો ખરું યા ખોટું કસુંબી યકીન ધરાવતા નથી તેઓ ચાલચલણના કાએદાથી તદ્દનજ ખાલી છે, અને તેટલા વાસતે આગલી તરેહના લોકોથી દેખાઈતી રીતે ઉતરતા પ્રકારના છે.

૨ એક મઝહબ સાચો છે તેની સાબેતી તે પોતાના માનનારાઓને કેટલે દરજ્જે શાંતી અને સુખ મેળવી આપે છે તેપરથી લઈ શકાય છે.

૩ ‘માનીદ,’ ફા૦ ‘માનીદ’ ખામી.

૩૮ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: યુનાહનાં અંશમાં ૩૮ મું, મુખ્ય ચીજ જે છે તે ‘ઝયાદતી’ અને ‘કસુર’ છે; અને નેકીનાં અંશમાં મુખ્ય ચીજ જે છે તે ‘સમતોલપણું’ છે. ૧

૩૯ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: દીન એજ સમ- ૩૯ મું, તોલપણું છે. ૨

૪૦ મું. (૧) તેઓ એવું પણ માનતા હતા કે: હરએક ચીજ સમ- ૪૦ મું—૧ તોલપણામાં ખામી વગરની હોવી જોઈએ. (૨) અને આએ (જરથોસ્તી) ૨ દીનથી એવું જાહેર છે કે નેકી એ મોહટામાં મોહટું સમતોલપણું છે; અને સમતોલપણું તે ભલો વિચાર (હુમત), ભલો વચન (હુખત), અને ભલીકરણી (હુવસ્ત) છે.

૪૧ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: જે કાંઈ અશો ૪૧ મું, છે તે (જરથોસ્તી) ખોદાઈ દીનને લીધેજ અશો છે. ૩

૪૨ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: ‘ઝયાદતી’ તે ૪૨ મું—૧ તે છે કે જેમાં વિચાર, વચન અને કામ જે (ભલું) નહિ (હાય) તે કાંઈ વિચારે, ખોલે અને બળવે. ૪ (૨) ‘કસુર’ તે તે છે કે જેમાં જે ૨ વિચાર, વચન અને કામ (ભલું) હોય તે કાંઈ વિચારે, ખોલે યા

૧ ‘પત્માન,’ ‘ફેહિયુત,’ અને ‘અષખીયુત’ એ જાણીતા ગ્રીક શ્રીદસુદ્ધ એરીસટોટલે સમજાવેલું ‘સમતોલપણું,’ ‘ઝયાદતી,’ અને ‘કસુર’ને મળતું છે. એ ખોલોનાં ખુલાસા વાસતે એરીસટોટલની જાણીતી કેતાબ ‘નીકોમેખીયન એથીક્સ’ના બીજાં દફતરનો આઠમો બાબ જુવો. વળી એ ખોલોનાં પહલવી ભાવાર્થ માટે જુવો દસ્તુર પેશોતનજીવાલી ‘ગન્જે શાયગાન,’ ફૅ ૬-૭.

૨ ઘણાજ ઉંડા વીચારથી દીનને નેકીના ખાસ તત્વ સાથે, અને તેથી ખુદ નેકી સાથે, એકજ ગણી છે.

૩ રાસત દીનને વળી અશોઈ સાથે એક ગણી છે.

૪ આવી વર્તણૂંકમાં માણસો કામ તો કરે છે, પણ તેઓનો ઉજગ ખોટે રસ્તે દોરવાએલો છે.

૩ બળવે નહિ. ૧ (૩) અને ‘સમતોલપણ’ તે તે છે કે જેમાં જે ખરે વિચાર, વચન અને કામ હોય તેજ કોઈ વિચારે, બોલે અને બળવે. ૨

૪૩ મુ-૧

૪૩ મુ. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: દીનની અંદર આએ ત્રણ ચીજ ધણીજ જરૂરની છે. ‘ખોદા સાથની ખેશી,’ ‘દીલસુઝ મોહબત’^૩ અને ‘સમતોલપણ.’ (૨) ‘ખોદા સાથની ખેશી’ તે તે છે કે જેથી એક ઇન્સાન (નેક) વિચાર, વચન અને કામમાં, અને હરએક રાસ્તીથી કરીને, ખોદા સાથે તેમજ (સર્વે) લલાંઓ સાથે ખેશી ધરાવે, અને તેવી મોહબતને હરગેઝ બગાડે નહિ. (૩) અને ‘દિલસોઝ મોહબત’ તે તે છે કે જેથી કરી હરએક બદદયાનત અને ગુનાહના બાબમાં ધુરા મીનો અહરમન અને (અંદરખાને વસતા) દેવો, તેમજ સર્વે પાપીઓથી એક શખ્સ દુર રહે. (૪) અને ‘સમતોલપણ’ તે તે છે કે જેથી એક ઇન્સાન મજકુર ‘ખેશી’ અને ‘દીલસુઝ મોહબત’ને બરાબર જાળવે, અને હરગેઝ તેઓમાં ખરાબી દાખલ થવા દે નહિ.

૪

૪૪ મુ-૧

૪૪ મુ. (૧) તેઓ એમથી માનતા હતા કે: ઇન્સાનને વાસતે પરહેઝી ધણી એક જાતની છે. (૨) અને તેમાં સૌથી ચઢતી તે છે કે જેથી એક ઇન્સાન આ દુન્યાના લોકોની કોઈથી બીક વગર ખોદાને પોતે એવો ગણે અથવા એવી રીતે આરાધે કે જે કોઈ માટે તે શખ્સ ખાલેશ ધરાવતો હોય તે સર્વે તે સાહેબ તેને જાહેર કરે. ૪

૧ આવી વર્તણૂકમાં માણસો ઉદયોગ કરતા નથી, કારણ કે તેઓમાં નીતીનો ગુણ જ નથી.

૨ આવી વર્તણૂકમાં માણસો જે સઉથી લાયક ચીજો હોય છે તેમાંજ મશગુલ રહે છે.

૩ ‘નીઝક હમતગીહ’-ઉત્તમ ચાહ, વાંચી શકાએ; ફાં ‘નીઝ’ ‘નીઝહ’-ઉત્તમ બહાલ, સુગંધ, નેજો; અથવા ‘વીઝક હમતગીહ’ પરહેઝગાર જીંદગીથી થઈ શકે.

૪ અથવા એવોબી અર્થ થઈ શકે:-“ઇન્સાન માટેની કાળજી ધણી એક જાતની છે, અને તેમાં સઉથી સરસ તે છે કે જેથી એક ઇન્સાન દુન્યાનાં લોકોને પોતા તરફ એવાં બીક વગરનાં બનાવે કે જે કોઈ તેઓ ખાલેશ ધરાવતાં હોય તે સર્વે તેને જાહેર કરે.”

૪૫ મું. (૧) તેઓ આએ વળી એમ માનતા હતા કે: આતશને ૪૫ મું-૧
લગતી પરહેઝી (પણ) ઘણી એક જાતની છે. (૨) અને (એવી) બે જાતની ૨
પરહેઝીમાં મુખ્ય એક તે તે છે કે ઇ-સાનો આતશને વગર ગુનાહિ અને
રાસ્તિથી પરહેઝે (યાને જાળવે.) (૩) અને બીજી તે તે છે કે જ્યારે જે કાંઈ ૩
તેને વાસ્તે ઇ-સાનો બળ લાવે તે કીમતી (યાને ચઢતે દરજ્જેનું કામ) હોય.

૪૬ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: જેથી કામ સામું ૪૬ મું-૧
આવી પહોંચે તે બળવવામાંજ પોતાનું સૌથી મોહટું કામ હરેક જણે સમજ
લેવું. (૨) પણ જે કાંઈ એને પોતાનું મુખ્ય કામ નહિ ગણે તેણેથી ૨
મરેહમતનાં સર્વે કામોને તો પોતાનું મુખ્ય કામ^૧ સમજવુંજ જોઈએ.

૪૭ મું. તેઓ આએ વળી એમ માનતા હતા કે: જ્યારે અહરમન ૪૭ મું.
આએ ચાર ફરેખામાંનો^૨ એક ફેલાવેછે ત્યારે તે પોતા વાસ્તે મોહટાઈની
પરસ્તેશ, યા દોલતની પરસ્તેશ, યા હલકી^૩ મદદગારી^૩, યા દીનતો
ઇન્કાર મેળવેછે.

૪૮ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: હરએકે પોતાના ૪૮ મું-૧
વડાઓ સાથે માન અકરામથી વર્તવું, અને પોતાથી ઉતરતે દરજ્જે-
નાઓને દસ્તગીરી યા મદદ કરવી, અને પોતાના જેવી પંક્તી યા દરજ્જાનાઓ
યા હમશરીકોનું કદ્યાણ કરવું^૪. (૨) અને આએ ત્રણેમાં આએ એક ચીજ ૨
સૌથી ઉત્તમ છે કે જ્યારે એક જણ પોતાના હમશરીકા યા સરખે દરજ્જે-
નાઓને સુખી કરે છે, કારણ કે જે કાંઈ પોતાના સંબંધમાં સરખે દર-
જ્જેનાઓને ફાયદા આપતો નથી તેના બાબમાં દેખાઈતું છે કે પોતાના

૧ એટલે કે જે કાંઈ કાંઈ કામની શોધમાં હોય, તો કાંઈ મોટાં
કામની ઉમેદમાં તેણે નહાનાં કામો જતાં મુકવાં નહીં જોઈએ, પણ જે કાંઈ
પેહલું કામ સામે આવે તેને તેણે પોતાનું ધારેલું સઉથી મોટું કામ ગણી
લઈ તે હાથ ધરી લેવું. જે કાંઈ આવું મત કબુલે નહીં, તો તે એટલું તો
કબુલ કરશેજ કે જેથી કામ બહાલ અને ચાહ બરેલું હોય તે સઉથી અગ-
ત્યનું અને મીઠું છે.

૨ સરખાવો ફા. બોલ 'રન્ગ,' ફરેબ.

૩ ફા. 'પુજ,' હલકું. 'પુજ આવાકદતીહ,' તુકસાન પહોંચાડનારી મદદ,
જુવો 'પુજ અવાકીહ,' દસ્તુર પેશોતનજનાં 'ગંજે શાયગાન' નાં ફા. ૫૫ માં.

૪ સરખાવો અવસ્તા "સઓક," ફાયદો, લાભ.

વડાઓ સાથનાં કામકાજમાં તેને ભારી ધારતી પેદા થતી હોવાને લીધે તે (ગુચવાઈ જઈને) પોતાથી ઉતરતે દરજ્જેનાઓને (અનધટતું) માન અક-
રામ આપે છે.

૪૯ મું.

૪૯ મું. તેઓ એવુંબી માનતા હતા કે: હર કોઈની ચાલ ચલણમાં^૧ આએ ચીજ ઉત્તમ છે કે જેથી એક જણ પોતાથી ઉતરતે દરજ્જેનાને પોતાના રીક તરીકે, અને પોતાના હમશરીકને તે પોતાથી ચઢતે દરજ્જેનો, અને પોતાથી ચઢતે દરજ્જેનાને પોતાનો સાહેબ ગણે છે.

૫૦ મું.-૧

૨

૩

૫૦ મું. (૧) તેઓ આએ વળી એમ માનતા હતા કે: તોજેશથી કરીને દોજખ તરફનો રસ્તો રહેતો નથી. (૨) અને તોજેશ વગર બહેસ્ત તરફનો રસ્તો મળતો નથી. (૩) અને તોજેશ તેને છે કે જેથી જે કાંઈ ગુનાહ કોઈએ કીધો હોય તેની પટેટ કરી તે તોખા કરે,^૨ અને ફરીથી તે ગુનાહ કરે નહિ.

૫૧ મું.-૧

૨

૩

૪

૫૧ મું. (૧) તેઓ આએ વળી એમ માનતા હતા કે: આએ (નિચે વર્ણવેલા) ત્રણ શખ્સો અશોષના બાબમાં સૌથી ચઢતા છે. (૨) એક જેને સખાવતની આરજી હોય છે. (૩) અને એક જેને સાચા બોલનાર તરીકેનો ઉમદા ખવાસ હોય છે. (૪) અને એક જે કોઈ મારેલાને યા દુઃખીને મારતો નથી.

૫૨ મું.-૧

૨

૫૨ મું. (૧) તેઓ આએ વળી એમ માનતા હતા કે: હરએક ઇન્સાન બ્યારે ગુજરી જાય ત્યારે તેનાથી દરેક (જીવતા) આદમીએ પોતાનાં તનને જાળવવું, (એવા વિચારથી) કે હવે હું એ (ગુજરેલા) નાં તનના નસાને અડકું^૪ નહિ અને રીમન થાવું નહિ. (૨) પણ જે તેને તે અડકે તો પોતાનાં તનને તેણે રીમન થયેલું સમજવું; અને જીવતાં ઇન્સાનોએ એવાં બીજાં માણસોની બીમારી અને દરદથી એવી રીતે પરહેજ રહેવું કે જાણે ગુજરેલા માણસના બાબમાં તેની લાશથી (પરહેજ રહેતા હોએ તેમ.)

૫૩ મું.-૧

૨

૫૩ મું. (૧) તેઓ આએ વળી એમ માનતા હતા કે: હરએક ઇન્સાને સવાબના હથીઆરો^૫ માટે ખાહેશ રાખવી જોઈએ. (૨) જે એક જણ

૧ 'દારીશન', ચાલચલણ.

૨ 'અવક્ષ'. ૩ 'તનીદ'. ૪ 'પતકપમ'.

૫ 'જાનક' ક્રાંતિ હથીઆરો; અથવા 'અયનક', જુઓ 'મીનોખેરદ' બાબ ૪૩ મો, ક્રાંતિ ૬-૧૩.

સવાળના હથીઆરોને કમરપર સજે તો ત્યાર પછી સવાળ આગળ વધતો જાય છે અને ગુનાહ નાપેદા^૧ થતો જાય છે. (૩) એ સવાળના હથીયારો વિષે દીનના દાના દસ્તુરો એશારો કરી ગયા છે, અને જેઓએ તે હથીઆરોને રાસ્તીની સામગ્રીહ તરીકે ગણેલાં છે.^૨

૫૪ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: જો કોઈ આ ચાર ૫૪ મું. ચીજોને લીધે કોઈ (દેખેતાં) સવાળ કામો બજાવે તો તે (ખરાં) સવાળકામ ગણી શકાય નહિ, (જેમ કે) બુરૂ^૩ નામ, યા અનીતિનું યા બદકારીનું નામ, અથવા શરમ, અથવા કોઈ બીજા શખ્સનો ડર.

૫૫ મું. (૧) તેઓ આએ વળી એમ માનતા હતા કે: યકીનદારો ૫૫ મું—૧ આગળ વાઝ કરવી જોઈએ, અને હમદીનોમાં દીન સમજાવવી જોઈએ. (૨) અને હરએક આદમીને નીતિ અને અનીતિની સમજણ આપવી ધટારત છે.^૨

૫૬ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: તે વાઝ એવા શખ્સે ૫૬ મું. કરવી જોઈએ કે જેનામાં એવી ચંચલાઈ હોય કે તે સુધારો વધારે ફેલાવી શકે; અને તેનામાં એવી સમજ શક્તિ હોય કે તે (દીનની વાકેરી આપતાં) ગુચવાડામાં પડે^૩ નહિ; અને તેનામાં એવું ડહાપણ હોય કે જેથી જે કોઈ જુદો યા ઉલટો હોય તેને બલો બનાવી શકે.

૫૭ મું. તેઓ એમથી માનતા હતા કે: (ખરી) ચીજ (યાને, ૫૭ મું. માઝદયસ્તી દીન) તે છે કે જેની અંદર જ્યારે કોઈ હોય ત્યારે તે (ક્ષીથી રીતે) એકરાર હોય નહિ; અને જ્યારે તેની અંદર તે નહિ હોય ત્યારે તે એકરારજ હોય.

૫૮ મું. [તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: હરકોઈ જે ૫૮ મું. તે દીનમાં હોય તે એમ અંદર હોવાને લીધે (કોઈથી સબએ) એકરાર હોતો નથી.]

૧ ‘નસુગી’ અવળ ‘નસ’, નાપેદા થવું; ફા. ‘નીસુ’, કાપી નાખવું.

૨ ‘હમીહ ઈ ફાઈનીહ વખીફુ-ત’, વાંચ્યે તો, તેઓને સદગુણના જોડીદાર કીધા છે, એવો અર્થ થઈ શકે.

૩ ‘ફુજેત’; અથવા ‘દન્જત’ (ફા. ‘દન્ગ’), ગુચવાડામાં પડેલું.

૫૯ મું-૧

૫૯ મું. (૧) તેઓ આએ વળી એમ માનતા હતા કે: ઇન્સાનોએ હુશ્યાર રહેવું, અને ખાસ કરીને તે દેવ યા બદ શક્તિથી ધણાજ પરહિઝ રહેવું કે જે પાપી^૧ હૈયાતી ધરાવનારાંઓ ઉપર હાકમી^૨ કરવા માટે ઉમેદ ધરાવતો^૩ હોય છે. (૨) તેવા દેવમાં દરેક દુર્ગુણની હસ્તી છે; અને તેની બદકારી એવી છે તેનો સબબ એ કે જે સર્વે ગુનાહો એક માણસ ન્યા-રેખી કરેછે ત્યારે તે પાપી હૈયાતી ધરાવનારાંઓ ઉપર હકુમત કરવા માટે ઉમેદ રાખીનેજ કરે છે, જેથી (એમ ખ્યાલ કરીને કે) “મારું ખરું મન હું કહ્યો નથી એમ કોઈ નાણુશે નહિ. (૩) પણુ જો કોઈ નાણુ તો તેની આરાસ્તગી માટે હું સંભાળમાં રહેવશ; અને જો હું છટકી જવશ તો ખડો થઈ (બહાદુરીથી) કહેવશ કે, ‘અલબત્ત એમજ થટતું હતું.’”

૬૦ મું.

૬૦ મું. તેઓ આએ વળી એમ માનતા હતા કે: જો તારી ઝખાન અશો^૪ હોય, અને જો તું એક કુંગરનેખી કહે કે “આગળ ચાલ,” તો ત્યારે તેખી આગળ ચાલે.

૬૧ મું.

૬૧ મું. તેઓ આએ વળી એમ માનતા હતા કે: ન્યારેખી તમો (સાચ્ચી) દીન તરફ ત્રણ પગલાં ભરો ત્યારે તે એક હજાર પગલાં તમોને સામી મળવા^૫ આવશે.

૧ DM. વાળી નકલ પરમાણુ એ બોલ ‘વિનસ્ત અદ્દહ’ વાંચી, પાપી, રદ જાંદગી, અથવા રદ સાહેબી ધરાવનારા, થાએ; DE. વાલી નકલ મુજબ એ બોલ ‘સ્તીગાનીહ’ દુન્યાઈપણું થઈ શકે.

૨ ‘દસ્તૂબરીહ.’ ૩ ‘અઈમીતક’ અથવા ‘અઉમીતક’

૪ એની મતલબ એ છે કે પોતે જે ખુદલે ખુદલું ખૂરું તરીકે નાણુતો હોય તેને ગુસતાખીથી ખરું ડરાવવા જે તેને રજા આપે તે દેવનાંમ દેવ ગણાવો જોઈએ, અને તેનાથી સર્વેએ ઘણીજ સંભાળમાં રહેવું જોઈએ; કારણ કે આવા બદ ખવાસ જેટલું કંઈખી ખીજું બદીને એટલી છુટી દોરી આપી દેતું નથી.

૫ ‘યસરખ’, ‘યશરખ’નો અર્થ અશો થઈ શકે. અથવા ‘અદરખ,’ અવ૦ ‘દ્રવ’ જોરેમંદ; એ બોલ ‘અગરખ’ ખી એજ અર્થે વંચાએ.

૬ ‘વલ પતીરક.’

૬૨ મું. તેઓ આએ વળી એમ માનતા હતા કે: જેથી કાષ્ટ શખ્સથી ૬૨ મું. પોતાને માટે યા પોતાના ન્યાયાનો વાસ્તે ખાસ નામ દઇને એક સંવા-
અનું કામ કરવામાં આવ્યું હોય, તો તેનો^૧ આ નીયમર પૌરોષિકેશ
દીનદારોના તરીકા મુજબ હોતો નથી.

૬૩ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: જે કાષ્ટ પોતાનું ૬૩ મું.
ધર્મી (પવિત્ર) મોહું દીન તરફ કરે અને પોતાના ખવાસને (તે મુજબ
સારી રીતે) આરાસ્તે કરે તો દીન તેને એક હજાર સાચા વિચારો^૨ દેખાડે
કે જે તેણે કદીથી કાષ્ટથી સાંભળ્યા ન હોય; અને જ્યારે દીનના દસ્તુરો
અને દાનાઓની મજલસમાં તે વિચારોપર તે દરયાક્ત કરે ત્યારે તેને તે
વિચારો રાસ્તજ માલમ પડે.

૬૪ મું. તેઓ એવુંથી માનતા હતા કે: ચંચળાઇ (‘વીર’) ૬૪ મું.
નું ખાસ કામ તો (ખરી) ચીજ શોધી કહાડવાનું છે; અને ‘હોશ’નું
ખાસ કામ તેને સંધરવાનું^૪ અને તે ચંચળાઇએ શોધેલી ચીજપર
નેગાહ રાખવાનું છે; અને ડહાપણ (‘ખતર’)નું કામ જીદી જીદી ચીજ
વચ્ચેનો ફરક શોધવાનું અને ભણું તથા ખૂંડ પીછાણવાનું, અને જે ભણું
હોય તેને વલગી રહેવાનું અને ખૂંડ હોય તે તર્ક કરવાનું છે.

૬૫ મું. (૧) તેઓ એમથી માનતા હતા કે: હરએક ચીજ તે ૬૫ મું-૧
શખ્સની થાય છે કે જેને લીધે તે કરવામાં આવી હોય, અને તે (ચીજ)નો
બદલો અને નતિજો તેને બક્ષવામાં આવે છે કે જેને લીધે તે (ચીજ) કર-
વામાં આવી હોય. (૨) અને ઇન્સાનોએ આ રીતે ઘણા ખતી રહેવું કે: ૨
“હમો સવાબ કરીએ કે જેથી અહરમઝદ ખોદાથી (બલો) બદલો મલે,
સબબકે જે બદલો ખૂરામીનો અહરમનથી મલે છે તે બદલો ખચીત હલાકી
સીવાય બીજો હોતો નથી.”

૧ ‘અદીનશશ’નો એક ‘અશ’ મજકુર કીધેલાંને, અને બીજો ‘અશ’
કરનારને અહિંઆં લાગુ પડે છે.

૨ કા. ‘સર’, નીયમ, સેવટ, નતિજો.

૩ ‘દ્રેન્જન’, અવ. ‘દ્રેન્જ’ પદવું, મનન કરવું.

૪ ‘ગન્જખરીહ’, કા. ‘ગન્જવર’ ખઝાનેદાર.

૬૬ મું.

૬૬ મું. તેઓ એમથી માનતા હતા કે: જે કોઈ આ નિબંધ યા ગ્રંથમાં^૧ જેટલાં પ્રકરણો^૨ લખવામાં આવ્યાં છે, તેની સમજ મુજબ ચાલવાનું જાણુ તે પોતાનું તેમજ બીજાનું ભણું પીછાણુ.

૬૭ મું.

૬૭ મું. તેઓ એમથી માનતા હતા કે: હરએક ચીજમાં આએ પાંચ તત્ત્વો હોયછે: સામાન્ય અંશ, પદાર્થ, આત્મબોધ,^૩ જીવનશક્તિ,^૪ અને ખાસ અંશ.^૫

૬૮ મું-૧

૨-૩

૪-૫

૬

૭

૮

૯

૬૮ મું. (૧) તેઓ વળી એમથી માનતા હતા કે: માણસોમાં અંશ ત્રણ તરેહના હોય છે. (૨) એક તોખમ માટે સારો. (૩) એક તોખમ માટે ખરાબ. (૪) અને એક દુન્યવી. (૫) તોખમ માટે સારો તે છે કે જેને જોકે કશી કેળવણી આપ્યામાં આવતી નથી તોપી તેની તોખમ જાહેર થાયછે. (૬) અને બગડેલાં તોખમવાલો તે છે કે જેને જોકે ઘણી એક કેળવણી આપ્યામાં આવે છે તોપી તેની તોખમ સારી જાહેર થતી નથી. (૭) અને દુન્યવી તે છે કે જે કેળવણી મુજબ ભલો યા ખૂરો હોય છે. (૮) પવિત્ર (દીનની) કેળવણીથી તે ભલો અને ખરાબ કેળવણીથી તે ખુર થાય છે. (૯) તોપણ એવાથી દાખલા હોય છે કે જેમાં પવિત્ર કેળવણીને ખરાબ કામ માટે ઉપયોગમાં લેવામાં આવેછે, જેમ કે દીન તરફ બેવફા થયેલાઓ દીનના સખકા (નો ગેર ઉપયોગ કરે છે.)

૬૯ મું.

૬૯ મું. તેઓ વળી એમ માનતાં હતા કે: નહિ કોઈ અદેશાને ખાતર, કે નહિ કોઈ ધાર્સ્તીને ખાતર માણસે બદીમાં ધલાજ શોધવો.

૭૦ મું-૧

૭૦ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: મીનોષ અદેશો ગાથાનાં લખાણથી વાકેફગાર લોકો (“ગાસાનીગાન”)નાં પાપને

૧ ‘શમક’, ‘નામક’, ફાં ‘નામહ’ નામું.

૨ પહલવી ‘દરક’, ફાં ‘દર,’ બાબ, પ્રકરણ.

૩ ‘કીરક’, કદાચ ફાં ‘કીર’. ચીજોમાં એ ચીજ એવી હોય છે કે જેના તેમાંથી નીકળી જવાથી તે નાસ પામે છે.

૪ ‘આતશ’: કુદરતમાં જે કાંઈ શક્તી જાહેર થાય છે તે ગરમીનું રૂપ લેછે, તેવી ‘શક્તી’ તેમજ ‘ગરમી’ વાસ્તે ધરાની ભાષાઓમાં એકજ બોલ (આતશ) વાપરવામાં આવ્યો છે.

૫ ‘કતામ્યાન’ એટલે કે જે એકને બાકીના બીજાથી છુટું પાડે છે તે.

સખએ છે. (૨) અને દુન્યવી અદેશો “હધમાંથ”નાં અવસ્તાથી વાકેફગાર ૨
લોકો (“હાતકમાંસીગાન્”)ની બેઠજતીને સખએ છે. (૩) અને ચીનવત- ૩
પુલની સળની ધાસ્તી અને ભારી દુઃખ^૧ જે કાયદાઓથી વાકેફગાર લોકો
 (“દાતીગાન્”)નાં ગુનાહને લીધે હોય છે, અને જેઓ ગુનાહથી પોતાને
બચાવી શકતા નથી.^૨

૭૧ મુ. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: જે એક ૭૧ મુ-૧
માણસ ચીજોની ખરી લાયકાતનાં^૩ ફરકની જુસ્તેજુઠ કરે અને તેથી
માહીતગાર થયો હોય, તો તેણે જેમ જાણીતી^૪ સતાવાળા યા ધણી દોલત-
વાળા શખ્સોને લક્ષા તરીકે સમજ લેવા નહિ જોઈએ, તેમજ તેણે થોડી દોલત
અને ન્યાઝમંદીને લક્ષા તરીકે વખાણવી નહિ જોઈએ. (૨) કારણ કે ૨
જે લાયકાત એક માણસની લક્ષા અને ખૂરાઈ મુજબ નહિ, પણ થોડી
દોલત યા ધણી દોલત મુજબ ગણ્યામાં આવે તો ગેતીમાં એવું અને કે ધણી
પુંજવાળો^૫ ખૂરી ખસલતનો એક ઇન્સાન, પોતે ખરાબ થયેલો, તથા ગુનેહ-
ગાર અને છુટો હોય તે છતાંખી નામદારી મેળવવાની ખાહેશ ધરાવે, કે જે
નામદારીની ખાહેશ આગળ તે (પોતાની) દોલતને ઓછી ગણે. (૩) કાંઈ ૩
હાજતમંદ^૬ હોય છે તે અસંતોષીપણાને લીધે અને બદીથી ગરીબાઈને
હુલે છે;^૭ અને જે કાંઈ જુગારી હોય છે તે પોતે જે કાંઈ ધરાવે
તે તારાજ કરે છે; અને જે આળસુ હોય છે તે દોલત મેળવતો નથી
(યા તો આવતી દોલતને પકડી લેવાનીખી મેહનત લેતો નથી); પણ ધણી
એક રીતે ખીબાં જુરાં ઇન્સાનોને વખાણે છે, અને નામદારી ભરી^૮ દોલત

૧ ‘પઝદ્’, કદાચ અવ. ‘પઘતિ-જઘતી’ પરથી.

૨ આ બાબતનાં સંબંધમાં દસ્તુરજી પેશાતનજીવાલી દીનકર્દના પહેલાં
વૈદ્યુમમાં આવેલો નવમો સવાલ જવાબ, અને ૩૦ વેશ્ટની દીનકર્દનાં
આઠમાં દફતરના પહેલા બાબના પાંચમાં ફકરામાં આપેલી નોટ ૨ જ વાંચો.

૩ ‘માતીગાન્’.

૪ ‘અધવાય્’.

૫ ‘અફઝાર’.

૬ ‘નીયાઝઔમન્દ’, ક્રા. લોભી.

૭ ‘ઝીનેત’ અવ. ‘ઝિ’, ચોરવું, છુટવું.

૮ ‘ખનીત’, નામદારી મેળવેલી.

- ૪ ધરાવનાર મોહટાં દીલનાં માણસને ધીકારે છે.^૧ (૪) અને તે છતાં તે બીખારી આદમી પોતાને તો તે નામવરી ભરેલા શખસને લીધેજ નીલાવી ચલાવે છે, અને પોતામાં જે કાંઈ ખામીઓ છે તે તે આખાદી
- ૫ ભરેલા શખસ તરફની નઅમતથી ઢાંકી નાંખે છે. (૫) જ્યારે મોટાં દીલનો માણસ તે છે કે જે જે કાંઈ તેને (ખીજ પાસેથી) લેવું પડે^૨ તેથી પશેમાન થઈ જાય; અને જે કોઈ શખસ કે ગેતીનાં લોકો તરફની તેની મોટાં દીલની સખાવતનો દુન્યાની દોલતનો હિસ્સો ઓછો થાય એવી બંદગી ગુજરતો હોય, અને એવી રીતે દુન્યાને ખોટ જાય એવી દુઆ ગુજરતો હોય, તેનીખી તેણે મેહમાનદારી કીધી હોય.

૭૨ મું.

૭૨ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: જે કોઈ ખીજ શખસની પરણેલી સ્ત્રી^૩ સાથે હમખીસ્તર થાય તે જોકે (એક ખુનીની શિક્ષા લાયકના) નહીં માફ થાય^૪ તેવા ગુનાહમાં આવી પડતો નથી, તે છટાં તે માણસની ચાલથી જેહાનમાં કુસંપ અને સંતાપ ભરેલાં દુઃખનો વધારો થાય છે, અને તે માણસની ચાલથી જેહાનમાં કુસંપ અને સંતાપ ભરેલાં દુઃખો વધે છે તે સબબને લીધે તે મર્દ પાસે તોજેશ કરાવવી^૫ જોઈએ છે.

૭૩ મું.

૭૩ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: (હરેક માણસે) પોતાનાં ચકીન પ્રમાણેનાં પવિત્ર મકાનના ઉપરમાંજ નમન સાથે સર નમાવી પડી રહેવું,^૬ નહિ તો કે તેની ઉપર પરીશાની ગાલેબ થશે, કારણ કે જે

૧ એ એશારો એવા આળસુ માણસ વાસ્તે છે કે જે પોતાની આળસધનો બચાવ કરવા દોલતને ધીકારવાનો ઢોંગ કરે છે, જોકે તેને પોતાને તો મોટાં દીલના સખી આદમીની બક્ષેશ ઉપરજ આધાર રાખવો પડે છે.

૨ મોટાં દીલનો સખી માણસ પોતાની સખાવતનોજ જરો ચાલું રાખવા એટલો બધો હંમેશ આતુર હોય છે કે જે કદી તેને કંઈ ઉછીનું^૭ યા બક્ષેશ તરીકે ખી લેવું પડે છે તો તેથી તે પશેમાન થવા છટાંખી તેમ કરે છે.

૩ ‘શઉહરીગ,’ ફા. ‘શોહર,’ ખાવંદ, ધણી.

૪ ‘અનાપૂહલગાન.’

૫ ‘તૂઝીનીતન.’

૬ ‘ખૂફતક.’

માણસ પોતાનાં પાક મકાનનાં ઉબરથી બહાર (બટકતો) હોય તે દેવોનો પોતાનો થઈ પડે છે.^૧

૭૪ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: કોઈ પણ ચીજ ૭૪ મું. પોતાની રાસ્ત દીન કરતાં વધુ ફાયદેમંદ નથી, કારણ કે જે કોઈ દીનનાં ખોરહોને દીપાવે છે તે હરગેઝ ઇન્સાનોને ઇન્ન દેતો નથી.

૭૫ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: તીક્તર કરતાં ૭૫ મું. કોઈ પણ શખ્સ વધુ મોહટાં દીળવાલો અને સખાવત કરનારો નથી, કે જેની સખાવત તીક્તરના જેટલી ઉત્તમ અને પુરતી હોય.

૭૬ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: આએ દીનને લગતાં ૭૬ મું. શિક્ષણોમાં એક આએ છે કે હરએક શખ્સ એકકોઈ હોય એવું કશું કારણ નથી; અને જે કોઈ એકકોઈ હોય તેને બરાબર તપાસી જોવો જોઈએ છે.

૭૭ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: માણસોમાં એવો એક ૭૭ મું. પણ જન્મતો નથી કે જેની અંદર આએ ૭ મીનેઈ ચીન્ને લડતી ન હોય:—લહું મન અને લુ'કું મન, પવિત્ર નીતિમાન સમજ અને આંધલો જુસ્સો, સીધાપણું અને ઉલ્ટાપણું.

૭૮ મું. (૧) તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: કોઈની અંદર ૭૮ મું—૧ “**વહૂમન**” (લહું મન) મેહમાન હોય તેની નીશાણી આએ છે કે તે તેકીમાં ગરમ^૪ હોય, અને લલા સાથે ભરોસાથી મલેલો^૫ હોય, અને સલાહ સંપજમાં ચાલુ રહેતો હોય, તથા (એક ખીજની) ખોદાવંદ તરફની સેફારસનો વધારો કરનાર હોય. (૨) અને જે કોઈ માણસની પોતાની અંદર પરાણા તરીકે “**અકો-**

૨

૧ હરેક માણસને લાઝર છે કે તેણે પોતાને એક દાદગાહ યા પાક-મકાનના દરવાજા આગળ પોતાનો નીરાંતનો વખત ગુજારવો; અને આસા-યશને વખતે કોઈએખી હલકી મોજ શાખની શોધમાં બહાર બટકવું નહી, કારણ કે તેમ કીધાથી તે દેવો (યાને જુરી લાલચો)ની સંગત અને સગાઈમાં સપડાઈ પડશે.

૨ તીક્તર વરસાદ લાવનારી મીનોઈ ભલી શક્તિ છે; અને ખચીત વરસાદ જેવી આ દુન્યા માટે વધારે ઉપયોગી ખીજ કોઈ શક્તિ નથી.

૩ ‘અયોકાનક’ ફાં ‘યગાનહ’ એકકોઈ.

૪ ‘તફતીગ’. ૫ ‘નિફતીગ’.

- મન”(શુરં મન) હોય^૧ ત્યારે તેની ખાસ્યત એવી છે કે તે ભલાં કામોની બાબતમાં સુસ્ત થઈ જાય, ખરાબ સંગતો કરે, સારાં માણસો સાથે પીડાકારક થઈ પડે, અને તે પોતે સુલેહર અને તેની વૃદ્ધિ ઓકરા-
 ૩ વવાનાં કામનો શત્રુ બને. (૩) અને જે માણસની પોતાની અંદર પરાણા તરીકે “સરોશ” (સમ્યતા) હોય ત્યારે તેની ખાસ્યત એવી છે કે હમેશાં^૪ (તેનાથી) સમ્યતાભરેલા શબ્દો^૫ બોલાયછે, અને જ્યારે તે (શબ્દો) બોલાયછે ત્યારે તે (શબ્દો) ઉપર ધ્યાન આપવામાં આવેછે; અને જ્યારે તે ખામીભરેલા^૬ હોયછે ત્યારે તે શબ્દોને ખેંચી લેવામાં આવેછે; અને ખીજાઓની પસંદગી અને તારીફને માટે કાંઈ પણ જુદું તે બોલતો નથી; અને જે કાંઈ નીર્દોષ^૭ હોય તેને તે મારતો નથી, પણ જે કાંઈ પાપી હોય તેને
 ૪ મધ્યમપણું^૮ તે મારેછે. (૪) અને જે માણસની અંદર પરાણા તરીકે “અએરમ” (શુસ્સો) હોય ત્યારે તેની ખાસ્યત એવી છે કે હમેશાં તેનાથી નાલાયક^૯ બાબતો ઉપર સાથે સાથે બોલી દેવાયછે; અને જ્યારે પણ (તેવી બાબતો ઉપર) તે બોલેછે ત્યારે તેને કાંઈ સાંભળતું નથી; અને જ્યારે તે કાંઈ પણ વાંધા ભરેલું^{૧૦} તેમજ ખામી ભરેલું બોલેછે ત્યારે તે પાછું ખેંચી લેતો^{૧૧} નથી; ખીજાઓના વધારા અને ફાયદાને ખાતર તે બહુ જુદું બોલેછે, અને નીર્દોષ લોકોને તે બહુ મારેછે. (૫) અને જે માણસની અંદર પરાણા તરીકે “રુપેન્દોમત” (સંપુર્ણ ભક્તિભાવ) હોય ત્યારે તેની ખાસ્યત એવી છે કે તેનામાં ભરપુર (અથવા સંપુર્ણ) નમાનાપણું^{૧૨} હોયછે; અને જ્યારે કાંઈ પાપી

૧. અથવા ‘ જે માણસની અંદર અકામને પોતાનું ધર કયું હોય.
૨. ‘ આશ્તીહ.
૩. ‘ વખ્શીનીતનશ ’
૪. અથવા, દરેક જગોએ.
૫. ‘ લેવતા શાયત,’ જોઈયે એવા શબ્દો બોલવામાં આવેછે.
૬. ‘ આફક.’
૭. એટલે, પાપ વીનાનો.
૮. અસલ પ્રમાણમાં.
૯. એટલે, બંધ એસે નહીં એવી.
૧૦. સરખાવો ફારસી ‘કૂતક’ મારતું.
૧૧. વાંચો ‘ ગશીતન ’ જે ‘ કશીદન ’ને બદલે વપરાયોછે; સરખાવો એને મળતો ફારસી શબ્દ.
૧૨. બોલેબોલ અર્થ, વીચાર થાય છે.

કામ કરવાને તેને લોક લલચાવેછે^૧ ત્યારે તે તેમ કરતો નથી; અને જ્યારે આ દુન્યાની દોલતનો ભરપુર હીસ્સો તેને મલેછે ત્યારે પણ લલ્લા મીનો-ઓની દોલતથી^૨ તે ફરી જતો નથી; અને પોતાના સવાખનો બદલો ગેતીનાં લોકો પાસે નહીં, પણ મીનોઘ રહેા પાસે (મેલવવાને) તે ચાહે છે. (૬) અને જે માણસની અંદર પરોણા તરીકે “તરોકમત” (ગરૂરી)નો ફુજ હોય ત્યારે તેની ખાસ્યત એવી છે કે તેનું વિચારવું બહુ ઉતાવળું છે; અને જ્યારે લોકો તેને કાંઈ ગુનાહ કરવાને સમજાવેછે તો તે તેમ કરવાને દોરવાય છે; જ્યારે આ દુન્યાની દોલતનો નહાનો હીસ્સો^૪ પણ તેને મલેછે ત્યારે તે લલ્લા મીનોઓની દોલતથી^૫ દુર ઉભો રહેછે; ગેતીની હસ્તીઓ પાસેથી અને નહીં કે મીનોઘ હસ્તીઓ પાસેથી સવાખનો બદલો (મેળવવાને) તે ચાહેછે.

૭૯ મુ. (૧) તેઓ એમ પણ માનતા હતા કે: અદ્દીએલેસ્ત સાત ૭૯ મુ-૧ મહીના ગેતીની દુન્યામાં અને પાંચ મહીના મીનોઘ દુન્યામાં રહે છે. (૨) અને જ્યારે પાંચ મહીના તે મીનોઘ દુન્યામાં હોય છે ત્યારે તે ગેખી રીતે વનસ્પતિનાં શરીરમાં હોય છે, છોડવાઓનાં ખીયાં ઉપર તપાસ રાખે છે, અને તેઓનું પોષણ કરી ઉધારે છે; અને તે પાંચ મહીનામાં તે આડો ઉત્તન કરે છે. (૩) ઉપલા સાત મહીનામાં જ્યારે તે ગેતીની દુન્યામાં ઓરવરનાં શરીરમાં જાહેર થાય છે^૬ ત્યારે આડો મોડ યા પુલો આપે છે અને ફળો ઉત્તપન કરે છે. (૪) જ્યારે વર્ષના તે સાત મહીનામાં આ કારણને લીધે અદ્દીએલેસ્ત અમશાર્પદના હમકાર રપીથ્વનનો વખત જાહેર થાય છે, પણ (બાકીના) પાંચ (મહીના)માં તે (એમ જાહેર થતો) નથી.

૧. ‘સારીનેન્દ’; સરખાવો અવસ્તા ધાતુ, ‘સર્’ લાંછ પાડવું, નુકસાન કરવું, અને ફારસી ‘શારીદન,’ ગુનેહગાર થવું, દોષીત થવું.

૨ વાંચો ‘ચખૂત ઇ યઝદાન’; કદાચ ‘અદીનિય બોદ ઇ યઝદાન’ ત્યારે તે બોદાઈ અફલથી (ફરી જતો નથી).

૩ અથવા, ‘મગરૂરી,’

૪ ‘અન્દક બાહર.’

૫ ‘મિન ચખૂત.’

૬. બોલેબોલ અર્થ: બહાર આવે છે.

૮૦ મું-૧

૮૦ મું. (૧) તેઓ એમ પણ માનતા હતા કે: જો કોઈ દીનના કાયદાને^૧ ખાતર ખુશીથી પોતાની ઉપર આવી પડતી મુશ્કેલીઓ^૨ અને દુઃખ સહન કરે^૩ અને પછી તે કામને એક લાયક સવાબથી જુદાંજ કામ તરીકે તે ઓલખે, એટલે કે તે મુશ્કેલીઓ અને દુઃખની કાંઈ ધાર્તીને લીધે તે કાંઈ આકું કામ કરે, તોપણ પોતાની મેલે તેનું ઉપલું સવાબ કામ તમ થાય છે. (૨) પણ કુદરતના કાયદાથી ઉલટી રીતે ઓરત સાથે સંબંધ રાખવાનાં પાપમાંથી અને તે જાતનાં તેનાથી કરવામાં આવેલાં બીજાં પાપમાંથી કોઈ પણ જાતનો (ઉપલા સવાબને લીધે) તેનો છુટકારો થતો નથી; કારણ કે તેવાં (જુડાં) કામની અંદરના પોતાના ભાગને લીધે આ દુન્યામાં (ધર્મને ખાતર) જે કાંઈ મુશ્કેલીઓ અને દુઃખ સહન કરવાને કોઈ માણસ તૈયાર થયો હોય તે છતાં તે (ચીનત્ત પુલ ઉપરથી) પસાર થતો નથી.

૮૧ મું.

૮૧ મું. તેઓ એમ પણ માનતા હતા કે: એવી (રાસ્ત) દીનને ખાતર^૪ આ દુન્યામાં કોઈ માણસે (એવી) મુશ્કેલીઓ અને દુઃખ સહન કર્યાં હોય,^૫ અને પછી તે મુશ્કેલીઓ અને દુઃખને સવાબના કામથી જુદાં તરીકે ગણ્યાં હોય, તોપણ અણુદીક મીનોયઝદો એવી કોઈ બાબતને^૬ લીધે લોકો જે મુશીબતો અને સંકત વેડે છે તે (તેઓથી) થયેલાં બીજાં પાપોમાં ઉમેરાયેલાં કાંમો^૭ તરીકે ગણુતા નથી.

૮૨ મું-૧

૮૨ મું. (૧) તેઓ એમ પણ માનતા હતા કે: એક શખ્સ હતો જેણે એમ પુછ્યું કે:—“એવી તે કઈ મીનોઈ શક્તિ છે કે જે એક માણસને પ્રમાણીકપણું તરફથી અપ્રમાણીકપણું તરફ, અને અપ્રમાણીકપણું તરફથી રાસ્તી તરફ દોરવી જાય છે?” (૨) અને એરવદોએ જવાબ વાલ્યો છે

૧ ‘આઈનીન’ જેનો સંસ્કૃત તરજુમો ‘આચાર’ થઈ શકે છે.

૨ વાંચો ‘અલગ,’ મુશ્કેલી; સરખાવો ફારસી ‘ઉલૂા.’

૩ વાંચો વલ ચોલા ‘મૈકઅલૂનાં,’ પોતાની ગરદન ઉપરના ઓગ્મ તરીકે કબુલ રાખે.

૪ ‘અઈવીનક.’

૫ ‘વલ ચોલા પતી-રક્ત.’

૬ ‘પવત ચિશ.’

૭ DM અને DE પ્રમાણે એ ‘અવદર્ગ’ વંચાય, દાખલ થઈ શકે નહીં એવું. એ શબ્દ ‘અવિલગ’ બ્લીસ્તર તરીકે પણ વંચાય.

કે: “તે (માણસની અંદરની) ‘રંગીલ’^૧ (નામની, આપ મરજી મુજબ ચાલ-વાની) શકતી છે.” (૩) અને પરહીઝગાર લોકોએ^૨ એમ પુછ્યું છે કે: “માણસની અંદર ‘રંગીલ’ તે શું છે? શું તે માયું છે, અથવા આંખ છે કે કાન છે?” (૪) અને એરવદોએ જવાબ આપ્યો છે કે: “‘રંગીલ’ એવી કાંઈ ચીજ છે જે માણસના શરીરમાં (હસ્તી ધરાવે છે.)” (૫) અને તે છતાં પરહીઝગાર લોકો ‘રંગીલ’ શું છે તે સમજ્યા નહીં. (૬) અને અંતે તેઓ માંહેલા જેઓ શીવસ્કુદો હતા તેઓએ કહ્યું કે: “‘રંગીલ’ દરેક માણસમાં ઉત્પન્ન થાય છે, કારણકે જે માણસમાં ‘રંગીલ’ હોય છે તે તે કે જે હોરમઝદ છે તેને આરાધે છે, તેમજ તે કે જે આહરેમન છે તેને પણ આરાધે છે; જ્યારે તેની મરજી હોય છે ત્યારે તે હોરમઝદ ખોદાની પુઠે ચાલે છે, અને જ્યારે તેના મનમાં આવે છે ત્યારે તે આહરેમનની પુઠે ચાલે છે.” (૭) આ દુન્યામાં તેઓનો નતીજો યા હીરસો એટલે કે જે માણસ એવા (દીનના) તરીકાથી ઉલટાં કામો કરવાને ઇચ્છતો નથી તેને માટે બહુ ભલામણ (અથવા, સુખ) છે; અને જે માણસ તેવા તરીકાથી ઉલટાં કામો કરવાને ઇચ્છે છે, તેને માટે તે કામોથી સઉથી ખરાબ ધુરાઈ છે; અને તેને માટે તેઓ કહે છે કે તે પણ (જીંદગીની) આખેરીએ તરીકાથી ઉલટાં કામો કરશે નહીં^૩”

૮૩ મું. (૧) તેઓ એમ પણ માનતા હતા કે: એવો કોઈ શખ્સ નથી ૮૩ મું-૧ કે જે પેલી બંને ચીજો ઉપર આધાર રાખતો હોય, અને જે એક તેમજ બીજીને માટે જેવો જોઈયે તેવો હોય; એવું સારે બને છે કે જ્યારે (એવો સવાલ) સમજવાને બની શકે તેમ હોતું નથી, જેમકે, “વધારે સાફ અને વધારે પ્રમાણીક શું છે?” ૨૮ (૨) આ બે રાહ એકજ હોવાથી, બીજા શબ્દોમાં, એક માણસ પોતાનાં જ નતી ઉહાપણને લીધે પોતાનું જાન મેળવે છે,

૧ આ શબ્દ ઘણી રીતે વંચાઈ શકે છે; (૧) ‘રદકા’ ખરું, સચ્ચાઈ, કાયદો, સજા, મદદ (જુવો “પહલવી પાઝદ શબ્દકોષ”); (૨) ‘રંગીલ’ મરજી, ઇચ્છા, નસ (૩) ‘લકીલ’ (ફારસી ‘લકલ’)^૪ દાઘ, ખામી, વાંક, શરમ; (૪) ‘લકશ’ (ફારસી ‘લકાશ’) પૈસા.

૨ અથવા, ઉમરાવ-લોકો.

૩ નીચલા ફકરા ઉપરથી જોવામાં આવશે તેમ અહિં આં, મારા વીચાર મુજબ, અસલ લખાણનો થોડોક ભાગ છોડી દેવામાં આવ્યો છે:

૪ ‘અયૂફ’.

એટલે કે, તે માણસ ડાહ્યો છે કે ને એવા સદગુણને પહોંચે છે કે જેથી તે જ્ઞાનવાલો થાય છે.

૮૪ મું.

૮૪ મું. તેઓ વળી એમ માનતા હતા કે: જે કોઈ શખ્સ લોકોને દીનની કેળવણી આપવાનું ચાલુ કરે તો તે જો ધણો ખંતી (યા જન-કેશાન) આદમી હોય તોજ તેણે તેમ કરવું જોઈએ; અને ત્યારેજ ને અચુકપણું યાને સચ્ચાઈ (જરથોસ્તી) ખોદાઈ દીનમાં હસ્તી ભોગવે છે તેથી તે તેઓનાં રવાનોતું તારણ કરવાને શક્તિવાન થશે.

૮૫ મું.

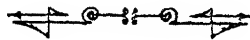
૮૫ મું. તેઓ વળી એવું માનતા હતા કે: દુઃકમાં કહ્યે તો રવાનનું સહી સરસ તારણ એ છે કે એક આદમીએ એવી રીતે (આ જાંદગીમાં) વર્તવું કે જેથી ખોદાની પરસ્તેશ થાય અને ધુરા દેવની પુન નહિં થાય.

૮૬ મું.

૮૬ મું. તેઓ વળી એવું માનતા હતા કે: જે કોઈ એક માસીક માંદગીવાલી ઓરત સાથે હમખીસ્તર થાય તે જો કે અંધાપામાં અને અંધકારમાં તેમ કરે તોખી તે ગુનેહગાર છે.

૮૭ મું.

૮૭ મું. તેઓ વળી એવું માનતા હતા કે: આદમીઓએ એવી રીતે હુશ્યાર રહેવું જોઈએ કે બની શકે ત્યાં સુધી તેઓને કંઈખી તુકસાન પોહોંચે નહિં, સખખ કે જ્યારે એક શખ્સનાં તનમાં બગાડ રહેલાં કરે છે ત્યારે “અકામન” તેનાં તનમાં મજબુત વાસો કરે છે; અને જેવો “અકામન” તે તનમાં જઈ એસે છે કે “વહુમન” તુરત તે તનમાંથી નીકલી જાય છે; અને તે વખતે તે શખ્સ દરેક ચીજ ધુરાં મનથી અને દરેક ધુરાંમાં ધુરી ચીજનાં બદ વિચારથી જોય છે. (૨) અને જે બદ વિચારોમાં પ્રવીણ હોય છે તેનો રસ્તો સેવટે દોજખમાં હોય છે; અને જેઓ દોજખમાં જાય છે તેઓમાંથી જ્યારે કેટલાકો પાછા ફરે છે ત્યારે કેટલાકો પાછા ફરી શકતા નથી.

မာတုဗျာ (မာတုဗျာ) Ans. XXII., 1,

p. 18, l. 3, *n.*, 'waxing', 'increasing', 'વધવું', 'વધારો'. Perhaps
 -વિષયક 'cruelty', 'hardness',
 from Av. -વૃષ્ટ 'to be hard'; also
 it may mean 'worship (of the
 demons)', comp. Sans. खर्ज *kharij*,
 'to worship.'

વિષયક (વિષય-વૃષ્ટ) Ans.
 IV., 4, p. 6, l. 5, *n.*, 'pillage', 'ભૂત-
 ફાટ'. Av. -વૃષ્ટ 'plunder', and
 -વૃષ્ટ 'nature'; it can be read
 -વિષયક-વૃષ્ટ 'helpless nature',
 'incapability', 'નાચાર રિયતી.'

વિષયક (વિષય-વૃષ્ટ) Ans. VI., 1, p. 7,
 l. 4, *n.*, 'confederate', 'મિત્ર',
 'મિત્રતા'. Av. -વૃષ્ટ 'to stand'. Also
 read -વિષયક 'antagonist', 'દુ-
 સ્ખર્મ', cf. Av. -વૃષ્ટ 'an
 opponent', Av. rt. -વૃષ્ટ 'to stand.'

વિષયક (વિષય-વૃષ્ટ) Q. I., p. 1, l. 4, *n.*,
 'competitor', 'opponent'; 'ફરીફ',
 'ફરીફ'; better વિષયક (વિષય-વૃષ્ટ)
 lit. 'co-existent', from Avesta -વૃષ્ટ
 'together' and -વૃષ્ટ 'to be', 'to
 exist'; Mod. Pers. *zabardast*.

વિષયક (વિષય-વૃષ્ટ) Ans. IV., 2,
 p. 6, l. 1, *adj.*, 'behaving foolishly',
 'મૂર્ખાઈથી વર્તેલો'. Cf. Av. -વૃષ્ટ 'to
 in Vend. II.; Mod. Pers. *zabardast* —
zabardast

વિષયક (વિષય-વૃષ્ટ) Ans. XII., 1,
 p. 4, l. 8, *adj.*, 'glorious', 'of
 good lustre'; 'કિર્તિમંદ'. Comp. Av.
 -વૃષ્ટ 'good' and -વૃષ્ટ

'work' (Lat. *opus*); hence it may also
 mean 'working wonders.' Comp.
 also Av. -વૃષ્ટ (as *કરો* — *કરો*)
 Pers. *آب* 'lustre', Skr. *abhd*.
 The word can also be read
 -વૃષ્ટ 'contented', 'સંતોષી.'

વિષયક (વિષય-વૃષ્ટ) Ans.
 XIII., 2, p. 10, l. 11; *adv.*,
 'zealously', 'ક્રિયાર્થી'; lit. 'with
 a self-established or honest face.'
 Comp. Av. -વૃષ્ટ 'to stand'

વિષયક (વિષય-વૃષ્ટ) Ans. XVI., 1, p. 12, l. 4, *n.*, 'પ્રશ-
 આવાજે ભણવું યા વાંચવું', 'a
 charming recitation.' Comp. Pers.
بسانیدن 'to render fertile or
 charming.'

વિષયક (વિષય-વૃષ્ટ) Pahl.
 Intr., 1, p. 4, l. 16, *n.*, 'religious
 deliberations or controversy',
 'ધર્મિક વકરાર, તથા આચાર વિ-
 ચારો', *inf.* *વિષયક* 'to expound';
 Av. *વૃષ્ટ* 'to move all round', 'to
 critically examine.'

વિષયક (વિષય-વૃષ્ટ) Ans. X., 2, p. 8,
 l. 16, *adj.*, 'exciting', 'ઉત્તેજ-
 નારી'. Better *વિષયક*

વિષયક (વિષય-વૃષ્ટ) Ans. XX., 1, p. 16,
 l. 3, 'harlot-like', 'a prostitute',
 'બેકાર મૌરત'. Av. -વૃષ્ટ, rt. -વૃષ્ટ
 'to indulge.'

વિષયક (વિષય-વૃષ્ટ) Ans. XX., 1, p. 16,
 l. 10, *adj.*, 'terrible', 'ભયંકાર'.
 Comp. Pers. *دشمن*

વિષયક (વિષય-વૃષ્ટ) Ans. IV., 1,
 p. 5, l. 17, *n.*, 'agitation', 'distur-

- bance' 'ઉચ્છેરણી'; *inf.* ૧૧૭૬૪
'to move', 'to agitate'; Av. ૧૧૭૬૪,
Skr. *jambh*, 'to crash'; Pers.
جانباز
- અગ્નિજ્વાલ (અગ્નિજ્વાલ) Ans. XIII.,
2, p. 10, l. 10, *adj.*, 'profound',
for અગ્નિજ્વાલ *gnāḥ*, 'depth of
knowledge', 'ઉડા ભાવર્થના (કલામ)'.
જ્વાલ (જ્વાલ) Ans. VI., 1, p. 7,
l. 4, *n.*, 'times', in જ્વાલ *chand-
dānar*, 'several times', 'કેટલીક
વખત.' Comp. Av. ૧૧૭૬૪ Geldner
interprets it by the Germ. word
mal.
- જ્વાલ (જ્વાલ) Ans.
XIX., 1, p. 15, l. 7, *n.*, 'separa-
tors of families', 'કુટુંબીઓને
એકમેકથી ભેદ કરનારા.' Also (1)
જ્વાલ *disturbers*, 'des-
troyers', 'નાશ કરનારા.' (2)
જ્વાલ *separators*, Pers.
جذال 'to be benumbed in the
limbs', 'શરીરની અચળતામાં થતું થઈ
જવું.'
- જ્વાલ (જ્વાલ) Ans. XXII., 2, p. 18, l. 6, *n.*,
'grumble', 'અડઅડચણ કરવું.'
- જ્વાલ (જ્વાલ) Ans.
XXXIII., 1, p. 26, l. 1, *n.*, 'an
agricultural implement', 'ખેતીને
દાગું હથેયાર.' Comp. Mod. Pers.
دست آهنگ
- જ્વાલ (જ્વાલ) Intr., p. 1, l. 1, *n.*, 'a
townsman', 'શહેરી.' Av. ૧૧૭૬૪
'a country', Pers. ૪૦
- જ્વાલ (જ્વાલ) Ans. XXXII., 2, p.
- 24, l. 14, *abst. n.* Comp. Av.
૧૧૭૬૪ 'perseverance', 'અતવાહી
કુશીલ,'
જ્વાલ (જ્વાલ) Ans. XXVIII., 1, p.
21, l. 2, *n.*, 'gift', 'ભેટ', 'હથેયાર'; Av.
૧૧૭૬૪ 'gift.'
- જ્વાલ (જ્વાલ) Pahl. Intr., p.
5, l. 7, *adj.*, 'persistent', 'ટકી શકે
તેવી (અચર)'; *inf.* ૧૧૭૬૪ 'to
exert'; Av. ૧૧૭૬૪ 'to en-
deavour.'
- જ્વાલ (જ્વાલ) Q. XXX., p. 4, l. 8,
n., 'green vegetables', 'હાલિતરી'.
Comp. Pers. ૪૩ 'garden-herbs'
in general.
- જ્વાલ (જ્વાલ) Intr., p. 1, l. 1,
n., 'a Christian', 'ખ્રીસ્તી.' Av.
૧૧૭૬૪ 'to fear'; hence *tarsā*,
'fearful', 'awful', used for Christ;
adj. form, *tarsāh*, 'a Christian'.
- જ્વાલ (જ્વાલ) Ans. XXVII., p.
20, l. 14, *n.*, 'a twig', 'દાંડળી'.
Comp. Pers. ૧૫ 'a young plant',
'a shoot.' Perhaps ૧૧૭૬૪
comp. Av. ૧૧૭૬૪ 'a twig
of *haoma* pounded at will.'
- જ્વાલ (જ્વાલ) Ans. XVII., 2,
p. 14, l. 14, *n.*, 'detestation', 'ધી-
કારવું'; Pers. ૧૫ 'to despise.'
- જ્વાલ (જ્વાલ) Ans. XIV., 6,
p. 11, l. 14, *n.*, 'temptation', 'દાન-
વ.' It can also be read ૧૧૭૬૪;
cf. Av. ૧૧૭૬૪, lit. 'drought',
'destruction.'
- જ્વાલ (જ્વાલ) Ans. IX., p. 8,

- l. 18, *adv.*, 'dreadingly', 'ଧାରଣି
 ସାଧେ.' Comp. Pers. *تره* 'fear'.
- ବିଜ୍ଞ (ବିଜ୍ଞାନ) Ans. XVII., 1, p. 14,
 l. 8, *n.*, 'a representation', 'ଘଟଣା',
 also 'an epitome', 'a statement'; Av.
 -ବିଜ୍ଞ 'to say.'
- ନାମ (ନାମନ) Ans. XII., 1, p. 9, l. 8,
n., 'garment', 'garb'. 'ପିଞ୍ଜର' It
 can also be read *ନାମ* *nāz*,
 'associated with.'
- ନିର୍ମା (ନିର୍ମାଣ) Ans. XXXI., 2,
 p. 23, l. 10, *adj.*, 'created by God',
 'ନିର୍ମାଣେ ପୂଜା କରାଯିବେ.' Comp. Av.
 -ନିର୍ମାଣ; Pahl. *ନିର୍ମା* *Baga-*
dat for *ନିର୍ମା*, *Baga-dāta*, comp.
ନିର୍ମା *nyōk-dat*.
- ନିର୍ମା (ନିର୍ମାଣ) Ans. IV., 4,
 p. 6, l. 5, *n.*, 'destitution',
 'ନିର୍ମାଣ'. Comp. Mod. Pers. *فقر*,
 'poor', 'ugly'. Also *ନିର୍ମାଣ*,
 'disgracefulness', 'ଶରମ' *ନିର୍ମାଣ*
 'ଶରମ'; comp. Mod. Pers. *فقر*.
 Perhaps a corruption of Pahl.
ନିର୍ମା.
- ନିର୍ମା (ନିର୍ମାଣ) Ans.
 XII., 1, p. 9, l. 9, *n.*, 'evil
 earthly knowledge', 'ପୁତ୍ର' *ନିର୍ମାଣ*
 'also read *ନିର୍ମାଣ*,
 'the evilly deceptive one', 'ପୁତ୍ର'
 'ରୀତି ବାପା' *ନିର୍ମାଣ*.
- ନିର୍ମା (ନିର୍ମାଣ) Ans. XIV.,
 6, p. 11, l. 16, *n.*, 'disintegration',
 'ନିର୍ମାଣ' *ନିର୍ମାଣ* *ନିର୍ମାଣ* *ନିର୍ମାଣ* *ନିର୍ମାଣ*
 Av. *ନିର୍ମା* Pers. *تفكك*
- ନିର୍ମା (ନିର୍ମାଣ) Pahl.
 Intr., p. 5, l. 3, *n.*, 'expli-
 cit language', 'ନିର୍ମା' *ନିର୍ମା* *ନିର୍ମା*
 Av. *ନିର୍ମା* and *viḍar*, Av.,
 Skr. *vi + char*; Mod. Pers.
تدبر 'to discern.'
- ନିର୍ମା (ନିର୍ମାଣ) Ans. XIII., 2, p. 10,
 l. 12, *n.*, 'oral', 'ନିର୍ମା' *ନିର୍ମା*
 Av. *ନିର୍ମା* 'to speak', 'to recite.'
 It can be read *ନିର୍ମା* 'vigorous
 (recitation)', 'ନିର୍ମା' *ନିର୍ମା*
 Av. *ନିର୍ମା* 'strength', 'vigour.'
- ନିର୍ମା (ନିର୍ମାଣ) Ans. XXIV., 1,
 p. 18, l. 17, *adj.*, 'a woman who
 has had coition or miscarriage'.
 Perhaps from Av. rt. *ନିର୍ମା* 'to
 deceive'. Comp. Old Pers. *risis-*
tanaīy, Mod. Pers. *گسستن* 'to
 break off.'
- ନିର୍ମା (ନିର୍ମାଣ) Ans. VII.,
 2, p. 7, l. 17, *n.*, 'observation',
 'ନିର୍ମା' *ନିର୍ମା* *ନିର୍ମା* *ନିର୍ମା*
 + *ନିର୍ମା*
- ନିର୍ମା (ନିର୍ମାଣ) Ans. VI., 2,
 p. 7, l. 7, *n.*, 'limits', 'ନିର୍ମା' *ନିର୍ମା*
 Av. *ନିର୍ମା* 'exterior limits'.
 It can also be read *ନିର୍ମା*; Av.
ନିର୍ମା 'side', 'boundary'.
- ନିର୍ମା (ନିର୍ମାଣ) Ans. X., 2, p. 9, l. 2,
n., 'prosperity', 'ନିର୍ମା' *ନିର୍ମା*, a
 substitute for *ନିର୍ମା* *bahār*, 'spring'.
- ନିର୍ମା (ନିର୍ମାଣ) Ans. XIX., 4, p. 16,
 l. 2, *n.*, 'fat', Mod. P. *نار* 'grease',
 'نار'.
- نار (نار) Ans.

- XXVIII., 2, p. 21, l. 4, *n.*, 'perfect solicitations', 'પુરવિનંતિ', 'સંપુર્ણ ભિક્ષા'; Av. rt. *આપ* 'to beseech', 'to solicit'; Pers. *آپند* It can be read *آپند*, Av. rt. *آند* 'to promote', 'to grow', hence 'full growth', 'full generation.'
- અપહરણ* (*અપહરણ-વૃક્ષ-વૃક્ષ*) Ans. VII., 2, p. 7, l. 16, *n.*, 'painful satiety or excess', 'કુપ્ય ભરેલી અ-નિતિ', also *અપહરણ-વૃક્ષ-વૃક્ષ* 'the fulness of evil disorders', 'પુર અ-શાંતિ વાળી અનિતિ'. According to K. *fragant sūrikh*, *vide* note on the word.
- અપહરણ* (*અપહરણ*) Ans. XXXII., 4, p. 25, l. 5, *n.*, comp. Av. *અપહરણ* 'abundance', 'plenty', 'અપહરણ', 'અપહરણ'. *Vide* also Ans. XXXI., 4.
- અપહરણ* (*અપહરણ-વૃક્ષ-વૃક્ષ*) Ans. XIX., 5, p. 16, l. 6, *n.*, 'a confiscator', 'અપહરણ કરનાર.' Comp. *અપહરણ* in Dk. VIII., Chap. XLI., 29, S. B. E., Vol. XXXVII.
- અપહરણ* (*અપહરણ*) Ans. X., 1, p. 8, l. 15, *n.*, 'chance', 'અપહરણ ભેગ', 'સંભવ'; cf. Pers. *آپ* 'lottery', 'speculation'.
- અપહરણ* (*અપહરણ*) Ans. XXXI., 6, p. 24, l. 4, *n.*, 'filth', 'dirt', 'અપહરણ', 'કચરો.' Comp. Mod. Pers. *آپ*
- અપહરણ* (*અપહરણ-વૃક્ષ-વૃક્ષ*) Ans. VII., 2, p. 7, l. 14, *adj.*, 'appointed', 'allotted', 'કેરવેલો'; also it means 'supreme', from *પૂ* superlative of *પૂ*, 'up', 'high'.
- અપહરણ* (*અપહરણ-વૃક્ષ-વૃક્ષ*) Ans.

- XII, 1, p. 9, l. 8, *adj.*, 'more brilliant', 'અપહરણ ચક્રચક્રિત.' Comp. Hebrew *ābrāham*.
- અપહરણ* (*અપહરણ*) Q. XXVIII., p. 4 l. 6, *n.*, 'error', 'fault', 'ભૂલ'; cf. Pers. *آپ*.
- અપહરણ* (*અપહરણ*) Ans. XVI., 1, p. 12, l. 4, *n.*, 'a formula', 'અપહરણ ફર્મુલા.' Comp. Pahl. *milayd*.
- અપહરણ* (*અપહરણ*) *adj.* 'distant', 'દૂર', a Semetic word.
- અપહરણ* (*અપહરણ*) Ans. V., 4, p. 7, l. 1, *adv.*, 'across', a Semetic word; cf. Arabic *آپ* 'hard to bear', 'heavy.'
- અપહરણ* (*અપહરણ-વૃક્ષ-વૃક્ષ*) Ans. XXII., 2, p. 18, l. 5, 'covert seed (of adultery)'. Comp. Av. *અપહરણ*, Skr. *khshudra* 'semen', 'seed.'
- અપહરણ* (*અપહરણ*) Q. XXVI., p. 4, l. 1, *n.*, 'a knife', 'ચક્રી'; a Semetic word.
- અપહરણ* (*અપહરણ*) Ans. XII., 6, p. 9, l. 17, *n.*, 'decay', 'અપહરણ' also spelt *અપહરણ* Comp. Av. *અપહરણ* 'destruction', 'death', rt. *અપહરણ* 'to decay', 'to abandon'.
- અપહરણ* (*અપહરણ*) Ans. XXIII., 2, p. 18, l. 15, *adv.*, 'gloomily', 'અપહરણી'; Av. *અપહરણ*, Skr. *shyavā*, 'black', 'dark'; perhaps *અપહરણ* or *અપહરણ* 'burning with affliction', 'કુપ્ય અપહરણ' *અપહરણ* 'અપહરણ'.

II.

GLOSSARY OF SELECT WORDS CONTAINED IN BOOK VI., §§ I—LXXXVII.

- 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴 (𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴) § XXXVIII., p.
 15, l. 11, *n.*, 'deficiency', 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴,
 '𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴' Comp. Pers. 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴
 'defect', 'blemish', 'vice', and Av.
 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴 'an idol'.
- 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴 (𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴) § X., p. 5, l. 18,
n., often used as *adj.* or *adv.*,
 'all sorts', 'altogether', 'entirely',
 '𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴' 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴. Comp. Arabic 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴;
 Assyrian *aiumma*, Paz. syn. 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴.
- 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴 (𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴) § LVII., p.
 20, l. 5, *v.*, 'misses', '𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴',
 '𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴' Comp. Pers. 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴
 'bad tempered'; 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴 'waste',
 'desolate'; or 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴 'to guard'.
- (𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴) 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴 (𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴) § XVI.,
 1, p. 7, l. 12, *inf.*, 'to keep in
 mind', '𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴' Av. 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴
 'memory'; cf. Pers. 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴.
- 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴 (𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴) § XXIX., p. 13, l.
 12, *adj.*, 'feeding', '𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴'
 '𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴' *inf.* 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴 'to
 swallow'; Av. 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴 'to fill'.
- 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴 (𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴) § LXXVI., p.
 27, l. 14, *adj.*, 'unique', '𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴'
 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴. Comp. 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴
 'singular', 'unique'.
- 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴 (𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴) § XIX., p. 9,
 l. 12, *adv.* 'unwillingly', '𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴'
- 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴; also read 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴,
 'without delay or hesitation',
 '𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴' 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴 or.
 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴, 'without any false
 motive', '𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴'.
- 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴 (𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴) §
 LXXII., p. 26, l. 11, *adj.*, 'inex-
 piable (sin.)', 'incapable of being
 atoned for', '𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴'
 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴; cf. Av. 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴.
- (𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴) 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴 (𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴) § XXVI., 1, p.
 12, l. 13, *gerundial n.*, 'removal',
 '𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴' 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴; Av.
 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴 'further', 'back'.
- 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴 (𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴) § XXIII., 5,
 p. 11, l. 11, *adj.*, 'without suspi-
 cion', 'confident.' Cf. Pers. 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴
 '𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴' 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴; Av.
 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴 'doubt', 'suspicion'.
- 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴 (𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴) § XV., p. 7, l. 8, *adj.*, 'unpardon-
 able', '𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴'
 Perhaps 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴; cf.
 Pers. 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴 'to grieve'.
- 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴 (𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴) § LXXI., 3,
 p. 25, l. 12, *v.*, 'destroys', 'squand-
 ers away', '𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴' 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴
 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴. (Bartholomae compares it
 with Av. 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴 from rt.
 𐎧𐎡𐎴𐎧𐎴).

જીવદેવ (જીવદેવતા) § XXXIII., 1
p. 14, l. 14, *adj.*, 'more honourable', 'વધારે માન ભરેલું'; Pers. *آزاد*.

ગમ્ભીર (ગમ્ભીરતા) § LXXIII., p.
27, l. 2, *n.*, 'a threshold', 'ઉપર.'
Comp. Pers. *گامبر* or *گامبر* It
can also be read *گامبر*

મુગ્ધ (મુગ્ધતા) § I.,
8, p. 2, l. 12, *n.*, 'self-willedness',
'એકલ પેટાપણું.' Av. *મુગ્ધ* and
મુગ્ધ, from rt. *મુ* 'to love'.

મુ (મુ) § XXI., 1, p. 10, l. 2,
n., 'fountain source', 'મૂળ', 'જરો'
cf. Av. *મુ*; Pers. *خانه*.

મુદા (મુદા) § IX.,
p. 5, l. 14, *adj.*, 'dutiful', 'ફરજ
અદા કરતો.'

મુદા (મુદા) § XVI., 2,
p. 8, l. 2, *subj. v.*, 'should reflect
upon', 'ગોર કરવો', 'દરયાફત કર-
વો', 'વિચાર કરવો', indeclinable
form, used as subjunctive. Av.
મુદા or *મુદા* and rt. *મુદા* 'to
exhibit', 'to seem', 'to appear',
'to learn'; Pers. *اندیشیدن*.

મુદા (મુદા) § XXVII., p.
13, l. 4, *n.*, 'plentifulness', 'પુષ્કળતા'
'ભ્યાદતી.' Av. *મુદા* 'together' and
rt. *મુદા* 'to bear', also *મુદા*
'a good share', 'ભાગે બહેલો'; Av.
મુદા 'to distribute'.

મુદા (મુદા) § VI., 3, p. 5, l. 8,
n., 'union', 'સંબંધ', 'મિલન'.

મુદા (મુદા) § XXXIII., 1,

p. 14, l. 14, *n.*, 'a co-helper', 'સાથે
મળીને કામ કરનારો'; also read
મુદા

મુદા (મુદા) § LXV.,
1, p. 22, l. 16, *v.*, 'they obtain',
'તેઓ મેળવે', from Chald. *hash-
kekh*, 'to obtain', 'મેળવેલું'; *inf.*
મુદા

મુદા (મુદા) § X., p. 5,
l. 17, *n.*, 'a controversy', 'દીન બા-
બીની ભલી તકરાર'; also 'care',
'દરકાર'. (cf. Pers. *شکالیش*)

મુદા (મુદા) § LX., p. 21,
l. 9, *adj.*, 'pious', 'હોય', 'પરજે-
ગાર'; it can also be read *મુદા*
'free', 'independent', 'સ્વતંત્ર'; or
perhaps *મુદા* from Av. *મુદા*
'mighty', 'powerful', 'ભેરાવર'.
'બલવાન.'

મુદા (મુદા) § X., p. 5, l. 17,
n., 'memory', 'યાદદારત શક્તિ',
also 'the revealed knowledge of the
faith'; cf. Pers. *کبرو* 'the know-
ledge of a secret', 'છુપી બાબતની
વહિશી.'

મુદા (મુદા) § XVII., p. 9, l. 3, *interj.*
'would that!' 'ઈચ્છું છું!' Cf. Pers.
જે 'would to God that'.

મુદા (મુદા) § LXIV., 1,
p. 22, l. 10, *n.*, 'the act of treasur-
ing up', 'સંગ્રહ કરવાનું કામ'; cf.
Mod. Pers. *گنجور* *ganjvar*, 'a
treasurer,' or *ganjūr* 'a treasure.'

મુદા (મુદા) § XXXIII.,
p. 14, l. 14, *adj.*, 'more precious',
'excellent', 'મહત્ત્વ કીમતી'; also
મુદા 'more heavily diffi-
cult' 'મહત્ત્વ મુશ્કેલ'; or, *મુદા*

- 'more weightily exalted', 'વધારે
બીજાં', 'વધારે દરજ્જાવાળું.'
- મહા (મહા) § XXIII., p. 11, l. 15, *n.*, 'complaint', 'ફરયાદ'; cf. Pers. گلی; it can be read મહા 'a difficulty', 'a knotty thing', 'ગુણગુણ ભરેલી બાબત'; cf. Pers. گڑبگڑ.
- મહા (મહા) § LI., 2, p. 18, l. 16; *n.*, 'a longing', 'આગ્રહાણું ભરેલી ઇચ્છા'; comp. Pers. گرسنگ 'hunger'.
- ગ્રહ (ગ્રહ) § LIII., 1, p. 19, l. 9, *n.*, 'the arms (of righteousness)', 'રાસતીની હથોડી'; cf. Pers. چالہ 'arms'. ગ્રહ may be a corruption of گرس from Av. گرس.
- મહા (મહા) § XXIII., 1, p. 10, l. 14; *n.*, 'intercession', 'કોઈની વાચે ઇનસાફને ખાતર પડવું તે'; cf. Pazend. મહા.
- મહા (મહા) § LXX., 2, p. 24, l. 13, *n.*, 'ill-repute', 'બુરા નામના'; cf. Av. મહા 'of evil fame.'
- મહા (મહા) better મહા (મહા) § LXXII., 1, p. 25, l. 10; *adj.*, 'having a lawful husband', 'પરભેલી'. Comp. Pers. شوهر 'husband'; comp. Av. મહા. Another reading *shnyindak*.
- મહા (મહા) § LXXVIII., 1, p. 28, l. 5, *adj.*, 'warm', 'enthusiastic', 'ઉલ્કાંત'; Av. rt. મહા 'to shine', 'to be warm.'
- મહા (મહા) Intr., p. 1, l. 1, *n.*, 'faith', 'યકીન'; Av. rt., મહા 'to believe'. It can also be read મહા 'praise', 'invocation', 'આરાધના', 'ભક્તિ', Av. rt. મહા 'to bless', or 'to beseech.'
- મહા (મહા) § LXXII., 2, p. 26, l. 15, *adj.*, 'to expiate sins', 'ગુનાહની તોજશ કરવી'; from મહા 'to expiate', 'to atone for'; comp. Av. મહા, rt. મહા 'to tremble', 'to shake'.
- મહા (મહા) § VII., p. 5, l. 10, *n.*, 'honour', 'આયર', 'ઈજ્જત'; it also means 'disgrace', 'બિજ્જત'; comp. Pers. گنج.
- મહા (મહા) § XXIX., p. 13, l. 12, *adj.*, 'hospitable', 'પરોપાગત કરનારો'; cf. Pers. نوید 'good news'. મહા is sometimes written મહા, and it is the Pahl. interpretation or equivalent of the Gathic word મહા in Yasna L. § 2.
- મહા (મહા) § LXXVIII., 1, p. 28, l. 5, *n.*, 'confidence', 'ભરૂસો, 'મકકમપણું'; or according to K. and DM. મહા 'in good relationship (with goodness)', 'નેકીની સાથે સારી રીતે જોડાયેલો.'
- મહા (મહા) Heading, p. 1, l. 3, *n.*, 'doctrine', 'ઉપદેશ'; also મહા a corrupt form of the Pahl. મહા *nask*, Av. મહા 'a book'. Dr. West reads it મહા 'a compendium.'
- મહા (મહા) § I., 4, p. 2, l. 6, *n.*,

- 'heart', 'emotion', 'reasoning.' Cf. Av. *varman*, Skr. *varman*.
- હૃદય (હૃદય) § XLIII., 1, p. 16, l. 10; *n.*, 'ardent love', 'અરિ હૃદયે અરિ'; comp. Pers. *hird* or *hird*, 'ardent love', 'perfume', 'a spear'. It can also be read *hird* 'a pious life', 'પરહૃદય અરિ'. Comp. Mod. Pers. *hird*, 'a pure life'.
- શ્રવણ (શ્રવણ) § LV., 1, p. 20, l. 1; *n.*, 'sermons', 'વિજ્ઞાન' comp. Av. *shra*; Mod. Pers. *shra*, 'a sermon'.
- વિવેક (વિવેક) § XXVI., 2, p. 12, l. 15; *v.*, 'dispenses with', 'જે વગર ચલાવે'; it is used also in the sense of 'to distinguish', 'to decide', from Av. *vish* and *vish*.
- વિવેક (વિવેક) § LXIV., 3, p. 22, l. 11; *n.*, 'discrimination', 'અવિવેક પારખવાની શક્તિ'; Pahl. *inf.* *shra* Pers. *shra* 'to select'; Av. *vish* and *shra* 'to select'.
- વિવેક (વિવેક) § LIX., 1, p. 20, l. 17; *n.*, 'wicked life', 'wicked mastership', 'વિવેક અરિ', 'વિવેક સર-દારો.' Comp. Pahl. *shra* 'to decay', from Av. *shra* 'to perish', or 'to cause to perish' and *shra* 'master', 'life'. It can also be read *shra* 'boasting', 'અ-સાધ', 'ગરિ' or *shra* 'and worldliness'.
- શ્રવણ (શ્રવણ) § LXXI., 3, p. 25, l. 11; *n.*, 'a gambler', 'શ્રવણ' Cf. Mod. Pers. *shra*.
- હૃદય (હૃદય) § LII., 1, p. 19, l. 3; *v.*, 'I will come in contact with', 'I will touch'; Pahl. *inf.* *shra* 'to bruise', 'to dash against'.
- Av. *shra* and *shra* Pers. *shra*.
- હૃદય (હૃદય) § L., 1, p. 18, l. 10; *n.*, 'expiation', 'atone-ment', 'શ્રવણની તોષણ, આ પટેલ કરવી તે'; Av. *shra* 'penitence', *i. e.*, 'withdrawal from sins'.
- પ્રવૃત્તિ (પ્રવૃત્તિ) Intr. p. 1, l. 3; *n.*, 'primitive believers', or, 'those belonging to the primi-tive Law', 'અસિલની દીનના કાયદાને માન આપનારા', 'કદી મુલઅયામના માજદયરની ચકીનદારો'; Av. *shra*.
- શ્રવણ (શ્રવણ) § XIII., p. 6, l. 12; *n.*, 'an enemy', 'દુશ્મન'; it can also be read *shra* Pers. *shra* 'a servant who serves to produce a sin', 'શ્રવણ કામોમાં મદદ કરનારો નોકર'; also *shra* same as Av. *shra* 'an opponent', 'સાંભિ થતો શ્રવણ', 'દુશ્મન'.
- શ્રવણ (શ્રવણ) § XVII., 1, p. 9, l. 1; *adj.*, 'most blessed', 'સૌથી સરસ સુખ આ આશીર્વાદ પામેલો'; cf. Pers. *shra*.
- શ્રવણ (શ્રવણ) § XXXVIII., p. 15, l. 11; *n.*, 'excess', 'પુષ્ટતા', 'હૃદય-અધાનતા'; Pahl. *shra*.
- શ્રવણ (શ્રવણ) § VIII., p. 5, l. 13; *n.*, 'the essence', 'શ્રવણ'.

- ‘*સાધુ*’ Also it means ‘religious expositions’, ‘a text’, ‘an essay’, ‘*દીન બાબેની સમાધિ*.’
- ખાલ* (*ખાલ*) § XXXVII., p. 15, l. 8; *n.*, ‘fault’, ‘*તકરાર*.’
- ભાલ* (*ભાલ*) § XXIII., 6, p. 11, l. 15; *n.*, ‘misery’, ‘*દુઃખ*.’
- ખાલ* (*ખાલ*) § XXVI., 1, p. 12, l. 11; *n.*, ‘a halter’, ‘*ખાલ*’; cf. Pers. *خال* ‘a halter’. (2) It can also be read *ખાલ* a gerundial noun, Pahl. *inf.* *ખાલ*, mean-
- ing ‘a gift’, ‘a receipt’. (3) *ખાલ* ‘a tree or garden full of locusts’.
- (4) *ખાલ* ‘reins’, ‘bridle’; cf. Arab. *ميكود*. (5) Huz. *ખાલ* ‘existence’.
- ખાલ* (*ખાલ*) § XLVII., p. 17, l. 11; *n.*, ‘stratagems’, ‘*દાવેચ*’, ‘*કાલ*’, ‘*કાલ*’, cf. Pers. *نگ*,
- ખાલ* (*ખાલ*) § XVIII., p. 9, l. 8; *n.*, ‘neglect’, or ‘repulsion’, ‘*ખાલ* ન *ખાલ*’, ‘*દુર રહેલું*’; Pahl. *inf.* *ખાલ*.

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL LIBRARY,
NEW DELHI

Catalogue No. 891.53/Sun - 34182.

Author— Sunjana, D.D.P.

Title— Dinkard. Vol. 10.

Borrower No.	Date of Issue	Date of Return

"A book that is shut is but a block"

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL LIBRARY
GOVT. OF INDIA
Department of Archaeology
NEW DELHI.

Please help us to keep the book
clean and moving.